T.C.
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ERKEN ÇOCUKLUKTA AHLAK VE DEĞER EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN BRANŞ DERSLİK SİSTEMİNİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN DURUM ÇALIŞMASI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Pınar RAMAZANOĞLU

Danışman:
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz KELEŞ

İSTANBUL
2023

T.C.
İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ERKEN ÇOCUKLUKTA AHLAK VE DEĞER EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI

DİYANET İŞLERİ BAŞKANLIĞI 4-6 YAŞ GRUBU KUR'AN KURSU ÖĞRETİCİLERİNİN BRANŞ DERSLİK SİSTEMİNİ UYGULAMALARINA İLİŞKİN DURUM ÇALIŞMASI

(YÜKSEK LİSANS TEZİ)

Pınar RAMAZANOĞLU

Danışman:
Dr. Öğr. Üyesi Oğuz KELEŞ

İSTANBUL
2023

TEZ ONAY SAYFASI

T. C.

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Erken Çocuklukta Ahlak ve Değer Eğitimi Anabilim Dalı'nda 201220YL11 numaralı Pınar RAMAZANOĞLU'nun hazırladığı *"Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Branş Derslik Sistemini Uygulamalarına İlişkin Durum Çalışması"* konulu yüksek lisans tezi ile ilgili tez savunma sınavı, 01/09/2023 günü (10:00-12:00) saatleri arasında yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin başarılı olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz KELEŞ
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi
Tez Danışmanı ve Sınav Komisyonu Başkanı

Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN
Selçuk Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm PEHLİVAN AĞIRAKÇA
İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi

BEYAN

Bu çalışmanın yazımında bilimsel etik kurallarına uygun davranıldığını, başkalarının çalışmalarından faydalanıldığında bilimsel standartlara uygun olarak referans verildiğini, kullanılan verilerin herhangi bir şekilde değiştirilmediğini, bu tezin hiçbir bölümünün bu üniversitede veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını beyan ederim.

Pınar RAMAZANOĞLU

01.09.2023

ÖZ

Bu araştırma Diyanet İşleri Başkanlığına (DİB) bağlı 4-6 yaş grubu Kur'an Kursları Öğretim Programını uygularken tek bir sınıf kullanmak yerine, oluşturulan; drama, masal, sanat, spor, müzik gibi sınıflarda çocukların günlük rutinlerini yapmasına ilişkin öğretici görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır.

Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde yürütülen araştırmanın çalışma grubu; DİB'na bağlı sekiz farklı 4-6 yaş Kur'an Kursunda branş derslik sistemini uygulayan 15 öğreticiden oluşmaktadır. Drama, masal, spor, müzik, sanat ve benzeri sınıfların, öğreticiler tarafından kullanımına ilişkin görüşlerini belirlemek üzere yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmanın veri analizinde içerik analizi kullanılarak araştırmacı tarafından belirlenen kriterlere göre inceleme yapılmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle analiz edilmiştir.

Araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde öğreticiler, 4-6 yaş öğretim programını uygularken, branş derslik sınıflarının kullanılmasının; çocukların gelişim özelliklerine, mekân düzeninin, kazanımları destekleyecek nitelikte olduğunda çocukların derse odaklanmasının kolaylaştığını, çocukların kurumda bulunan öğreticilerle ve öğrencilerle iletişim halinde olduklarını, kendilerini okula ait hissettiklerini, okulun sınıflarını temiz ve düzenli kullanarak arkadaşlarına teslim ettiklerini, DİB tarafından belirlenen kazanımlara ulaşmayı kolaylaştırdığını, bu süreçte çocukların daha mutlu olduklarını ifade etmişlerdir.

Araştırmada öğreticilerin, yeni yöntem ve tekniklere açık olduğu, aktif öğrenme, eğitici drama, oyun temelli öğrenme, masal, müzikle öğretim yöntemlerini kullanarak programlarını uyguladığı tespit edilmiştir. Çocukların sınıf değişikliği ile ferahladığı, materyalleri hazır yeni bir sınıfa geçişle derse odaklanmalarının sağlandığı, farklı sınıflarda ders kazanımlarına ulaşıldığı noktasında olumlu görüşler elde edilmiştir. Görüşme bulgularında, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimi, iş birliğini, istişareyi ve uyumu arttırdığı tespit edilmiştir. Araştırma bulguları neticesinde, uygulamadaki eksik ve aksayan yönlerin giderilerek yaygınlaştırılması önerisinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Mekân niteliği, Branş Derslik Sistemi, Eğitim Ortamı, 4-6 Yaş Kur'an Kursları, Değer Eğitimi, Okul öncesi sınıfları, Okul öncesi Öğrenme Merkezleri.

ABSTRACT

This research was conducted to determine the views of instructors on the use of drama, fairy tale, art, sports, music and similar classes instead of using a single class while implementing the 4-6 age group Qur'an Courses Curriculum affiliated to the Presidency of Religious Affairs (DİB).

The study group of the research, which was carried out in the case study design of qualitative research methods, consists of 15 instructors who implement the branch classroom system in 8 different 4-6 age Qur'an Courses affiliated to DİB. A semi-structured interview form was used to determine the views of instructors on the use of drama, fairy tale, sports, music, art and similar classes. In the data analysis of the research, content analysis was used and examined according to the criteria determined by the researcher. The obtained data were analyzed by content analysis method.

As a result of the findings obtained from the research, instructors stated that while implementing the 4-6 age education program, using branch classroom classes positively affected children's development characteristics, when space arrangement supported achievements, it made it easier for children to focus on the lesson, children were in communication with instructors and students in the institution. they feel that they belong to school, they deliver school classes clean and tidy to their friends, it makes it easier to reach achievements determined by DİB and children are happier during this process.

In the research, it was determined that instructors were open to new methods and techniques and implemented their programs using active learning, educational drama, game-based learning, fairy tale and teaching with music methods. Positive opinions were obtained at the point where children were refreshed with class change, their focus on the lesson was ensured with the transition to a new class with ready materials and achievements were reached in different classes. In interview findings, it was determined that branch classroom system increased communication between instructors, cooperation, consultation and harmony. As a result of research findings, it is recommended that deficiencies and shortcomings in practice be eliminated and popularized.

Keywords: Space quality, Branch Classroom System, Education Environment, 4-6 Age Qur'an Courses, Value Education, Preschool Classes, Preschool Learning Centers.

ÖNSÖZ

DİB 4-6 yaş sınıflarında branş derslik uygulaması, çocuklarda din eğitimine katkı sağlayabilecek alternatif bir yöntemdir. Bu çalışma ile, DİB 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu öğretim programının branş derslik sistemi ile uygulanmasının çocuklara, öğreticilere ve eğitime etkisinin farklı boyutlarını ortaya koymayı amaçlamaktayım. Bu konuda yapılmış akademik çalışmaların çok az olması, bu tezin hem özgün hem de önemli olmasını sağlamaktadır. Ayrıca, bu çalışma, okul öncesinde branş derslik sisteminin yaygınlaştırılması ve geliştirilmesi için öneriler sunmayı da hedeflemektedir. Bu çalışma ile, DİB 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu öğretim programının branş derslik sistemi ile uygulanmasının avantajları, dezavantajları ve karşılaşılan sorunlar incelenmeye çalışılacaktır.

Öncelikle bu çalışmayı tamamlamak nasip olduğu için elhamdülillah diyor ve bana destek olan pek çok kişiye teşekkür etmek istiyorum. İlk olarak, tez konumun belirlenmesinden başlayarak sürecin her aşamasında bana yol gösteren ve değerli katkılarıyla çalışmamı zenginleştiren sayın danışman hocam Yrd. Doç. Dr. Oğuz KELEŞ, Prof. Dr. Mehmet Zeki AYDIN ve arkadaşım Duygu KAÇARANOĞLU'NA teşekkür ediyorum. Yüksek lisans eğitimimde katkıları olan kıymetli hocalarım Dr. Öğr. Üyesi Gülsüm PEHLİVAN AĞIRAKÇA, Doç. Dr. Ayhan ÖZ, Dr. Öğr. Üyesi Hande USBAŞ KAYA, Dr. Öğr. Üyesi Işıl TAŞ ve Dr. Öğr. Üyesi Fethiye Lemis ÖNKOL BEKTAŞ'a ve tez çalışmamın tamamlanma sürecinde destek olan Esma BUDAK'a teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca DİB 4-6 yaş grubu Kur'an Kursu öğretim programını branş derslik sınıflarını kullanarak uygulayan görüşme yaptığım öğreticilere teşekkür ediyorum. Son olarak, bana azimli ve kararlı olmayı öğreten, çalışmam süresince destek veren anneme ve babama, desteğini hep yanımda hissettiğim çocuklarıma ve kıymetli eşim İsmail RAMAZANOĞLU'na şükranlarımı sunarım.

Pınar RAMAZANOĞLU

2023

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI ii
BEYAN iii
ÖZ iv
ABSTRACT v
ÖNSÖZ iv
İÇİNDEKİLER v
KISALTMALAR ix
TABLOLAR LİSTESİ x
RESİMLER LİSTESİ xi
ŞEKİL LİSTESİ xii
EKLER LİSTESİ xiii

BÖLÜM I 1
GİRİŞ 1
1.1.Araştırmanın Problemi 5
1.2.Araştırmanın Amacı 10
1.3.Araştırmanın Önemi 10
1.4.Sayıltılar 11
1.5.Sınırlılıklar 11
1.6.Tanımlar 11

BÖLÜM II 13
KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR 13
2.1. Okul öncesi Dönemde Uygulanan Eğitim Programları 13
2.1.1.Waldorf Eğitimi ve Mekân Niteliği 14
2.1.2.Montessori Eğitimi ve Mekân Niteliği 15
2.1.3.Reggio Emilia Eğitimi ve Mekân Niteliği 17
2.1.4.High Scope Eğitimi ve Mekân Niteliği 18
2.2.Branş Derslik Sistemi 19
2.3.Diyanet 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı 22
2.4.DİB 4-6 Yaş Kur'an Kursu Branş Derslik Sistemi Uygulaması 24

2.5.Branş Derslik Sistemi ve Mekân Niteliğine İlişkin Yapılan Araştırmalar 28
2.5.1.Branş Derslik Sistemine İlişkin Araştırmalar 28
2.5.2.Okul öncesi Kurumlarda Uygulanan Eğitim Programları ve Mekân Niteliğine İlişkin Araştırmalar 30
2.5.3.DİB 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Uygulamalarına İlişkin Araştırmalar ... 34

BÖLÜM III 37
YÖNTEM 37
3.1.Araştırma Modeli 37
3.2.Çalışma Grubu 38
3.2.1.Çalışma Grubundaki Öğreticiler 38
3.2.2.Araştırmacı ve Araştırmadaki Rolü 40
3.3.Araştırma Ortamı 41
3.4.Veri Toplama Araçları 44
3.5.Verilerin Toplanması 45
3.6.Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması 48
3.7.Geçerlilik ve Güvenilirlik 48

BÖLÜM IV 50
BULGULAR 50
ÖĞRETİCİLERİN BRANŞ DERSLİK SİSTEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ 50
4.1.Çocukların Gelişim Özelliklerine Dair 52
4.1.1.Sosyal ve Duygusal Gelişim 53
4.1.2.Özbakım Becerileri 59
4.1.3.Bilişsel Gelişim 61
4.1.4.Psikomotor Gelişimi 63
4.1.5.Dil Gelişimi 64
4.2.Öğreticilerin Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere Etkisine Dair 67
4.2.1.Eğitici Drama 67
4.2.2.Oyun Temelli Öğrenme 69
4.2.3.Masal Anlatım Yöntemi ve Öyküleştirme 71
4.2.4.Aktif Öğrenme 73
4.2.5.Müzikle Öğretim 75

4.3.Öğreticiler Arası İletişime Etkisine Dair 77
4.3.1.İstendik İletişim 78
4.3.2.Zorunlu İletişim 80
4.3.3.Zayıf İletişim 82
4.4.Branş Derslik Sistemine Verdikleri Değere Dair 84
4.4.1.Sevme 84
4.4.2.Önemseme 88
4.4.3.Zorunluluk 91
4.4.4.Zorluk 95
4.5.Faydalarına Dair 98
4.5.1.Ders Motivasyonu ve Odaklanmaya Etkisi 99
4.5.2.Ders Kazanımına Ulaşmadaki Etkisi 105
4.5.3.Branş Sınıfları Arasındaki Geçişlerin Etkisi: Ferahlama 110
4.5.4.Sınıf Yönetimi Açısından 111
4.5.5.Yenilikçi Çalışmalar 116
4.5.6.Ekonomik Anlamdaki Etkisi 119
4.6.Öğreticilerin Branş Derslik Sistemine İlişik Görüş ve Önerileri 123
4.6.1.Sabit Sınıf Sistemi Kullanımına Dair 123
4.6.2.Branş Derslik Sınıfı Önerileri 130
4.6.3.Sabit Sınıf ve Branş Derslik Sınıfını Birlikte Kullanmaya Dair 131

BÖLÜM V 135
TARTIŞMA VE YORUM 135
EĞİTİMCİLERİN BRANŞ DERSLİK SİSTEMİNİ KULLANIMA İLİŞKİN ALGILARINA YÖNELİK TARTIŞMA VE YORUM 135
5.1.Branş Derslik Sisteminin Çocukların Gelişim Alanlarına Etkisine İlişkin Tartışma ve Yorum 135
5.2.Branş Derslik Sisteminde Uygulanan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Tartışma ve Yorum 140
5.3.Öğreticiler Arası İletişime Etkisine İlişkin Tartışma ve Yorum 144
5.4.Branş Derslik Sistemine Verdikleri Değere İlişkin Tartışma ve Yorum 146
5.5.Branş Derslik Sistemini Kullanmanın Faydalarına İlişkin Tartışma ve Yorum . 150
5.6.Öğreticilerin Branş Derslik Sistemine İlişkin Görüş ve Önerilerine Dair Tartışma ve Yorum 157

BÖLÜM VI 159
SONUÇ VE ÖNERİLER 159
6.1.Sonuçlar 159
6.2.Öneriler 166
KAYNAKLAR 168
EKLER 177
Ek 1 Görüşme Formu 177
Ek 2 Karar Sureti 179
Ek. 3 Uygulama Alanı 180
ÖZGEÇMİŞ 187

KISALTMALAR

Kısaltma	Bibliyografik Bilgi
Açev	Anne Çocuk Eğitim Vakfı
DİB	Diyanet İşleri Başkanlığı
Dk	Dakika
DKAB	Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi
ed.	Editör
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
sf.	Sayfa
vb.	Ve benzeri
vd.	Ve diğerleri

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Beş Sınıflı Kursa Ait Günlük Akış Çizelgesi 25
Tablo 2. Öğreticilerin Kişisel Bilgileri..... 39
Tablo 3. Öğreticilerin Branş Derslik Sınıf Sayıları ve Branş İsimleri 41
Tablo 4. Öğreticilerin Branş Derslik Sınıflarına İlişkin Algıları 51
Tablo 5. Görüşme Yapılan Öğreticilerin, Kurslarında Görev Yapan Öğretici Sayısı, Öğrenci Grubu ve Branş Derslik Sınıfları Kullanma Süresi..... 92
Tablo 6. Öğreticilerin Sabit Sınıf Sistemi Ve Branş Derslik Sistemine Dair Görüşleri 123

RESİMLER LİSTESİ

Resim 1. Drama Sınıfı 26
Resim 2. Masal Sınıfı 26
Resim 3. Kur'an Sınıfı 27
Resim 4. Etkinlik Sınıfı 27
Resim 5. Spor-Müzik-Oyun Sınıfı 28
Resim 6. Oyun Parkı 180
Resim 7. Kurs Girişi 181
Resim 8. Kurs Girişi Koridor 182
Resim 9. Toplantı Odası 182
Resim 10. Drama Sınıfı 183
Resim 11. Spor ve Müzik Sınıfı 184
Resim 12. Koridor 184
Resim 13. Masal Sınıfı 185
Resim 14. Etkinlik Sınıfı 186
Resim 15. Kur'an Sınıfı 186

ŞEKİL LİSTESİ

Şekil 1. Veri toplama aşaması 46

EKLER LİSTESİ

Ek 1. Görüşme Formu 177
Ek 2. Karar Sureti 179
Ek 3. Uygulama Alanı 180

BÖLÜM I

GİRİŞ

Erken çocukluk döneminde eğitimin sağlam temellere oturtulması; sosyal, bilişsel, fiziksel, duygusal ve algısal gelişimin çevrenin niteliği tarafından etkilendiği, çocuğun çevresiyle etkileşiminin, gelişiminin temelini oluşturduğu, disiplinler arası bilgiler kapsamında güncel çalışmalardan anlaşılmaktadır (Şener, 2001). Çocuk sosyalleşirken bulunduğu muhitte yer alan, görsel, işitsel, duyusal uyaranlardan etkilenmektedir. Bu süreçte fiziksel çevrenin çocuğa sunduğu olanakların çeşitliliği, çocuğun kendini tanımasını, hayatı tecrübe etmesini, öğrenme kapasitelerini, yeteneklerini, tutumlarını olumlu etkilemektedir (Yalçın, 2011). Okul öncesi eğitimde, öğrenme ortamlarının düzenlenmesi çocukların gelişimine katkı sağlamaktadır.

Okul öncesinde eğitim programının hedefine uygun olarak planlanabilmesi ve hayata geçirilebilmesi için okulların, çocukların öğrenmesini kolaylaştıracak öğrenme merkezleri ile hazırlanması gerekmektedir (MEB, 2013). Eğitim öğretimin yapıldığı mekânların, farklı bakış açılarına sahip olunmasını destekleyecek nitelikte, serbest hareket imkânı olan, güvenli, konforlu zengin uyaranlardan oluşması, çocukların bu alanı merak etmesi, eğitimden en üst seviyede faydalanmayı, gereksinimlerini karşılamayı, özgün düşünmeyi, duygu ve düşüncelerini ifade etmeyi, sağlamaktadır (Özdemir, Bacanlı & Sözer, 2007). Okul öncesi dönemde çocukların meraklarını gidermek, hayal güçlerini geliştirmek ve keşif yapmalarını sağlamak için eğitim ortamlarının düzenlenmesi büyük önem taşımaktadır (Yalçın, 2011).

Yedi yaş öncesi çocuklar, meraklıdır, sürekli soru sorar, yeniliklere açıktır. Bu dönemde çocukların düş kurma becerisi kuvvetlidir. Çocukların bu minvaldeki gelişimlerinin desteklenmesi, soru sormalarını, merak etmelerini sağlayarak, düşünerek, araştırarak, keşfederek, neden sonuç ilişkileri kurabilecekleri, fikir yürütebilecekleri eğitim ortamlarında mümkün olmaktadır (Sayar, 2016). Eğitim programlarını uygularken, oluşturulan eğitim ortamının bu özellikleri içerisinde barındıran alternatiflerden biri branş derslik sistemidir.

Branş derslik sistemi, her dersin kendine özgü özel ortamında işlenmesine dayalı eğitim ortamı düzenlenmesi şeklindedir (Sayar, 2016). Okul öncesi dönemde branş

derslik sistemi için Çek Cumhuriyeti'nde uygulanan Bambino uygulaması örnek olarak gösterilebilirr. Bambino okullarında okul öncesi dönemindeki çocukların gelişim alanlarına ve okulun fiziki durumuna uygun olarak; oyun, sanat, müzik, interaktif vb. tematik sınıflar bulunmaktadır. Bu okullarda çocuklar, devlet okullarının aksine tek sınıf değil, gün boyunca farklı amaçlar için, ders içeriğine göre düzenlenmiş birçok sınıf kullanmaktadır. Bambino eğitim programında önceden belirlenmiş aylık, haftalık temalar bulunmaktadır. Temalar çerçevesinde hazırlanan tematik odalarda aktiviteler yapılmaktadır (Arslan, 2020). Bu aktiviteler iki altı yaş arası çocuklarda kendi başlarına deneyebilecekleri, bütün duyularına hitap eden uyaranlar ile sunulmaktadır. Çocuklar; sanat atölyesinde kendi başlarına eserlerini üretmekte, müzik sınıfında müzik yapmakta, spor sınıfında spor yapmakta, mutfakta yemek pişirme imkânı bulmakta, hayvanlara ve bitkilere bakacağı ortamda çevre duyarlılığı kazanmakta, gelişimleri için en önemli unsur olan serbest oyun ihtiyacını, tropik odalarda ve açık alanda karşılamaktadır. Çocukların eğlenmesi ve okula geçiş sürecinde zorluk yaşamaması amacıyla; eleştirel düşünme alıştırmalarından oluşan "çocuklar için felsefe" dersleri, matematik becerilerini geliştirmek için, "mantık oyunları" çalışmaları, sosyal becerilerini geliştirmek için "drama" faaliyetleri, kendilerini sakinleştirmeleri, doğru nefes almaları ve motor gelişimleri için "yoga" yapılmaktadır. Gün boyunca çocuklar farklı sınıfları ziyaret ederek, faaliyetleri için hazırlanmış alanlarda, estetik, doğal, sanat içerikli etkinlikleri yaparken, spor yapıp, gün içerisinde, arkadaşları ile eğlenmekte, hayvanlarla, bitkilerle ilgilenmektedir (solidpixels, 2009b; solidpixels, 2009c). Bu uygulama çocukların farklı sınıfları kullanmaları yönü ile branş derslik sistemine benzemektedir. Branş derslik sisteminde öğrenciler branş öğretmenlerinin ders içeriğine göre düzenlediği özel sınıflarda öğrenim görmektedir (Özyürek, Pınarkaya, Taş & Apaydın, 2017).

DİB 4-6 yaş kursları, Türk Milli Eğitiminin amaç ve ilkelerine ters düşmeden, çocukların temel ihtiyaçlarını karşılayarak, Allah'ı, Peygamber'i, Kur'an-ı Kerimi, Cami'yi, bayramları, vatanı, bayrağı, kâinatı vb. dini ve milli değerleri seven, saygılı, sorumluluk sahibi, adaletli, yardımsever çocuklar yetiştirmek için uygun ortam oluşturmaktır (DİB, 2018). 2013-2014 eğitim öğretim yılında başlatılan 4-6 yaş programı çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlamak amacıyla her dönem yeni materyallerle zenginleştirilmektedir. DİB tarafından hazırlanan, öğrenci ve öğretici kitapları (Güneş, Kotan, Cihandide, Bulut, Özli, Özdemir, Gözeri, Akalın, Toprak, Erpik & Aydın Vural,

2018) DİB 4-6 yaş programı geliştirilirken, okul öncesi program geliştirme alanındaki yeni yaklaşımlar ve ilahiyat verileri işlenerek temel yaklaşım oluşturmak esas alınmıştır. Bu yaklaşım; DİB 4-6 yaş programında belirlenen eğitim ilkelerine uygun olmak koşulu ile çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre ne kadar ve nasıl yapılacağı, farklı yöntem ve teknikler takip edilerek, yeni materyaller kullanılarak, öğretici tarafından belirlenen esnek bir programdır (DİB, 2018).

Türkiye'de DİB Kur'an Kursu 4-6 yaş grubu Öğretim Programı 2013 yılında DİB tarafından 10 ilde pilot uygulamayla öğretime başlamıştır (Ölmez & Özkan 2022). Diyanet İşleri Başkanlığı'nın 4-6 Yaş Kur'an Kurslarının son yıllardaki öğretici ve öğrenci sayıları şöyledir: Deneme uygulamasının yapıldığı 2013-2014 eğitim-öğretim yılında kurslara 4723 öğrenci katılmıştır. Türkiye çapında 2014-2015 yılında başlayan kurslara bu dönemde 15 bin 265, 2015-2016 yıllarında ise 55 bin 361 öğrenci kaydolmuştur. Türkiye'deki 4-6 yaş grubu Kur'an kursu sayısı Ocak 2017 itibarıyla ikibin 607, öğretici sayısı 4084 ve öğrenci sayısı da 67 bin 956 olarak belirlenmiştir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ise 4-6 yaş Kur'an kurslarında eğitim alan öğrenci sayısı 130 bin 982 olmuştur (Bayka, 2019). Öğrenci sayısının sürekli artması, programın daha nitelikli bir ortamda yapılmasını teşvik etmektedir. Programa gösterilen yoğun ilgi sebebiyle kurslarda bulunan sınıf sayılarının arttığı anlaşılmaktadır. Program uygulanırken sabit sınıf kullanıldığında, öğreticiler yeterli deneyime ve formasyona sahip olmadıkları için etkinlikler arası geçişlerde çocukların motivasyonunu sağlamada birtakım sıkıntılar yaşamaktadır (Acur, 2019). 4-6 yaş programı branş derslik sınıflarında uygulandığında, çocuklar kursta bulunan sınıfları kullandıkları ve hareket halinde oldukları için kursa daha kolay alışmaktadır. Sınıfta yapılan çalışmalara ait materyallerin hazır bulunması, bu hazır bulunuşluk öğreticinin ve çocukların odaklanmasını kolaylaştırabilir. Sınıf değişikliği sırasında çocukların hareket ederek enerjilerini atmalarını, rahatlamalarını ve nitelikli bir ortamda eğitim almalarını sağlayabilmesi ön görüsüyle DİB 4-6 yaş programı Hacı Ramazan Efendi Camii 4-6 yaş kursunda, mekân niteliği farklı özel sınıflar oluşturularak uygulanmaktadır.

Bu sistem DİB 4-6 yaş Kur'an Kursunda uygulanan bir sistemdir. Bu sistem 2016 yılından itibaren olumlu geri bildirimler alması nedeniyle duyulmuş, ilgi çekmiş ve görüşme yapılan öğreticilerin görev yaptığı sekiz farklı DİB 4-6 yaş Kur'an Kursunda uygulanmaya başlanmıştır. Ancak bu sistemin 4-6 yaş sınıflarında etkililiği ve verimliliği

hakkında literatürde herhangi bir araştırmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışma, 4-6 yaş sınıfları bulunan Kur'an Kurslarında branş derslik sisteminin uygulanmasının öğrenci ve öğretici açısından avantaj ve dezavantajlarını incelemeyi amaçlamaktadır.

Üç ve daha fazla sınıfı bulunan DİB 4-6 yaş kurslarında, branş derslik sistemi uygulandığında kurumda bulunan sınıflar ortak kullanılabilmektedir. Etkinliğin materyalleri ile düzenlenmiş branş derslik sınıflarında DİB öğretim programı gerçekleştirildiğinde; kostümlerle ve drama materyalleri ile düzenlenmiş "drama sınıfında" değerler eğitimi çalışmaları, harf oyunları, görsel ve işitsel materyaller ile düzenlenmiş "Kur'an sınıfında" Kur'an çalışmaları, çocuklar için seçilmiş özel kitap ve dergilerle dizayn edilmiş "masal sınıfında" masal okuma ve dinleme etkinlikleri, ritim aletleri ve enstrümanlarla düzenlenmiş "müzik sınıfında" müzik çalışmaları, sanat malzemelerinin bulunduğu "sanat sınıfında" sanat çalışmaları, yumuşak zeminle döşenmiş spor malzemelerinin bulunduğu "spor sınıfında" spor çalışmaları, çeşitli oyuncakların bulunduğu "oyun sınıfında" serbest oyun etkinliklerinin yapıldığı bu araştırma ile tespit edilmiştir. Sınıflar oluşturulurken kursta bulunan sınıf sayısına göre birbirine yakın olan çalışmalar aynı sınıfta toplanabilmektedir. Kurslarda bulunan sınıf sayısına göre branş derslik sistemi farklı şekillerde uygulanmaktadır.

Üç sınıflı kurslarda branş derslik sistemi uygulandığında; bir sınıf masa sandalye ve dolaplarla dizayn edilerek bu sınıfta sanat faaliyetleri, deney ve zekâ oyunları oynanıp, kitap ve cüz çalışmaları yapılmaktadır. Diğer sınıf, masa sandalyesiz puf minderlerle döşenerek, drama ve masal sınıfı etkinlikleri için kullanılmaktadır. Yumuşak zeminle döşenmiş üçüncü sınıf, spor ve serbest oyun için kullanılmaktadır. Üç grup öğrenci ile üç sınıf kullanıldığında birinci grup etkinlik sınıfında (masa sandalyeli), ikinci grup drama sınıfında, üçüncü grup spor sınıfında güne başlamaktadır. Gruplar için belirlenmiş zaman dolduğunda sonraki sınıfa geçilmektedir. Branş derslik uygulamasını üç grup öğrencisi olan üç sınıflı bir kursta uyguladığımızda çocukların, gün içerisinde üç farklı sınıfta günlük rutinlerini uygulamaları sağlanmaktadır. Üç grup öğrenci ile sabit sınıf sistemi kullanıldığında, sınıfta bulunan büyük bir alanı masa sandalyeler ve dolaplar kapladığı için çocukların spor yapıp serbest oyun oynayacakları alan bulunmamaktadır. Kurumun fiziki şartları yeterli olduğunda branş derslik uygulaması her grup öğrencinin sabit bir sınıfının olması şeklinde de uygulanabilmektedir. Bu durumda çocukların planlanmış zamanlarda kullandıkları spor-oyun, masal, drama, Kur'an sınıfları bulunmaktadır.

Çocuklar sabit sınıfları olduğunda istedikleri zaman sınıflarına dönebilirler. 4-6 yaş kurslarında branş derslik sisteminin uygulanabilmesi için kursun en az üç sınıfının olması gerektiği anlaşılmaktadır. Kurumda sınıf sayısı daha fazla ise Kur'an, drama, masal, müzik vb. sınıflar özel olarak dizayn edilmektedir.

Branş derslik sınıflarında yapılan çalışmalarla, çocukların yapılan etkinliğe daha kolay odaklandığı ve öğreticinin sınıf yönetimini daha kolay sağladığı tespit edilmiştir (Ersöz, 2012). Okul öncesi dönemde çocuklara uygulanan program, çeşitli deneyim imkânları ile zenginleştirilmiş ortamlarda sunulmalıdır (Genç & Arslan, 2020). Yapılan bu araştırmada zenginleştirilmiş ortamların branş derslik sınıflarında oluşturulması ile çocukların ve öğreticilerin motivasyonlarının arttığı, iddia edilmektedir. Bu bağlamda mevcutta hizmet vermekte olan sekiz DİB 4-6 yaş Kur'an Kursunda çalışan öğreticilerin görüşünü alarak durum tespiti gerçekleştirmektir.

Bu araştırmada branş derslik sistemini kullanan sekiz farklı kursta görev yapan 15 öğretici ile yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. Bu görüşmelerle; DİB 4-6 yaş programını, sabit sınıf sistemi yerine, eğitim alanını destekleyecek nitelikte hazırlanmış özel drama, Kur'an, masal, spor, sanat, oyun vb. sınıflarında, belirlenen sürede bulunarak, uygulamanın, çocuklara, öğreticilere ve yapılan çalışmalara katkısına ilişkin durum tespitine ulaşmak amaçlanmıştır. Bu şekilde branş derslik sisteminin oluşturulduğu DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında gerçekleşen eğitimlerin durumu hakkında bilgi sahibi olunmaya çalışılmıştır. Elde edilen bulgular üzerine tartışılmış, sonuç üzerine öneriler sunulmuştur. Öğreticilere ait bu görüşlerin kurumların mekânsal düzenlemelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.1. Araştırmanın Problemi

Çocuğun tanınması, gelişim özelliklerinin bilinmesi, eğitimi sırasında nasıl bir eğitim ortamında olacağı, bulunduğu ortamın zekâ alanlarına etkisi, zorluklarla karşılaştığında nasıl davranacağı tüm bunlar hakkında öğreticinin bilgi sahibi olması gerekmektedir. Bu bağlamda gelişim kuramları, çocuk ve çocuğun çevresindekilerle ilgili bilgi vermektedir. Çocuğun gelişimiyle ilgili gelişim kuramlarının en bilinenlerinden biri Bronfenbrenner'in Biyoekolojik Sistem Kuramıdır. Bu kuramda süreç, birey, bağlam ve zaman olmak üzere dört temel unsur bulunmaktadır. Bronfenbrener'e göre "mikro, mezo, egzo, makro ve

krono" olarak isimlendirilen bireyin sosyal çevresi, birbiri içerisinde yer alan ve birbiriyle karşılıklı ilişki halinde bulunan düzenden oluşmaktadır. Çocuğun merkezde olduğu kuramın ilk halkasını mikro sistemde yer alan okul, öğretmen, aile, komşu ve akran oluşturmaktadır (Keleş, 2019). Diğer kuram Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramıdır. Okul ortamını oluştururken çocukların zekâ alanlarını bilmek gerekmektedir. Çevresel faktörlerin etkisiyle bazı zekâ alanlarının daha çok geliştiği bazı alanların daha az geliştiği söylenmektedir. Her bireyin zekâ düzeyinin otonom güçler ya da yetenekler tarafından oluştuğu savunulmaktadır. Gardner'ın Çoklu Zekâ Kuramı ile zekâ alanları tanıtılmaktadır (Tuğrul & Duran, 2003). Bu çalışma Çoklu Zekâ Kuramını ve Bronfenbrenner'in Biyoekolojik Sistem Kuramını temel almaktadır. Çocuklar gelişim evrelerini, zekâ alanları bilinerek oluşturulan ortamda, iyi bir öğretici eşliğinde uygulanan eğitim programı ile tamamlamaktadır.

David Weikart, iyi bir okul öncesi öğretmeni tüm model ve yaklaşımları öğrenmeli, daha sonra kendi kültürüne, çocukların gelişim özelliklerine, bireysel ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olanları seçerek uygulamalıdır, diyerek erken çocukluk eğitiminde programları tanımanın, bunları birbirine entegre ederek özgün ve milli içerikler üretmenin önemini vurgulamaktadır (Kotaman, 2009) Bu içerikler üretilirken, eğitim ortamlarında değişime ve yeniliklere açık olmak gerekmektedir (Yalçın, 2011). Çocukların sahip oldukları zekâ alanlarını keşfetmelerini sağlamak, her zekâ alanının özelliklerine uygun gelişme ortamının oluşturulması okul öncesi eğitim programları kapsamında olmalıdır (Tuğrul & Duran, 2003). Özgün içerikleri oluşturmak ve etkili bir şekilde uygulamak için, dünya genelinde kullanılan çeşitli eğitim programları ve yaklaşımlarını dikkate alarak bu programlardan faydalanılabilir.

Waldorf, Montessori, Reggio Emilia, Bakalorya, gibi dünya genelinde uygulanan eğitim programlarından, Türkiye'de değer eğitimi çalışmaları yapılan okul öncesi eğitim veren devlet kurumlarında ve özel okullarda faydalanılmaktadır (Erakkuş, 2015). Dikkatli ve özenli planlanmış eğitim ortamları okul öncesi eğitim programlarının en iyi şekilde uygulanmasında büyük önem taşımaktadır (Yalçın, 2011). Bu nedenle, okul öncesi kurumlarının fiziksel ortamlarının düzenlenmesi ve çocukların gelişimine uygun hale getirilmesi önem taşımaktadır.

Öğreticilerin 4-6 yaş programını farklı yöntem ve teknikleri kullanarak uygulayabilmesi için DİB tarafından 2016-2017 yılında belirlenen kurum standartları;

oyun alanı-bahçe, hobi alanı, derslikler, etkinlik alanı, kitap okuma alanı, çok amaçlı uygulama salonu, yemek alanı, uyku odası başlıkları altında, 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları uygulama esaslarında bulunmaktadır (DİB, 2016). Yapılan araştırmalardan fiziki şartları incelenen kurumlarda bulunan sınıfların, çocukların drama, masal, spor, müzik, oyun alanı vb. farklı etkinlikleri yapabilecekleri nitelikte düzenlenmediği anlaşılmaktadır (Uzut, 2020; Ecer & Çakmak, 2021); DİB tarafından belirlenen standartlara göre, kursların belirtilen alanlara sahip olması gerekirken, yapılan araştırmalar bu alanların bazı kurumlarda yeterince düzenlenmediğini göstermektedir (Üzümcü & Çınar, 2020). Ancak, bu alanlar doğru bir şekilde düzenlendiğinde, çocuklar etkinliklere daha kolay odaklanabilir ve öğretici sınıf yönetimini daha kolay sağlayabilir (Şener, 2001). Bu nedenle, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının fiziksel koşullarının iyileştirilmesi önemlidir.

4-6 yaş programında bulunan etkinlikler, branş derslik sınıflarında uygulandığında; kostümlerle ve drama materyalleri ile düzenlenmiş drama sınıfında drama çalışmaları; çocuklar için seçilmiş özel kitap ve dergilerle dizayn edilmiş masal sınıfında masal okuma ve dinleme etkinlikleri; ritim aletleri ve enstrümanlarla düzenlenmiş müzik sınıfında ritim çalışmaları; sanat malzemelerinin bulunduğu sanat sınıfında sanat çalışmaları yapıldığında, çocukların yapılan etkinliğe daha kolay odaklandığı ve öğreticinin sınıf yönetimini daha kolay sağladığı yapılan bir araştırmada tespit edilmiştir (Ersöz, 2012). Okul öncesi dönemde çocuklara uygulanan program, çeşitli deneyim imkânları ile zenginleştirilmiş ortamlarda sunulmalıdır (H. Genç & Arslan, 2020). Zenginleştirilmiş ortamların farklı mekânlarda oluşturulması çocukların motivasyonunu arttırabilir (Yalçın, 2011).

Miami ve New York'da yapılan bir araştırmada yer değişikliğinin, beynin; hipokampüs ve striatum bölgelerinde aktivasyona sebep olduğu, bunun da değişimin ödüllendirici etkisinden kaynaklandığı tespit edilmektedir (Özdem, 2020). Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların farklı eğitim materyallerinden oluşan sınıflarda yer değiştirmeleri ile her sınıfta yeni bir ödül etkisi oluşmaktadır. 4-6 yaş kurslarında öğretim programını uygularken, farklı materyallerle düzenlenmiş sınıflar kullanılarak öğreticilerin ve çocukların motivasyonu arttırılabilir (Yalçın, 2011). Bu süreçte, branş derslik sınıflarının kullanımının çocuklara katkısını gösteren, eğitmenlerin kullandığı yöntem ve teknikleri ortaya koymaya yönelik çalışmalara gereksinim duyulmaktadır. DİB

4-6 yaş programı uygulanırken eğitim mekânı ve kullanılan yöntemler kadar öğreticinin yetkinliği de önemlidir (Tüten, 2021).

Etkinlikleri yaptıran öğreticilerin eğitim durumu ve mesleki deneyimi, mekân niteliği gibi süreci etkilemektedir. DİB tarafından belirlenen standartlara göre, öğreticilerin belirli niteliklere sahip olması gerekmektedir. DİB bünyesinde 4-6 yaş grubunda görev yapan öğreticiler; imam hatip lisesi, ilahiyat ön lisans, ilahiyat lisansını tamamlayarak öğretici unvanı ile 19.01.2017 tarihinden önce alınan çocuk gelişimi ve eğitimi alanındaki en az 296 saatlik sertifika veya kurs bitirme belgesi olanlar ile 19.01.2017 tarihinden sonra Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nden alınan çocuk gelişimi ve eğitimi alanındaki "Okul öncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (380 saat)" sertifikasına sahip öğreticilerden oluşmaktadır. Bununla beraber çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi alanlarında mezuniyeti olanlardan başka sertifika istenmeden 4-6 yaş grubunda öğretici olarak görevlendirilmektedir (DİB, 2022). DİB 4-6 yaş öğreticileri için bu alanda tecrübe şartı aranmadığı görülmektedir. Okul öncesi alanında deneyimi olmayan öğreticilerden, istenilen kazanımlara ulaşması, çocukların yapılan etkinliklere odaklanması, farklı yöntem ve teknikleri kullanması beklenmektedir (Dinçer, 2020). Yapılan araştırmalarda sabit sınıf kullanımında öğreticilerin süreci yönetmekte zorlandığı anlaşılmaktadır (Korkmaz, 2020). 4-6 yaş alanında yeterli deneyimi olmayan ve uygulamalı hizmet içi eğitim almayan öğreticilerden etkinlikleri uygulaması, drama, masal anlatımı, müzik, oyunlaştırma, toplu tekrar gibi yöntemleri kullanarak kazanımlara ulaşması, sınıf yönetimini sağlaması ve çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlaması beklenmektedir (Ölmez, Kısım & Coşkun, 2022). DİB 4-6 yaş çalışmalarına ait yeterli akademik çalışma bulunmamaktadır. Yapılan sınırlı araştırmalar incelendiğinde öğreticilerin; kitap, drama, blok, müzik, fen-doğa vb. merkezleri kullanamadıkları, çocukların yapılan etkinliğe odaklanmakta, öğreticilerin sınıfı yönetmekte zorlandığı anlaşılmaktadır (Korkmaz, 2020). Bu problemleri çözümleyebilme adına bazı Kur'an Kursu öğreticilerinin kurumlarında branş derslik sistemi uygulamasına geçtikleri izlenmekle birlikte DİB Kur'an Kursları 4-6 yaş sınıflarında branş derslik sistemini kullanmaya ilişkin yapılan araştırmaya ulaşılmamıştır.

4-6 yaş alanında çalışmalarını sürdüren DİB artan taleplere cevap vermek için yeni kurslar açmaktadır. Öğrenci sayısı 2019 yılına kadar 464 bin 638 olarak tespit edilmiştir (Şahin, 2019). 2013-2014 eğitim-öğretim yılında kurslara 4723 öğrenci

katılmıştır. Türkiye çapında 2014-2015 yılında başlayan kurslara bu dönemde 15 bin 265, 2015-2016 yıllarında ise 55 bin 361 öğrenci kaydolmuştur. Türkiye'deki 4-6 yaş grubu Kur'an kursu sayısı Ocak 2017 itibarıyla iki bin 607, öğretici sayısı 4084 ve öğrenci sayısı da 67 bin 956 olarak belirlenmiştir. 2017-2018 eğitim öğretim yılında ise 4-6 yaş Kur'an kurslarında eğitim alan öğrenci sayısı 130 bin 982 olmuştur (Bayka, 2019). Öğrenci sayısının her sene artarak devam etmesi, yapılan az sayıda araştırmada fiziki şartların yetersiz olduğunun tespit edilmesi, kurum standartlarına ulaşmanın önemini göstermektedir. Belirlenen standartlara uygun sınıflar oluşturabilmek için projelendirilmiş yeni yapılara ihtiyaç duyulmaktadır. Hali hazırda var olan sınıfların çocukların gelişim alanlarını destekleyecek nitelikte olması gerekmektedir. 4-6 yaş eğitiminin yapıldığı sınıflar, çocukların gelişim özelliklerini destekleyecek, fiziki büyüklüğe sahip değildir (Ecer & Çakmak, 2021). Sabit sınıf uygulamasında, yeterli büyüklüğe sahip olmayan sınıflarda eğitim yapıldığında belli zorluklar öngörülmektedir.

DİB 4-6 yaş programını uygularken kullanılan sabit sınıf uygulamasında; oyuncaklar, müzik aletleri, spor malzemeleri, drama materyalleri, masal kitapları, deney malzemeleri, sanat etkinlikleri için kullanılan materyaller ve öğrencilerin kişisel malzemeleri sınıfta bulunmaktadır. Materyallerin çocukların görüş alanında bulunması öğreticinin sınıfı yönetmesini, farklı yöntem ve teknikleri kullanmasını zorlaştırabilir. Bu süreçte öğreticiler farklı materyallere yönelen çocukları yönetmekte zorluk yaşayabilir (Gangal, 2013). Öğreticilerin sınıf yönetimini sağlamak ve çocukları yapılan etkinliğe odaklamak için çocukların etrafında bulunan, ilgisini çeken malzemelere dokunmasını engellemesi, çocuklarda oluşan merak duygusunun gelişimini engelleyebilir.

Tüm bu problemlere karşı bazı DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında arayışlar olduğu ve branş derslik sisteminin kullanıldığı görülmüştür. Gerçekleştirilen bu branş derslik sistemi uygulamalarının mevcut sıkıntılara çözüm niteliğinde olup olmadığı, öğreticilere katkısı, çocukların gelişim alanlarına etkisi, eğitim kalitesine etkisine dair herhangi bir bilgi bulunmamaktadır. Alanda yapılan çalışmalara bakıldığında branş derslik sistemine ilişkin ilköğretim ve ortaöğretimde sınırlı araştırmaların olduğu, okul öncesinde branş derslik sisteminin etkilerine dair bir araştırma olmadığı görülmektedir.

Sahada yapılan çalışmalar göz önüne alındığında DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında gerçekleştirilen branş derslik sisteminin araştırılmasının sahaya katkı sağlayıp sağlamayacağının araştırılmasına ihtiyaç vardır. Bu bağlamda araştırmanın problem

cümlesi “DİB 4-6 yaş öğretim programını; eğitim alanını destekleyecek nitelikte hazırlanmış özel drama, masal, spor, sanat, oyun vb. sınıflarda, belirlenen sürede bulunarak uygulamanın, çocuklara, öğreticilere ve yapılan eğitime katkısına ilişkin öğretici görüşleri nedir?” şeklinde ifade edilmiştir. Araştırmanın alt problemlerine aşağıda araştırmanın amacı başlığında yer verilmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı; DİB 4-6 yaş programını, sabit sınıf sistemi yerine branş derslik sistemindeki gibi, eğitim alanını destekleyecek nitelikte hazırlanmış özel drama, Kur’an, masal, spor, sanat, oyun vb. sınıflarında, belirlenen sürede bulunarak, uygulamanın, çocuklara, öğreticilere ve yapılan çalışmalara katkısına ilişkin öğretici görüşleri ışığında durum tespiti gerçekleştirmektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt sorulara yanıt aranmıştır.

1. Branş derslik sınıflarında bulunmanın çocukların gelişim alanlarına katkıları nelerdir?
2. Branş derslik sınıflarında eğitim yapmanın öğreticilere katkıları nelerdir?
3. Branş derslik sınıflarının, yapılan etkinliklere, yansımaları nasıldır?

1.3. Araştırmanın Önemi

Ahlak ve değerler eğitimi çalışmalarında önemli bir rol üstlenen DİB 4-6 yaş Kur’an Kursları hakkında alanda yapılan çalışmalar incelendiğinde kursların yeterli fiziki donanıma sahip olmadığı, öğretici kalitesi, sınıf hakimiyeti, kaliteli eğitim gibi birçok konuda olumsuzluklarla karşılaşılmaktadır. Bu bağlamda öğreticilerin çeşitli çözüm arayışlarına girdikleri, eğitim programını mekân niteliği farklı sınıflar oluşturarak, branş derslik sistemini uyguladıkları görülmüştür.

Bu araştırma;

- Din eğitimi çalışmalarında önemli bir rol üstlenen DİB 4-6 yaş Kur’an Kurslarının mekân niteliği açısından kısıtlı imkanını branş derslik sistemi ile, çeşitli deneyim imkânlarıyla zenginleştirilmiş ortamlar hakkında bilgi edinmek adına faydalı,

- Mevcutta DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında uygulanan branş derslik sisteminin işlevselliği hakkında bilgi sahibi olmak adına özgün,
- DİB 4-6 yaş programının sabit sınıf sistemi yerine, eğitim alanını destekleyecek nitelikte hazırlanmış; drama, Kur'an, masal, spor, sanat, oyun vb. sınıflarda uygulanmasının çocuklara, öğreticilere ve eğitime yönelik yansımaları hakkında bilgi sahibi olma adına önemlidir.

1.4. Sayıltılar

Araştırmaya katılan eğitmenlerin ve idarecilerin nitel veri toplama aracındaki sorulara, araştırılan konuyla ilgili gerçek durumu yansıtan samimi cevaplar verdikleri varsayılmıştır.

1.5. Sınırlılıklar

Bu araştırmanın sınırlılıkları;

- Araştırma görüşmelerinin pandemi sebebiyle 13'nün online ortamda toplanmasıdır.

1.6. Tanımlar

Branş Derslik Sistemi: Okullarda her ders veya her öğretmen için ders içeriklerine göre dizayn edilmiş farklı bir sınıfın olduğu, öğrencilerin ders programlarına göre farklı sınıflara giderek eğitim gördüğü, zengin eğitim araçlarının kullanımıyla daha verimli bir sınıfın oluşturulmasının amaçlandığı sistemdir (Özyürek vd., 2017).

Tematik Sınıf: Devlet okulunun aksine tek bir sınıf kullanmak yerine oyun sınıfı, sanat sınıfı, müzik sınıfı, interaktif sınıf vb. alanlardır (Arslan, 2020).

Sabit Sınıf: DİB 4-6 yaş Kuran Kurslarında, branş derslik sınıfları dışında kullanılan sınıfları ifade etmektedir.

Mekân Niteliği: Mekân niteliği, bir mekânın özelliklerini, işlevini ve kullanım amacını belirleyen özelliklerin bütünüdür (Uludağ & Odacı, 2002).

Eğitim: 1) Kişinin yeteneklerini geliştirebilmesini, toplumda yerini almasını sağlayacak bilgi ve becerilerle donatmayı amaçlayan etkinliklerin tümü; terbiye.
2) İnsanları belli amaçlar doğrultusunda yetiştirme süreci (Ahlak Terimleri, 2023).
Öğretim: "Bireyin yaşam boyu süren eğitiminin, okulda planlı ve programlı olarak yürütülen kısmı" (Varış, 1995).
Öğretici: DİB Kur'an kurslarında kadrolu, sözleşmeli, vekil ve geçici Kur'an Kursu statülerinde görev yapan öğretmenleri ifade etmektedir (Ölmez vd., 2022)

BÖLÜM II

KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde ilk önce, mekân niteliği açısından okul öncesi dönemde uygulanan eğitim programlarından Montessori Eğitimi, Waldorf Eğitimi, Reggio Emilia Eğitimi, High Scope Eğitimi ana hatları ile tanıtılmaktadır. Daha sonra, branş derslik sistemi ve Bambino eğitim programı, Diyanet 4-6 yaş grubu Kur'an kursları öğretim programı hakkında bilgi verilmektedir. Son olarak DİB 4-6 Yaş Kur'an Kursu branş derslik sistemi uygulaması anlatılmaktadır. Beşinci alanında mekân niteliğine ilişkin yapılan araştırmalara yer verilmektedir.

2.1. Okul öncesi Dönemde Uygulanan Eğitim Programları

Varış'a göre eğitim programı "bir eğitim kurumunun, çocuklar, gençler ve yetişkinler için sağladığı, milli eğitim ve kurumun amaçlarının gerçekleştirilmesine dönük tüm faaliyetleri kapsamaktadır" (Uzun, 2022, sf.19). Millî Eğitim Bakanlığı (MEB), okul öncesi eğitim programının hedeflerini şöyle ifade etmektedir: "Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların zengin öğrenme deneyimleri aracılığıyla sağlıklı büyümelerini; motor, sosyal ve duygusal, dil ve bilişsel gelişim alanlarında gelişimlerinin en üst düzeye ulaşmasını, öz bakım becerilerini kazanmalarını ve ilkokula hazır bulunmalarını sağlamak amacı ile geliştirilmektedir" (MEB, 2013, sf.8)

Okul öncesi eğitim programlarının tarihsel sürecine bakıldığında, ilk eğitim programını 1837 yılında Friedrich Froebel anaokulu açarak başlatmıştır. 1907 yılında Montessori, 1960 ve sonrasında High Scope, Waldorf, Reggio Emilia gibi programlara yeni yaklaşımlar eklenerek devam etmektedir. David Weikart "İyi bir okul öncesi öğretmeni tüm model ve yaklaşımları öğrenmeli, daha sonra kendi kültürüne, çocukların gelişim özelliklerine, bireysel ilgi ve ihtiyaçlarına uygun olanları seçerek uygulamalıdır." sözü ile, erken çocukluk eğitiminde programları bilmenin, kendi kültürüne ait bir programı oluşturmanın, çocukları tüm yönleri ile tanımanın ve bunları birbirine entegre ederek özgün içerikler üretmenin önemini vurgulamaktadır (Acar, 2017). Her eğitim programının kendi amaç ve felsefesine uygun yaptığı eğitim programı tanımları

bulunmaktadır. Eğitim programı uygulayan öğretmenin; neyi, ne zaman ve nasıl yapacağı planı işini kolaylaştırmaktadır. Okul öncesi programını uygularken oluşturulan yıllık, haftalık ve günlük planların istenen kazanımlara uygun oyun ve etkinlikler içermesi gerekmektedir. Günlük akış hazırlanırken, çocukların sıkılmadan derslere ve etkinliklere adapte olmalarını sağlamak için hareketli oyunlar, sessiz yapılan çalışmalar, bu etkinliklerin birbirini takip etmesi gerekmektedir. Etkinlikler arası geçişlerde; şiir, şarkı, bilmece, tekerleme, parmak oyunu gibi aktiviteler sayesinde çocuklar başka bir faaliyete geçişten haberdar olmaktadır (Uzun, 2022). Çocukların geçişlerden haberdar olması, branş derslik sisteminde olduğu gibi, ders içerikleri ile hazırlanmış branş derslik sınıflarına geçerek de sağlanabilir. Araştırmamızın bu bölümünde, erken çocukluk dönemi eğitim yaklaşımlarından Montessori, Waldorf, Reggio Emilia, High Scope eğitim programı temel özellikleri ve mekân niteliği ile tanıtılmaktadır.

1.1.1. Waldorf Eğitimi ve Mekân Niteliği

1919 yılında Rudolf Steiner tarafından geliştirilen Waldorf eğitim yaklaşımı, çocukların; sosyal, duygusal, ruhsal, ahlaksal, fiziksel ve zihinsel açılardan gelişmesi için eğitimi sanata dönüştürmüş bütüncül bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımın amacı öncesinde akademik öğrenme yerine, çocukların sanat, müzik ve hareket ile deneyimleyerek yaşantılarını zenginleştirdikleri, rekabetten uzak, herkesin birbirine saygı duyarken kendini topluma ait hissettiği bir ortam oluşturmaktır (Waldorf Yaklaşımı, 2010). Çocuklar için program hazırlamak yerine, çocuklar gözlemlenmekte, yetenekleri keşfedilmekte, yeteneklerine göre bireysel eğitim verilmektedir (Uzun, 2022).

Waldorf eğitim yaklaşımında; ritimle çalışma, tekrar, taklit ve rutin temel kavramlardır. Ritim çocuğun kendini güvende hissetmesi, çevresiyle ve evrenle bağlantı kurmasına yardımcı olmaktadır. Çocuğun doğasında tekrar tekrar denemek vardır. Çocuk yürürken düşer, yürümekten vazgeçmez, öğrenene kadar düşse bile denemeye devam eder. Denemeye devam edebilmesi için kendini güvende hissetmelidir. Steiner'e göre; okul öncesinde çocuklara verilecek en önemli şey, hayatı direk taklit edecekleri bir ortam oluşturmaktır (Erden, 2016). Programı belirlenmiş bir rutin içerisinde çocuk kendini güvende hissedebilir. Günlük, haftalık, aylık, yıllık rutinle tekrar edilen düzenli etkinlikler çocukların hafızasını kuvvetlendirmektedir. Çocuk, çevresiyle daha rahat

iletişim kurarak sosyalleşmekte ve kendini topluma ait hissetmektedir (Temel & İmir, 2010). Waldorf eğitiminde uygun koşullar sağlandığında ve acele edilmediğinde çocuğun sahip olduğu potansiyel ortaya çıkmaktadır (Erakkuş, 2015).

Ev ortamından okula geçişi kolaylaştırmak için okul öncesi kurumlar fiziki anlamda ev ortamını andırmaktadır. Sınıflarda uygulanan etkinliklerde kullanılan bütün araç gereçler tamamen doğal, organik malzemelerden oluşmaktadır. Waldorf okullarında elektronik araçlar kesinlikle kullanılmamaktadır. Waldorf eğitim yaklaşımı bireyin yaratılışında bulunan ruh ve bedeni anlama kavramları üzerine kuruludur. Deneyim ve uygulama merkezli bir yaklaşımdır. Bu münasebetle Waldorf eğitimi veren okulların ortamı, çocuğun beden ve ruhunu besleyen öğe ve yaratıcılığını destekleyen nitelikte dizayn edilmektedir (Sakarya, 2019).

Rudolf Steiner mekânı, eğitim yaklaşımının özel ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlamaktadır. Waldorf eğitiminde drama ve ritmik hareket yüksek derecede önem taşıdığından okulların planında özel dans mekânı bulunmalıdır. Bu yaklaşımda öğrenme mekânı ve oyun alanı; estetik, güvenli, sade, kılavuzluk edici, samimiyeti ve iş birliğini sağlayacak şekilde oluşturulmalıdır (Şener, 2001).

2.1.2. Montessori Eğitimi ve Mekân Niteliği

1870 yılında İtalya'da doğan Maria Montessori eğitim hayatına Roma'da başladı. Çevresi ile mücadele ederek tıp fakültesinden mezun olan ilk kadın doktor unvanını aldı (Lıllard, 2013). Tıp doktoru olmasına rağmen eğitim alanında başarısının sebebi "Zihinsel engelli çocuklara yardımın tıbbî muayeneden çok eğitimle yapılabilirliği" düşüncesiydi (Çakıroğlu, 2009). Maria Montessori Yirminci Yüzyılın başlarında "Çocuktan Hareket" akımının öncü temsilcilerindendir. Montessori yaklaşımı döneme ait birçok düşünürün izlerini taşımaktadır (Çakıroğlu, 2009).

Erken çocukluk eğitiminde yeni bir yaklaşım ortaya koyarken Maria Montessori; Edouard Seguin, Jean Marc Gaspard Itard, Jean-Jacques Rousseau, Johann Heinrich Pestalozzi, Friedrich Froebel gibi filozofların ve öğretmenlerin çalışmalarından faydalanmış, özellikle Jean Marc Gaspard Itard ve öğrencisi Edouard Seguin tarafından yürütülen araştırmalardan beslenmiştir (Mutafayeva, 2016).

Montessori eğitiminde kendi tercihini yaşayan öz disiplin sahibi çocuklar; rekabet ve kıyaslamanın olmadığı ortamda dış disiplinden uzak, ödül ve ceza verilmeden yetişirler. Montessori eğitiminde hayali oyuncaklar yoktur. Gerçek malzemelerle çocuk temizlik yapmak, yemek yapmak gibi günlük işleri yaşayarak öğrenir. Çocuğun özgür gelişmesi için Montessori materyalleri, nasıl kullanacağı bilgisi verilerek, düzenli bir şekilde çocuğa sunulmalıdır (Erakkuş, 2015).

Montessori, eğitimde, çocuğun özgürlüğünü kazanabileceği ortamın gerekli olduğunu savunmaktadır. Bu süreçte mekânın planlaması yapılırken; bireyleşme, seçim özgürlüğü, konsantrasyon, bağımsızlık, problem çözme becerileri, sosyal etkileşim, temel becerilerde yeterlik hedefleri ön planda bulunmaktadır (Sakarya, 2019). Montessori, çocuğun gelişiminin ve öğrenmesinin bir dizi duyarlı dönemden geçtiğini, bu sürecin çocuğun özgür keşiflerine bırakılmaması gerektiğinin de üzerinde durmuştur. Bu sistemde öğrenmenin, hazırlanmış çevrede, hazırlanmış eğitim malzemeleri ile gerçekleştiğine dair görüşleri bu yaklaşımın kuramsal içeriğini oluşturmaktadır. Her çocuğun potansiyellerini kazanabilmek için yetişkinlerin desteğine ihtiyaç duyduğunu belirtmektedir (Şener, 2001).

Montessori yaklaşımına göre çocuklarda ortaya çıkan; fiziksel, zihinsel ve ruhsal tüm özellikler aslında onlarda dünyaya gelirken var olan potansiyellerdir. Bu potansiyelin gelişmesi için, sevgi dolu bir ortamda, çalışacağı konuları çocuğun kendi özgür iradesi ile seçmesi gerekmektedir (Uzun, 2022). Çocuğun özgür iradesi ile seçim yapacağı çevre, yetişkinler tarafından, potansiyellerini keşfetmeleri için özenle hazırlanmaktadır.

Montessori yaklaşımında okullar dizayn edilirken, öğrenme mekânları, çocukların oynayabileceği dış alanlar, kitap merkezi, öğretmen odası ve depolama alanları bulunmaktadır. Ortamlar pratik yaşamı hatırlatan şekilde; manipülatif, dil, kültür, matematik, duygusal konulardan oluşacak nitelikte hazırlanmalıdır. Montessori eğitiminin yapıldığı sınıflar, okul öncesi çocukların ve öğretmenlerin ilgileri ve birikimleri üzerine kuruludur. Okul öncesi çocuk için oluşturulan, şahsi, düzenli ortamlar, pratik hayat, matematiksel, kültürel, dilsel ve duyumsal konuları içermektedir. Bu yaklaşımın felsefesini oluşturan anahtar cümle, hazırlanmış çevredir (Şener, 2001).

2.1.3. Reggio Emilia Eğitimi ve Mekân Niteliği

Reggio Emilia yaklaşımı İtalya'nın kuzeyinde doğmuştur. Okul öncesine sunduğu yenilikçi, özgün ve ilerici bakış açısıyla günümüzde pek çok ülkenin eğitim sistemini etkileyerek, dünyada eğitime yeni bir boyut kazandırmaktadır. Reggio yaklaşımında, çocuklar, akranlarıyla, doğa ile iletişim kuracakları eğitim ortamında özgürce keşfederek öğrenmektedirler (Temel & İmir, 2010). Reggio Emilia yaklaşımına göre çocukların sorularına cevap vermek değil sorularının cevabını bulacakları, fikirlerini geliştirecekleri ortam oluşturmak ve onları teşvik etmek gerekmektedir (Reggio Emilia Yaklaşımı, 2010). Malaguzzi, geleneksel eğitim yöntemini; çocuğun merak eden yapısını, zekâsını, hayal gücünü ve çevresindeki çocuklarla iletişim kurma isteğini engelleyen, kalıplaşmış katı kurallar ve davranış kalıpları ile ilk karşılaşma olarak tarif etmektedir (Dündar, 2007). Bu düşüncelerin izleri oluşturulan müfredatta görülmektedir.

Malaguzzi; müfredatı oluştururken, çocuğun gelişim özelliklerini ve ihtiyaçlarını dikkate alarak esnek bir program oluşturmakta, çocuklar için ilkesinden ziyade "çocuktan hareketle" yaklaşımını benimsemektedir (Uzun, 2022). Bu okullarda öğrenme, didaktik bir şekilde değil, oluşturdukları küçük gruplarla, kendilerinin geliştirdiği projeler ile yaşayarak gerçekleşmektedir (Erakkuş, 2015).

Reggio Emilia yaklaşımını, diğer eğitim programlarından ayıran en önemli husus, çocuğun öğrenme ortamını oluştururken, fiziksel, sosyal ve duygusal çevresini merkeze almasıdır (Tuncer, 2015). Gördükleri ve ortamda bulunanlar aynı olsa bile, çocukların zihninde oluşan algı, kombinasyon farklıdır. Gördüklerini farklı algılama ve anlamlandırması Reggio Emilia tarafından "çocuğun yüz dili" olarak ifade edilmektedir (Ekici, 2015).

Reggio okullarında, fiziksel çevre, öğretmenlerin yanında üçüncü bir öğretmen olarak düşünülmektedir. Mekâna, öğretmen, çocuk ve veli arasında iletişimi sağlandığı için değer verilmektedir. Mekânın, okul ile beraber içindeki insanların fikir, değer, bakış açıları ve kültürlerini yansıtan bir akvaryum olduğu düşünülmektedir. Mekânı özetleyen anahtar cümle, sevecen mekândır. Bu okulun düzeni ile ilgilidir. Fiziksel ortamın, öğrenci-öğretmen ilişkisini rahatlatacak ve kolaylaştıracak bir etkisi olmalıdır. Sosyal gelişimin, bilişsel gelişimin ayrılmaz bir parçası olması sebebiyle, mekân planlanırken; çocukların rastlaşmalarını, etkileşimlerini ve sorunların çözüm yollarını besleyecek

şekilde inşa edilmelidir (Şener, 2001). Reggio okullarında önemli iki mekân atelier ve piazza bulunmaktadır. Atelier; sanat stüdyosu olarak kullanılan bu alanda, yetişkin rehberliğinde projeler, araştırmalar ve farklı sanat aktiviteleri yapılır. Diğer önemli mekân piazza, sınıflar arası iletişimi sağlayan, her sınıfın kendisine açıldığı ortak faaliyet alanıdır (Uzun, 2022). Bu alanlarda çocukların öğrenme yönü tespit edilmektedir.

Reggio yaklaşımında, çocuğun ilgisini ve nasıl öğrendiğini tespit etmek için dokümantasyon yöntemi kullanılır. Çocukların video ve ses kayıtları alınır veya gözlem kaydı yapılır. Yaklaşım için önemli olan bu kayıtlar çocukların gelişim raporları yazılırken kullanılır (Aydemir Özalp & İnan, 2020). Yirmi yıl Katolik kilisesine bağlı olarak eğitim faaliyetini sürdüren Reggio Emilia okulları 1963 yılında Reggio Emilia belediyesine bağlı ilk okulunu açmış olsa da kiliseden ayrılması 1976 yıllında olmuştur (Uzun, 2022).

2.1.4. High Scope Eğitimi ve Mekân Niteliği

High Scope programı, David Weikart ve ekibi tarafından yoksul insanların yaşadığı Perry'de risk grubunda yer alan çocukların erken dönemde eğitim almalarını sağlayan bir projedir (Uzun, 2022). David Weikart, bölgede yaptığı çalışmalar sonucunda çocukların, okur yazar olamama nedeninin doğuştan gelen zekâ seviyesi değil onlara sunulan sınırlı eğitim olduğunu savunmaktadır. Weikart'ın günümüze ışık tutan bu çalışması risk grubu ailelerin yaşadığı çevrede doğan çocukların, okul öncesi dönemde aldıkları nitelikli eğitimin, çocukların yaşam standartlarına kısa ve uzun vadede sonuçlarını bize ulaştıran deneysel bir çalışmadır. Bu çalışma 1926 senesinde rastgele seçilen 123 çocukla başlamış ve çocuklar 40 yaşına kadar takip edilmiştir. Çocuklar tesadüfi yöntemle deney ve kontrol grubuna yerleştirilerek, deney grubundaki çocuklara haftada iki buçuk saat okul öncesi eğitimi verilip, her hafta bir buçuk saat ev ziyareti yapılmıştır. Programa katılan çocukların %38'i üniversiteye devam etmiş, %21'i devam etmemiştir. Programa katılanların %50'si 19 yaşında iş hayatına atılırken, programa katılmayanların ise %32'si iş hayatına atılmıştır. Programa katılmayanların suça karışma oranı daha yüksek, evli kalma süreleri daha kısa, gelir düzeyleri daha düşük tespit edilmiştir (Acar, 2017).

High Scope programında çocukların her aşamasında aktif olduğu "etkin öğrenme" kavramı, tutarlı günlük akış planla-yap-hatırla rutini ile hoşgörüye dayalı eğitim

ortamında, çocuklar tarafından uygulanmaktadır. High Scope programında çocuklar etkinliklerini oluştururken, planlama ve uygulama aşamasında sorumluluk almaktadır (Temel & İmir, 2010). Çocuklar kullanacakları materyalleri, kişisel ilgilerine göre kendileri seçtiğinde, gözlemleri sonucu zihinlerinde oluşan soruların cevaplarını aramakta ve bulmaktadır (Ekici, 2015). Çocukların bu süreçte, eşya ile çevresindeki çocuklar ve yetişkinlerle kurduğu iletişim, yaşamın provası niteliğini taşımaktadır. Hayatı yaptığı etkinliklerle kendi kendine yapılandırmayı öğrenmektedir.

High Scope okullarında eğitim yapılan alanlarda, fiziksel çevrenin kuvvetli bir etkisi vardır. Çevre ve materyaller; aktif öğrenmeye istek oluşturmak amacıyla, çocukların hareket edecekleri, öğrenebilecekleri, deney yapacakları, arkadaşlarıyla beraber çalışacakları, eşyalarını ve yaptıkları etkinlikleri sergileyecekleri nitelikte, özenle dizayn edilmiştir. Eğitim mekânı belli oyun çeşitleri düşünülerek düzenlenmiş, ilgi alanlarına ayrılmıştır. Blok köşesi, ev köşesi, küçük oyuncak köşesi, su köşesi, kitap köşesi ve sanat köşesi mevcuttur. Sınıftaki materyaller çocukların erişebileceği yerlerde bulunmaktadır. Çocuklar eğitim yapılan alanlarda özgürce hareket etmektedir. Mekânın dizaynı büyük ve küçük grup etkinliklerini yapmaya uygun niteliktedir (Sakarya, 2019).

2.2. Branş Derslik Sistemi

Branş derslik sistemi eğitimin kalitesi ve verimini arttırma açısından hem öğretmen hem de öğrenciye kolaylık sağlayan bir sistemdir. Branş derslik sisteminde öğrenciler, belirlenmiş ders programına göre branş öğretmenine ait sınıfa giderek eğitim görmektedir (Mutlu, 2019). Branş derslik sisteminin okul öncesi uygulaması Çek Cumhuriyeti'nde Bambino eğitim programında görülmektedir. Bambino okullarında çocuklar, devlet okullarının aksine tek sınıfı kullanmaz, gün boyunca farklı amaçlar için düzenlenmiş birçok sınıf kullanmaktadır (Arslan, 2020).

Branş derslik sistemi, okulun kampüs alanında, öğretmenin branşıyla ilgili özel bir eğitim mekânının bulunmasıdır. Branş derslik sisteminde öğrenciler, belirlenmiş ders programına göre branş öğretmenine ait sınıfa giderek eğitim görmektedir (Mutlu, 2019). Öğrencilerin ders içeriğine uygun dizayn edilmiş sınıflarda öğrenim gördüğü bir sistemdir. Branş derslik sisteminde sınıflar, branş öğretmenleriyle ilişkilendirilmekte ve öğretmenler sınıflarını tasarlamaktadır. Türkiye'de devlet okullarında az sayıda

uygulaması bulunan, genellikle özel okullarda kullanılan bu sistemin Amerika'daki karşılığı "Rotating Class System" şeklindedir. Kabinet Sistemi adıyla da bilinen bu sistemde, her öğretmene ait bir sınıf bulunmaktadır. Öğretmenler ders materyalleri ile laboratuvar şeklinde dizayn edilmiş özel sınıflarda öğrencilerini karşılamaktadır. (Özyürek vd., 2017). Branş derslik sisteminde sınıf sadece duvarlarla çevrilmiş ve üstü kapatılmış bölümlerden öte bir anlam taşımaktadır.

Sınıf, öğretimin yapıldığı yeri ve orada bulunan araç ve gereçleri temsil etmektedir. Öğretimde benimsenen yöntem ve teknikler de sınıfın fiziki yapısının şekillenmesinde önemli bir rol oluşturmaktadır (Karakaş Özür, 2011). Branş derslik sistemi ile öğretmen, öğrencilerin derse ilgisini arttırmak ve konuyu anlamalarını sağlamak amacıyla, sınıf ortamını ders içeriğini destekleyen afiş, poster, duvar resimleri, sergi alanı olacak şekilde dizayn etmektedir. Böyle bir sınıfa girdiğinde öğrenci psikolojik olarak derse hazır olmaktadır. Ders konuları ve kazanımlarına göre dersliğin düzenlemeleri farklılaşmaktadır. Branş derslik sınıfı kullanımı ile aktif halde olan öğrencilerin, zengin uyaranlarla oluşturulmuş sınıflarda etkili ve verimli bir öğrenme sürecinde olması hedeflenmektedir (Mutlu, 2019).

Branş derslik sistemi daha çok ilk ve orta öğretim kurumlarında uygulandığı görülmektedir. Okul öncesi dönemindeki örneklerinden biri Çek Cumhuriyeti Millî Eğitim Bakanlığı tarafından akredite alan Bambino eğitim kurumlarında uygulanan Bambino eğitimidir.

Bambino, Çek Cumhuriyeti, Prag'da 2009 yılında Lucie Pivonkova ve Tomas Trnka tarafından, kurulmuş, 2010 yılında Milli Eğitim Bakanlığı tarafından akredite edilmiştir (solidpixels, 2009a). Birçok ulustan çocuğun bir arada eğitim aldığı Bambino anaokulu çok kültürlü yapıdadır. Bambino okullarında, çocukların gelişim alanlarına ve okulun fiziki durumuna uygun olarak; oyun, sanat, müzik, interaktif vb. tematik sınıflar bulunmaktadır. Bu okullarda çocuklar, devlet okullarının aksine tek sınıfı kullanmaz, gün boyunca farklı amaçlar için düzenlenmiş birçok sınıf kullanmaktadır (Arslan, 2020).

Bambino eğitim programında önceden belirlenmiş aylık haftalık temalar bulunmaktadır. Bu temalar çerçevesinde hazırlanan tematik odalarda aktiviteler yapılmaktadır. Bu aktiviteler iki altı yaş arası çocuklarda kendi başlarına deneyebilecekleri, bütün duyularına hitap eden uyaranlar ile sunulmaktadır. Çocuklar; sanat atölyesinde kendi başlarına eserlerini üretmekte, müzik sınıfında müzik yapmakta,

spor sınıfında spor yapmakta, mutfakta yemek pişirme imkânı bulmaktadır. Çocuklar hayvanlara ve bitkilere bakacağı ortamda çevre duyarlılığı kazanırken, gelişimleri için en önemli unsur olan serbest oyun ihtiyacını, tropik odalarda ve açık alanda karşılamaktadır (solidpixels.com, 2009b; solidpixels, 2009c)

Bambino okullarında dört yaş çocuklarının eğlenmesi ve okula geçiş sürecinde zorluk yaşamaması amacıyla, eleştirel düşünme alıştırmalarından oluşan "çocuklar için felsefe" dersleri, matematik becerilerini geliştirmek için "mantık oyunları" çalışmaları, sosyal becerilerini geliştirmek için "drama" faaliyetleri, kendilerini sakinleştirmeleri, doğru nefes almaları ve motor gelişimleri için "yoga" yapılmaktadır. Çocuklar bu çalışmaları yaparken, dil gelişimlerini destekleme amacı ile her sınıfta dil terapistleri tarafından "logo patik" denetimle gözlemlenmektedir. Gün boyunca çocuklar farklı sınıfları ziyaret ederek, faaliyetleri için hazırlanmış alanlarda, estetik, doğal, sanat içerikli etkinlikleri yaparken, spor yapıp, gün içerisinde arkadaşları ile eğlenmeye, hayvanlarla ve bitkilerle ilgilenmeye zamanları kalmaktadır (solidpixels, 2009c)

Bambino okullarında 5-6 yaş çocukları, motor becerilerini geliştirmek için tai-chi'ye katılmakta, matematik becerilerini geliştirmek için mantık oyunları oynamakta, çevre ile kurdukları iletişimi geliştirmek için (Emusaci) duyu oyuncakları ile oynamakta ve bu süreçte dil terapistleri tarafından gözlemlenmektedir. Bu uygulamada, gün içerisinde, çocuklar tek bir sınıfta kalmayarak, müzik sınıfında müzik, sanat ve seramik atölyelerinde sanat, spor salonunda spor yapmakta, okul bünyesinde bulunan saunaları kullanmakta, mutfakta yemek pişirip yemek yemekte, okulda bulunan bitkilere ve hayvanlara bakmaktadır. Tüm bunları yaparken çocukların kendi istediği oyunları oynamaya ve çeşitli gezilere katılmaya zamanı kalmaktadır (solidpixels, 2009c)

Böylelikle çocuklar yavaş yavaş okula hazırlanmış olmaktadır. Bambino okullarında iletişimin, dil gelişiminin, sosyal ve duygusal gelişimin öneminin kabulü ile kendine güvenen, içindeki potansiyeli ortaya çıkaran çocuklar yetiştirmek için birincil öğretici olarak aile kabul edilmekte ve oyun temelli yöntem kullanılmaktadır (Bambino Çocuk Bakımı, 2013). Veliler kendilerine verilen bu sorumluluktan memnun olduklarını çocuklarının okula mutlu geldiklerini ve okuldan eve dönmek istemediklerini ifade ederken, okulun çocukların yaratıcılığına verdiği destekten bahsetmektedir (solidpixels, 2009e). Bambino eğitiminde çocuklar için belirlenen merkez hedefler aracılığı ile ulaşılan sonuçlar arasında; çocukların kendini keşfetmesi, tanıması, güvenli ve sağlıklı

bir ortamda olmaları, olumlu sosyal ilişkiler kurarak bulunduğu tematik sınıfta eğlenmesi, çocukların öğrendiklerini kendi yaşlarına uygun yöntemlerle öğrenmesi, doğal çevreye saygılı olması, öğrenmenin cinsiyet ve ırkla sınırlı olmaması, karar verme, paylaşma, anlaşmazlıkları barışçıl bir bakış ile çözme başarısı göstermesi, çocukların okula başladığında başarılı olması için hazırlanması bulunmaktadır (Bambino Çocuk Bakımı, 2013).

Tematik sınıflarda aktiviteler hazırlanırken "küçük insanlar için büyük şeyler" yaptıklarının farkında olan Lucie Pivonkova ve Tomas Trnka'nın öğreticiliğe devam etme hedeflerine; Prag Vinohrady'de bir anaokulu şubesi ve Square'de İlköğretim Okulu açarak ulaştıkları görülmektedir (solidpixels, 2009a)

2.3. Diyanet 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı

Ailede başlayan din eğitimi çalışmaları, örgün eğitim kurumlarında Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi, Siyer, Fıkıh, Akaid, Tefsir, Hadis vb. dersler olarak okutulurken, DİB tarafından, yaygın din eğitimi kurumu olan Kur'an kurslarında ve camilerde devam etmektedir. Yaygın din eğitimi faaliyetlerinden Kur'an kurslarına her yaş grubundan insanların gelebilmesi ve kurslara davam eden yetişkin öğrencilerin çocuklarını kurslara gönderme talebini DİB'na ve müftülüklere iletmesi sonucunda, 2013-2014 eğitim öğretim yılında yaş sınırı kaldırılmıştır. Akademisyenler, pedagoglar, Kur'an Kursu öğreticilerinin görüşleri alınmış ve DİB 4-6 yaş grubu Kur'an kursları programı oluşturulmuştur (DİB, 2018). Bu programın yenilenmeye devam ettiği ve görsel yayınlarla desteklendiği görülmektedir.

2013- 2014 eğitim öğretim yılında başlatılan 4-6 yaş programı çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlamak amacıyla her dönem yeni materyallerle zenginleştirilmektedir. DİB tarafından hazırlanan, öğrenci ve öğretici kitapları (Kotan vd., 2020), (Güneş vd., 2018), sesli ve görsel yayınlar (Diyanet Çocuk-YouTube, 2014), elif ba öğretimini çocuklar için uygun hale getiren etkinlik ve oyunların anlatıldığı öğretici kitabı (Özkan & Ölmez, 2020), çocukların hayal dünyasına katkı sağlayan, çocuklar için DİB'nın hazırlattığı masal kitapları (Diyanet Vakfı Yayınları, t.y.), bunlardan bir kaçıdır. Alanda tespit edilen eksiklikleri tamamlamak ve hazırlanan eğitim materyallerinin kullanımını göstermek amacıyla belirli dönemlerde hizmet içi eğitim

kursları düzenlenmektedir (4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerine Yönelik Hizmet İçi Eğitim Semineri Düzenlendi, 2020). Hazırlanan materyaller ve düzenlenen seminerler ile öğreticilerin 4-6 yaş programını etkin bir şekilde uygulaması hedeflenmektedir (Bayka, 2019). 4-6 yaş kursları DİB tarafından belirlenen standartlarla hizmete devam etmektedir.

DİB 4-6 yaş sınıflarında 48-72 ay arası çocuklar ile eğitim çalışmaları yapılmaktadır. Kurslara başvuru yapan çocuklar arasında, sonraki yıl birinci sınıfa başlayacak çocuklara öncelik verilmektedir. İki, üç sınıflı kurslarda küçük yaş grubu çocuklar için ayrı, büyük yaş grubu çocuklar için ayrı bir sınıf oluşturulması tavsiye edilmektedir (Dinçer, 2020). DİB bünyesinde açılan 4-6 yaş sınıflarında uygulanan program ile öğrenci ve öğretici kitapları her bölgede aynı kullanılmaktadır. Uygulama esaslarında öğreticilerin, MEB okul öncesi kitaplarını ve kendi geliştirdiği materyalleri kullanması tavsiye edilmektedir (DİB, 2018).

Bu programın genel amacı; Türk Milli Eğitiminin amaç ve ilkelerine ters düşmeden, çocukların temel ihtiyaçlarını karşılayarak, Allah'ı, Peygamber'i, Kur'an-ı Kerimi, Cami'yi, bayramları, vatanı, bayrağı, kâinatı vb. dini ve milli değerleri seven, saygılı, sorumluluk sahibi, adaletli, yardımsever çocuklar yetiştirmek için uygun ortam oluşturmaktır (DİB, 2018).

DİB 4-6 yaş programı geliştirilirken, okul öncesi program geliştirme alanındaki yeni yaklaşımlar ve ilahiyat verileri işlenerek temel yaklaşım oluşturmak esas alınmıştır. Bu yaklaşım; DİB 4-6 yaş programında belirlenen eğitim ilkelerine uygun olmak koşulu ile çocukların ilgi ve ihtiyaçlarına göre ne kadar ve nasıl yapılacağı, farklı yöntem ve teknikler takip edilerek, yeni materyaller kullanılarak, öğretici tarafından belirlenen esnek bir programdır (DİB, 2018).

Her eğitim faaliyetinde olduğu gibi, 4-6 yaş grubu Kur'an kursları eğitiminin de gerekli özelliklere sahip bir öğretim programı çerçevesinde yürütülmesi gerekmektedir. Bütün bunları göz önünde bulunduran DİB; akademisyenler, pedagoglar, Kur'an Kursu öğreticileri ve okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda, çoklu katılım anlayışıyla bir öğretim programı hazırlamıştır (Tüfekçi, 2020).

Program, her çocuğun öğrenme şeklinin farklı olduğunu bilerek, çocukların ihtiyaçlarına cevap verecek etkinlikler, kursun fiziki şartları ve çocukların hazır

bulunuşlukları göz önünde bulundurularak, bilinenden bilinmeyene doğru aşamalı bir yöntem takip edilerek, demokratik bir ortamda uygulanmalıdır (DİB, 2018).

Verilen eğitimle; sevgi, saygı, yardımlaşma, adalet gibi değerlerin oyunlar aracılığı ile çocuklarda davranışa dönüştürülmesi, aile katılımı etkinlikleri ile öğrenilen değer davranışlarının evde pekiştirilmesi, çocukların bıkmadan eğitime devam etmesi sağlanmalıdır. Sürecin planlaması ve yapılacak etkinliklerin ön hazırlığı öğretici tarafından takip edilmelidir (DİB, 2018).

4-6 yaş öğreticisi; Kur'an Kursu öğreticisi olma yetkinliğinin dışında, çocukların gelişim özelliklerini bilmeli, bu özellikleri ve çocukların hazır bulunuşluk halini göz önünde bulundurarak yeni etkinlikler, materyaller, oyunlar geliştirip çocuklarla ve aileleri ile etkili iletişim kurmalıdır (DİB, 2018). 19.01.2017 tarihinden önce alınan çocuk gelişimi ve eğitimi alanındaki en az 296 saatlik sertifika veya kurs bitirme belgesi olanlar ile 19.01.2017 tarihinden sonra Hayat Boyu Öğrenme Genel Müdürlüğü'nden alınan çocuk gelişimi ve eğitimi alanındaki "Okul öncesi Çocuk Gelişimi ve Eğitimi (380 saat)" sertifika programına sahip olanlar görevlendirilmektedir (Karaca, 2020). Bununla birlikte çocuk gelişimi ve okul öncesi eğitimi alanlarında mezuniyeti olanlardan ayrıca sertifika talep edilmemektedir. 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında öğretici ihtiyacı öncelikle mevcut kadrolu/sözleşmeli personelden karşılanmaktadır. 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında dört (4) yıllık dini öğrenim (lisans) mezunu kadrolu/sözleşmeli öğreticilere sertifikası olmasa dahi görev verilecek ve eğitim öğretim yılı içerisinde ders saatleri dışında kesinlikle sertifika almaları için imkân oluşturulacaktır (DİB, 2022).

2.4. DİB 4-6 Yaş Kur'an Kursu Branş Derslik Sistemi Uygulaması

Bu bölümde Ümraniye Müftülüğü Hacı Ramazan Efendi Camii Kur'an Kursunda oluşturulan branş derslik sınıfları ve bu sınıflarda uygulanan 4-6 yaş öğretim programı kapsamında yapılan etkinlikler hakkında öz bilgi verilmektedir. Beş sınıfı bulunan 4-6 yaş kursunda oluşturulan branş derslik sınıfları; drama sınıfı, masal sınıfı, Kur'an-ı Kerim sınıfı, etkinlik sınıfı, spor ve müzik sınıfıdır.

Günün başında, Bilginler sınıfı öğrencileri; drama sınıfında, Kâşifler sınıfı öğrencileri; masal sınıfında, Mucitler sınıfı öğrencileri; Kur'an-ı Kerim sınıfında, Dâhiler sınıfı öğrencileri; spor ve müzik sınıfında, Bilgeler sınıfı öğrencileri; etkinlik sınıfında

çalışmalarına başlamakta ve günlük akış çizelgesinde belirtilen süreye göre yer değiştirmektedir. Örnek günlük akış **Tablo 1.**'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Beş Sınıflı Kursa Ait Günlük Akış Çizelgesi

	09:00-10:00	**10:00-11:00**	**11:00-12:00**	**12:00-13:00**	**13:00-14:00**
Drama sınıfı	Bilginler	Kâşifler	Mucitler	Dâhiler	Bilgeler
Masal sınıfı	Kâşifler	Mucitler	Dâhiler	Bilgeler	Bilginler
Kur'an sınıfı	Mucitler	Dâhiler	Bilgeler	Bilginler	Kâşifler
Spor sınıfı	Dâhiler	Bilgeler	Bilginler	Kâşifler	Mucitler
Etkinlik sınıfı	Bilgeler	Bilginler	Kâşifler	Mucitler	Dâhiler

Tablo 1. incelendiğinde Bilginler, Kâşifler, Mucitler, Dâhiler, Bilgeler sınıflarında bulunan öğrenci gruplarının 09:00-14:00 arasında drama, etkinlik, spor, Kur'an, masal sınıfında bir saat zamanlarının olduğu anlaşılmaktadır.

Drama Sınıfı; sevgi, saygı, sorumluluk, Allah'ı, Peygamber'i, vatanı, bayrağı seviyorum gibi değer konularını işlerken (DİB, 2018) drama tekniklerinden uygun olan teknik seçilerek çocuklarla canlandırma yapılmaktadır. Bu sınıfta Kur'an Kursları öğretici kitabı bir ve ikide yer alan değer konuları işlenmektedir. Değer konuları dramanın asıl bölüm çalışmasıdır. Öncesinde çocukların birbirlerine, öğretmenlerine ve bulundukları mekâna ısınmasını kolaylaştıracak; yerden yüksek, ebeleme, bekçi baba vb. ısınma oyunları oynanmaktadır. Isınma oyunu çocukların sokakta oynadıkları oyunlardan seçilebilir. Isınma oyunlarını seçerken, çocukların dışlanmadan oyuna devam ederek mücadele etmeyi öğrendiği oyunlar seçilmektedir. Isınma oyunu sonrasında değer içerikli mesajı vereceğimiz konu, drama tekniklerinden uygun olan seçilerek canlandırılmaktadır. Değer konusunu destekleyen (Önder, Tuğrul, Şahin, Aral, Zembat & Gürkan, 2018) DİB tarafından hazırlanan şiir (Güneş vd., 2018) şarkı (Diyanet Çocuk, 2021a), çizgi filim (Diyanet TV, 2018), içerikleri çocuklarla izlenmekte, çocuklar drama sınıfında 60 dakika kalmaktadır. Drama sınıfı Resim 1.'de sunulmaktadır.

Resim 1. ***Drama Sınıfı***

Masal Sınıfı; bu sınıfta değer temasını destekleyen, çocukların hayal dünyasına katkı sağlayan, çocukların yaş grubuna uygun seçilmiş masallar okunmakta veya anlatılmaktadır (DİB, 2018). Masal sınıfında masal sonrası her gün kısa bir etkinlik yapılmakta, etkinlik sonrasında en az yirmi dakika çocuklar istedikleri kitapları inceleyip serbest oyun oynamaktadır. Masal sınıfı Resim 2.'de sunulmaktadır.

Resim 2. ***Masal Sınıfı***

Kur'an Sınıfı; sınıfa girdiklerinde DİB'nın hazırladığı harfler şarkısı dinlenmektedir (Diyanet Çocuk, 2021c). O haftanın ezberi, cüz sayfası ve yüzünden okunacak ayetler projektörden yansıtılarak talim ile okunmaktadır (Güneş vd., 2018). Toplu dersler bitince isteyen çocuklar sınıfta bulunan harf oyunlarını oynayabilir. Etkinlik yapmak isteyenlere, çocuklar için hazırlanmış DİB etkinlik kitabı (Özkan & Ölmez, 2020) verilmektedir. Oyun hamuru ile oynamak isteyenler hamurlarını alabilir. Kısık bir ses ile DİB'nın hazırladığı harfler köyü çizgi filmi açılmaktadır (Diyanet Çocuk, 2021d). İhtiyacı olan çocuklara öğretici tek tek yardım etmektedir. 60 dakika dolduğu

zaman çocuklar eşyalarını toplayıp diğer sınıfa geçmektedir. Kur'an sınıfı Resim 3.'de sunulmaktadır.

Resim 3. ***Kur'an Sınıfı***

Etkinlik Sınıfı; çocuklar her gün etkinlik sınıfında 10-15 dakika DİB'nın tamamlayıcı kazanımlar alanına ait çalışmalarını yapmaktadır (DİB, 2022.). Bu sınıfta yapılan çalışmalara, tavsiye edilen eğitim setini kullanarak (Adım Adım İyilik, 2022) ya da MEB okul öncesi eğitimi kapsamında hazırlanan programın amaç ve kazanımlarına uygun materyalleri kullanarak, devam edilmektedir (DİB, 2018). Bu aşamada çocukların yaş gruplarına uygun seçilen kitap setleri kullanılmaktadır. Etkinlik sınıfı Resim 4.'de sunulmaktadır.

Resim 4. ***Etkinlik Sınıfı***

Spor ve Müzik Sınıfı; spor sınıfında, önce çocukların kas gelişimine uygun spor hareketleri (Pırtık, 2018) hareketli ve neşeli spor şarkıları eşliğinde, ritim çalışmaları da ritim çubukları kullanılarak yapılmaktadır (Hakan Abi, 2021). Çocukların baştan aşağı bütün kaslarını sıra ile çalıştırdığımız spor sınıfında 10-15 dakika spor ve ritim

çalışmasından sonra çocuklar serbest oyun oynayabilir. Çocukların rahat hareket etmesi için spor sınıfının zemini kalın eva ile kaplanmıştır (4-6 Yaş Kur'an Kursları Fiziki Mekân ve Donanım Şartları, 2017). Spor-Müzik-Oyun Sınıfı Resim 5.'de sunulmaktadır.

Resim 5. ***Spor-Müzik-Oyun Sınıfı***

2.5. Branş Derslik Sistemi ve Mekân Niteliğine İlişkin Yapılan Araştırmalar

Bu bölümde, ilgili alan yazında araştırma konusunu, farklı yönleri ile aktaran çalışmalara yer verilmiştir. Yapılan çalışmalarda okul öncesi kurumlarında uygulanan eğitim programları ve bu kurumların mekân niteliğine ilişkin araştırmalar ve branş derslik sistemine ilişkin araştırmalar ve DİB 4-6 yaş grubu Kur'an Kurslarına ilişkin araştırmalar aktarılmıştır.

2.5.1. Branş Derslik Sistemine İlişkin Araştırmalar

Kiryak ve Altun (2019) tarafından yayınlanan "Branş Derslik Sisteminin Okul Gelişimi Üzerine Etkisine Yönelik Eğitimci Görüşlerinin İncelenmesi" adlı araştırmanın amacı, öğrenci başarısını artırmak amacıyla branş derslik sistemi ile eğitim-öğretime devam etme kararı alan öğretmenlerin değişim ve uygulama sürecine yönelik görüşlerinin belirlenmesidir. Bu araştırma Bursa İli Yenişehir İlçe merkezine bağlı olan ve branş derslik sistemine göre eğitim-öğretime devam eden bir köy ortaokulunda Matematik, Türkçe, Sosyal Bilgiler ve İngilizce branşlarında görevli dört öğretmen ile yürütülmüştür. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden özel durum çalışması ile yapılmıştır. Çalışma sonucunda, kurum çalışanlarının, velilerin ve diğer destekleyici kurumların derslik

sistemine geçiş çalışmalarına katkıda bulundukları, bu etkileşimin de öğrenci çıktılarındaki gelişimi artırmada önemli bir paydaya sahip olduğu tespit edilmiştir.

İbret, Bayraktar ve Kocaman (2011)'nın yapmış oldukları araştırmanın amacı, Kastamonu'daki sosyal bilgiler öğretmenlerinin Branş Dersliği uygulamasına ilişkin düşüncelerini belirlemektir. Makalede nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "betimsel analiz" kullanılmıştır. Makalenin çalışma grubu Kastamonu'da görev yapan ve okullarında branş dersliği uygulaması olan 30 sosyal bilgiler öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler bu öğretmenlerle yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Makalede elde edilen sonuçlar maddeler halinde sıralanmıştır. Örneğin, sosyal bilgiler öğretmenlerinin büyük çoğunluğu branş dersliği sisteminin MEB'e bağlı okullarda uygulanabileceğini düşünmektedir ve görüşme yapılan öğretmenlerin tamamı branş dersliği uygulaması olan bir okulda çalışmak istediğini belirtmiştir. Ayrıca, makalede branş dersliği uygulamasının olumsuz yönleri de ele alınmıştır. Örneğin, ders araç-gereçlerle işlenirken süre sıkıntıları yaşanmakta ve müfredatı yetiştirme korkusu dersliğin etkin kullanımının önüne geçmektedir. Ayrıca, okullardaki altyapı yetersizliği ve öğrencilere ait dolapların olmaması gibi sorunlar da belirtilmiştir.

Mutlu (2019), tarafından yazılan "Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Branş Dersliği Uygulamasına İlişkin Görüşleri" başlıklı makalenin amacı, Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi (DKAB) dersi öğretmenlerinin branş dersliği uygulamasına ilişkin görüşlerini derinlemesine incelemektir. Makalede nitel araştırma yöntemlerinden biri olan "durum çalışması" deseni kullanılmıştır. Makalenin çalışma grubu Ankara ilinde çalışan sekiz DKAB öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler bu öğretmenlerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmeler sonucunda elde edilmiştir. Makalede elde edilen sonuçlar maddeler halinde sıralanmıştır ve branş dersliği uygulamasının olumlu ve olumsuz yönleri ele alınmıştır. Örneğin, DKAB öğretmenleri uygulamayı sınıf sistemi yerine daha olumlu bulmuştur ve konu bazlı sınıfların ilkokul öğrencileri için bir motivasyon aracı olduğu tespit edilmiştir.

Özyürek, Pınarkaya, Taş ve Apaydın (2017) tarafından yapılan araştırmanın amacı, yurt dışında birçok eğitim kurumunda uygulanan branş derslik sistemine dair öğretmen ve öğrenci görüşlerinin belirlenmesidir. Bu bağlamda öğretmen ve öğrencilere Ersöz tarafından 2012 yılında geliştirilen "Branş Derslik Sistemi Öğretmen ve Öğrenci Anketleri" revize edilerek uygulanmıştır. Araştırmanın çalışma grubu 2014-2015 eğitim

ve öğretim senesinde Ordu İl merkezinde bulunan ve Millî Eğitim Bakanlığına bağlı sekiz resmi ortaokulda görev yapan öğretmenler ve ortaokul öğrencileri oluşturmaktadır. Bu okullarda bulunan öğretmen ve öğrencilerin tamamına ulaşılarak gönüllülük esasına göre toplam 170 öğretmen ve 767 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırmanın neticesinde öğretmen ve öğrencilerin bu uygulamaya yönelik görüşlerinin daha çok pozitif yönde olduğu anlaşılmıştır. Branş derslik sistemi ile muhtevası aynı olmayan dersler, aynı sınıf ortamında değil, ders içeriğine göre düzenlenmiş ve donatılmış bir ortamda yapılabilir. Bu durumun öğrencilerin motivasyon ve başarısını artırmada etkileri olabileceği tespit edilmiştir.

2.5.2. Okul öncesi Kurumlarda Uygulanan Eğitim Programları ve Mekân Niteliğine İlişkin Araştırmalar

Yalçın (2011) sanatta yeterlik alanında yaptığı Doktora çalışmasında okul öncesi eğitim mekânlarında fiziksel çevrenin çocuk gelişimine etkisini ve mekân oluşumunu etkileyen psiko-sosyal belirleyicileri ele almaktadır. Bu tezde, okul öncesi eğitim mekânlarının fiziksel özellikleri ve tasarımları incelenmiş ve okul öncesi eğitimcilerin sınıfların fiziksel ortamlarından çeşitli nedenlerle şikayetçi oldukları belirtilmiştir. Bu araştırma yöntem olarak nitel araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır.

Orhan ve Ayhan (2018)'nın yapmış olduğu araştırmada spor pedagojisi ile çocukların zihinsel ve fiziksel büyüme süreçlerini kapsayan psiko-motor gelişimleri, Freud'un Psikoanalitik Kuramı, Robert Havighurst'un Gelişim Kuramı, Arnold Gesell'in Olgunlaşma Kuramı, Bandura'nın Öğrenme Kuramı, Jeanne Chall'ın Okuma Yazma Öğretimi Kuramı açısından ele alınarak betimsel bir inceleme yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda spor pedagojisi ile çocukların zihinsel ve fiziksel büyüme süreçlerini kapsayan psikomotor gelişimleri açısından psiko-motor ve gelişim kuramlarının önemli olduğu belirtilmiştir.

Matthews ve Lippman (2016) yaptıkları çalışmada, okul öncesi eğitimde, eğitimin yapıldığı mekânın fizik kalitesinin önemine dikkat çekmişler, mekânın fiziksel ortamının çocukların dil, bilişsel ve sosyal gelişimini önemli ölçüde etkileyeceğini belirterek, inşa edilecek eğitim kurumunun (öğrenme ortamının/mekânın) aydınlık, rahat ve geniş olması gerektiği bulgusunu elde etmişlerdir.

Pramling Samuelsson, Sheridan ve Williams (2006) yaptıkları araştırmada, okul öncesi eğitim programlarını mukayese etme, benzer yönlerini ve farklılıkları ortaya koyup kalite yönlerini tartışmayı amaçlamışlardır. Çocukların öğrenimi ve gelişimiyle bağlantılı olarak eğitim programlarındaki sorular hakkında farkındalık oluşturmayı amaçlamışlardır. Okul öncesi eğitimdeki kalitenin yine kaliteli bir eğitim programı ile sağlanacağı, bunun yanı sıra teorik ve pedagojik bilgiye sahip, yetkin ve profesyonel öğretmenin de gerekliliği araştırmada vurgulanmıştır.

Duran ve Kenanoğlu (2020) tarafından yapılan araştırmanın amacı; erken çocukluk döneminde dil gelişimi üzerine yapılan çalışmaları tespit etmektir. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemlerinden, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemleri kullanılarak içerik analizi yapılmıştır. Araştırma sonucunda dil ediniminde ebeveyn ve sosyal medya etkisi tespit edilmiştir. Dil ediniminin daha etkili olabilmesi için öğretmen ve anne-babaların farkındalıklarının arttırılması ve erken çocukluk dönemine en uygun yöntem ve tekniklerin kullanılması hakkında bilgilendirilmeler yapılması gerektiği tespit edilmiştir.

Özkubat (2013)'ın yaptığı araştırmada, okul öncesi eğitimden istenilen oranda verim alınabilmesini, programa, personele, uygulanan yöntem ve tekniklere bağlı olduğu kadar kurumlara fiziksel anlamda sağlanan koşullara bağlantısını tespit etmeyi amaçlamaktadır. Araştırma nitel yöntemle yapılmıştır. Araştırma sonucunda, okul öncesi eğitim ortamlarının güvenli ve zengin uyarıcılı bir çevrede olmasının, çocukların sağlıklı beyin gelişimine ve öğrenme fırsatlarına sahip olmalarına yardımcı olacağı ve eğitim ortamlarının olması gereken kriter ve standartlara uygun olarak inşa edilerek iç ve dış mekânlarda öğrenmeyi kolaylaştıran eğitim ortamları sunulması gerektiği tespit edilmiştir.

Aktaş Arnas ve Sadık (2016)'ın editörlüğünü yaptıkları erken çocukluk döneminde sınıf yönetimine ilişkin kitabı, okul öncesi öğretmen adayları ve öğretmenlerinin sınıf yönetim becerilerini geliştirmek ve öğretmenlerin farkındalıklarını artırmak amacıyla hazırlanmıştır. Kitap on bölümden oluşmaktadır. Her bölümde sınıf yönetiminin temel değişkenleri, sınıfın etkili bir şekilde nasıl yönetileceği ayrıntılı bir şekilde ele alınmış, güncel örneklere yer verilmiş ve uygulamaya dönük pratik öneriler sunulmuştur.

Yalçın ve Uzun (2018) tarafından hazırlanan, "Okul öncesi Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanma Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Kilis ve Gaziantep İli Örneği)" başlıklı makalenin amacı, okul öncesi öğretmenlerinin eğitim etkinliklerinde kullandıkları yöntem ve teknikleri cinsiyet, en son mezun oldukları program, mesleki kıdem durumu ve eğitim verdikleri yaş grubu değişkenlerine göre incelemektir. Makalede betimsel tarama modeli kullanılmıştır. Makalenin örneklemi rastgele örnekleme yoluyla seçilen, Kilis ve Gaziantep illerindeki resmi ve özel okul öncesi kurumlarda görev yapan 106 okul öncesi öğretmeninden oluşmaktadır. Veriler istatistiksel analizlerle incelenmiştir. Araştırma sonucunda MEB'e bağlı okullarda görev yapan, okul öncesi öğretmenliği ve çocuk gelişimi programlarından mezun olan öğretmenlerin özel öğretim yöntemlerini daha iyi kullandığı ve mesleki kıdem yılına göre öğretmenlerin öğretim yöntem ve teknikleri kullanma düzeylerinin değiştiği görülmüştür.

Ramazan ve Özdemir (2020) tarafından yapılan bu araştırmanın amacı, okul öncesi kurumlarına devam eden 56-72 aylık çocukların, öğrenme merkezlerinde geçirdikleri sürelerle, sosyal becerilerinin ilişkisinin ortaya konulmasıdır. Bu doğrultuda, çocukların öğrenme merkezlerinde geçirdikleri süreler, tercih ettikleri farklı öğrenme merkezleri sayıları ve öğrenme merkezlerindeki akran sayıları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi hedeflenmiştir. Araştırmada ilişkisel tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre, çocukların sanat merkezi süreleri ile başlangıç becerileri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde, müzik merkezi süreleri ile arkadaşlık becerileri arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki bulunmuştur. Merkezdeki akran sayıları ile akademik becerileri arasında orta düzeyde ve pozitif yönde; tercih ettikleri merkez çeşidi sayısı ile duyguları yönetme becerileri arasında orta düzeyde ve negatif yönde anlamlı ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Genç ve Arslan (2020) tarafından yapılan araştırmanın amacı, okul öncesi dönem çocukların çoklu zekâ alanları ile çevreye karşı tutumlarının incelenmesidir. Ayrıca çocukların çevreye karşı tutumlarının cinsiyet ve okul öncesi eğitimi alma ve almama değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığı incelenmiştir. Araştırma genel tarama modelinde yürütülmüştür. Araştırmanın örneklemi, basit tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilen Konya ilinin Meram ilçesinde yaşayan toplam 452 çocuktan oluşmaktadır. Araştırmadan elde edilen bulgulara göre, okul öncesi dönemdeki çocukların sosyal zekâ

alanları ile çevresel tutum puanları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Çocukların cinsiyetlerine göre çevresel tutum puanları arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ünlü ve Pekkan (2019) tarafından yapılan araştırmada, bir okul öncesi sınıfında, sınıf atmosferini geliştirmek amacıyla bir uygulama gerçekleştirilmiş ve bu uygulamanın etkisi değerlendirilmiştir. Sınıfta öğrenci ve öğretmenden kaynaklanan bazı sorunlar tespit edilmiştir. Deneyimli bir eğitimci ve araştırmacı ile iş birliği içinde, etkili sınıf yönetimi ve zor davranışlar sergileyen çocukların yönetimi ile ilgili stratejiler ve uygulamalar kullanılarak bu sorunların çözülmesi hedeflenmiştir. Araştırmanın yöntemi durum çalışmasıdır. Veriler üç hafta pasif gözlem, altı hafta öğrenci ve öğretmen için düzenlenen uygulamalar ve bir hafta pasif gözlemle elde edilmiştir. Toplamda 41 saat sınıf gözlemi, yedi saat öğretmen görüşmesi yapılmıştır. Sonuç olarak, öğrenci ve öğretmende istenmeyen davranışların sıklıklarının anlamlı olarak azaldığı, öğretmenin önleyici davranışlarını geliştirdiği, sınıf yönetiminin daha olumlu yönde değiştiği tespit edilmiştir.

Kavak ve Coşkun (2017) yaptığı araştırmada, Türkiye ve Almanya'daki okul öncesi eğitimcilerin eğitim materyalleri geliştirme konusundaki bilgi, yetenek ve tecrübelerini incelemeyi amaçlamaktadır. Ayrıca, çocukların öğretmenleri ve velileri ile birlikte geliştirdikleri materyallerin çocukların öğrenme sürecine olan etkisini belirlemeyi hedeflemektedir. Araştırma, Türkiye'nin Ankara şehrindeki Altın Çocuklar Anaokulu ve Almanya'nın Berlin şehrindeki Fröbel Anaokulunda yapılan gözlemlerle gerçekleştirilmiş bir vaka çalışmasıdır. Sonuç olarak, çocukların öğretmenleri ve velileri ile birlikte geliştirdikleri materyallerin ve bu materyallerin kullanımının öğrenme sürecine olumlu etkisi olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca Almanya'daki öğretmenlerin eğitim materyalleri tasarlarken doğal kaynaklardan yararlandıkları görülmüştür.

Özözden Danacı (2015)'nın yazdığı "Eğitimde Araç Gereç Geliştirme" adlı kitap, eğitim sürecinde kullanılan materyallerin önemini vurgulamakta ve çocukların birçok duyu organına hitap eden, eğitsel değeri yüksek, nitelikli ve çoklu öğrenme olanakları sağlayabilen eğitsel araç gereçlerin tasarlanmasında yol gösterici olmayı hedeflemektedir. Kitap, okul öncesi eğitimde ve özel eğitimde özellikle sınıf yönetiminde etkin öğrenme-öğretme süreçlerinin amacına ulaşması için kaynak oluşturabilmek amacıyla alanda görevli eğitim kadrosuna psikolog, pedagog, öğretmen, çocuk gelişimi

ve eğitimi uzmanı, danışman, özel eğitim öğretmeni ve anne babalara rehber olabilmesi amacıyla hazırlanmıştır.

2.5.3. DİB 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Uygulamalarına İlişkin Araştırmalar

Aybey (2019) tarafından yapılan çalışmada, 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının eğitim-öğretim faaliyetleri ve problemleri, Zonguldak ili örneği üzerinden incelenmiştir. Araştırmanın amacı 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının eğitim-öğretim faaliyetleri ve problemlerini belirlemek ve bu problemlere çözüm önerileri sunmaktır. Araştırmada kullanılan yöntem doküman analizidir. Araştırmanın sonucunda 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında öğreticilerin eğitim durumları, ders programları, ders materyalleri ve öğrencilerin derslere katılımı gibi konularda problemler olduğu belirtilmiştir.

Acur (2019) tarafından yapılan araştırmada, öğreticilerin görüşleri bağlamında Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 yaş Kur'an kurslarındaki değerler eğitimi uygulamalarının değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmış ve veri toplama aracı olarak, organizasyon değerlendirme ve katılımcı değerlendirme ölçeği kullanılmıştır. Bu çalışmada, değerler eğitimi uygulamalarının geliştirilmesi için öneriler sunulmuştur. Öneriler arasında kitapların içeriğinin geliştirilmesi, programın her yaş seviyesine uygun ayrı planlanması, etkinliklerin artırılması, öğreticilerin yeterli donanıma sahip olması, staj eğitimi yapılması, fiziki ortamın iyileştirilmesi yer almaktadır. Yöneticilerin ve öğreticilerin değerler eğitimi verirken en büyük sıkıntıları, 4-6 yaş seviyesine hitap edememeleridir. Araştırmada okul öncesi eğitiminde uzman kişilerin bu işleri yapması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Üzümcü ve Çınar (2020) yaptıkları araştırmada, 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitsel Yeterlikleri ve Görev Yaptıkları Kurslarla İlgili Görüşlerini incelemektedir. Araştırmada öğreticilerin kendi meslekî yeterliklerine ve görev yaptıkları kurslara dair dile getirdikleri görüşleri belirlenen temalar altında değerlendirilmiştir. Yöntem olarak nitel araştırma kullanılmıştır. Araştırma neticesinde, kursun özellikleri ve imkânlarına bakıldığında sınıfların yeterince geniş olmaması, sınıflarda çocukların güvenliği açısından gerekli önlemlerin kısmen alınmamış olması, oyun alanı ve oyuncak eksikliği, kaynak yetersizliği gibi başlıklar ilk sıralarda yer almaktadır. Bu yüzden bu

kurslarda pedagojik formasyonu olan kursu sahiplenecek kadrolu öğreticilerden gönüllü olanların görevlendirilmesi gerektiği tespit edilmiştir.

Yorulmaz (2016) bu araştırmayı 4-6 yaş öğreticilerinin drama uygulamalarını kullanma yeterliliklerini tespit etmek amacı ile tarama modelinde yapmıştır. Araştırma sonucunda, drama yöntemi 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarında teşvik edilen bir yöntem olarak bulunmuştur. Bu yöntemin daha etkili kullanılabilmesi için eğiticilerin uygulamalı eğitimler almaları gerektiği tespit edilmiştir.

Dinçer (2020) yapmış olduğu araştırmasında DİB'na bağlı 4-6 yaş okul öncesi eğitim kurumlarının mevcut durumlarının değerlendirilmesi ve beklentilerinin saptanması için Bursa ilindeki 102 öğreticiye anket uygulamış ve ankete verdikleri cevaplar doğrultusunda kurumların genel bir değerlendirmesini yapmıştır. Elde edilen bulgular ve değerlendirmelerin sonucunda bu kurumların genel itibariyle fiziksel imkânlarının ve kullanılan eğitim materyallerinin okul öncesi kurumların standartlarına uygun olduğunu, öğreticilerin aldıkları çocuk gelişimi ve eğitimi kursunun sınırlı saatlerde olması nedeniyle eğitim öğretim sürecinde zorluklar yaşadıklarını tespit etmiştir.

Aşkın (2022) yapmış olduğu doktora tezinde, DİB 4-6 Yaş Öğretim Programının değerlendirilmesi ve program çıktılarının analizini yapmıştır. Tezin amacı, programın genel değerlendirmesi ve program çıktılarının analiz edilmesidir. Aşkın, doktora tezinde yakınsayan paralel karma yöntem desen kullanmıştır. Bu yaklaşımda ya nicel ve nitel veriler beraber toplanıp ayrı ayrı analiz edilerek bulgular ilişkilendirilir ya da birbirini doğrulayıp doğrulamadığı karşılaştırılır. Bu çalışmada, programın uygulayıcıları olan öğreticilerin görüşlerine ulaşabilmek için bir ölçek geliştirilmiş, bununla paralel olarak programda kullanılan basılı materyallere içerik analizi yapılarak veri çeşitliliği sağlanmaya çalışılmıştır. Araştırma sonucunda DİB 4-6 yaş öğretim programının, Türkiye'de okul öncesi din eğitimi ihtiyacının karşılanmasındaki rolü tespit edilmiş, teklif ve öneriler sunulmuştur.

Çelik Tüten (2021) yaptığı araştırmada DİB 4-6 yaş Kur'an Kursu öğreticilerinin sınıf yönetimi becerilerini incelemektedir. Nitel durum çalışmasıdır. Örneklemi İstanbul Zeytinburnu'ndaki 19 öğreticidir. Veriler yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmanın sonucunda kursların fiziksel mekânına ilişkin sınıfların küçük, oyun alanlarının yetersiz olduğu, sınıfların hijyenik ve güvenlikli olduğu, öğrenme

merkezlerinin oluşturulamadığı, sınıf kurallarının öğreticiler tarafından çocuklara nasıl öğretileceğinin bilinmediği, program olarak Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından gönderilen müfredata uyulduğu, temel etkinliklere yeteri kadar yer verilemediği tespit edilmiştir.

Şen (2021) "4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Uyum Süreci İçerisinde Karşılaşılan Problemler İstanbul Örneği" adlı tez çalışmasında, DİB'nın düzenlediği 4-6 yaş Kur'an kurslarına katılan çocukların kursa uyum sürecinde yaşadıkları zorlukları araştırmaktadır. Bu çalışma, İstanbul'un Şişli, Beyoğlu, Fatih ve Bahçelievler ilçelerinde çalışan yirmi 4-6 yaş Kur'an Kursu öğreticisi ile yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın sonuçlarına göre, 4-6 yaş Kur'an kurslarına katılan çocukların gelişim düzeyleri, yaşları ve cinsiyetleri gibi faktörlerin kursa uyum sürecini etkilediği belirlenmiştir.

Karaca (2020) yaptığı çalışmada, 4-6 yaş grubu çocuğun gelişim özellikleri ve çocuğun dini eğitimini ele almış, daha sonra DİB 4-6 yaş grubu Kur'an kurslarının, amaçları, uygulanan programın temel ilkeleri, eğitim öğretim materyalleri, fiziki durum ve öğretici yeterlikleri itibariyle ihtiyaç ve beklentileri ne ölçüde karşıladığını ortaya koymaya çalışmıştır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

2021-2022 yılında yapılan bu araştırma ahlak ve değer eğitimi açısından önemli bir misyonu üstlenerek hizmet veren DİB 4-6 yaş Kur'an Kursları öğretim programının branş derslik sisteminin uygulanmasıyla ortaya çıkan durumu tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma grubu, araştırmacı ve rolü, araştırma ortamı, veri toplama araçları, veri toplama süreci, verilerin analizi, geçerlik ve güvenirlik çalışması ile ilgili bilgilere yer verilmektedir.

3.1. Araştırma Modeli

Bu çalışma; DİB 4-6 yaş öğretim programını, sekiz farklı kursta, branş derslik sistemini kullanarak uygulayan öğreticilerin, branş derslik sistemine ilişkin görüşlerini tespit etmek amacıyla yapılmıştır. Bu araştırmada, yarı yapılandırılmış görüşme soruları kullanılarak, gönüllülük esasına dayalı 15 öğretici ile görüşülmüştür. Çalışma nitel bir araştırma olup, durum çalışması olarak desenlenmiştir. Durum çalışması bir kişi veya küçük bir grubun derinlemesine ve ayrıntılı olarak incelenmesinden oluşan nitel araştırma türüdür. Durum çalışmasında gerçek yaşama ait bir olgunun nasıl ve niçin sorularına odaklanarak ayrıntılar tespit edilir. Duruma ait keşifler yapılarak ulaşılan veriler betimlenir (Turan, 2020).

Yapılan araştırmada branş derslik sisteminin 4-6 yaş kurslarında kullanılmasına ilişkin ayrıntılı bilgi elde etmek amacıyla, sekiz farklı kursta, farklı branş derslik sınıflarını kullanarak eğitim yapan öğreticilerle görüşülmüştür. Öğreticilerle yapılan görüşmede çocukların, öğreticilerin, eğitimin branş derslik sistemini kullanımına ilişkin görüşleri alınmıştır. Yapılan araştırmada da branş derslik sistemi kullanımına ilişkin sekiz kursta, farklı uygulamalar tespit edilmiştir. Görüşme yapılan öğreticilerden dört öğretici sabit sınıfla birlikte branş derslik sistemini kullanmaktadır. 11 öğretici sadece branş derslik sınıflarını kullanmaktadır. 15 öğreticiden; yedi öğretici, beş branş derslik sınıfı, bir öğretici dört branş derslik sınıfı, altı öğretici üç branş derslik sınıfı, bir öğretici iki

branş derslik sınıfı kullanmaktadır. Kursların branş derslik sınıflarına ait açıklamaları araştırma ortamında verilmektedir.

3.2. Çalışma Grubu

Bu araştırmanın çalışma grubunu DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında eğitim veren 2021-2022 eğitim öğretim döneminde sekiz farklı kursta, branş derslik sınıflarında din eğitimi çalışması yapan 15 öğreticidir. Öğreticilerden dört kişi yardımcı öğretici pozisyonunda bulunmaktadır. Çalışma grubu seçilirken durum belirleme desenindeki kriterler göz önünde bulunarak hareket edilmiştir. Bunun için amaçlı örnekleme türlerinden ölçüt örnekleme ile öğreticiler seçilmiştir. Bu örneklemede araştırmacı, araştırma konusunda zengin içeriklere ulaşabilmek için önceden belirlediği ölçütlere göre çalışma grubunu belirlemektedir (Turan, 2020). Bu araştırmada, belirlenen ölçüt öğreticilerin branş derslik sistemini kullanmasıdır. Bazı öğreticiler sabit sınıfla birlikte branş derslik sınıfını kullanmakta, öğreticilerin çoğunluğu sadece branş derslik sınıfları kullanmaktadır. Kurslarda kullanılan branş derslik sınıfları da farklılık göstermektedir. Ölçüt örnekleme ile branş derslik sistemindeki bu farklı uygulama çeşitlerine ulaşılmış ve derinlemesine inceleme gerçekleştirmeye, durum tespiti elde edilmeye çalışılmıştır.

3.2.1. Çalışma Grubundaki Öğreticiler

Araştırma; DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında 2021-2022 eğitim öğretim döneminde eğitim veren, sekiz farklı kursta branş derslik sınıflarını kullanan 15 öğretici ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma yapılan öğreticilere; 1Ö, 2Ö, 3Ö, 4Ö, 5Ö, 6Ö, 7Ö, 8Ö, 9Ö, 10Ö, 11Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö, 15Ö kod isimleri verilmiştir. Öğreticilerle gönüllülük esasına göre görüşme yapılmış, görüşmeler için İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi bilimsel araştırma ve yayın etiği kurulundan etik kurul izni alınmıştır.

DİB tarafından ataması yapılan kadrolu öğreticilerin, 19.01.2017 tarihten sonra çocuk gelişimi ve eğitimi alanında (en az) 296 saatlik eğitim sertifikaları vardır. Öğreticiler Müftülükler tarafından düzenlenen, çocuklarda gelişim alanları, drama, masal anlatımı vb. hizmet içi eğitimlere katılmışlardır. Öğreticilere ait kişisel bilgiler ve branş derslik sınıflarını kullanma durumu **Tablo 2.'**de sunulmuştur.

Tablo 2.
Öğreticilerin Kişisel Bilgileri

Öğretici	Kurumu	Hizmet Yılı	Mezuniyet	Devam Eden Eğitim	Görev Konumu	Branş Derslik Sistemi Uygulama Şekli
1Ö	DİB	9	Lisans		İdareci ve Kadrolu Öğretici	Sabit sınıfsız
2Ö	DİB	7	Ön Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Yardımcı Öğretici	Sabit sınıfsız
3Ö	DİB	7	Lise	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Yardımcı Öğretici	Sabit sınıfsız
4Ö	DİB	10	Ön Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Yardımcı Öğretici	Sabit sınıfsız
5Ö	DİB	7	Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	İdareci ve Kadrolu Öğretici	Sabit sınıfla beraber
6Ö	DİB	4	Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	4-b Sözleşmeli	Sabit sınıfsız
7Ö	DİB	7	Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	İdareci ve Kadrolu Öğretici	Sabit sınıfsız
8Ö	DİB	9	Ön Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Geçici Öğretici	Sabit sınıfla beraber
9Ö	DİB	4	Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Geçici Öğretici	Sabit sınıfsız
10Ö	DİB	4	Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	İdareci ve Kadrolu Öğretici	Sabit sınıfla beraber
11Ö	DİB	16	Lisans		İdareci	Sabit sınıfsız
12Ö	DİB	10	Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Kadrolu Öğretici	Sabit sınıfsız
13Ö	DİB	3	Ön Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Kadrolu Öğretici	Sabit sınıfsız
14Ö	DİB	5	Lise		Kadrolu Öğretici	Sabit sınıfsız
15Ö	DİB	4	Ön Lisans	Çocuk Gelişimi Öğrenci	Yardımcı Öğretici	Sabit sınıfla beraber

Tablo 2. incelendiğinde Araştırma yapılan öğreticilere; 1Ö, 2Ö, 3Ö, 4Ö, 5Ö, 6Ö, 7Ö, 8Ö, 9Ö, 10Ö, 11Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö, 15Ö kod isimlerinin verildiği anlaşılmaktadır. Öğreticilerin tamamının DİB'na bağlı kurslarda görevli olduğu, hizmet sürelerinin 3-16 sene arasında değiştiği, öğreticilerden 8'inin lisans mezunu, beşinin ön lisans mezunu, üçünün lise mezunu ve 12 öğreticinin çocuk gelişimi bölümünde öğrenci olduğu görülmektedir. 4-6 yaş sınıflarında görevli 15 kişiden, dokuzu DİB tarafından atanmış kadrolu öğretici, ikisi DİB tarafından görevlendirilmiş geçici öğretici, dördü öğreticiye yardım etmek için görevlendirilen yardımcı öğreticidir, kadrolu öğreticilerin dördü aynı zamanda kurs idarecisi olarak görevlendirilmiştir. Görüşme yapılan 15 öğreticinin 11'i sadece branş derslik sistemi ile dördü kendine ait sabit sınıfla birlikte branş derslik sistemini kullanmaktadır. DİB'na bağlı 4-6 yaş kurslarında bulunan öğreticilerden; biri Üsküdar Müftülüğüne, biri Malatya Müftülüğüne, dördü Sancaktepe Müftülüğüne, dördü Ümraniye Müftülüğüne, biri Antalya Kaş Müftülüğüne bağlı, yardımcı öğretici olarak görev yapan öğreticiler; dördü Ümraniye'de bulunan 4-6 yaş sınıflarında görev yapmaktadır.

3.2.2. Araştırmacı ve Araştırmadaki Rolü

Nitel araştırmalar, yorumlamaya dayalı, tecrübe birikimi gerektiren ve katılımcılarla devam eden bir ilişki içerisinde oluşur (Keleş, 2019). Durum çalışması sürecinde planlama ve tasarım aşaması geçildikten sonra hazırlık aşamasında, araştırmacının eğitilmesi ve bu araştırma için yeterlik kazanması gerekmektedir (Taghisoylu, 2020). Araştırmacı 2016 yılından itibaren DİB 4-6 yaş sınıflarında branş derslik sistemini kullanarak çalışmalarını sürdürmektedir. Bu bağlamda araştırmacının, ön bilgisi araştırmanın daha verimli olmasına katkı sağlayabilir. Araştırmacı yedi sene DİB bünyesinde 15-90 yaş arası öğrenciler ile din eğitimi çalışmaları yapmış, 2014 yılından itibaren 4-6 yaş çocuklarda din eğitimi programını uygulayan Kur'an Kurslarında hizmet vermektedir. Bu süreçte DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında hem öğreticilik hem idarecilik görevini üstlenmiştir. 2016 yılından itibaren yöneticisi ve öğretici olduğu DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında branş derslik sistemini uygulamış ve bu noktada sahadaki öğreticilere eğitici eğitimleri vermiştir.

Araştırmacı süreci planlayarak, branş derslik sınıflarında görev yapan öğreticilerle yarı yapılandırılmış görüşmeleri kayıt altına almış ve çözümleme işlemini yapmıştır. Nitel araştırmada durum çalışması sürecinde verilerin toplanması, düzenlenmesi sürecinde içerik analizini yaparak çalışmayı gerçekleştirmiştir.

3.3. Araştırma Ortamı

Yapılan araştırmada; branş derslik sisteminin uygulandığı sekiz farklı DİB 4-6 yaş Kur'an Kursunda görev yapan 15 öğretici ile görüşme yapılmıştır. 4-6 yaş sınıflarından; üç tanesi Ümraniye Müftülüğüne, bir tanesi Antalya Kaş Müftülüğüne, bir tanesi Üsküdar Müftülüğüne, iki tanesi Sancaktepe Müftülüğüne, bir tanesi Malatya Müftülüğüne bağlı Kur'an Kursunda bulunmaktadır. Bu Kur'an Kurslarında çalışan öğreticilerin branş derslik sınıf sayıları ve sınıf isimleri **Tablo 3.' de** gösterilmiştir.

Tablo 3.
Öğreticilerin Branş Derslik Sınıf Sayıları ve Branş İsimleri

Kur'an Kursu Öğreticisi	**Branş Derslik Sınıfları**		
	Branş Derslik Sınıfları		**Sabit Sınıf**
	Sınıf Sayısı	**Branşı**	
1Ö	5	Etkinlik, Kur'an, Spor-Oyun, Drama-Masal, Müzik	Yok
2Ö, 3Ö, 4Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö,	5	Etkinlik, Kur'an, Drama, Masal, Spor-Müzik-Oyun	Yok
5Ö	5	Kur'an, Masal, Spor-Oyun, Sanat-Zekâ Oyunu-Deney, Milli Eğitim Sınıfı	Var
6Ö, 7Ö, 9Ö	3	Etkinlik-Zekâ Oyunu, Masal-Kur'an, Spor-Drama-Müzik	Yok
8Ö	2	Spor-Oyun, Boş Sınıf (Fonksiyonel)	Var
10Ö	3	Etkinlik-Kur'an, Masal-Oyun, Spor-Drama	Var (kursta tek sınıf)
11Ö	3	Etkinlik-Sanat, Masal-Kur'an-Oyun, Spor-Drama-Müzik	Yok
15Ö	5	Spor-Oyun, Akıl Oyunları-Deney, Sinevizyon, Masal, Kur'an	Var

Tablo 3. İncelendiğinde; 1Ö'nün kursunda beş sınıfı olduğu, sabit sınıf kullanmadığı branş derslik sınıflarının etkinlik, Kur'an, spor-oyun, drama-masal, müzik olduğu, 2Ö, 3Ö, 4Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö'nün kursunda beş sınıfı olduğu, sabit sınıf kullanmadığı branş derslik sınıflarının etkinlik, Kur'an, drama, masal, spor-müzik-oyun, 6Ö, 7Ö, 9Ö'nün kursunda üç sınıfı olduğu sabit sınıf kullanmadığı branş derslik sınıflarının etkinlik-zekâ oyunu, masal-Kur'an, spor-drama-müzik, 11Ö'nün kursunda üç sınıfı olduğu sabit sınıf kullanmadığı branş derslik sınıflarının etkinlik-sanat, masal-Kur'an-oyun, spor-drama-müzik, 5Ö'nün kursunda sabit sınıfla beraber altı sınıfı olduğu Kur'an, masal, spor-oyun, sanat-zekâ oyunu-deney, milli eğitim sınıfı, 8Ö'nün kursunda sabit sınıfla beraber üç sınıfı olduğu spor-oyun, boş sınıf (fonksiyonel), 10Ö'nün kursunda sabit sınıfla beraber üç sınıfının olduğu etkinlik-Kur'an, masal-oyun, spor-drama 15Ö'nün kursunda sabit sınıfla beraber altı sınıfının olduğu spor-oyun, akıl oyunları-deney, sinevizyon, masal, Kur'an sınıfı olduğu anlaşılmaktadır.

Tabloda belirtilen öğreticilerin branş derslik sınıflarına ilişkin uygulamaları ve sınıfların mekân niteliği, branş derslik sınıflarını sabit sınıfla beraber kullanma durumları aşağıda açıklanmaktadır.

5Ö, 8Ö ve 15Ö branş derslik sınıflarını kendilerine ait bir sınıfla beraber kullanmaktadır. 5Ö'nün görev yaptığı kurumda beş branş derslik sınıfı bulunmaktadır. Kur'an, masal, spor-oyun sınıfları masa sandalyesiz derse ait materyallerle dizayn edilmiştir. Etkinlik sınıfı masa sandalyeli, sanat malzemelerinin ve zekâ oyunlarının bulunduğu, çocukların sanat çalışmalarını yaptıkları ve zekâ oyunu oynadıkları sınıftır. Milli eğitim sınıfı masa sandalyeli çocukların okul öncesi kitap çalışmalarını yaptığı her çocuğun kendine ait malzemelerinin bulunduğu sınıftır.

8Ö'nün görev yaptığı kurumda her öğreticinin kendine ait sınıfı bulunmaktadır. Her öğreticinin belirlenmiş vakitte kullanabileceği iki sınıftan biri büyük tamamı yumuşak zeminle kaplı, çocuklar için oyuncakların da bulunduğu spor sınıfıdır. Diğer sınıf boş bir sınıftır. Bu sınıf belirlenen konuyu destekleyecek nitelikte belli aralıklarla özel dizayn edilmektedir.

15Ö'nün kendine ait bir sınıfı bulunmakta, 15Ö ve öğrencileri belli aralıklarla branş derslik sınıflarını kullanmaktadır. Bu sınıflardan spor-oyun sınıfı, yumuşak zeminle döşenmiş, duvarda tırmanma grupları ve çeşitli oyuncaklarla dizayn edilmiştir. Kur'an sınıfı, çocukların tek tek davet edildiği özel bir Kur'an öğreticisi ile okuma çalışmaları

yapılan küçük bir sınıftır. Koridor sonunda bulunan karanlık alan sinevizyon alanı olarak dizayn edilmiştir. Deney ve akıl oyunları sınıfında etkinliğe ait malzemeler bulunmakta, sınıf küçük olduğu için çocuklar küçük gruplar halinde öğreticileri eşliğinde bu sınıfı kullanmaktadır. Kurumda Masal okumaları için masal ağacının olduğu özel bir alan olduğu anlaşılmaktadır.

6Ö, 7Ö, 9Ö aynı kursta görev yapmaktadır. Öğreticiler üç branş derslik sınıfını 90 dakikada bir sınıf değiştirerek ortak kullanmaktadır. Birinci sınıf masa sandalyeli, kursta bulunan bütün çocukların kitaplarının ve etkinlik malzemelerinin zekâ oyunlarının bulunduğu, kitap ve sanat çalışması yapılan ve zekâ oyunları oynanan sınıftır. Diğer iki sınıfta masa sandalye bulunmamaktadır. İkinci sınıf, çocukların ulaşabileceği açık raflarda masal kitaplarının ve masal minderlerinin olduğu sınıftır. Masal sınıfında Kur'an dersi çalışmalarının yapıldığı ve oyuncakların kullanıldığı anlaşılmaktadır. Üçüncü sınıf yumuşak zeminle döşenmiş duvarda tırmanma grupları bulunmaktadır. Bu sınıfta spor, drama, müzik malzemeleri bulunmakta ve spor, drama, müzik etkinlikleri yapılmaktadır.

10Ö, bulunduğu kursta bir grup öğrenci ile tek öğretici olarak çalışmaktadır. 10Ö 120 metre karelik boş bir alanı üç farklı sınıfa dönüştürmüş, her sınıfı 90 dakika kullanmaktadır. Birinci sınıf masa sandalyeli çocukların kitap ve etkinlik malzemelerinin, cüz kitaplarının bulunduğu sınıftır. Bu sınıfta deney malzemeleri ve zekâ oyunları da bulunmaktadır. İkinci sınıf masal kitaplarının ve oyun malzemelerinin bulunduğu sınıftır. Arada kalan alan yumuşak zeminle döşenmiş spor ve drama malzemelerinin bulunduğu spor sınıfıdır.

11Ö'nün bulunduğu kursta üç sınıfı 90 dakikada bir, üç farklı öğrenci grubu kullanmaktadır. Kursta özel bir vestiyer alanı bulunmadığı için çocuklar sınıfları değiştirirken mont ve çantalarını yanlarına alarak diğer sınıfa geçmektedir. Birinci sınıf masa sandalyeli, kursta bulunan bütün çocukların kitaplarının ve etkinlik malzemelerinin bulunduğu, kitap ve sanat çalışması yapılan sınıftır. Diğer iki sınıfta masa sandalye bulunmamaktadır. İkinci sınıf, çocukların ulaşabileceği açık raflarda masal kitaplarının ve masal minderlerinin olduğu sınıftır. Masal sınıfında Kur'an dersi çalışmalarının yapıldığı ve oyuncakların kullanıldığı anlaşılmaktadır. Üçüncü sınıf yumuşak zeminle döşenmiş spor sınıfıdır. Bu sınıfta spor, drama, müzik malzemeleri bulunmakta ve spor, drama, müzik etkinlikleri yapılmaktadır.

1Ö, beş sınıfı iki farklı öğrenci grubu ile 45 dakikada bir sınıf değiştirerek kullanmaktadır. Etkinlik sınıfında masa sandalye ve çocukların malzemelerinin bulunduğu dolaplar, dolaplarda çocukların masa başı faaliyetler de kullandıkları kişisel malzemeleri ve etkinlik kitapları bulunmaktadır. Kur'an sınıfında, masa sandalye, kum havuzu, harf oyunları, parmak boya, harf öğretiminde kullanılan malzemeler bulunmaktadır. Spor-oyun sınıfı, yumuşak zeminle kaplı, geniş bir alandır. Bu sınıfta evcilik köşesi mutfak tezgâhı, askerler, hayvan oyuncakları vb. çocukların sevdiği oyun malzemeleri bulunmaktadır. Drama ve masal sınıfı, masal okunurken güzel koku veren tütsü ve drama materyalleri bulunmaktadır. Müzik sınıfının bir kapısı da bahçeye açılmaktadır. Bu sınıfta ritim çubukları, bendir vb. ritim aletleri bulunmaktadır. Sınıfın zemini parkedir. Ritim çubuklarının sesinin net çıkması için halı kullanılmamıştır.

2Ö, 3Ö, 4Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö, beş sınıfı beş grup öğrenci ile 60 dakikada bir yer değiştirerek kullanmaktadır. Drama sınıfında zeminde yuvarlak büyük bir halı, kenarlarda minderler ve drama kostümleri bulunmaktadır. Spor-oyun ve müzik sınıfında, zemin yumuşak malzeme ile kaplıdır. Duvarlarda tırmanma grupları ve açık raflarda farklı oyun malzemeleri bulunmaktadır. Masal sınıfında bir duvar çocuk masalları ile kaplıdır. Kenarlarda minderler ortada büyük bir yuvarlak halı bulunmaktadır. Etkinlik sınıfında masa sandalyeler, kursta bulunan her çocuğa ait kişisel malzemeler ve kitaplar için bir alan bulunmaktadır. Ayrıca bu sınıfta deney ve sanat malzemeleri de bulunmaktadır. Kur'an sınıfında masa sandalyeler, harf oyunları, cüz kitapları, duvarlarda harf görselleri bulunmaktadır.

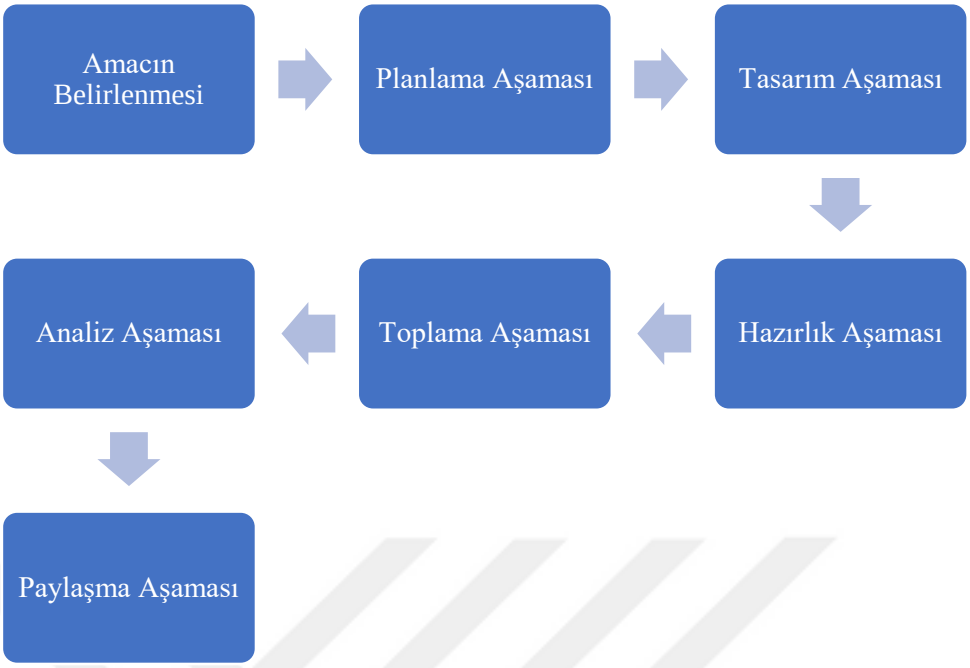
3.4. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada görüşme yapılmıştır. Görüşme bir hedef doğrultusunda bir ya da birkaç kişinin bir araya gelerek veya telefon, görüntülü görüşme aracı ile sözel yolları kullanarak birbirleri ile etkileşim kurmasına denir. Görüşme yapısı bakımından görüşme konusu belirlenmeden yapılırsa "yapılandırılmamış görüşme" görüşme sırasında, hiçbir rastlantıya yer vermemek için en ince ayrıntısına kadar sorular tespit edilip, görüşmenin yönünün değişmesine izin verilmezse "yapılandırılmış görüşme", genel hatları ile belirlenmiş sorular üzerinden konuşmanın seyrine göre esnek bir yapıda devam ederse "yarı yapılandırılmış görüşme" olur.

Bu araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme öncesinde öğreticiye, yapılan araştırmanın amacı hakkında gerekli bilgiler verilmiş, görüşmelerin sadece akademiye katkı sağlamak için kullanılacağı vurgulanmıştır. Görüşme sırasında sorulan sorular disiplinler arası yaklaşım dikkate alınarak Okul öncesi Eğitimi Anabilim dalında doktorasını tamamlamış danışman hocanın kontrolünden geçip düzeltmeler yapılmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formunda yer alan sorular sorulmuştur. Görüşme sırasında konunun derinliğini arttırmak ve daha net anlaşılmasını sağlamak amacı ile katılımcıların verdiği cevaplara farklı alt sorular ilave edilmiştir (Turan, 2020). Görüşmeler, katılımcılardan izin alınarak ses kayıt cihazı aracılığıyla kayıt altına alınmıştır.

3.5. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada nitel veri toplama yollarından görüşme yapılmış, görüşme yapılan öğreticiler ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Ölçüt örneklemesi, belirli bir ölçüte göre seçilen durumların incelenmesini içerir. Bu durumda, ölçüt branş derslik sistemini kullanan öğreticilerden oluşmaktadır. Araştırma verileri toplanırken, sadece branş derslik sınıflarını kullanarak çalışmalarını sürdüren 11 öğreticiyle, kendine ait sınıfı olan ve branş derslik sınıflarını belli aralıklarla kullanan dört öğreticiyle görüşülmüştür. Branş derslik sınıflarında 4-6 yaş öğretim programını uygulayan 15 öğreticiyle, dokuz saat 50 dakika yarı yapılandırılmış görüşme yapılmıştır. Veri toplama süreci durum çalışmasının süreci ile entegre edilmiş ve Şekil 1'de görüldüğü üzere yedi başlıkta planlanarak uygulanmıştır.

Şekil 1. ***Veri Toplama Aşaması***

Şekil 1 incelendiğinde ilk olarak araştırma amacının belirlendiği görülmektedir. Bu araştırmada da ilk olarak araştırmanın amacı; DİB 4-6 yaş programını, sabit sınıf sistemi yerine, eğitim alanını destekleyecek nitelikte hazırlanmış özel drama, Kur'an, masal, spor, sanat, oyun vb. sınıflarında, belirlenen sürede bulunarak, uygulamanın, çocuklara, öğreticilere ve yapılan çalışmalara katkısına ilişkin öğretici görüşleri ışığında durum tespitini gerçekleştirmek olarak belirlenmiştir. Sonrasında diğer aşamalara sırasıyla geçilmiştir.

Planlama aşaması: Bu aşamada araştırmanın içeriği, sorulacak sorular tayin edilir. Yapılacak araştırmanın durum çalışmasına uygunluğu, diğer araştırma yöntemleriyle kıyaslama yapıldıktan sonra karar verilir. Karar verildikten sonra neden durum çalışmasına başvurulduğuna dair geçerli bilgilendirme yapılarak araştırmaya başlanılır. Bir sonraki aşama ise, avantaj ve dezavantaj olan kısımları kaydedilir (Taghisoylu, 2020; Baltacı, 2019; Turan, 2020). Bu araştırmada da DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında branş derslik sistemiyle eğitim veren kurumlar belirlenmiş, araştırma yöntemleriyle kıyaslama yapılarak durum çalışmasının bu kurumlarda gerçekleştirilen eğitimin verimliliğini doğru algılama noktasında uygunluğuna karar verilmiştir.

Tasarım aşaması: Yapılan araştırmanın amacına uygun durum çalışması için gerekli tanımlar yapılarak, araştırmanın niteliğini belirtecek toplanması gereken verilere karar verilir (Taghisoylu, 2020; Baltacı, 2019; Turan, 2020). Bu bağlamda DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında gerçekleştirilen branş derslik sisteminin durum analizini en verimli şekilde gerçekleştirebilmek için gerekli yarı yapılandırılmış görüşme soruları oluşturulmuştur. Bu görüşme soruları okul öncesi eğitimi anabilim dalında doktorası bulunan danışman görüşüyle düzenlenmiştir.

Hazırlık aşaması: Bir sonraki aşama ise araştırmacının eğitilmesi ve bu araştırma için yeterlik kazanması gerekmektedir (Taghisoylu, 2020; Baltacı, 2019; Turan, 2020). Bu araştırma branş derslik sistemini uygulayan bir araştırmacı tarafından gerçekleştirilerek gerekli yeterliliğe sahip olmuştur. Protokol hazırlığı da bu aşamada yapılmaktadır. Uygulama yapılacak olan birimlerden izin alındıktan sonra uygulama aşamasına geçilmektedir. Bu araştırmada da etik kurul izinleri ilgili kurumdan alınarak uygulama aşamasına geçilmiştir. Bu araştırmada da pilot çalışması aşaması da bu aşama içerisinde yer almaktadır. Pilot çalışması yapıldıktan sonra hazırlık aşaması bitmiş demektir.

Toplama aşaması: Uygulama esnasında önceden alınmış etik kurul izni ve görüşme formunda belirtilen protokol esaslarına uyularak veriler toplanır. Elde edilen çeşitli veri sonucu, bir o kadar çeşit veri seti oluşumunu sağlar ve bu tarafsız bir yaklaşımla sağlanır. Uygulama kısmında ise alınan veriler kurumsal veri tabanına uygun şekilde yapılır (Taghisoylu, 2020; Baltacı, 2019; Turan, 2020). Bu araştırmada da öğreticilere gerçekleştirilecek görüşmenin, protokol esaslarının yazılı olduğu bir görüşme formu sunuldu, görüşme yapılan öğreticiler bu noktada bilgilendirilmiş ve bu protokol esaslarına uyulmuştur. İlgili görüşme formu Ek-1'de sunulmuştur.

Analiz aşaması: Verilerin güvenirlik ilkesine, güvenirlik kıstaslarına uyularak, durum çalışmasının objektifliğini esas alarak ilerlendiği aşamadır. Bunun için araştırmacı, bulguları ile yorumlarını ayrı şekilde birbirlerinden etkilenmeksizin belirtir (Taghisoylu, 2020; Baltacı, 2019; Turan, 2020). Bu araştırmada da branş derslik sistemini uygulayan DİB 4-6 yaş Kur'an Kursu öğreticileriyle tarafsız bir şekilde görüşülmüş, olumlu ve olumsuz görüşlerini rahatlıkla ifade etmelerine imkân ve gerekli süre tanınmış, araştırmacı tarafından eğitici görüşlerine müdahalelerde bulunulmamış ve öğreticilere ait görüşler sistematik bir hale dönüştürülerek doğrudan alıntılar yapılarak aktarılmıştır.

Paylaşma aşaması: Bu aşamada bulgular tüm kanıtları ile güvenirlilik ilkesine uyarak katılımcıların özel bilgilerinin gizli tutulması şartıyla ortaya konulur. Katılımcıların özel bilgilerinin gizli tutulması şarttır (Taghisoylu, 2020; Baltacı, 2019; Turan, 2020). Bu araştırmada da katılımcıların özel bilgilerinin gizli tutulmasına özen gösterilmiş ve kod isimler 1Ö, 2Ö, 3Ö… şeklinde verilmiş tüm kayıtlar özenle deşifre edilmiş ve dosyalanmıştır. Katılımcıların özel bilgilerine dair bu dosyalarda hiçbir bilgi tutulmamış gerekli bilgiler kodlanarak arşivlenmiş, bulgularda sunulmuştur.

3.6. Verilerin Çözümlenmesi ve Yorumlanması

Her nitel araştırma bir diğerinden farklıdır. Bu sebeple bütün nitel araştırmalarda kullanılan her çalışmaya uygun bir analiz yöntemi bulunmamaktadır (Keleş, 2019). Nitel analiz yapan araştırmacı, "neden, nasıl, niçin" sorularının cevabına odaklanarak, topladığı verilerde bulunan bilgiyi keşfeder ve titiz bir çalışma ile bilgiyi ortaya çıkarmaya çalışır. Bu araştırmada da bu kriterler göz önünde bulundurulmuş içerik analizi yapılmıştır. Öğreticilerle yapılan görüşme sonucu elde edilen veriler derinlemesine betimlenerek, tekrar tekrar okunmuş, ses kayıtları dinlenerek ses tonundaki imalar not alınmıştır. Nitel içerik analizi kodlama ve temaların belirlenmesi için sistematik sınıflandırma süreci aracılığıyla metin içeriğinin öznel olarak yorumlanmasıdır. İçerik analizinde öncelikle veriler kodlanmış, ikinci aşamada temalar oluşturulmuş, veriler temalara göre sınıflandırılarak, bulguların yorumlanması ve tartışılması sürecine geçilmiştir (Turan, 2020).

3.7. Geçerlilik ve Güvenilirlik

Nitel çalışmanın geçerlik ve güvenirliğini sağlamak için dört stratejiden yararlanılmaktadır. Bunlar, iç geçerlilik için inandırıcılık, dış geçerlilik için aktarılabilirlik, iç güvenirlik için tutarlılık, dış güvenirlik için teyit edilebilirlik şeklindedir. Bu araştırmanın geçerlik ve güvenirliğini sağlamak için bu stratejiler temel alınarak yapılan çalışmalar aşağıda verilmiştir (Keleş, 2019).

Denzin ve Lincoln; geçerlik ve güvenirliğini, araştırma yürütülürken çalışma gurubunun yeterli büyüklükte olmasına, birden çok araştırmacıyla konunun

irdelenmesine, çok sayıda kaynak ve görüşten yararlanılmasına, elde edilen verilerin korunması, çalışma ortamı ve araştırmacının konumunun tam olarak araştırmaya yansıtılmasına ve çalışmanın araştırmacı tarafından tarafsız bir şekilde gerçekleştirilmesine bağlamaktadır (Baltacı, 2019). Bu araştırmada da 15 öğreticiyle ile ideal çalışma grubu büyüklüğüne ulaşılmıştır. Çocuk gelişimi üzerine Dr. Öğretim Üyesi Danışman tarafından araştırmacı görüşü ve yönlendirmesine başvurulmuştur. Çeşitli kaynak ve görüşlerden yararlanılmış, gerçekleştirilen görüşmeler için uygun ortam ve koşullar sağlanmış, gerçekleştirilmiş ve arşivlenmiştir. Araştırmanın yöntem kısmında tüm bu detaylar açıkça anlatılmış, veriler ön yargısız ve yargısız bir şekilde, tüm yönleriyle çözümlenmiş ve betimlenmiştir. Diyaloglardan oluşan veriler bulgularda örneklendirme amaçlı kullanılmış ve sunulmuştur.

DİB 4-6 yaş Kur'an Kursları öğretim programının branş derslik sisteminin uygulanmasıyla ortaya çıkan durumu tespit için gerçekleştirilen araştırmanın yöntem bölümünde veri toplama araçları, veri toplama süreci ve verilerin nasıl analiz edildiği ayrıntılı olarak açıklanmış, araştırmanın dış güvenirliği sağlanmıştır. İç güvenirliği için;

- Elde edilen veriler, betimsel bir sistematikle direkt olarak araştırmada sunulmuş,
- Araştırmanın bakış açısını ve eleştirel yorum yetisini güçlendirmek adına, araştırmaya branş derslik sistemini tecrübe eden öğreticiler dahil edilmiştir.
- Özellikle gözlem yoluyla toplanan bulguların görüşmeler yoluyla sağlanması adına, branş derslik sistemini uygulayan dört yardımcı,altı öğretici, beş idareci ve öğretici olmak üzere toplamda 15 öğretici ile görüşme yapılmış ve kayıt altına alınmıştır.
- Toplanan verilerin analizinde; benzer ya da ortak nitelik taşıyan verilerin tek tek kod listeleri çıkarılmış, kategori ve temalar yapılandırılmıştır.
- Araştırmanın verileri ayrıntılı olarak tanımlanmış, kavramsal çerçeveye bağlı olarak veri analizi gerçekleştirilmiş, ilgili tablolar hazırlanmış, bu şekilde tutarlılığı artırılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Araştırmanın bu bölümünde, yapılan durum çalışmasına ait araştırma bulgularına yer verilmiştir. DİB 4-6 yaş çocuklarda din eğitimi programını, branş derslik sınıflarını kullanarak işleyen öğreticilerle, yarı yapılandırılmış görüşmeler yapılarak öğreticilerin duruma ilişkin algıları tespit edilmeye çalışılmıştır. Öğretici algıları araştırmanın amacını belirleyen soruların altında toplanmıştır. Araştırma amacının soruları aşağıda sunulmuştur.

1. Branş derslik sınıflarında bulunmanın çocukların gelişim alanlarına katkıları nelerdir?
2. Branş derslik sınıflarında eğitim yapmanın öğreticilere katkıları nelerdir?
3. Branş derslik sınıflarının, yapılan etkinliklere, yansımaları nasıldır?

Yapılan görüşmelerde, öğreticilerin branş derslik sınıf kullanımına ilişkin görüşleri altı başlıkta toplanmıştır. Bu başlıklar, branş derslik sınıflarının çocukların gelişim özelliklerine, branş derslik sınıflarında uygulanan yöntem ve tekniklere, öğreticiler arası iletişime, branş derslik sınıflarına verilen değere, branş derslik sınıfını kullanmanın faydalarına ve branş derslik sınıfı kullanımına ilişkin görüş ve önerilerdir.

ÖĞRETİCİLERİN BRANŞ DERSLİK SİSTEMİNE İLİŞKİN GÖRÜŞLERİ

Öğreticilerle yapılan görüşmeler neticesinde branş derslik sınıflarında yapılan din eğitimi çalışmalarına ait algılar altı kategoriden oluşmaktadır. Bunlar; branş derslik sınıflarının çocukların gelişim özelliklerine, branş derslik sınıflarında uygulanan yöntem ve tekniklere, öğreticiler arası iletişime, branş derslik sınıflarına verilen değere, branş derslik sınıfını kullanmanın faydalarına ve branş derslik sınıfı kullanımına ilişkin görüş ve öneriler şeklinde başlıklandırılmıştır. Öğreticilerin branş derslik sınıflarına ait algıları **Tablo 4.**'de gösterilmiştir.

Tablo 4.
Öğreticilerin Branş Derslik Sınıflarına İlişkin Algıları

Çocukların Gelişim Özelliklerine	**Uygulanan Yöntem ve Tekniklere**	**Öğreticiler Arası İletişime İlişkin**	**Branş Derslik Sistemine Verdikleri Değer**	**Branş Derslik Sisteminin Faydaları**	**Öğreticilerin Görüş ve Önerileri**
Sosyal ve Duygusal Gelişimi	Eğitici Drama	İstendik İletişim	Sevme	Ders Motivasyonu ve Odaklanma	Sabit Sınıf Sistemi Uygulamaları na Dair
Özbakım Becerileri	Oyun Temelli Öğrenme	Zorunlu İletişim	Önemseme	Ders Kazanımına Ulaşma	Branş Derslik Sınıfı Önerileri
Bilişsel Gelişimi	Masal Anlatım Yöntemi ve Öyküleştirme	Zayıf İletişim	Zorunluluk	Branş Sınıfları Arasındaki Geçişler; Ferahlama	Sabit Sınıf ve Branş Derslik Sınıfını Birlikte Kullanmaya İlişkin Öğretici Görüşleri
Psikomotor Gelişimi	Aktif Öğrenme		Zorluk	Sınıf Yönetimi Açısından	
Dil Gelişimi	Müzikle Öğretim			Yenilikçi Çalışmalar	
				Ekonomik Anlamda	

Tablo 4. incelendiğinde öğreticilerin branş derslik sınıflarına ilişkin algılarının, altı ana başlığın alt başlıkları halinde toplandığı görülmektedir. *Çocukların gelişim özelliklerine ilişkin*; sosyal ve duygusal gelişimi, özbakım becerileri, bilişsel gelişimi, psikomotor gelişimi, dil gelişimi, *uygulanan yöntem ve teknikler*; eğitici drama, oyun temelli öğrenme, masal ve öyküleştirme, aktif öğrenme, müzikle öğretim, *öğreticiler arası iletişime*; istendik iletişim, zorunlu iletişim, zayıf iletişim, *branş derslik sistemine verdikleri değer*; sevme, önemseme, zorunluluk, zorluk, *branş derslik sisteminin faydaları*; ders motivasyonu ve odaklanmaya, ders kazanımına ulaşmada, branş sınıfları arasındaki geçişler ile ferahlama, sınıf yönetimi açısından, yenilikçi çalışmalar, ekonomik anlamda branş derslik sınıfları, *öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüş ve önerileri*; sabit sınıf uygulaması öğretici görüşleri, branş derslik sınıf önerileri, sabit sınıf

ve branş derslik sınıfını birlikte kullanmaya ilişkin öğretici görüşleri, başlıkları altında toplandığı anlaşılmaktadır.

4.1. Çocukların Gelişim Özelliklerine Dair

Öğreticilerle yapılan görüşmeler neticesinde, DİB 4-6 din eğitimi çalışmalarını branş derslik sınıflarında uyguladığımızda; çocukların sosyal ve duygusal gelişimi, öz bakım becerileri, bilişsel gelişimi, psikomotor gelişimi, dil gelişiminin ilişkin görüşler tespit edilmiştir.

Çocukların Gelişim Özelliklerine Dair Öğretici Görüşlerine baktığımızda öğreticilerin, branş derslik sisteminin çocuklarda sosyal ve duygusal gelişim alanlarında en yoğun görüşlerin olduğu görülmektedir. Sonrasında öğreticiler, branş derslik sisteminin çocuklarda öz bakım becerisi ve bilişsel gelişimi desteklediğini düşünmekle birlikte öğreticilerin azınlığı, psikomotor gelişimde ilişkin olduğunu düşünürken sadece bir öğretici dil gelişiminden bahsettiği görülmektedir. Öğreticilerden **1Ö, 4Ö ve 8Ö** branş derslik sisteminin çocukların tüm gelişim alanlarına katkısı olduğunu ifade etmektedir. Bu öğreticilerin görüşleri aşağıda verilmektedir.

Branş derslik sınıf kullanımının, çocukların gelişim alanlarına dair **(1Ö):** *"Mekân niteliği farklı sınıf kullanımı, bilişsel açıdan çocuğun bütün yönlerine hitap eden bir sistemi mecbur kılıyor. Öğretmeni kendisini geliştirmeye mecbur kılıyor. O konu ile ilgili bütün zekâ tiplerine hitap edecek bir eğitim geliştirmek zorunda bırakıyor.*" **(4Ö):** "*hem bilişsel alandan çok güzeldi hem de onların duygusal gelişimi için çok güzeldi böyle çok örnek var. Gerçekten her sınıfı da ayrı ayrı çok seviyorlardı. Drama sınıfı, spor sınıfı, orada çok hareketli oldukları için, drama da bizim çok güzel kostümlerimizin olduğu bir alan vardı, orayı çok heyecanla bekliyorlardı.*" **(8Ö):** "*Çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlıyordu. Tüm mekân niteliği farklı sınıflar tüm alanlara katkı sağlıyordu.*" ifadelerini kullanmışlardır.

Sonuç olarak öğreticiler; branş derslik sisteminin en yoğun sosyal gelişim alanında etkili olduğunu düşünürken, öğreticilerin yaklaşık yarısı, öz bakım becerisi ve bilişsel gelişimi desteklediğini düşünmekte, öğreticilerin azınlığı, psikomotor gelişimde etkili olduğunu, sadece bir öğretici dil gelişiminde etkili olduğunu ifade etmektedir. Öğreticilerden bir kısmı branş derslik sisteminin çocukların gelişim alanlarının tümünde

etkili olduğu görüşündedir. Branş derslik sisteminin çocukların gelişim özelliklerine dair öğretici görüşleri ve bulgular aşağıda verilmektedir.

4.1.1. Sosyal ve Duygusal Gelişim

Öğreticilerle yapılan görüşmelerde, branş derslik sınıf kullanımının, çocukların sosyal ve duygusal gelişimini, diğer gelişim alanlarından daha fazla etkilediği aktarılmıştır. Öğreticiler, çocukların sınıf değiştirirken daha çok iletişim kurduklarını sosyalleştiklerini 50 defa, mutlu olduklarını 47 defa, duygu farkındalığı oluştuğunu 15 defa, sakinleştiklerini yedi defa tekrar etmişlerdir. Öğreticilerden **1Ö** çok sınıflı bir kursta olmanın kursun bütün sınıflarını kullanmanın görünürlüğü arttırdığını ve çocukların daha güvende olduklarını şu ifadelerle aktarmıştır. "*Ben mesela kendi çocuğumu bir okula göndereceğimde birkaç sınıf olmasına dikkat ediyorum. Öğretmenin kötü davrandığı bir insan olursa, diğer öğretmen görür, hatasını düzeltir, pedagog görür düzeltir, müdür görür düzeltir, kalabalığı önemsiyorum. Çünkü insana güven duygusu veriyor. Kimse bunu inkâr edemez. Yani*" demiştir. Bu şekilde öğretici branş derslik sisteminin sosyal aidiyete olan katkısını hem velinin hem öğrencinin güven duygusunu pozitif etkilediğini düşündüğü görülmektedir.

Yine **1Ö** branş derslik sınıf kullanmanın avantajını çocukların hep birlikte bir faaliyete yönelmesi ifadesini kullanarak aktarmıştır: "*Herkes orada onunla ilgileniyor olduğu için toplumla beraber o işe uyum becerilerini arttırıyor mekân niteliği farklı sınıflar. Bence mekân niteliği farklı sınıf direkt bir beceri geliştirmekten ziyade, bizim zaten geliştirmemiz gereken beceriler için ortamı hazır hale getiriyor ve kolaylaştırıyor.*" Aynı öğretici: "*çocuklardan ekstra bir direnç gösterme, etkinliğe katılmama gibi duyguları olmuyor. Hep birlikte hareket ediyorlar.*" ifadelerini kullanarak, branş derslik sınıfların, çocukların aynı anda aynı etkinliğe yönelmesini kolaylaştırdığını söylemiştir. Öğreticilerden **1Ö** branş derslik sınıflarının bütünleştirici yönünü şu ifadelerle aktarıyor: "*Mekân niteliği farklı sınıf yaptığın zaman kursun tamamı çocuğa ait. Kimileri aidiyet duygusuna değiniyorlar. Aidiyet duygusunun oluşmadığını söylüyorlar. Böyle bir kaygıları eleştirileri oluyor mekân niteliği farklı sınıflara. Ama öyle bir şey yok çocuk kendini kursa ait hissediyor. Bu daha bütünleştirici bir bakış açısı bence*" demiştir.

5Ö'de aynı şekilde branş derslik sınıf kullanımının çocukların okulun bütününe aidiyet oluşturmasını sağladığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin, sınıfın, belli bir düzenin olmuş oluyor. Ama mekân niteliği farklı sınıfta kendini hiçbir sınıfa ait hissetmiyorsun. Sürekli dolaştırıyorsun. Gittiğin her sınıf senin sınıfın oluyor." **11Ö** öğreticinin ve öğrencinin dokunduğu her yere kendini ait hissettiğini söyleyerek, branş derslik sınıf sistem kullanma nedenini ifade etmiştir.

1Ö ortak kullanılan alanların iletişime katkı sağladığını söylemiştir. **(1Ö):** "*Beraber ortak kullanılan alan çok olduğu için kaynaşmayı mecbur kılıyor. Başkasına saygıyı öğretiyor*."**1Ö**'nün ifadelerinden çocuklar için oluşturulan özel alanlarda yapılan çalışmaların iletişime etkisi anlaşılmaktadır. **(1Ö):** "*Hikâye çocukları çok geliştiriyor, drama oynatıyorsun özgüvenleri gelişiyor. Dediğim gibi çocuklar kaynaşıyor hiçbir şey es geçemiyorsun mekân niteliği farklı sınıflarda*"

Öğreticilerden **2Ö** çocukların, kursta bulunan diğer sınıflardaki öğretici ve öğrencilerin birbirlerini gördüklerinde hissettikleri duyguları şöyle aktarıyor: "B*aşka bir öğretmenin kendisini sevmeleri çok güzel bir şey, onun öğretmeni a öğretmenim demiyo*r*, onun öğretmeni demiyor, kursumuzun öğrencisi diye bütün öğretmenler bütün çocukları seviyorlar. Çocuklar dışarıda bizi gördükleri zaman, a bu bizim kursumuzdan diyor. Yani bu çok olumlu bir şey, falanın öğretmeni demiyor, bir sürü çocuk bizi tanıyor ve gördüklerinde kursumuzun öğretmeni diyor, çocukların hissettiği mutluluk oluyor. Tebessüm ediyorlar, bizi gördüklerinde*" ifadelerden kursta bulunan herkesin birbirini tanıdığı ve iletişim kurmaktan mutlu olduğu anlaşılmaktadır. Öğreticilerden **3Ö'**de benzer ifadeler kullanarak branş derslik sınıf kullanımının, çocukların daha çok çocukla ve öğretmenle iletişim kurmasına sebep olduğunu ifade etmiştir. **(3Ö):** "*Tabii tek sınıfta olduğunda daha kapalı bir alanda oluyor. Ama gezdiklerinde, sınıflardan sınıflara geçişlerde, birbirleriyle selamlaşıyorlar, birbirlerine isimlerini vererek çıkışta bunu yapalım diyorlar. Bu, iletişimleri açısından olumlu etkilediğini düşünüyorum. Diğer öğretmenler ile olan iletişiminde, mesela tek benim öğretmenim demiyor. Falan öğretmenim, falan öğretmenim de diyebiliyor. İletişim açısından çocukları olumlu etkilediğini düşünüyorum.*" Görüşme sırasında **(3Ö):** "*Branş derslik sınıflarında geçişlerde selamlaşmalar var. Ben bunu yaptım, şunu yaptım demeler var. Bu iletişimi daha da arttırıyor, diye düşünüyorum*." ifadelerinden çocukların iletişimini arttıran

etkenlerden birinin de yaptıkları etkinlikleri birbirlerine aktarma ortamının, branş derslik sınıflarında geçişler sırasında olduğu anlaşılmaktadır.

Öğreticilerden **2Ö**'nün ifadelerinden, çocukların birbirleri ve öğreticileri ile iletişim kurarak mutlu olduklarını, birbirlerinin hayal dünyasına katkı sağladıklarını anlaşılmaktadır. **(2Ö):** "*Çocuk sınıfa giriyor, a öğretmenim diğer sınıf ne kadar güzel bırakmış. Benim de böyle olmam lazım. A ne kadar güzel resimler yapmışlar. Ne kadar güzel etkinlikler yapmışlar. Önceki sınıfların yaptığı etkinlikler sergileniyor, mesela onları gördüklerinde bizde yapabiliriz, diyorlar. Bire bir aynısını yapmaya çalışmıyorlar. Ya da resim sergisi yapıyorduk, mesela resimlerinden kendilerine göre farklı kodlamalar yapıyorlardı. Bir etkinliği 75 öğrenci farklı farklı üretebiliyordu. Herkesin hayal dünyası farklı oluyor.*"

Sabit sınıf uygulaması için **(3Ö):** "*Tabii ki, mekân niteliği farklı sınıfta olduğunda iletişimi daha fazla, sabit sınıfta olduğunda sınıftan çıkmıyor ve hiç kimseyi görmüyor*." ifadesi ile branş derslik sınıfları kullanımının, daha fazla insan görmek ve iletişim kurmak anlamına geldiğini vurgulamıştır. Yine **(3Ö):** "*Çocuğa, öncelikle o duyguyu o sevgiyi hissettirdiğinde, verdiğinde ve sen de bunu hissettiğinde verdiğinde çocukla direkt bağ kuruyorsun, azıcık materyalle bile bunu halledebiliyorsun. Ama mekânın olması güzel bir şey*" ifadesi ile öğrencilerle kurulan duygusal bağın, mekân ve materyalden daha önemli olduğunu vurgulamıştır.

Öğreticilerden **4Ö**'nün ifadelerinden, sınıflar arası geçiş sırasında, çocukların diğer sınıflarda bulunan çocukları ve kurstaki diğer öğreticileri gördüklerini, her gün, her saat tekrar eden bu görüşmelerin sosyal ve duygusal gelişimi desteklediği anlaşılmaktadır. **(4Ö):** branş derslik sınıfı kullanımı için "*Bu şekilde sınıfları değiştirirken, öğrencilerimizin birbirlerini görmeleri, görürken konuşurlardı, geçişlerde sohbet ederlerdi, öğretmenlerimizle biz selamlaşırdık, konuşurduk. Biz ve diğer öğretmenlerimiz, okulun bütün öğrencilerini, hepsini tanıyorduk. Bütün öğrencileri tanıyıp onları görme imkânımız oluyordu. Çünkü sürekli iletişim halindeydik. Sürekli birbirimizi görüyorduk ve bu da çocukların sosyal çevresi açısından çok güzel bir şeydi, sürekli iletişim halindeydik.*"

Branş derslik sınıflarında hareket halinde olan çocukların arkadaş ilişkilerini daha iyi yönettiklerini **4Ö**'nün ifadelerinden anl. **(4Ö):** *"Şöyle çocuklar daha çok kendi enerjilerini dışarı atabiliyorlardı. Sürekli sınıfları geziyorlardı, enerjilerini*

atabiliyorlardı. Ve böylelikle birbirlerine olan hırçın davranışları, sıkıldıklarındaki davranışları gözlemlemiyorduk. Çok iyi iletişime geçebiliyorlardı. Çocuklar, yani sıkılmadığı sürece farklı etkinlikler olduğu sürece çocuklar, çok hareketli çocukların oturup sabit bir şekilde durmaları değil de onların enerjilerini atabildikleri bir sistem olduğu için, çocuklar daha sakin daha verimli eğitim alıyorlardı." Milli Eğitim'e bağlı özel anaokulunda sabit sınıf sistemi ile görev yapmış olan **(4Ö):** *"Tabii eğer bir sınıfımız olsaydı, çocuk bir sınıfa giriyor, eğitim bitene kadar yemek molası haricinde ki bazı okullarda yemekler bile sınıfta yeniliyor. Her okul çok güzel yemekhanesi olan okullar değil, yemekhanesi olmayan okullarda bile çocuklar yemeğini bile sınıfta yemek zorunda kalıyorlardı. Ve bu şekilde diğer öğrencilerle hiçbir şekilde iletişimi olmuyordu. Sınıfına girip zamanı bittikten sonra sınıfından ayrılıyordu."* ifadeleri ile sabit bir sınıfta kalmanın sadece sınıf arkadaşları ile iletişim kurmayı sağladığını aktarmıştır.

5Ö branş derslik sınıf kullanımının, çocukları sakinleştirdiğini, heyecan ve merak duygusunu harekete geçirerek sosyal ilişkilerde daha sabırlı ve saygılı davranış göstermelerine sebep olduğunu ifade etmiştir. **(5Ö):** *"Mesela, işte diyorum ki sanat odasında, işte ebru yapacağız. Renkleri çıkartıyorum, çok heyecanlanıyor, çok mutlu oluyor, o bağrışan çocuk gidiyor, ağlayan çocuk gidiyor, yapacağı şeyin merakı aklına geliyor."* **5Ö** çocukların mekân değiştirmesinin önemini şu şekilde ifade etmiştir: *"Milli Eğitim'de Montessori sınıflarında çalıştım. Montessori sınıflarında bu var hocam, yani her tarafı cafcaflı koyuluyor. Ama çocuk sınıf içerisinde hareket etmiyor. Ben çocuklarda şunu gözlemledim. Çocuk bir zaman sonra oynamak bile istemiyor. Çünkü o sınıfın havası hep aynı kalıyor. Hiçbir şey değişmiyor. Çocuğun bakış açısında yani çocuk farklı bir şey istiyor. Dışarıya çıkacak, nefes alacak, koridorda yürürken bir şeye dokunacak mesela, anlatabiliyor muyum? Bir heyecan oluşturacak, ben o heyecanı Montessori sınıfında ilk aylarda görüyordum."* **5Ö** branş derslik sınıflarında bulunan özel oyun materyalleriyle oynarken çocukların ekip olduklarını, sosyalleştiklerini, sakinleştiklerini, sabit sınıfla birlikte branş derslik sınıf kullanımının, öğreticiler tarafından daha uygulanabilir olduğunu ifade etmiştir. Bu şartlar gerçekleştiğinde **(5Ö):** "*Çocuk açısından çok faydalarını gördüm hocam, %100 diyebilirim %100 başarı garanti diyebilirim."* ifadesini kullanmıştır.

Sınıf değiştirmenin, yeni girdikleri sınıfta ne yapacağını bilmenin, çocukları da öğreticileri de mutlu ettiğini ifade eden **6Ö**, sınıflarda bulunan masa sandalyenin,

çocukların birbiri ile iletişim kurmasına engel olduğunu vurgulayarak, masa sandalyesi olmayan drama ve masal sınıfında, çocukların daha rahat iletişim kurduklarını belirtmiştir. **(6Ö):** "*Masasız olduğunda daha çabuk bir şekilde sınıf düzeni sağlanabiliyor. Çünkü yer değiştire de biliyoruz. Ama masalı olduğunda çocuklar, illa bunun yanına oturacağım, illa onunla etkinlik yapacağım diye söylüyorlar."* Yapılan görüşmede, bu sürecin masa sandalyesiz sınıfta, sınıftaki bütün çocukların iletişim kurmasıyla sonuçlandığı belirtilmiştir.

6Ö ile gerçekleştirilen görüşmede, branş derslik Kur'an sınıfına gidecekleri zaman çocukların mutlu oldukları ve heyecanlandıkları belirtilmiştir. Kursta bulunan öğrencilerin mutlu olmasını, çocukların birbiri ile kurmuş oldukları olumlu pozitif iletişime bağlayan **7Ö**, bu iletişimi sağlayan etkeni branş derslik sınıfları olarak göstermiştir. **(7Ö):** "*…Onlar sınıftan sınıfa geçerken birbirlerine el sallıyorlar. Birbirleriyle muhabbet ediyorlar. Birbirlerini gördükleri için üç sınıfın birbiriyle de iletişimleri oluyor. Normalde sınıfın kapısını kapatıyorsun. Çocuklar birbirlerini hiç görmüyorlar. Ama bizim bahçemiz de yok dışarı çıkabileceğimiz. Ama böyle olduğunda bütün çocuklar iç içe oluyorlar. Uzaktan bir muhabbet ediyorlar, birbirlerini tanıyorlar…"*

Sabit sınıfla birlikte branş derslik sınıfları da kullanan **8Ö,** özel zamanlar için oluşturulan sınıfı her gün kullandıklarını ve belli aralıklarla bu sınıfta değişiklikler yaptıklarını söylemiştir. Çocukların branş derslik sınıflarına geçiş sırasında heyecanlandıklarını, yenilikleri merak ederek girdiklerini ve branş derslik sınıflarında birbirleri ile iletişim kurduklarını, branş derslik sınıfına girdiklerinde hissettikleri duyguyu anlatmıştır. **(8Ö):** "*Mutlu olmaları, en çok da mutlu olmaları aslında, o alanda mutlu olduklarını gözlemledim. Sonrasında etkinliğimizi yaptıktan sonra, serbest bıraktığımızda, o alanları ziyaret ederek orada oyun oynamaları onları sosyalleştiriyordu, birbirlerine daha çok bağlıyordu, o alanda birbirlerine bağlandıklarını gördüm"*

8Ö çocukların branş derslik sınıflarında birbirleri ile özgür iletişim kurduklarını ve bu iletişimin çocukları mutlu ettiğini, devam eden arkadaşlıkları oluşturduğunu aktarırken, sabit sınıf sisteminde, kitap çalışması yapılırken çocuklar arası etkileşimin olmadığını ifade etmiştir. **(8Ö):** "*Mesela, kitap çalışması yaparken biraz daha öğretmeni dinlemeleri gereken bir durum, birbirleri ile diyalog kurulmuyor*." **8Ö**'nün görev yaptığı

kursta, masa sandalye olmayan sabit sınıf dışında yumuşak zeminle kaplı boş bir branş derslik sınıf bulunmaktadır. Bu sınıf; spor, müzik, masal, oyun alanı olarak kullanılmaktadır. **8Ö** bu alanda çocukların mutlu olma sebebini, "*özgürlük*" olarak ifade etmiştir. **(8Ö):** "*Mekânın boş olması, aslında ortada kocaman boş bir alan var. Orada özgürce koşabilmeleri kimsenin onlara dur dememesi… evet, özgürlük, aslında çocukların en sevdiği şey öyle çıkıyor ortaya"* ifadelerinden sonra, bu alanda çocukların birlikte olmalarına vurgu yaparak *"spor salonunda çok daha fazla birlikte vakit geçiriyorlar."* ifadesini kullanmıştır.

Çocukların, Ramazan teması ile donatılan sınıfa girdikten sonraki hallerini **8Ö** şöyle aktarmıştır: *"Yani o alanda iyice kaynaşıyorlar, çıktıktan sonra da devam ediyordu, bunu çocuklarda özellikle gözlemledim. Öncesinde sanki onları hiç serbest bırakmıyormuşum, çocuklara orada bir manevi atmosferden mi bilemiyorum, çocuklar birbirlerine bağlanıyorlardı. Çıktıktan sonra da böyle bir kanka halleri devam ediyordu."*

Görüşme yapılan öğreticilerden **9Ö** branş derslik sınıfı kullanımının çocukları heyecanlandırdığını, mutlu ettiğini ifade etmiş ve çocukların okulda bulunan tüm öğrencilerle kaynaştığını aktarmıştır. **(9Ö):** *"Bence güzel hissediyorlar, çünkü çocuklar da biliyorlar, neyi ne zaman yaptığımızı, yapacağımızı… Hem de bir düzen olmuş oluyor, hem de daha heyecanlanmış oluyorlar. O sınıfa girdiğimizde ne yapacaklarını merak ediyorlar, onlar açısından da güzel olduğunu düşünüyorum açıkçası."*

10Ö çocukların toplu etkinliklerle arkadaşları ile iletişim halinde olduklarını ve daha kolay öğrendiklerini aktarmıştır. **(10Ö):** *"Kendi öğrencilerimi düşündüğüm zaman, hepsi ile birlikte, her şeyi birlikte yaptığımız için, grup şeklinde yaptığımız için, bir arkadaşlık, aralarında oluşuyor,…O yüzden kendi çocuklarımı düşündüm, öğrencilerimi düşündüğüm zaman hepsi bir grup halindeler…"*

Öğreticilerden **11Ö** branş derslik sınıfları arası geçişlerin ve birden fazla sınıf kullanmanın, çocukların sosyalleşmesini sağladığını aktarırken, branş derslik sınıflarında göreve devam etme isteğini şöyle açıklamıştır: *"Mekân niteliği farklı sınıfta devam etmek isterdim diye düşünüyorum. Çünkü bu sefer de aynı aidiyet hissi geldi bir anda bana. Diğer türlü yani branş derslik sınıflarında kursu sahipleniyorsunuz, ama* sabit *sınıfta sadece sınıfınızı sahipleniyorsunuz, branş derslik sınıflarında çocuklar bütün kursun sorumluluğunu alıyorlar, bu kurs benim diyorlar, hoca hanımlar için de aynı şey geçerli,*

hoca hanım her yere elinin izini sürüyorsa, her yerde bir el izi bırakıyorsa, orada da aidiyeti oluyor. Evet mekân niteliği farklı sınıfta devam etmek isterdim ben."

13Ö branş derslik sınıflarında bulunan zengin içerikli materyalleri kullanırken, çocukların özgür seçimler yaptıklarını ve sosyalleştiklerini, sınıf değişimlerinde diğer sınıflarda bulunan çocuklarla etkileşim kurduklarını söylemiştir. Çocukların gördükleri ortamların değişmesinin sürpriz etkisinden bahsederken, farklı sınıflara giderken çocukların heyecanlandıklarını gözlemlediğini aktarmıştır. **(13Ö):** "*Gidecekleri sınıf için heyecanlanıyorlar. Mesela, oleyy sanat sınıfına gidiyoruz şeklinde" "farklı konsepte farklı şeyler görme imkânı sağlıyor mekân niteliği farklı sınıflar. Çocuklarımıza ön hazırlık, mesela spor yerinden bahsedecek olursak çocuklara önceden hazırlanmış bir spor faaliyeti oluyor. Ve bunu da çocuklar önceden görmedikleri için gördüklerinde çok mutlu oluyorlar. Onların sevinçlerine şahit oluyoruz."* **14Ö** ve **15Ö** branş derslik sınıfları için, merak ve heyecan duygusunu beslediğini, **15Ö** özellikle zekâ oyunları atölyesinin çocuklar arası iletişimi arttırdığını söylemiştir.

Sonuç olarak; branş derslik sistemi kullanımı, çocukların sosyal ve duygusal gelişimine öğretici görüşlerine göre en yoğun katkı sağlayan bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıfları hem de kurstaki diğer sınıflarla iletişim kurmalarını, sosyalleşmelerini, duygu farkındalığı geliştirmelerini, sakinleşmelerini, aidiyet duygusu oluşturmalarını, heyecanlanmalarını ve meraklarını beslemelerini sağlamaktadır. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha mutlu, daha verimli ve daha özgür olduklarını gözlemlemişlerdir. Branş derslik sınıf kullanımı, çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir.

4.1.2. Özbakım Becerileri

Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, öğreticilerin yarısının branş derslik sisteminin özbakım becerilerine etkisinden bahsettiği görülmektedir. Öğretici görüşlerinde, çocukların günde üç-dört-beş farklı sınıfta bulundukları tespit edilmiş, sınıf değişimleri sırasında çocukların sınıfta kullandıkları materyalleri, oyuncakları, minderleri düzenlemelerinin ve kendilerine ait suluk, terlik, yelek vb. kişisel eşyalarını alarak başka bir sınıfa geçmesinin; temizlik alışkanlığını sağladığı 13 defa, tekrar edilmiştir. Öğreticilere ait görüşler aşağıda sunulmaktadır.

Öğreticilerden **1Ö** kendi sınıfını kurup, branş derslik sınıfı kullanmayan öğreticilerin, kaybettikleri değerleri şu şekilde ifade etmiştir; **(1Ö):** *"Bazı arkadaşlar Sadece derse girip çıkmayı öğretmenlik zannediyorlar. Çocuğun tavrını düzeltmeyi, sınıfı ekstra temiz bırakmayı, kul hakkı bilincini, kursa sahip çıkmayı, kursun eksiğini gidermeyi, bunlar mesela ders değilmiş gibi çocuklara öğretilmeyecek şeylermiş gibi davranıyorlar. O yüzden kendisine ait bir mekân kurup burayı korumak hocaya daha kolay geliyor. Mekân niteliği farklı sınıf kullanımında çocuklara, kursun tamamına, mekânın tamamına bir aidiyet oluşturduğu için her yerle ilgili bir sorumluluk üstleniyor. Öbür türlü* sabit *sınıfta burası benim sınıfım diyor. Mesela koridora karışmıyor çocuk, ama mekân niteliği farklı sınıfta her yer ona ait, her yeri çıkarken temiz bırakmak zorunda, çocuk da bu bilinci geliştiriyor."* **1Ö** branş derslik sınıfıyla ilgili olumsuz hiçbir şey yaşamadığını söylemiştir.

Öğreticilerden **2Ö** branş derslik sınıflarını kullanan çocukların, öz denetimli, çevre duyarlılığına sahip olduklarına şöyle ifade etmiştir: *"Aslında birçok alanda da bu mekân niteliği farklı sistem çocuklarda çok şey kazandırıyor, burayı düzenli bırakmalıyım, çünkü diğer sınıf gelecek, bu benim eşyam mesela. Kitap çalışmasını yaparken başka sınıftan arkadaşının kalemliği varsa ellememeliyim bunu, bu onun* özel *eşyası diyebiliyor, ya da bu arkadaşımın suluğu diyebiliyor. Yani aslında çocuklar birlikte yaşamanın toplum kurallarını da bu sistem içerisinde öğrenmiş oluyor."*

Öğreticilerden **3Ö,** çocukların düzen istediğini, öğreticilerden daha kolay kurallara uyum sağladığını belirtmiştir. Çocukların, branş derslik sınıfını kullanmayı benimseyen öğreticiyle sorumluluklarını kolaylıkla yerine getirdiğini, özbakım becerilerinin oluştuğunu aktarmıştır. Bazı öğreticilere branş derslik sınıfını kullanmanın zor geldiğini şu şekilde ifade etmiştir: *"Çocuklar başta kuralları anlayınca alışması kolay oluyor. Ben kendi açımdan düşünmüyorum ama başkalarında gözlemlediğim, işte çocuklara suluk taşıtmak sınıf değiştirirken eşyalarını taşıtmak biraz zor geliyor. Herkes için aynı kolaylıkta olmuyor."*

4Ö çok fazla oyuncağın bir arada olduğu, oyun odasında çocukların her oyuncağı kendi kutusuna koymayı öğrendiğini ve kursun her sınıfında belli bir süre bulunan çocukların, kursun her alanını temiz kullanma alışkanlığı oluştuğunu söylemiştir. **(4Ö):** "*Bütün okulu öğrenciler kullanıyor. Bunu aktardığımız için onlar da sınıfları çok güzel bir şekilde toplamayı, materyallere sahip çıkmayı onları özenli bir şekilde kullanmayı*

öğreniyorlar. Öğretmenim, bizden önceki arkadaşlarımız çok güzel bir şekilde burayı bıraktı. Bizden sonra gelecekler, bizde düzgün bırakalım. Bu da öğrencinin kendi işini kendisinin görmesi özbakım becerilerine büyük bir katkı sağlıyordu."

9Ö branş derslik sınıflarında, çocuklarda oluşan sorumluluk bilincini şöyle aktarmıştır. *"Oyun saati doldu, tik tak saatine bak, toplanma saati geldi diyoruz. Bu bizim deyimimiz, bunun gibi bir şey, bunu duyunca çocuklar da oyuncakların toplanması gerektiğini biliyor. 10 dakikamız var diyoruz. 10 dakika kaldı oyuncağı yerine koyuyor, sıralarını düzenliyor, bunların hepsini güzel bir şekilde yapıyor. Yapmadan da bitirmeden de kolay kolay çıkmıyor. Görev bilincinin sorumluluğunu da kazanmış oluyor böylelikle."*

11Ö branş derslik sınıfı kullanımında, sınıf değiştirirken çocukların sorumluluklarını yerine getirdiklerini, saygılı davrandıklarını, kendi seçimlerini yaşadıklarını şu ifadelerle aktarmıştır: *"oyun sınıfına girdiklerinde de, kim hangi oyuncaklarla oynamak istiyorsa hemen oyuncağın başına gidiyor ve ben bununla oynamak istiyorum diyor."* **13Ö** her değişimde temiz ve havalanmış bir sınıfta etkinliğe başladıklarını anlatmıştır: *"Aynı yerde hava temizliğini de düşünecek olursak, çıkarken sınıfımızın penceresini açıp diğer sınıfa geçiyoruz. Geçtiğimiz sınıfında havası değişmiş oluyor."*

Sonuç olarak öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, öğreticilerin yarısının, branş derslik sisteminin özbakım becerilerine etkisinden bahsettiği görülmektedir. Öğretici görüşleri branş derslik sistemi kullanımının çocukların; kendi seçimlerini yapmak gibi becerileri kazanmalarına imkân veren bir sistem olduğunu belitmektedir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda kullandıkları materyalleri, oyuncakları, minderleri düzenlemelerini ve kendilerine ait suluk, terlik, yelek gibi kişisel eşyalarını alarak başka bir sınıfa geçmelerini gerektirmektedir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocuklarda sorumluluk duygusunu geliştirdiği, temizlik alışkanlığını sağladığını, görev bilinci, seçim yapma becerisini geliştirdiğini gözlemlemişlerdir.

4.1.3. Bilişsel Gelişim

Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, öğreticilerin yarısının branş derslik sisteminin bilişsel gelişime etkisinden bahsettiği görülmektedir. Yapılan görüşmelerde

öğreticilerin çoğunluğu, sabit sınıf sisteminde, kitap çalışmalarının zorluğundan bahsetmiş ve bazı çocukların sıkıldığını belirtmiştir. Öğreticilerin branş derslik sisteminde bilişsel gelişimi destekleyen görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

(8Ö): "*Mekân niteliği farklı sınıf da çok mutlu oluyorlar. Bizim her güne bir oyunumuz var. Birlikte oynarız oyunumuzu, oyun oynarken çok mutlu olduklarını gözlemliyorum. Fen etkinliklerini çok seviyorlar. Onu mutlulukla heyecanla izlediklerini, sohbet ederek fikir alışverişi yaparak izlediklerini görüyorum. Kitap çalışması yaparken aşırı mutlu olduklarını gözlemlemiyorum, canları sıkılıyor.*" **8Ö'**ye sorusu yöneltilince, öğrenmekten çok mutlu olan çocuğunuz da oluyor mu? Mesela sayfayı bitirdim, oleyy… **(8Ö):** "*Evet oluyor ama sıkılan çocuklarımız da var*" cevabı alınmıştır.

Öğreticiler, zor olan bilişsel etkinliklerin, branş derslik sınıfı kullanımı ile kolay ve eğlenceli hale geldiğini, çocukların branş derslik sınıflarında derse daha kolay odaklandığını aktarmıştır. Görüşme yapılan 15 öğreticiden 12'si bilişsel öğrenme olan Kur'an dersleri ve kitap çalışmaları için, okulunda özel bir sınıf oluşturduğunu belirtmiş, oluşturulan özel sınıfların önemini aktarmıştır. Bilişsel gelişimi destekleyen çalışmaların, branş derslik sınıfında yapılmasının öğrenmeye etkisi sorulduğunda, **(3Ö):** *"Çocuğun öğrenim sürecini kolaylaştırdığı için tabii ki de var. Çocuk sıkılarak öğrendiği şeyi özümsemesi daha mı kolay? Yoksa eğlenerek yaptığı şeyi mi? Tabii ki eğlenerek yaptığı şeyi. Onun için daha iyi o yüzden daha geliştirici olduğunu düşünüyorum. Mesela drama sınıfı için çocuk gidiyor oraya kostüm giyiyor. Kendini role sokuyor, kendi kendine bile oynayabiliyor, orada bunların hepsi geliştirici şeyler. Çocuğun hayal dünyasını geliştiriyor. Sporda, hareket ettiği için daha rahat oluyor. Çocuklar enerjilerini boşaltıyorlar. Hayretini arttırıyor, mesela küçücük bir deney bile çocuğun gözlerinin fal taşı gibi açılmasını sağlıyor. Meraklı, daha fazlasını istemeyi öğretiyor çocuğa, bilime merakını arttırıyor. Hepsinin bir olumlu etkisi var tabii ki de"* şeklinde yanıtlanmıştır. **(3Ö):** "*Çocukların duygularını yakalayabilirsen çocuklarla iyi gidiyorsun. Çocuğu o sınıfa aldığında mutlu edebiliyorsan adapte edebiliyorsan çocuk öğrenmeyi istiyor. Senin istediğinden daha çok isteyebiliyor.*

Çocukların Kur'an okumasında branş derslik sınıfının rolü var mı sorusunu **(3Ö):** *"Benim öğrettiğim dönem açısından diyorum, oradaki harfler materyaller çocuk biliyor ki bu sınıfa geldiğimde Kur'an-ı Kerim öğreneceğim, ama biz o zaman ona bir amaç koymuştuk. Harfleri sıralamıştık kuyruktan başlayıp uçurtmanın tepesine geldiğinde*

Kur'an-ı Kerim'e ulaşacaksın, çocuk sınıfa geldiğinde sayıyordu. Ben neredeyim? Şundan şundan şundan şundan sonra. Her gün kendisini kontrol ediyordu. Ben uçurtmanın neresindeyim diye, yani güzelce yapıyorlardı. 80 öğrenci vardı dört yaş da dahil çoğunluğu Kur'an okumuştu o dönemde" şeklinde cevaplamıştır.

Görüşme yapılan öğreticilerden **11Ö** çocukların sınıf değişikliği sonrası yeni girdiği sınıfa uyum sağlamasını, yeni ortama adapte olma becerisini, çocukların iradesinin güçlenmesi ile ilişkilendirmiştir. **(11Ö):** *"Bence çocuklar, her türlü şarta ve duruma kendilerini adaptasyon sağlıyor, yani gün içerisinde farklı değişikliklere bile uyum sağlamalarını sağlıyor ki bence şu zamanda büyük insanların bile en büyük sıkıntısı bu. Farklı problemlerle karşılaştığımızda nasıl adapte olacağımızı bilemiyorlar, bu çocuklara bir netlik kazandırıyor. Ben bugün burada ne yapacağım. O gün karşılaştığı şeyleri bilmesi, ne yapacağını bilmesi, irade olarak çocuğa güç kazandırıyor iyi oluyor."* şeklinde ifade etmiştir.

Sonuç olarak araştırma bulgularında öğreticilerin yarısının branş derslik sisteminde bilişsel öğrenmeyi kolaylaştıran unsurlardan bahsettiği görülmektedir. Sistemin bilişsel gelişimi destekleme nedenini, **7Ö** branş derslik sınıflarında çocukların rutinlerinin oturmasına, **10Ö** branş derslik sınıflarında yapılan eğlenceli aktivitelere dönüştürmesine, **1Ö** mekânın küçük olmasıyla konsantrasyon ve odak noktasının net bir şekilde oluşmasındaki katkısına, **11Ö** çocukların başka sınıftan çıkıp yeni sınıfa girdiğinde sınıfta ne olduğunu merak etmesini sağladığına dikkat çekmişlerdir. Öğretici görüşlerine göre branş derslik sınıf kullanımı, çocukların bilişsel öğrenmelerini kolaylaştıran ve destekleyen bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların rutinlerinin oturduğunu, eğlenceli aktivitelere katıldıklarını, merak duygularının arttığını, yeni ortamlara uyum sağlama becerisi geliştirdiklerini ve bu şekilde çocukların bilişsel gelişimine katkı sağladıklarını gözlemlemişlerdir.

4.1.4. Psikomotor Gelişimi

Öğreticilerle yapılan görüşmelerde, branş derslik sınıf kullanımının, psikomotor gelişime etkisinden öğreticilerin yaklaşık yarısının bahsettiği görülmektedir. Öğreticilerin yaklaşık

yarısını sabit sınıf kullanımında, çocukların gün boyu sabit bir sınıfta kalmaktan sıkıldıklarını, sınıfların amacına uygun materyallerle kullanılmasının, belli aralıklarla sınıf değişikliğinin, çocukların psikomotor gelişimine katkı sağladığını ve çocukları mutlu ettiğini belirtmişlerdir. Öğreticilerin psikomotor gelişime ilişkin görüşleri şu şekildedir. Öğreticilerden **(1Ö):** *"gerçekten senenin sonunda da çocuklara kursumu çok özleyeceğim. Çünkü dediğimde sınıf sınıf geziyorduk ya o yüzden çok özleyeceğim, diyen çocuklar da oldu yani"* **(6Ö):** *"benim spor sınıfında çocuğum özgürce spor yapıyor, masal sınıfını düşünüyorum. Küçük bir sınıfta bunu yapamayacak tek sınıftayken küçük sınıfa geçtiğimiz zaman çok zor oluyordu. Eksik kalıyordu."* **(8Ö):** *"spor sınıfında birçok alanlarına katkı sağlıyorum. Spor yaparak psikomotor alanlarına, öncelikle spor yaparak duysal alanlarına, dil alanlarına, aslında birçok alanlarına hitap ediyoruz… En verimli geçirdiğim zaman dilimi olarak görüyorum ben.*" **(12Ö):** *"aynı mekânda kalmamış olmak, onların her sınıfta enerjik hale gelmesini, tekrar motive olmasını kolaylaştırıyor. Bu şekilde düşünüyorum."*

Sonuç olarak öğreticilerin yaklaşık yarısı; branş derslik sınıf kullanımı ile çocukların psikomotor gelişimine katkı sağlayan ve mutlu eden bir sistem olduğu görüşündedir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına, bedenlerini özgürce kullanıp rahatlıkla spor faaliyetlerini yapabilmelerine, böylelikle kaba motor gelişimine, sanat faaliyeti sınıflarıyla ince motor gelişimine pozitif katkı sağladığı görüşündedirler. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların gün boyu sabit bir sınıfta kalmaktan sıkılmadıklarını, her sınıfta enerjik ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir.

4.1.5. Dil Gelişimi

Yapılan görüşme bulgularında sadece bir öğreticinin dil gelişimine ait görüşlerine rastlanmaktadır. Öğretici, branş derslik sistemi sayesinde çocukların birbirlerine selam verdiklerini, sohbet ettiklerini, masal ve drama çalışmalarına katıldıklarını, Kur'an harflerini daha kolay ve eğlenceli öğrendiklerini, birbirlerini dinlediklerini, tekrar ettiklerini, yardım ettiklerini, paylaştıklarını gözlemlemiştir.; branş derslik sınıf kullanımında, sınıflar arası geçişlerde çocukların birbirlerine selam verdiklerini, sohbet ettiklerini aktarmıştır. Öğreticiler, sabit sınıf uygulamasında bazı rutinlerin atlandığını,

atlanan rutinlerin başında dil gelişimine katkı sağlayan masal ve drama çalışmalarının bulunduğunu belirtmiştir. Branş derslik masal ve drama sınıfı bulunan kurslarda, masal sınıfına giren öğreticilerin mutlaka bir masal okuduklarını, drama sınıfında çocuklar ile bir drama çalışması yaptıklarını aktarmıştır. Öğreticiler branş derslik Kur'an sınıfında Kur'an harflerini daha kolay ve eğlenceli öğrettiklerini söylemiştir. Öğreticilerden **(9Ö):** "*Kur'an sınıfına geçtiğimizde, çocuklar hep birlikte Kur'an vereceğini bildiği için, biri okurken diğeri de hazırlanmış oluyor. Tekrar ediyor, diğer türlü biz alsak, karma bir sınıfta olsak, bir çocuk Kur'an-ı Kerim okurken, diğer çocuk oyun oynayacak, etkinlik yapacak, çocuğun kafası karışıyor. Ama böyle, çocuklar branş derslik sınıflarında birbirleriyle etkileşim halinde daha çabuk öğreniyor. Birbirlerini dinliyor, tekrar ediyor, etkileşim daha iyi veya etkinlik yaparken birbirlerine yardım ediyorlar. Paylaşım yapıyorlar, bu şekilde daha iyi*" demiştir.

Sonuç olarak; dil gelişimi branş derslik sisteminde en az konuşulan alandır. Öğreticiler, branş derslik sistemi sayesinde çocukların birbirlerine selam verdiklerini, sohbet ettiklerini, masal ve drama çalışmalarına katıldıklarını, Kur'an harflerini daha kolay ve eğlenceli öğrendiklerini, birbirlerini dinlediklerini, tekrar ettiklerini, yardım ettiklerini, paylaştıklarını gözlemlemişlerdir.

Tüm veriler ele alındığında; branş derslik sistemi kullanımı, çocukların sosyal ve duygusal gelişimine öğretici görüşlerine göre en yoğun katkı sağlayan bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıfları hem de kurstaki diğer sınıflarla iletişim kurmalarını, sosyalleşmelerini, duygu farkındalığı geliştirmelerini, sakinleşmelerini, aidiyet duygusu oluşturmalarını, heyecanlanmalarını ve meraklarını beslemelerini sağlamaktadır. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha mutlu, daha verimli ve daha özgür olduklarını gözlemlemişlerdir. Branş derslik sınıf kullanımı, çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. Branş derslik sisteminin sosyal ve duygusal gelişimden sonra en yoğun şekilde etkili olduğu alanlar özbakım becerileri ve bilişsel gelişim olduğu görülmüştür. Öğretici görüşleri branş derslik sistemi kullanımının çocukların; emanet almak, emanet teslim etmek, saygılı davranmak, kendi seçimlerini yapmak gibi becerileri kazanmalarına imkân veren bir sistem olduğuna işaret etmektedir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda kullandıkları materyalleri, oyuncakları, minderleri düzenlemelerini ve kendilerine ait suluk, terlik, yelek gibi kişisel eşyalarını

alarak başka bir sınıfa geçmelerini gerektirmektedir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların görev bilinci, saygı duygusu, seçim yapma becerisi gelişmiş bireyler olduklarını gözlemlemişlerdir. Branş derslik sınıf kullanımı, çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. Öğreticiler bilişsel öğrenmeyi kolaylaştıran unsurlardan, **7Ö** branş derslik sınıflarında çocukların rutinlerinin oturmasına, **10Ö** branş derslik sınıflarında yapılan eğlenceli aktivitelere dönüştürmesine, **1Ö** mekânın küçük olmasıyla konsantrasyon ve odak noktasının net bir şekilde oluşmasındaki katkısına, **11Ö** çocukların başka sınıftan çıkıp yeni sınıfa girdiğinde sınıfta ne olduğunu merak etmesini sağladığına dikkat çekmişlerdir. Öğretici görüşlerine göre branş derslik sınıf kullanımı, çocukların bilişsel öğrenmelerini kolaylaştıran ve destekleyen bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların rutinlerinin oturduğunu, eğlenceli aktivitelere katıldıklarını, merak duygularının arttığını, yeni ortamlara uyum sağlama becerisi geliştirdiklerini ve bu şekilde çocukların bilişsel gelişimine katkı sağladıklarını gözlemlemişlerdir. Öğreticilerin azınlığı; branş derslik sınıf kullanımı ile çocukların psikomotor gelişimine katkı sağlayan ve mutlu eden bir sistem olduğu görüşündedir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına, bedenlerini özgürce kullanıp rahatlıkla spor faaliyetlerini yapabilmelerine, böylelikle kaba motor gelişimine, sanat faaliyeti sınıflarıyla ince motor gelişimine pozitif katkı sağladığı görüşündedirler. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların gün boyu sabit bir sınıfta kalmaktan sıkılmadıklarını, her sınıfta enerjik ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Dil gelişimi branş derslik sisteminde en az konuşulan alandır. Öğreticiler, branş derslik sistemi sayesinde çocukların birbirlerine selam verdiklerini, sohbet ettiklerini, masal ve drama çalışmalarına katıldıklarını, Kur'an harflerini daha kolay ve eğlenceli öğrendiklerini, birbirlerini dinlediklerini, tekrar ettiklerini, yardım ettiklerini, paylaştıklarını gözlemlemişlerdir.

Branş derslik sınıflarında eğitim yapmanın öğreticilere ve yapılan etkinliklere katkıları nelerdir? Sorusunun cevabı aşağıdaki bulgularda sunulmaktadır.

4.2. Öğreticilerin Kullandıkları Yöntem ve Tekniklere Etkisine Dair

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin DİB'na bağlı 4-6 yaş kurslarında; eğitici drama, oyun temelli öğrenme, masal ve öyküleştirme, aktif öğrenme ve müzikle öğretim yöntem ve tekniklerini kullandıkları tespit edilmiştir. Branş derslik sisteminde kullanılan yöntem ve teknikler öğretici görüşlerine göre; branş derslik sisteminde en yoğun şekilde drama yönteminin kullanıldığı, sonrasında sırası ile oyun temelli öğrenme, masal ve öyküleştirme, aktif öğrenmeden yararlanıldığı, sadece bir öğreticinin müzikle öğretimden bahsettiği görülmektedir. Müzikle öğretimden bahseden **1Ö'**nün kursunda özel müzik sınıfı olan tek öğretici olduğu bulgularda tespit edilmiştir. Branş derslik sisteminde kullanılan yöntem ve tekniklere ilişkin bulgular aşağıda sunulmaktadır.

4.2.1. Eğitici Drama

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin DİB'na bağlı 4-6 yaş kurslarında en yoğun şekilde kullandıkları eğitim yöntemi eğitici dramadır. 13 öğretici eğitici dramanın branş derslik sisteminde aktif olarak kullanıldığına vurgu yapmıştır. Bu öğreticilerden **1Ö**; sabit sınıfta drama yapmanın öğreticilere zor geldiğini, branş derslik sistemi sayesinde kursta, drama sınıfının olmasının öğreticiyi drama yapmasına imkân sağladığını ve kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Drama sınıfında yapılan drama çalışmalarının, çocukların hayal gücünü ve özgüvenini geliştirdiğini, kendini ifade etmesine fırsat verdiğini söylemiştir: *"Hikâye odası ve drama odası ikisi beraberdi. Ben ilk önce hikâye saatiyle başlıyordum. O günkü dersin konusu ile alakalı bir hikâye kitabı, daha sonra ilk başta çocukların dramaya alışması için, o hikâyenin canlandırılmasını istiyordum onlardan, sonra çocuklar birbirleriyle yer değiştiriyordu, hadi kafa kafaya verin diyordum, gerçekten de kafa kafaya veriyorlardı. Çocuklar konumuz şu şununla ilgili, bana bir oyun hazırlayacaksınız diyordum, dramaya alıştıktan sonra bunu yapabiliyorlardı."*

Branş derslik sınıf kullanımında, sınıfları ders içeriğine göre dizayn ettiklerini ifade eden **2Ö** masa sandalyesiz boş sınıflarda drama yaptıklarında çocukların sakinleştiğini söylemiştir. Drama sınıfına giren çocuklar, kukla ve kostümler seçerek

kendilerini derse dahil ediyorlar. Drama yaparken çocukların, aktif ve mutlu olduklarını ifade eden **(3Ö):** *"Rollere büründükleri için, çocuklar kendileri de bir şeyler kattıkları için yaşadıkları eğitime, genel olarak mutlu görüyorum drama sınıfına giren çocukları, çünkü işin içinde onlar da var, katılıyorlar. Direk derse katılımlı, sadece öğretmenin anlattığı değil de onların da olayın içinde olduğu bir ortam olduğu için hoşlanıyorlar, gözlemlediğim kadarıyla."* demiştir.

4Ö, çocukların hareketli oyunlar oynadıkları drama sınıfında, aktif oldukları için mutlu olduklarını, **8Ö** çocukların drama sınıfında role girdikleri için heyecanlandıklarını ve mutlu olduklarını ifade etmiştir. **9Ö** ve **13Ö** çocukların dramaya katılım sağlamasında ve oyuna odaklanmasında, materyalleri hazır özel bir sınıfın öneminden bahsetmiş. **(9Ö):** *"Çünkü, biz tiyatro gibi dramalarımız var canlandırdığımız. Mesela bir konu anlatacağız, atıyorum işte, bir sürü konumuz var bir konu anlatacağız, çocuk bir yaşlı kılığına giriyor veya çocuk bir bebek kılığına giriyor, bunlarla ilgili malzeme olmalı, mesela yaşlı kılığına girdiğinde bir sakal takıyoruz, bıyık takıyoruz, başörtüsü takıyoruz, bebek kılığına girdiğinde başka bir şey yapıyoruz, yaşlılar haftasında. Engelliler haftasında dramalarımız oluyor, bunlarla ilgili malzemelerimiz olduğunda işimiz kolaylaşır. Tabii ki biz zaten hazırlıkta giriyoruz, drama yaptığımızda çocuk yaşayarak öğreniyor, o zaman daha güzel oluyor."* **(13Ö)** Özel bir drama sınıfında yaptıklarını ve yapılabilecekleri şu şekilde ifade etmiştir: "*Önce o zaman dramadan başlayalım. Yaşlar burada önemli, dört yaş beş yaş altı yaş. dört yaş biraz daha görselliğe yapmış olduğumuz dramayı destekleyen videolar burada işe yarıyor. İşlediğimiz konuya göre bir çizgi filim veya bir şarkı olabilir. Bu şekilde desteklenince çok güzel oluyor. Kostümleri arada bir değiştirebiliriz. Farklı kostümleri çıkartıp diğerlerini kaldırabiliriz. Burada da çocuğun dikkatini toplamış oluruz. Hayal gücünü güçlendirmiş oluruz, bu şekilde destekleye biliriz."*

5Ö drama sınıfında yapılan çalışmaların çocukların hayal dünyasına katkı sağladığını, **7Ö** yapılan drama çalışmaları bittikten sonra, çocuklar serbest kaldığında, çocukların kendi aralarında drama yapmaya devam ettiğini, **11Ö** din eğitimi kazanımlarını drama tekniği ile verdiklerinde çocukların daha çok eğlendiğini aktarmıştır.

Sonuç olarak öğreticiler; branş derslik sisteminin en yoğun çocukların drama yaparak öğrenmelerine etkili olduğunu düşünmektedir. Branş derslik sistemi kullanımı, çocukların hayal gücüne, özgüvenine, kendini ifade etmesine katkı sağlayan ve eğlenerek

öğrenmelerine imkân veren bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. öğreticiler bu sistem sayesinde; çocukların dramaya katıldıklarını, role girdiklerini, kostüm ve kukla kullandıklarını, serbest zamanlarında kendi aralarında drama yapmaya devam ettiklerini, drama tekniği ile daha kolaylıkla ve zevkle din eğitimi kazanımlarını aldıklarını, çocukların daha aktif, mutlu ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Bu nedenle, branş derslik sınıf kullanımının, çocukların gelişimine uygun ve kaliteli bir eğitim ortamı sunan bir sistem olduğu söylenebilir.

4.2.2. Oyun Temelli Öğrenme

Öğreticilerle yapılan görüşmeler neticesinde bulundukları kurslarda; spor, masal, drama, Kur'an-ı Kerim, sanat, çok amaçlı sınıf, sinema salonu, zekâ oyunları, deney temalı özel branş derslik sınıfları olduğu tespit edilmiştir. Bu branş dersliklerinin her birinde en çok kullanılan yöntem, oyundur. Öğreticiler oyun ifadesini 462 defa tekrar ederek çocukların oyun ihtiyacına değinmiştir. Çocukların serbest oyun saatinde, oyun öncesi ve oyun sonrası yapılan çalışmalarda, ders konu işleyişlerinde, ders değerlendirme bölümünde oyun temelli öğrenmeyi kullandıklarında öğreticiler, çocukların mutlu olduklarını ve derse daha kolay odaklandıklarını ifade etmişlerdir. Öğreticilerin oyun temelli öğrenmeye dair bulguları aşağıda sunulmaktadır.

1Ö'nün ifadelerinde bu açıkça görülmektedir: *"...parmak boyasından tut da kolayca harf yazabilecekleri legolar kinetik kum şey bu şeyler var ya irmik havuzları küpler ahşap küpler vardı Başka ne vardı o tarz şeylerin hepsi o sınıftaydı işte hafıza kartları vardı harflerle ilgili vesaire kendi hazırladığım oyun materyallerim vardı Onların hepsi Kur'an sınıfındaydı."* ve *"...çocuğun o gün Kur'an'la kendi başına yapacağı serbest etkinliklerde o 45 dakikanın içerisinde yani 45 dakika bir fiil öğretmen merkezli bir etkinlik yoktu o yeri geldiğinde çocuğun serbest oldu veya anlatacağımızı anlattık sonrasında çocuğumuz oyun oynayarak arkadaşlarıyla paylaşım yaparak geçirecek bir zaman dilimi oluyordu."*

5Ö branş derslik sınıf kullanımında oynanan oyunlarla çocukların öğrenmeye hazır hale geldiklerini, oyun alanlarında iki üç sınıf birleşerek oyun oynamasının

çocukların sosyal gelişimlerine de katkı sağladığını ifade etmiştir. **6Ö** oyun sınıfında, masa sandalyenin olmamasının çocukların özgür hareket ettikleri bir mekân olmasını sağladığını ifade etmiştir. Zekâ oyunları için tasarlanmış özel bir sınıfın çocukların dikkatini çektiğini söylemiştir.

15Ö çocukların deney ve akıl oyunları sınıfında yeni materyaller gördüklerinde, yeni oyunlarla karşılaştıklarında, mutlu olduklarını söylemiştir. **13Ö** bilişsel gelişimi destekleyen birebir çalışmalar sırasında, sınıftaki diğer çocukların kendi seçtikleri oyun materyalleri ile oyun oynarken eğlendiklerini ifade etmiştir. **10Ö** oyunlarla ders içeriklerini işlediklerini şu ifadeler ile anlatmıştır: *"Önce sporla oyunumuzu yapıyoruz, bir enerjilerini atıyorlar, dikkatlerini topluyorlar. Bu tarz oyunları oynadıktan sonra dramaya geçiyoruz. Kitapta yazan konuları da dramalaştırdığımız zaman, çocuk zaten onu ders olarak algılamıyor. Onu bir oyun şeklinde algıladığı için, çocukta da daha kalıcı oluyor, kendilerini daha iyi veriyorlar, o şekilde yapmaya çalışıyoruz."*

11Ö oyun sınıflarında çocukların oyun materyallerini kullanarak sosyalleştiklerini, kendi seçimlerini yaptıklarını ifade etmiştir: *"Oyun sınıfına girdiklerinde de kim hangi oyuncakla oynamak istiyorsa hemen oyuncağın başına gidiyor ve ben bununla oynamak istiyorum diyor."* Başka sınıfa geçtiklerinde **(11Ö):** *"Hikâye sınıfına geçildiğinde, orada hikâye mi okunacak, orada yoksa farklı yapboz oyunları mı oynanacak, bunun geri bildirimini hemen yapıyor, çocuk ders içerisinde hemen onu yapalım öğretmenim bunu da burada yapsak mı?"* şeklinde ifade etmiştir.

1Ö branş derslik sınıfları oluştururken, çocukların oyun oynayacakları geniş alanları spor ve oyun sınıfı yaptıklarını, bu alanlarda oyun oynarken çocukların birbiri ile iletişim kurup, özgürlüklerini keşfettiklerini, karşılaştıkları problemleri çözmeyi oyun içerisinde öğrendiklerini şu cümlelerle ifade etmiştir: *"Şöyle, o oyun odasında hassaten kurallı oyun oynatmıyorduk ki çocukların sosyal becerileri gelişsin diye. Çocuk mesela oyuna dahil olmak zorunda kalıyordu, oyunu kurmak zorunda kalıyordu, orada oynamak istiyor ama biz ona müdahale etmiyorduk, kendisini oraya kabul ettirmesi gerekiyordu. Ve gerçekten o seneki çocuklarımın sosyal becerileri çok yüksekti, veliler, mesela çocukları ilk okula başladığı zaman onunla ilgili bize çok güzel dönüşler yaptılar, bunu birbirlerine öğretiyorlardı."* **1Ö** ders öncesi ve ders sonrası serbest oyunların çocukların derse odaklanmasını ve sosyal iletişimi kolaylaştırdığını, oyun kurma, çözüm üretme ve birlikte hareket etme yeteneklerini geliştirdiğini ifade etmektedir.

3Ö Oyunun çocukların mutluluk sebebi olduğunu, hayatı planlamayı oyun sınıfında oynarken öğrendiklerini şu şekilde ifade etmiştir: *"Oyun sınıfına geçildiğinde, erkekler daha çok hareketli oldukları için o sınıfı daha çok seviyorlar, grup oyunlarında daha çok heyecanlanıyorlar, daha çok eğlendikleri için heyecanlarını belli eden şeyler yapıyorlar, sarılıyorlar birbirlerine, onu yapacağız, bunu yapacağız diye kendi aralarında konuşuyorlar. Kızlar, kızların oyun durumu, erkekler gibi değil, onlar da evcilik planları kuruyorlar, beraber oynayacağız, şunu yapacağız, bunu yapacağız, sen anne olacaksın, ben çocuk olacağım, diye böyle görev paylaşımı yapıyorlar. Oyuna başlamadan planlarını kurup oynamaya başlıyorlar, bunu planlıyorlardı."* **3Ö** oyun sınıfında çocukların özgür bırakıldığını, öğreticinin müdahale etmediği oyunlarla kendi planlarını oluşturduklarını, çocukların değişen, yenilenen, toplu, tek, arkadaşlarının kurduğu diğer oyun gruplarına dahil olarak oynamayı sevdiklerini ifade etmiştir. Spor, müzik çalışmaları yapılan oyun sınıfı için **(3Ö):** *"Herkesin severek gittiği bir yer, bireysel olarak da oynamayı çok seviyorlar. Orada grup olarak da oynamayı çok seviyorlar, çocukların genel olarak hoşlandığı bazen müzikli sporlardan hoşlanmıyorlar, artık yeter dedikleri noktalar oluyor, onlar da o da çok yaptıkları zaman, zorlandıkları zaman, ama oyun olarak oynamayı seviyorlar. Oynamaktan hiç bıkmıyorlar."* demiştir.

Sonuç olarak oyun temelli öğrenme branş derslik sistemlerinde derslik olarak ve tüm branş derslerinde kullanılan bir yöntem olup öğreticilerin en çok dile getirdiği terim oyundur. Branş dersliklerinde gerçekleştirilen oyun etkinlikleri; çocukların yeni materyallerle tanışmalarına, ders içeriklerini oyunlaştırarak öğrenmelerine, kendi seçimlerini yaparak sosyalleşmelerine ve mutlu olmalarına imkân vermektedir. Bu araştırma, branş derslik sınıflarında oyun oynamanın, çocukların hem bilişsel hem de sosyal gelişimlerine katkıda bulunduğunu, özellikle Kur'an eğitiminde etkili olduğunu, öğrenmelerini kalıcı ve eğlenceli kıldığını ve mutluluklarını artırdığını ortaya koymuştur.

4.2.3. Masal Anlatım Yöntemi ve Öyküleştirme

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin yarısı, masal anlatımı ve öyküleştirme yöntemine değinmiştir. öğreticilerin konuya ilişkin görüşleri sunulmaktadır. **1Ö, 3Ö, 6Ö, 11Ö, 13Ö, 15Ö,** branş derslik masal sınıfında, çocukların masal dinlemeye odaklandıklarını ifade etmiştir. öğreticiler masal sınıfı

bulunan okullarda her gün bu sınıfa gidildiğini ve en az bir masal okunduğunu söylemiştir. Öğreticiler masal sınıfında masalın ardından çocukların istedikleri oyunu oynadıklarını ifade etmiştir.

Öğreticilerden **6Ö** sabit sınıf sisteminde, oyun saatlerinin uzaması ile masal okumanın yapılamadığını ifade etmiştir. **(6Ö):** *"Hocam, biz o sınıfa girdiğimizde ne yapacağımızı ben öğretmen olarak biliyorum. O gün mutlaka ben hikâye okuyorum. Tabii tabii ki gelişim fark ediyor, ama aynı sınıfta olunca, belki oyun saati biraz uzar, etkinlik biraz uzar ve o arada kaybolabilir."* **6Ö** sabit sınıf sisteminde masal için *"Atlama oranı, tek sınıfta daha yüksek, diğerinde atlama olmuyor, zaten o sınıfa gittiğimizde hemen ona göre şekil alıyoruz, sporumuzu, dramamızı, masalımızı yapıyoruz, atlama olmuyor."* demiştir. **6Ö** sınıfa geçen çocukların masalı dinlemeye hazır oluşunu söylemiştir: *"Mesela çocuklar, hikâye sınıfına girdiğinde hazır bir şekilde halka oluyorlar ve başlıyoruz, hikâyeyi anlatmaya başlıyoruz. Ben çocuklara, hadi şimdi sessiz oluyoruz, hikâye okuyacağım demiyorum, öyle bir şeye ihtiyaç olmuyor."*

1Ö Masal sınıfını oluştururken ortamı nasıl hazırladığını şu ifadeler ile anlatmıştır: *"Kitap okurken lazım olacak şeyler, mesela kitap okurken tütsümüz vardı, mumumuz vardı, ortam oluşturup çocukların dikkatini toplamak için; dramada kullandığımız, şapka, zil, ritim çubuğu vesaire drama da gerekli bütün materyalleri de oraya koyuyorduk. Elimizin altında oluyordu yine."* **1Ö** masal sonrasını aktarırken şu ifadeleri kullanmıştır: *"O gün, diyelim sevgi haftasındayız ya, kazanımda çocuk anne babasının kendisini sevdiğini söyler. Anne babasının sevgisini anlatan bir kitap okuyoruz. Bunun dramasını yapmalarını istiyordum. Ya hikâye kitabını canlandırıyorlar, bu süreçte kitapta uygun bir drama varsa, ya da konuyu çocuklara veriyordum. Onlar da oyunlarını kendileri tasarlıyorlardı, kendileri oynuyorlardı."* **1Ö** bize masalla dramayı nasıl birleştirdiklerini, masal dinlemenin aynı zamanda çocukların gelişim alanlarına katkı sağladığını aktarmıştır.

3Ö masal sınıfında, masal dinlemeye hazır olan çocuğun her türden masalı sevdiğini, hayatı ile ilişkilendirdiğini şöyle ifade etmiştir: *"Zaten, hani direkt değerle alakalı olduğu için, hikâyedekinin rolünden kendilerine bir ders çıkarabiliyorlar; bu böyle olmuştu, bu neden olmuş, bu neden olmamış, kendi aralarında da bunu konuşabiliyorlardı. Oyunda oynadıklarında da bir haksızlık yapıldığında, onu da konuşabiliyorlardı. Önceki zamanlarda hikâyeleri çocuklara drama gibi yaptırdığımız*

dönemlerde oldu. Mesela bazen ondan da hoşlanıyorlardı. Ama genel olarak okunup dinlenmesinin daha etkili olduğunu düşünüyorum."

Öğreticilerden **7Ö** masal sınıfında her gün çocuklarla masal okuduklarını ve ezber çalışmaları yaptıklarını, ardından çocukların serbest zamanı olduğunu, istedikleri oyunu oynadıklarını aktarmıştır. **8Ö** sınıfta masal dinlerken çocukların mutlu olduklarını ifade etmiştir.

11Ö branş derslik sınıflarında bulunan büyük masal kitaplarının çocukların masala odaklanmasını sağladığını ifade etmiş, **13Ö** branş derslik sınıflarında bulunan işitsel ve görsel materyallerin odaklanmayı sağladığını, **15Ö** odaklanmayı sağlayan unsur olarak özel bir alanda masal dinlemek olduğunu söylemiştir.

Sonuç olarak, branş derslik sistemi kullanımı çocukların masal anlatım yönteminin kullanılması öğretici görüşlerine göre orta yoğunlukta katkı sağlayan bir sistemdir. Öğreticilerin yarısına göre, branş derslik sisteminde çocukların hem dikkatlerini hem de hayal güçlerini geliştirdiğini, masal sonrası oynanan oyun, gerçekleştirilen drama ve sanat etkinliklerinin çocukların hem sosyal becerilerini hem de mutluluklarını artırdığını göstermiştir. Masal branş dersliklerinin olması, öğreticileri masal anlatım yöntemini daha aktif ve kaliteli bir şekilde kullanmasına olanak sunduğu anlaşılmıştır.

4.2.4. Aktif Öğrenme

Öğreticilerin yarısı branş derslik sisteminde aktif öğrenme yöntemine vurgu yapmıştır. Öğreticilerle yapılan görüşmelerde branş derslik sisteminin, aktif öğrenmede gerekli olan ders içeriğini destekleyen etkin materyallerden sıklıkla bahsetmişlerdir. Öğreticilerin aktif öğrenmeye ilişkin görüşleri sunulmaktadır. **(1Ö):** "*Mekân niteliği farklı sistem, bilişsel açıdan çocuğun bütün yönlerine hitap eden bir sistemi mecbur kılıyor. Öğretmeni kendisini geliştirmeye mecbur kılıyor, o konu ile ilgili bütün zekâ tiplerine hitap edecek bir eğitim geliştirmek zorunda bırakıyor.*" demiştir.

2Ö çocukların bir sınıfta kalıp kitap çalışması yapmaktan sıkıldıklarını, farklı sınıflarda arkadaşları ile beraber yaptıkları etkinliklerle, spor sınıfında ve özgür oldukları sınıflarda mutlu olduklarını söylemiştir: *"Çocukların hareketli olması çok önemli. Mesela spor sınıfı bence çok önemli ve bizim kursumuzda da bu vardı. Mesela çocuklar*

enerjisini atabileceği bir yer istiyor, oyun oynayabilecekleri alan istiyorlar. Ne kadar eğitim olarak donanımlı olursa olsun çocuk kendi başına özgür, öğretmeni onu görecek, ama kendine daire çizip o alanda kendince takılmak istiyor yani arkadaşları ile iletişim kurmak istiyor."

3Ö branş derslik sınıfı kullanan çocuklar için, hareket ederek enerjilerini attıklarını, enerjilerini atarak öğrenmeye hazır hale geldiklerini, farklı yöntemlerle ve materyallerle daha kolay öğrendiklerini söylemiştir: *"Mesela daha çok hareket ettiği yeri çocuk daha çok seviyor, hareket edilen daha fazla etkinlik yaptığı bölümü daha fazla seviyor, çocuk direk dinlemeyi çok fazla sevmiyor." "Değerler eğitimi masal sınıfında yapıldı. O yaptığımız dönemde bu çok güzel gidiyordu, değerler eğitimi olarak sonrasında oyun vardı, bu yıl deneyi ve ülkemi tanıyorum gibi etkinlikler koymuştuk. Onda da çocukların durumuna göre fark ediyor tabii. Mesela Deneyleri seviyorlar, genel olarak hepsi çok seviyordu, ülkeler konusunda da oyunla yöresel oyunlarla falan havaya sokup farklı bir etkinlik olarak götürdük." "Hayretini arttırıyor, mesela küçücük bir deney bile çocuğun gözlerinin fal taşı gibi açılmasını sağlıyor. Meraklı, daha fazlasını istemeyi öğretiyor çocuğa, bilime merakını arttırıyor, hepsinin bir olumlu etkisi var tabii ki de."*

4Ö o haftanın değer konusunu, farklı sınıflarda farklı etkinlikler yaptıklarını ve çocukların farklı sınıflara geçmeyi sabırsızlıkla beklediğini ifade etmiştir: *"Masal sınıfında, özellikle fen ve deney sınıfında, sanat sınıfında da hepsinde bütününde din eğitimi temelli eğitimlerimiz vardı. Bunların hepsinde bizim kazanımlarımız ve programlarımız, o hafta öğrenciye vermemiz gereken dini kazanımlarımız vardı. Hepsi bütün sınıflara yayılıyordu, hepsini bütün sınıflarda beş sınıfı beş gün içerisinde öğrencilerimize pekiştirerek veriyorduk. Sanatta sanat çalışmasında pekiştiriyordu, dramada role girerek çocuklar bunu pekiştiriyordu, dua talimleri ile sınıfımızda pekiştiriyor, pekiştire pekiştire bir haftada vermemiz gereken kazanımı, değeri öğrenciye veriyoruz." "Şimdi sınıfı toplamamız gerekiyor diyorduk, sınıfı topluyorduk, etkinliğimizi bitiriyorduk. Çocuklar şimdi drama sınıfına geçeceğiz dediğimizde hepsi çok heyecanla, bugün ne yapacağız, hangi dramayı, hangi kostümleri giyeceğiz öğretmenim, dramadan sonra yemek yiyecektik değil mi? diye hepsini neşeyle, sırayla, öğrenip bize söylüyorlardı. Zaten şey unutmuyorum, öğrencilerimiz çok sevdikleri sabırsızlıkla bekledikleri birkaç*

tane sınıf oluyordu, onları kafalarında tutuyorlardı, zaten öğretmenim bu sınıftan sonra o sınıfa gideceğiz değil mi? diye bu onların kafasında çok somut bir hale gelmişti."

6Ö çocukların, okulun her sınıfını, sınıfların her alanını aktif bir şekilde kullandıklarını ifade etmiştir. **7Ö** sabit sınıf sisteminin daha zor olduğunu, branş derslik sisteminin daha kolay olduğunu ve çocukların birçok gelişim alanına katkı sağladığını, yenilik ve değişim arayışını beslediğini ifade etmiştir. **13Ö** branş derslik sınıflarında, grup etkinliklerinin tercih edildiğini, bu etkinliklerin çocukların estetik yönünü geliştirdiğini söylemiştir.

Sonuç olarak branş derslik sistemi kullanımında aktif öğrenme, öğretici görüşlerine göre orta yoğunlukta katkı sağlayan bir sistemdir. Öğreticilerin yarısına göre ders içeriğini destekleyen etkin materyallerin, kullanmalarını sağladığı çocukların hem öğrenmelerini hem de ilgilerini artırdığını, tüm öğrenme alanlarına hitap ederek aktifleştirdiğini, değerler ve Kur'an eğitiminde farklı yöntemleri bir araya getirerek derse ilgi, motivasyon ve bilgiyi arttırdığını, çocuğa bilim merakını kattığını, sınıflarda farklı etkinlikler yapmanın ise çocukların hem heyecanlarını hem de yaratıcılıklarını geliştirdiğini göstermiştir.

4.2.5. Müzikle Öğretim

Görüşme yapılan öğreticilerden, branş derslik sisteminde kullanılan yöntem ve tekniklere dair en az konuşulan alanın müzikle öğretim olduğu görülmektedir. Sadece bir öğretici, müzik dersinin önemini ve okulda sadece müzik malzemelerinin bulunduğu müzik sınıfında, müzik dersinin her gün zorunlu yapıldığını ifade etmiştir. **1Ö**: *"Çocukların bütün becerilerini çalıştırdığından emin olduğum bir sistem, yani müziği o gün es geçemezsin, çünkü o müzik odasına gideceksin illaki, orada ya eski öğrendiğin şarkıyı tekrar edeceksin ya yeni bir şarkı öğreneceksin ya müzikli bir oyun oynayacaksın, yapabilecek başka hiçbir şeyin yok orada, hadi çıkarın boya yapalım diyemezsin çocuklara, çünkü yok malzeme yok, sadece müzik…"*

1Ö müzik çalışmalarının bilişsel öğrenmeyi, sosyalleşmeyi kolaylaştırdığını, müzik sınıfının da müzik yapmayı kolaylaştırdığını ifade etmiştir. **(1Ö):** *"Ritim bazı çocukların çok keyif aldığı, bazı çocukların da sıkıldığı bir ders, çünkü o da bilişsel beceriye giriyor. Kulak ve koordinasyon becerisinin çok iyi olması gerekiyor, o yüzden*

çocuklar zorlanıyorlar ritim yaparken de ama o da mesela Kur'an dersi gibi çocukların biraz ön yargılı olduğu bir şey ama orada da ayrı bir odaya gitmek, mesela orada da özellikle bahçeye açılan bir penceresi vardı, diyordum ki müziğin doğa ile olan bağlantısını kuralım, çocukların ruhlarına işlesin diyordum. Orada da daha iyi konsantre olduklarını gözlemledim. Yani çocukların odaklanma sürelerini arttırıyor. Branş derslik sınıflarında zor şeyler biraz daha basitleşmiş oluyor. Mekân niteliği farklı sınıflarla bu sınıfta yerde halı yok, parkelerden de ses çıkmasını istiyoruz. Çünkü parkeden de güzel ses çıkıyordu, onu da kullanmak için minderler ve ritim çubukları müzik enstrümanları kullandık burada, bunlar vardı. Sadece arkadaşım gitar çalıyordu bazen, o gitarıyla geliyordu, darbukamız vardı öyle." demiştir.

Sonuç olarak; müzikle öğretim branş derslik sisteminde en az konuşulan alandır. Sadece bir öğretici, müzik dersinin ve müzik sınıfının, çocukların odaklanma sürelerini arttırdığını, müzik eğitimine uygun dersliklerin varlığını sağlaması dolayısıyla ritim ve doğal müzik enstrümanlarını (parke gibi) rahatlıkla kullana bilme imkânı sunduğunu, birlikte hareket etme, el-kulak koordinasyonunu hem bilişsel hem sosyal becerilerini geliştirdiğini, müzik yapmanın hem keyifli hem de öğretici olduğunu söylemektedir.

Tüm bu veriler ışığında öğreticiler branş derslik sistemi ile çocukların en yoğun şekilde kullandıkları eğitim yöntem ve tekniğin; eğitici drama yaparak ve oyun oynayarak daha sonra, öğreticilerin yarısının masal dinleyerek ve aktif öğrenerek, bir öğreticinin müzikle öğreterek din eğitimi çalışmalarını uyguladıkları görülmektedir. Branş derslik sistemini uygulayarak kullanılan yöntem ve tekniklerin, çocukların hayal gücüne, özgüvenine, kendini ifade etmesine, sosyal becerilerine, yaratıcılığına ve mutluluğuna katkı sağladığı bulgularda görülmektedir. Öğreticilerin çoğunluğu, bu sistem sayesinde çocukların daha kolaylıkla ve zevkle öğrendiklerini, daha aktif, mutlu ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Öğreticilerin okul öncesi eğitimde branş derslik sisteminin kullanılmasını genel olarak olumlu değerlendirdikleri, ancak bu sistemin daha iyi uygulanabilmesi için bazı iyileştirmeler yapılması gerektiği ortaya çıkmıştır. Öğreticiler, branş derslik sisteminin drama yaparak öğrenmeye en yoğun katkı sağlayan bir sistem olduğunu, çocukların hayal gücüne, özgüvenine, kendini ifade etmesine katkı sağlayan ve eğlenerek öğrenmelerine imkân veren bir sistem olduğunu belirtmiştir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha aktif, mutlu ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Branş derslik sisteminin drama yaparak öğrenmeden sonra en yoğun şekilde etkili olduğu

alanlar oyun temelli öğrenme, masal anlatımı ve aktif öğrenme olduğu görülmüştür. Öğreticiler, branş derslik sistemi sayesinde çocukların yeni materyallerle tanışmalarına, ders içeriklerini oyunlaştırarak öğrenmelerine, kendi seçimlerini yaparak sosyalleşmelerine ve mutlu olmalarına imkân veren bir sistem olduğunu ifade etmiştir. Öğreticiler, branş derslik sistemi sayesinde çocukların hem dikkatlerini hem de hayal güçlerini geliştirdiklerini, masal sonrası oynanan oyun, gerçekleştirilen drama ve sanat etkinliklerinin çocukların hem sosyal becerilerini hem de mutluluklarını artırdıklarını gözlemlemişlerdir. Öğreticiler, branş derslik sistemi sayesinde çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân veren bir sistem olduğunu ifade etmiştir. Öğreticiler; branş derslik sistemi kullanımında müzikle öğretimin en az konuşulan alan olduğunu belirtmiştir. Öğreticiler, branş derslik sistemi sayesinde çocukların odaklanma sürelerini arttırdıklarını, ritim ve doğal müzik enstrümanlarını rahatlıkla kullandıklarını, birlikte hareket etme, el-kulak koordinasyonunu geliştirdiklerini ve müzik yapmanın hem keyifli hem de öğretici olduğunu gözlemlemişlerdir.

4.3. Öğreticiler Arası İletişime Etkisine Dair

Sekiz farklı kursta görev yapan 15 öğretici ile yapılan görüşmede; **1Ö** iki öğreticiyle, **2Ö**, **3Ö, 4Ö, 12Ö,13Ö, 14Ö** beş öğreticiyle, **5Ö** altı öğreticiyle, **6Ö, 7Ö, 9Ö** üç öğreticiyle, **11Ö,** farklı bir kursta üç öğreticiyle, **8Ö** farklı bir kursta beş öğreticiyle, **15Ö** üç öğreticiyle, **10Ö** tek öğreticiyle çalışmaktadır. Sadece, branş derslik sınıfı kullanan kurslarda bulunan öğreticiler, haftalık toplantı yaptıklarını, toplantılarda ve sınıf değiştirme sırasında öğreticilerin birbirleri ile iletişim halinde olduklarını ifade etmişlerdir. Yapılan görüşmelerde kurulan bu iletişim istendik iletişim, zorunlu iletişim ve zayıf iletişim olarak tespit edilmiştir.

İlk olarak, bu sistemin öğreticiler arası istendik iletişime en yoğun etki ettiği görülmektedir. İkinci olarak, öğreticiler arası zorunlu iletişime etkili olduğu belirtilmektedir. Bir öğretici tarafından zayıf iletişime etkili olduğunun ifade edildiği görülmektedir.

4.3.1. İstendik İletişim

Bu araştırma branş derslik sisteminin öğreticiler arası istendik iletişime en yoğun etki ettiğini göstermektedir. Bu bölümde, branş derslik sisteminin öğreticiler arası istendik iletişime etkisini gösteren araştırmanın bulguları sunulmaktadır.

Öğreticilerden **1Ö** branş derslik sisteminde, sınıflarda işlenen içeriklerin istişare ile oluşturulduğunu, öğreticilerin olumlu iletişiminin, okulda bulunan öğrencilerin birbiri ile sosyalleşmesine katkı sağladığını, öğreticilerin birbirini idare ettiklerini ifade etmiştir. **(1Ö):** *"Hoca hanımın etkinliği bitmedi ise, ben başka bir alanda onu bekleyebiliyordum. Hocanın işi bitene kadar koridorda spor yaptırıyordum vesaire."* demiştir.

Öğreticilerden **2Ö,** branş derslik sisteminin sınıfların adaletli kullanılmasını sağladığını, iyi bir ekip çalışması olduğunu, öğreticilerin birbirlerinden olumlu yönde etkilendiğini, kendilerini okula ait hissettiklerini ve mutlu olduklarını ifade etmiştir. **(2Ö):** *"Herkes birbirini görüyor. Bir önceki öğretmenin neler yaptığını görüyor. Sınıftan nasıl çıktığını görüyor. İletişim kuvvetleniyor. Çünkü öbür türlü hiçbir şekilde birbirleriyle iletişim kuramıyorlar. Atölye değişimlerinde birbirleri ile iletişim kuruyorlar, bağ kuruyorlar. Bence bu pozitif olarak iyi."* demiştir. Kursta biz olmayı sağlayan faktörün bütün sınıfları ortak kullanmak olduğunu aktaran **(2Ö):** "*Ekip kadronun, birbirine çok bağlı, öğrencilere çok bağlı, bir değil de biz olabilmeleri çok önemli, çünkü her yeri hep beraber kullanıyorlar. Ve çocuklara da kaynaşmaya sebep oluyor. Benim öğrencim değil de bizim öğrencimiz moduna girdiğinde, çok güzel ilerleyen bir sistem olduğunu gördüm."* demiştir. Öğreticilerin diğer sınıfları gözlemleyerek kendine katkı sağladığını ifade eden **(2Ö):** *"Hem öğretmen hem çocuk, mekân değiştirdiğinde; çocuk da öğretmen de daha verimli oluyor. Öğretmen de eksiklerini hatalarını görüyor. Kendini daha da donatmaya çalışıyor. Başka bir arkadaşını görüyor mekân niteliği farklı sınıfında, aa bu, bu şekilde yapmış diyor ben bunu böyle düşünmemiştim. Gözlem yapıyor, çocuk da gözlem yapıyor."* demiştir.

Öğreticilerden **4Ö** haftalık toplantılarla eğitime hazırlandıklarını ifade etmiş: *"Haftalık toplantılarımız oluyordu. Haftalık toplantılarda o programa uygun o hafta hangi materyal olması gerekiyorsa, hangi çalışmalar yapılacaksa, ön hazırlığını gerek okulumuzda gerek evde, nerede hazırlanması gerekiyorsa, pazartesi gününe hazır bir*

şekilde haftaya başlıyorduk. Cuma günü toplantımızda hepsini haftalık ayarlıyorduk. Pazartesi günü hazır başlıyorduk." demiştir.

Öğreticilerden **9Ö** sistemli bir şekilde devam eden branş derslik sınıfı uygulamasının, öğreticiler arası etkileşimi arttırdığını, istişare yapılmasını sağladığını aktarmıştır. **(9Ö):** *"Şöyle, mesela drama sınıfında veya spor sınıfında dramasını yaptırırken nasıl yaptığını bize söylüyor. Memnun kaldıysa biz de o şekilde yapıyoruz. O şekilde devam edebiliyor. O şekilde birbirimize yardımcı oluyoruz. Veya etkinliği nasıl yaptırdığımızı konuşarak bir diğer öğretmen de o şekilde yaptırıyor. Veya böyle yaparsak daha güzel olur diye birbirimize yeni fikirler vermemizi sağlıyor. O şekilde daha güzel etkileşim kurmuş oluyoruz."* demiştir.

Öğreticilerden **10Ö**, bir yıl üç öğretici ve üç öğrenci grubunun olduğu bir kursta görev yaptıktan sonra, başka bir şehre tayin olmuş, tek başına büyük bir kursta göreve başlamıştır.**10Ö**, küçük eksikleri olan bir kursta, istişare edeceği hocalarla beraber çalışmayı tercih ettiğini ifade etmiştir. **(10Ö):** *"İki tarafı da düşündüğüm zaman, mesela bizim bir tane sınıfımız karanlık odaydı, havasızdı. Bir tek o sınıfta kaldığımız süre bizi biraz yoruyordu. Ama değişken olduğu için onu da bir şekilde telafi edebiliyorduk. Ama dediğim gibi, burada geniş bir alanımız var. Tek başımızayız. Tek sınıf, tek hoca. Orası mı daha zordu, burası mı? derseniz, şu an burası daha zor, kursun iyi olup olmaması değil, tek başına olmanın psikolojisi daha zor. Mesela burada bir tane hocamız var. Sınıfı gayet güzel, her şey var. İdare odasına kadar her şeyi var, ama tek başına olmanın zorluğu çok daha fazla, çünkü bilgi alışverişi yok, fikir alışverişi yok, diğer sınıfların olması da istenilen bir şey, çünkü diğer sınıftakiler bunları yapıyorlar. Biz de bunları yapıyoruz. Dersimizi verimli bir şekilde bitirip buraya geçmemiz gerekiyor düşüncesi bile insana iyi geliyor. Ama ikiye kadar aynı sınıfta olmak yorucu."* demiştir. **10Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, öğreticilerin ve öğrencilerin birbirini rahatlatan, mutlu eden bir iletişimi olduğunu şu cümlelerle ifade etmiştir: *"Mekân niteliği farklı sınıflar bütün hocaları uyumlu hale getiriyor. üç sınıf olsa da. O üç tane hoca birbiriyle uyum sağlamış oluyorlar. Çocuklar da buna göre uyum sağlamış oluyor. Dediğim gibi psikolojiyi aslında çok rahatlatan bir şey hem hocaları hem çocukları rahatlatıyor."*

Öğreticilerden **11Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, yapılan haftalık toplantılarda ve sınıf geçişlerinde, öğreticilerin verimli buldukları çalışmaları birbirleri

ile paylaştıklarını aktarmıştır. Öğreticilerden **14Ö** branş derslik sınıfı kullanımının öğreticiler arası bilgi akışını kolaylaştırdığını ifade etmiştir.

Sonuç olarak, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimine etkisine dair öğreticilerin en yoğun şekilde istendik iletişimden bahsettikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimi, iş birliğini, istişareyi ve uyumu arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıflarda işlenen içerikleri, materyalleri ve etkinlikleri haftalık toplantılarla planlamakta, birbirlerinin yaptıklarını gözlemleyerek kendilerini geliştirmekte, sınıfların adaletli kullanımını sağlamakta ve birbirlerine destek olmaktadır. Ayrıca branş derslik sistemi, öğrencilerin de farklı mekânlarda öğrenme deneyimi yaşamalarına, birbirleriyle kaynaşmalarına ve daha verimli olmalarına katkı sağlamaktadır.

4.3.2. Zorunlu İletişim

Bu araştırma branş derslik sisteminin öğreticiler arası zorunlu iletişime az yoğun etki ettiğini göstermektedir. Bu bölümde, branş derslik sisteminin öğreticiler arası zorunlu iletişime etkisini inceleyen araştırmanın bulguları sunulmaktadır.

Öğreticilerden **1Ö**, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimi sağladığını, öğreticilerin görüşmek istemese de branş derslik sınıfı kullanımının iletişimi zorunlu kıldığını ifade etmiştir. **(1Ö):** *"Hocayla mecbur, anlaşamadığın, uzlaşamadığın bir hocayla bile o gün orada dönmen gerektiği için, illa hocayla belli bir irtibat seviyen olmak zorunda. Yani kendi sınıfında olsan, normal tek sınıfta olsan, ortak saatlerde yemekte yemiyorsan, hocayla selamlaşmayabilirsin bile. Burada öyle bir şey yok. Mecbur kullanıyorsun. Ortak alanların var. Her yer ortak alan ve her yer üzerinden herkesle bir hukukun var. Daha fazla iş birliği gerektiriyor. Daha fazla insanları iletişime sevk ediyor."* demiştir.

Öğreticilerden **2Ö**, öğreticilerin enerjisinin birbirlerini etkilediğini ifade etmiştir. **(2Ö):** *"Mekân niteliği farklı sistemde beş sınıf varsa, beş öğretmenin de bu alanda birbirlerinden haberdar olması çok önemli, burada enerjisini düşürecek bir şeyin olmaması lazım."* demiştir.

Öğreticilerden **3Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, öğreticilerin teslim aldıkları ve teslim ettikleri sınıfların, iletişimlerinin niteliğini belirlediğini ifade etmiştir. **(3Ö):** *"Aldığım bir sınıfı güzel bir şekilde arkadaşıma emanet edersem olumlu iletişim oluyor. Eğer sınıfı düzgün bir şekilde teslim edemiyorsam, iletişimimde olumsuz oluyor. Şöyle insan çok gördüğü kişiyi daha çok sever. Daha çok iletişim kurar. O geçişlerde her zaman için iletişim oluyor. Nasılsınız, selamlaşma, şunu yaptım, ben bu şekilde bunu yaptım, bu atölyede bunu yaptım, gibi şeyler, iletişimi daha da fazlalaştırıyor diye düşünüyorum."* demiştir.

Öğreticilerden **5Ö**, öğreticiler branş derslik sisteminde devam etmek istemedikleri için sistemi devam ettiremediğini ifade etmiştir. Branş derslik sınıfı kullanımının, sürekli toplantı yapmayı, yeni bir şeyler üretmeyi zorunlu kıldığını, öğreticiler için iş yükünü arttırdığını söylemiştir. **(5Ö):** *"Sürekli toplantı yapmamız gerekiyor. Aylık konular oluşturmamız lazım, haftalık programlar çıkartmamız lazım. Ben yönetici olarak bunları sağladım. Önlerine fotokopi olarak koydum. Arkadaşlar ders programımız şu, istişare edelim burada değiştirmek istediğiniz eklemek istediğiniz bir yer varsa onları da dahil edelim dedim. Ama dediğim gibi hocam, yaştan dolayı bir hoca hanım takip edemedi. Bir de standartlaşmışız herhalde, biraz tembellik de var. Ben öyle görüyorum. Etrafımızdaki tembellik bizi öğretici olmayı biraz engelliyor. Hoca hanım diyor ki ben karışmayacağım"* demiştir.

Öğreticilerden **7Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, personelinde dahil olduğu, ekip çalışmasının önemli olduğunu söylemiştir. **(7Ö):** *"Mekân niteliği farklı sınıflarla ilgili değil de bizim çok fazla çalışma odaklı olmamızdan kaynaklı yardımcılarımızı bazen yoruyoruz. Biz daha çok üretmeyi sevdiğimiz için, özellikle resmi hocalar olarak burada beklentimiz bazen çok yüksek oluyor. Ekip olarak gerçekten güzel çalışıyoruz. Ama bazen yardımcı arkadaşların yorulduğunu hissediyoruz. Çalışmak lazım, her şeye yetişmek lazım, onları bazen yoruyoruz."* demiştir.

Öğreticilerden **9Ö** sınıflar çok dağıldığında herkesin birbirine yardım ettiğini aktarmıştır. **(9Ö):** *"Yardımcı öğretmenlerimiz var. Etkinliğe yardım eden veya başka bir şeylere yardım eden öğretmenlerimiz olduğu için o konuda, genelde toplu bırakmaya elimizden geldiğince dikkat ediyoruz. Çünkü gelecek sınıfa çıktığımız sınıfın hazır olması gerekiyor. O şekilde devam etmesi gerektiği için ona göre ayarlıyoruz. Sıkıntımız olmuyor. Açıkçası eğer bir problem varsa beş dakika 10 dakika bekliyoruz. Bazen*

olabiliyor, insanlık hali toparlanamayabiliyor. 5-10 dakika bekliyoruz. Çocuklarla birlikte sınıfı toplayabiliyoruz. Yardımcı öğretmenimize yardım edip sınıfı beraber toplayabiliyoruz."

Sonuç olarak, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimine etkisine dair öğreticilerin az yoğun şekilde istendik iletişimden bahsettikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıfları teslim almak ve teslim etmek zorunda oldukları için, istemese de birbirleriyle irtibat kurmakta, sınıfların durumuna göre iletişimleri olumlu veya olumsuz yönde etkilenmektedir. Ayrıca branş derslik sisteminin, öğreticilerin enerjilerini, çalışma azimlerini ve ekip ruhunu birbirlerine yansıttığı, yardımcı personelin de iş yükünü arttırdığı görülmektedir. Bu nedenle branş derslik sisteminin eğitimde zorunlu iletişimi sağladığı ancak bunun yoğunluğunun düşük olduğu söylenebilir.

4.3.3. Zayıf İletişim

Yapılan görüşme bulgularında sadece bir öğreticinin branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etki ettiğini ifade ettiği görülmüştür. Bu bölümde, branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etkisini inceleyen araştırmanın bulguları sunulmaktadır.

Görüşme yaptığımız öğreticilerden **8Ö**, bir sene dört branş derslik sınıfı bulunan bir kursta, dört grup öğrenci ile sadece branş derslik sınıfı kullanmıştır. Bu süreçte toparlanmayan sınıfların ve sınıflar arası geçişlerin öğreticiler arası negatif enerjiye sebep olduğunu ifade etmiştir. **(8Ö):** *"Çocuklar her sınıfta, her sınıfa ait gibi, çok fazla başka sınıfa ait oluyorlardı, karmaşıklık olduğunu hatırlıyorum, küçük bir sarkma olduğunda, bir çatışma hali, öğretmenler arasında da bir sürtüşme olduğunu hatırlıyorum, olumsuz kalanlar aklımda."* ifadelerini kullanmıştır. Üç senedir Sabit sınıfla birlikte branş derslik sınıfı kullandığını, okulda bulunan öğreticilerin branş derslik sınıfını kullanmayı tercih etmediklerini ifade eden **8Ö**, okulda bulunan öğreticilerle iletişimlerinin nasıl olduğu sorusuna *"Çok iyi olduğunu söyleyemem."* cevabını vermiştir.

Sonuç olarak, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimine etkisine dair öğreticilerden sadece bir öğreticinin branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etki ettiğini ifade ettiği tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş

derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etkisi çok düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıfların durumuna ve geçişlere bağlı olarak birbirleriyle sürtüşme yaşayabilmekte, bazı öğreticiler branş derslik sınıfını kullanmayı tercih etmemekte, okulda bulunan diğer öğreticilerle iletişimleri iyi olmayabilmektedir.

Tüm bu veriler ışığında sonuç olarak, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimine etkisine dair öğreticilerin en yoğun şekilde istendik iletişimden bahsettikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimi, iş birliğini, istişareyi ve uyumu arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır. Branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıflarda işlenen içerikleri, materyalleri ve etkinlikleri haftalık toplantılarla planlamakta, birbirlerinin yaptıklarını gözlemleyerek kendilerini geliştirmekte, sınıfların adaletli kullanımını sağlamakta ve birbirlerine destek olmaktadır. Ayrıca branş derslik sistemi, öğrencilerin de farklı mekânlarda öğrenme deneyimi yaşamalarına, birbirleriyle kaynaşmalarına ve daha verimli olmalarına katkı sağlamaktadır. Branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimine etkisine dair öğreticilerin az yoğun şekilde istendik iletişimden bahsettikleri tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıfları teslim almak ve teslim etmek zorunda oldukları için, istemese de birbirleriyle irtibat kurmakta, sınıfların durumuna göre iletişimleri olumlu veya olumsuz yönde etkilenmektedir. Ayrıca branş derslik sistemi, öğreticilerin enerjilerini, çalışma azimlerini ve ekip ruhunu birbirlerine yansıttığı, yardımcı personelin de iş yükünü arttırdığı görülmektedir. Bu nedenle branş derslik sisteminin eğitimde zorunlu iletişimi sağladığı ancak bunun yoğunluğunun düşük olduğu söylenebilir. Branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişime etkisine dair öğreticilerden sadece bir öğreticinin branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etki ettiğini ifade ettiği tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etkisi çok düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıfların durumuna ve geçişlere bağlı olarak birbirleriyle sürtüşme yaşayabilmekte, bazı öğreticiler branş derslik sınıfını kullanmayı tercih etmemekte, okulda bulunan diğer öğreticilerle iletişimleri iyi olmayabilmektedir.

Branş derslik sınıflarının, yapılan etkinliklere, yansımaları nasıldır? Sorusunun cevabı aşağıdaki bulgularda sunulmaktadır.

4.4. Branş Derslik Sistemine Verdikleri Değere Dair

Öğreticilerle yapılan görüşmeler neticesinde, branş derslik sınıflarına verilen değer dört başlık altında toplanmıştır. Branş derslik sınıflarının olumsuz zor yönleri "zorluk", branş derslik sistemini kullanmak zorunlu ise "zorunluluk" branş derslik sınıfı kullanımını kıymetli bulan öğreticilerin görüşleri "Önemseme", branş derslik sınıf kullanımından hoşnutluk, benimseme "sevme", başlıkları altında öğretici görüşleri aktarılmıştır. Öğreticilerin branş derslik sistemini uygulamadaki en yoğun durumlarının sevgi ile ifade edildiği, sonrasında sırasıyla önemseme, zorunluluk, zorluk yönlerini ifade ettiği görülmüştür. Bu durum görüşlerinin detaylı incelemesi aşağıda verilmektedir.

4.4.1. Sevme

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin DİB'na bağlı 4-6 yaş kurslarında branş derslik sistemini kullanmaya dair en yoğun şekilde kullandıkları kavramın "sevme" olduğu görülmektedir. Sevme kavramına ilişkin bulgular sunulmaktadır. **4Ö** velilerin, çocukların yaptıkları etkinliklerden ve okulun bütününü kullanmalarından memnun olduğunu aktarmış, sabit sınıf uygulamasında, herkesin kendi sınıfını koruduğunu, branş derslik sınıf kullanımı ile çocukların ve öğreticilerin okulun bütününü sahiplendiğini ve koruduğunu belirtmiştir. **(4Ö):** *"Biz alanı ortak kullandığımız için sınıfı, alanı, her yeri ortak kullandığımız için, her yeri sahipleniyorduk. Eğer bir sınıfımız olsaydı herkes sadece kendi sınıfına yönelik etkinlikler yapardı. Herkes kendi sınıfını korumaya çalışırdı. Öğretmenlerin öyle bir durumu oluyor. Ama burada ortak bir kullanım alanı olduğu için okulun genelini bütününü koruyoruz. Hem de güzel bir şekilde takip etmeye çalışıyoruz ve buradaki bütün materyallerin bütün öğrencilerin ortak kullanımında olması çok daha dikkatli olmamız anlamına geliyor. Bu da okuldaki materyallerin hepsinin bütün öğrencilerin kullanmış olması, öğretmenlerin kullanmış olması, bir özen gerektiriyor. Biz de bunu yerine getiriyorduk…"* diye ifade etmiştir. Ayrıca **4Ö** branş derslik sınıf kullanımının öğreticinin işini kolaylaştırdığını şu şekilde ifade etmiştir: *"Mekân niteliği farklı sınıfı olan bir okulda görev yapmak isterim ve hatta çocuğumu da böyle bir okula vermek isterim. Çünkü ben gittim, bizzat yaşadım ve bunu herkese anlattım. Dediğim gibi hem öğretmen açısından hem öğrenci açısından çok*

verimli, çok akıcı, çok güzel bir sistem. Ben hiç zorlanmadım, ki ben daha önce Diyanet kurumunda çalışmamıştım, buna rağmen çok çabuk adapte oldum. Çok güzel bir sistemle buluştuğum bir kurum oldu benim için, iyi ki de olmuş, benim hayatımda çok güzel bir ilk, gerçekten hem eğitim hayatında hem kişisel hayatında."

Velilerin ve öğrencilerin memnuniyetinden bahseden **(1Ö):** *"Velilerden hiçbir şekilde olumsuz geri dönüşüm almadık. Gayet memnun olduklarını, çocukların kursu sevdiklerini beğendiklerini söylediler. O yüzden şöyle bir şey diyemem, ya hocam çocuk yoruluyor! Kendine ait hissetmiyor, benim sınıfım yok diyor, gelmek istemiyor, böyle bir şey hiç olmadı. Herhangi bir olumsuz dönüş olmadı. Yani şey olmadı mesela, çocuk özellikle dört yaş mesela kursta bir iki saat sonra sıkılmaya başlıyorlar ama biz mekân niteliği farklı sınıfı kullandığımızda, o sıkılma duygusunu görmedik çocuklarda. Çünkü 45 dakika sonra bambaşka bir yere gidecek ve orada bambaşka bir şey yapacak, mekân değişecek, ortam değişecek, materyal değişecek, hocanın uyguladığı yöntem değişecek."* ifadelerini kullanmıştır. **6Ö** Veli görüşlerini aktarırken: *"Veliler çok memnun oldu. O konuda hiçbir şikâyet almadık. Hatta mesela kursu gezmeye geldiklerinde onlar hiçbir eksik görmüyorlar. Sadece şey soruyorlar, geniş bir oyun alanınız bahçeniz yok mu? diye soruyorlar. Onlar zaten olması gereken, bizim de eksik gördüğümüz şeyler, onu da birkaç kişi sordu. Hatta sınıflarda 90 dakika duruyoruz dediğimizde, onlar da aa ne kadar güzelmiş diye söylediler. Uygulamaya gelince de hiçbir şikâyet almadık hepsi memnun."* ifadelerini kullanmıştır. **7Ö** velilerin en başta anlamakta zorlandıklarını, çocukların yaptıklarını görünce çok memnun olduklarını ifade etmiştir.

Branş derslik sınıflarının çocuklarda olumsuz etkileri sorulduğunda **(2Ö):** *"Çocukların olumsuz olduğunu hiç düşünmedim, çocuklar açısından ben gayet mutlu olduklarını görüyordum. Fiziksel şartlar olarak kursun düzeninin, hani her yer eşit anlamda odalara sahip olmadığı için her yerde, birbirleri ile zaman geçireceklerini bildiği için çocuklar daha mutluydu, yani gittiklerinde ben olumsuz olduklarını hiç düşünmedim. Her yerin enerjisi onlara çok farklı yansıyordu bence."* diye cevap vermiştir. **2Ö** çocukların arkadaşları ile sınıf değiştirmekten, değişim sırasında kurdukları iletişimden mutlu olduklarını aktarmıştır. **2Ö** öğreticilerin gün içerisinde branş derslik sınıfında başka bir sınıfa geçişini, yenilenme olarak ifade etmiştir. **(2Ö):** *"Öğretmen açısından da bir yerin enerjisi bitince başka yerden enerji almak iyi geliyor. İnsan için yeni bir başlangıçtır bu, insanın kendini yenilemesi gerekiyor. Saat başı bile*

olsa öğretmen de her yeni mekânda kendini daha mutlu hissediyor. Çünkü oranın farklı bir enerjisi oluyor." demiştir. Öğreticilerden **8Ö**'de branş derslik sınıfına geçildiğinde öğreticilere enerji geldiğini ifade etmiştir. Öğreticilerin branş derslik sınıfından diğer sınıfa geçişi ile ilgili **(9Ö):** *"Hangi sınıfa girersem kendimi o sınıfa ait hissediyorum. Açıkçası hangisi seni mutlu ediyor? Diye sorsan, açıkçası değişiklik beni de mutlu ediyor. Ben mekân niteliği farklı sınıfta daha mutlu oluyorum. Çünkü değişiklik ortam değişikliği bile insanın enerjisinin fazlalaşmasına sebep oluyor. Yani aynı sınıf bizim enerjimizi tüketebiliyor. Ama biliyoruz ki diğer sınıfa geçtiğimizde, yeni bir faaliyet, yeni bir drama yapacak olursak, daha iyi hazırlanmış oluyorum, bu şekilde benim enerjim daha fazla oluyor çocuklarla birlikte."* ifadelerini kullanmıştır. **(2Ö)'**de *"Mekân niteliği farklı sistem gerçekten güzel."* ifadesi ile sisteme olan ilgisini ifade etmiştir.

Görüşme yapılan öğreticilerden **3Ö** dört sene branş derslik sınıflarında görev yapmış, çocukların duygu durumlarını ifade ederken heyecanlandıklarını: *"Genel olarak hani farklı bir yere gidecekleri için özellikle sevdiği bir atölye ise daha çok heyecanlanıyordu daha çabuk hazırlanabiliyordu."* şeklinde ifade etmiştir. Öğreticilerden **3Ö**'ye çocukların branş derslik sınıfı hakkında düşünceleri sorulunca: *"Genel olarak mutlular. Çocuklar başka bir yere gidince bir süre sonra çocuğun dikkati dağılıyor, ortamdan sıkılıyor, mekân değişikliği için mutlu oluyor. Gözlemlediğin kadarıyla, bilmiyorum, hiç hatırlamıyorum yani niye biz böyle yapıyoruz diyen bir çocuk hiç hatırlamıyorum."* diye cevap vermiştir.

Öğreticilerden **4Ö** branş derslik sınıf sisteminden memnun olduklarını, çocukların branş derslik sınıflarında oynadıkları oyunları çok sevdiklerini, zamanın nasıl geçtiğini anlamadıklarını, bu sistemin kazanımlara ulaşmayı kolay ve eğlenceli hale getirdiğini şu cümleler ile ifade etmiştir: *"Benim için çok güzel farklı bir deneyim oldu, daha önce böyle bir sistemde çalışmamıştım. Hem çocuklar açısından hem öğretmenler açısından, çok verimli olduğunu düşünüyorum. Keşke yaygınlaştırılma gibi bir imkânı olsa. Her zaman desteklediğim bir program oldu, sabit bir eğitim değil, hem çocukların hem öğretmenlerin çok hoşuna giden bir sistem, sıkıcı değil akıcı bir sistem. Bu da çok verimli bir şekilde olmasını sağlıyor. Ben destekliyorum içindeyken de çok sevdiğim desteklediğim bir sistemdi zaten* **(4Ö):** *"Tamam, mekân niteliği farklı sınıf sistemi çok güzel. Keşke eğitim alanlarımız uygun olsa da mekân niteliği farklı sınıflar her okulda olsa diyorum. İnşallah*

Milli Eğitimle iş birliği olabilir. Diyanetteki sınıflarla iş birliği olabilir, yaygınlaşabilir diye umut ediyorum."

Branş derslik sınıflarında çocukların mutlu olduğunu ifade eden **(5Ö):** *"Çocuk açısından ben %100 gördüğüm bir şey; problemli çocuk yok hocam. Benim için problemli çocuk yok, ağlayan çocuk yok. Bunlar bizim en büyük problemlerimizdi ilk 4-6 yaşa geçtiğimizde. Biz baş edemiyorduk, sınıf yönetimini yapamıyorduk ama mekân niteliği farklı sınıfta çocuk okuldan ayrılmak istemiyordu."* demiştir.

10Ö, birkaç sınıflı kursta branş derslik sınıfını kullanmayı tercih ettiğini, branş derslik sınıf sisteminin herkesin dikkatini çeken bir cazibesi olduğunu, branş derslik sınıf kullanımında çocukların hasta olduklarında bile okula gelmek istediklerini söylemiştir.

Branş derslik sınıfları olan kursta idarecilik yapan **11Ö,** sabit sınıf sistemini uygulayıp kursuna tayin olan öğretmenlerin önce tedirgin olduklarını, uygulamaya geçtiklerinde, öğrencilerinin de öğretmenlerin de branş derslik sınıf sisteminden memnun olduklarını aktarmıştır.

12Ö bu sistemin öğretici içinde, öğrenci içinde daha verimli olduğunu: *"Öğrenci okula geldiği zaman, bütün gününü aynı mekânda geçirmiyor. Farklı mekânlara geçiyor bu onun için bir avantaj oluyor."* şeklinde ifade etmiştir. Branş derslik sınıflarında çocukların mutlu olduklarını söyleyen **15Ö** velilerin, öğretmenlerin ve öğrencilerin sistemden memnun olduklarını ifade etmiştir.

Branş derslik sisteminin öğreticilerin sevme duygusuna katkısı öğreticilerle yapılan görüşmelerde, branş derslik sisteminin öğreticilerin sevme duygusuna katkı sağladığı belirlenmiştir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde mesleklerini daha çok sevdiklerini, işlerine daha çok bağlandıklarını, çocuklara ve meslektaşlarına daha çok sevgi duyduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin, **1Ö** "*branş derslik sınıf kullanımının kendisini daha mutlu ve huzurlu hissettirdiğini"* söylemiştir. **2Ö** "*branş derslik sınıf kullanımının mesleğine olan aşkını artırdığını"* belirtmiştir. **3Ö** "*branş derslik sınıf kullanımının çocuklara olan sevgisini pekiştirdiğini"* aktarmıştır. **4Ö** "*branş derslik sınıf kullanımının meslektaşlarıyla olan ilişkisini güçlendirdiğini"* ifade etmiştir. Bu bulgular, branş derslik sisteminin öğreticilerin sevme duygusuna katkı sağladığını göstermektedir.

Sonuç olarak araştırma bulgularında en yoğun kullanılan "sevme" kavramıdır. Branş derslik sistemi, öğreticilerin, velilerin ve çocukların memnuniyetini artıran, din eğitimi kazanımlarını destekleyen, çocukların sevgi, mutluluk ve heyecan duygularını

besleyen bir sistemdir. Bu sistem, çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına, öğrenmelerine ve sosyalleşmelerine imkân vermektedir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha kolaylıkla ve zevkle öğrendiklerini, daha aktif, mutlu ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Öğreticiler ayrıca bu sistemde kendilerinin de enerji ve motivasyonlarının arttığını, işlerini daha kaliteli yapabildiklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle, branş derslik sistemi, çocukların gelişimine uygun ve kaliteli eğitim ortamı sunan bir sistem olarak değerlendirilebilir.

4.4.2. Önemseme

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin DİB'na bağlı 4-6 yaş kurslarında branş derslik sistemini kullanmaya dair ikinci yoğun kullanılan kavramın "önemseme" olduğu görülmektedir. Önemseme kavramına ilişkin bulgular aşağıda sunulmaktadır.

Öğreticilerden **1Ö** branş derslik sınıfı kullanımı için görüşme sırasında beş defa olumsuz bir tarafının olmadığını aktarmış, branş derslik sınıfı kullanımının hem ekonomik hem de kaliteli eğitim imkânı sunduğunu ifade etmiştir: *"Şöyle, insanlarla iletişim becerilerim güçlü ve ben gerçekten israfı ve gereksizliği sevmeyen bir insanım. Bana sıfırdan bir yer verseler ben yine mekân niteliği farklı sınıfları yaparım. O sınıfı orta seviye malzeme yerine en lüksünden en güzelinden en şıkından yaptırırım, mesela drama sınıfımı bir kütüphane gibi yaptırırım ama yine de mekân niteliği farklı yaparım."* **2Ö** branş derslik sınıfı kullanımında mekân değişikliği ile öğreticilerin düşen enerjilerinin yükseldiğini ifade etmiştir. **3Ö** branş derslik sınıf kullanımında, öğreticilerin fikir birliği olmadan sistemin verimli devam edemeyeceğini şu ifadeler ile belirtmiştir: *"Buraya gelen öğretmenlerin bu sistemi kabullenip, özümseyip, herkesin fikir birliği içerisinde olması lazım ki daha iyi noktalara gelebilsin. Gerçekten öğretmenlerin fikir birliği içerisinde olması, bu sistemin ilerlemesi açısından önemli, çünkü ortak yapılan bir şey, kullanım alanları ortak, dersler her şeyi fikir birliği ile olabilecek bir şey."* Görüşme yapılan öğreticilerden **10Ö**, branş derslik sisteminin öğreticiye ve öğrenciye nerede ne yapacağını hatırlattığını ifade etmiştir. Branş derslik sınıf uygulamasından sonra sabit sınıf sisteminin uygulandığı bir kursa tayin olan **10Ö,** branş derslik sınıfı sistemini kursunda nasıl uyguladığını aktarmıştır. **(10Ö):** *"Müftüden istiyorduk, burası üç sınıf olsun, sınıfları bölelim şeklinde. Ama yapılamadı oradaki çalışmalar çok daha ağır*

işlediği için. Biz de yanımdaki o yardımcı ile beraber, hadi dedik onlar bunu yapamayacaklar, en azından biz bunu sağlamaya çalışalım. Bütün oyun dolaplarını bir sınıf oluşturacak şekilde dizdik. Öbür taraf tamamen hem oyun odası oldu hem masal odası oldu, orada hem serbest oyunlarını oynuyorlardı hem de masal saatini gerçekleştiriyorduk. Orası da tamamen halı ile kaplı bir alan. Daha sonra o böldüğümüz yer yine geniş bir alandı, bir tarafını sınıf yaptık, sıralarını masalarını çevirerek u şeklinde ortada bir boş alan daha kaldı bize, ilk önce sınıfa girdiklerinde masalarına oturuyorlar okul öncesi eğitimlerini alıyorlar." demiştir. **10Ö**, müftülüğünde çalışan diğer öğreticilerin de branş derslik sınıf sistemini uygulamak istediklerini aktarmıştır. Öğreticilerden **11Ö,** 50 öğrencisi bulunan üç sınıflı bir kursta idarecilik yapmaktadır. **11Ö** sabit sınıf sistemi ile eğitim yapıldığı dönemde de kursun idarecisi olduğunu, branş derslik sınıfı sistemi ile çocukların kursa daha kolay alıştıklarını, branş derslik sınıflarında çocukların mutlu olduklarını, velilerinde çocuklarının kursun bütününü kullanmasından memnun olduklarını ifade etmiştir. **11Ö** branş derslik sistemini hiç uygulamayan öğreticinin en başta tedirgin olduğunu, uygulamaya geçince memnun olduklarını söylemiştir.

5Ö velilerinde, çocukların mutluluğunu gördükleri için branş derslik sınıf kullanımını talep ettiklerini, **6Ö** pandemi döneminde sabit sınıf sistemine geçtiklerini ve sabit sınıf kullanımının daha zor olduğunu, branş derslik sınıfı kullanımını tercih ettiğini, **7Ö** branş derslik sınıflarının sabit sınıf sisteminden daha verimli olduğunu, öğreticilerin memnuniyetini ve çocuklar için faydasını ifade etmiştir. **(7Ö):** *"Ben kendi açımdan, tek bir sınıfta olmak daha az yorucu olabilir diye düşünüyorum, ama mekân niteliği farklı sınıfın çocuklara kattıklarını gördüğüm için, mekân niteliği farklı sınıfı tercih ederim açıkçası."* demiştir.

Sabit sınıf sistemi ile branş derslik sınıf sistemini birlikte kullanan **8Ö** branş derslik sınıfı kullanımının motive edici yönünü şu şekilde ifade etmiştir: *"Çocuklara, tazelik, nefes alacakları bir alan, mutluluk katan farklı mekâna girdiklerinde daha çok motive olduklarını gözlemlediğimi söyleyebilirim. Geri geldiklerinde daha çok motive olduklarını söyleyebilirim. Sınıftan çıkıp tekrar sınıfa geldiklerinde yaptığımız etkinliklere daha istekli iştiyaklı daha dikkatini toplamış bir şekilde katılım sağladıklarını gözlemledim sene boyunca."*

Görüşme yapılan öğreticilerden **9Ö,** iki sene sabit sınıf sisteminde öğreticilik yaptığını, branş derslik sınıfı kullanmaya başlayınca ilk tedirgin olduğunu, beraber çalıştığı öğreticilerin branş derslik sınıfı kullanımından memnuniyetini, okullarında branş derslik sınıfları kullanmayı tercih ettiklerini, aktarmıştır. **(9Ö):** *"Nasıl olacak acaba böyle sürekli sınıf değiştirilecek dedim ama gayet memnun kaldım, yani hiçbir sıkıntım olmadı."* demiştir.

12Ö ihtiyaç duyulduğunda branş derslik sınıflarını, kendi teması dışında etkinlikler veya dersler için kullanılabildiğini aktarmıştır. **(13Ö):** *"Şöyle söyleyebilirim, mekân niteliği farklı sınıflarla yapmış olduğumuz eğitim bu verim aldığımız bir eğitim dönemi oldu. Tabi kursumuz mekân olarak, materyal olarak donanımlı. Bundan sebep mekân niteliği farklı sınıfları uygulamamız daha kolay daha verimli"* diyerek memnuniyetini ifade etmiştir. Sabit sınıf sisteminde, bir sene 4-6 yaş öğreticiliği yaptıktan sonra branş derslik sınıflı bir kursa tayin olan **(13Ö):** *"Yani söyleyecek çok şey var, öncelikle yani tek sınıfın avantajı var mı avantajı nedir, bu sınıfın kapasitesi ile ilgili yani metrekaresi çok önemli burada, ama tabii ki burada öğrenciler için bir dezavantaj tek sınıf, çocuğun her şeyi daha kısıtlı. Çok fazla bir seçenek sunamamıştım tek sınıfta, şimdi bakıyorum hiçbir yerde olamayacak bir eğitim sunuyoruz çocuklara. Gerçekten de daha önce rastlamadıkları veya bundan sonra rastlarlar mı onu bilemiyorum ama zengin bir içerikle çocuklarımıza bu eğitimi sunuyoruz."* demiştir. **13Ö** öğretici, sınıfları doğru kullanabiliyorsa branş derslik sınıflarının dezavantajı yok demiştir. Öğreticilerle yapılan görüşmelerde, branş derslik sisteminin çocukların öğrenme ve gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanıştıklarını, öğrenmelerini artırdıklarını ve sosyalleştiklerini ifade etmişlerdir. Örneğin, **1Ö** branş derslik sınıf kullanımının hem ekonomik hem de kaliteli eğitim imkânı sunduğunu ifade etmiştir. **4Ö** branş derslik sınıf kullanımının kazanımlara ulaşmayı kolay ve eğlenceli hale getirdiğini söylemiştir. **5Ö** branş derslik sınıflarında çocukların mutlu olduklarını aktarmıştır. **8Ö** branş derslik sınıf kullanımının motive edici yönünü vurgulamıştır. **13Ö** branş derslik sınıflarının sabit sınıf sisteminden daha verimli olduğunu belirtmiştir. Bu bulgular, branş derslik sisteminin çocukların öğrenme ve gelişimine katkı sağladığını göstermektedir. Öğreticilerle yapılan görüşmelerde, branş derslik sisteminin velilerin memnuniyetine katkı sağladığı belirlenmiştir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde velilerin çocuklarının kursun bütününü kullanmasından, kaliteli ve

ekonomik bir eğitim almalarından memnun olduklarını ifade etmişlerdir. Örneğin, **1Ö** velilerden hiçbir olumsuz geri dönüş almadıklarını söylemiştir. **4Ö** velilerin, çocukların yaptıkları etkinliklerden ve okulun bütününü kullanmalarından memnun olduklarını aktarmıştır. **6Ö** velilerin çok memnun olduklarını belirtmiştir. **7Ö** velilerin en başta anlamakta zorlandıklarını, çocukların yaptıklarını görünce çok memnun olduklarını ifade etmiştir. Bu bulgular, branş derslik sisteminin velilerin memnuniyetine katkı sağladığını göstermektedir.

Sonuç olarak, görüşme yapılan öğreticilerin çoğunluğu branş derslik sınıfı kullanımından memnun olduklarını, bu sistemin eğitim kalitesini ve öğrenci motivasyonunu artırdığını, velilerin de çocuklarının mutluluğunu gördüklerini belirtmişlerdir. Bazı öğreticiler branş derslik sınıfı kullanımında mekân değişikliği ile enerjilerinin yükseldiğini, fikir birliği olması gerektiğini, sabit sınıf sistemine göre daha verimli olduğunu ifade etmişlerdir. Branş derslik sınıfı kullanımına başlamadan önce tedirgin olan öğreticiler de uygulamaya geçtikten sonra memnun kaldıklarını söylemişlerdir.

4.4.3. Zorunluluk

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin yarısı bu sistem için "zorunluluk" kavramını kullanmıştır. Öğreticilerin konuya ilişkin görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Branş derslik sınıfı kullanımında "zorunluluk" farklı anlamlarda kullanılmıştır. Bazı öğreticiler tarafından insanın doğasında olan "fıtrî" anlamında, bazı öğreticilerde zorunluluk kavramı ile, sabit sınıfı olmadığı için, branş derslik sınıfı kullanmaktan başka seçeneği olmadığını, bazı öğreticilerde kursun fiziki şartlarının branş derslik sistemini kullanmayı zorunlu hale getirdiğini ifade etmiştir. Branş derslik sisteminde zorunluluk kavramının farklı anlamlarına ilişkin öğretici görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Öğreticilerle yapılan görüşmelerde, branş derslik sisteminde zorunluluk kavramının farklı anlamlarda kullanıldığı belirlenmiştir. Öğreticiler, bu kavramı fıtrî, seçeneksiz, fiziksel ve zamanlı olarak tanımlamışlardır. Örneğin, **1Ö** ve **5Ö** branş derslik sisteminin insanın doğasında olan, fıtrî bir zorunluluk olduğunu söylemişlerdir. **2Ö**, **6Ö** ve **7Ö** branş derslik sisteminde vakti geldiğinde sınıfı boşaltmanın, istişareli olmanın

seçeneksiz bir zorunluluk olduğunu ifade etmişlerdir. **6Ö** ve **11Ö** branş derslik sisteminin okuldaki sınıfların fiziksel özellikleri nedeniyle gerekli hale geldiğini belirtmişlerdir. **10Ö** ve **15Ö** branş derslik sisteminde her sınıfta belirli bir süre kalmanın zamanlı bir zorunluluk olduğunu aktarmışlardır. Bu bulgular, branş derslik sisteminde zorunluluk kavramının öğreticiler tarafından farklı şekillerde algılandığını göstermektedir.

9Ö'de çocukların kendilerini kursun bütününe ait hissettiklerini söylerken, öğreticilerin branş derslik sınıflarını tercih etmeme sebeplerini şu şekilde aktarmıştır. (**9Ö**): "*Bence deneyim olmaması aslında bir kez deneyimlense kabul edeceğini tahmin ediyorum. Veya düzeninin bozulacağı endişesi olabilir. Benim de ilk etapta aslında böyle bir endişem vardı. Çünkü tek sınıfta bir düzenin var. O sınıf senin oluyor. Sahipleniyorsun o sınıfı, her şeyin senin olmuş oluyor."*

Öğreticilerden; **1Ö, 2Ö, 3Ö, 4Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö, 6Ö, 7Ö, 9Ö, 11Ö**'nin bulunduğu okulda kendilerine ait sınıfları bulunmamaktadır. **1Ö**, 45 dakikada bir; **2Ö, 3Ö, 4Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö**, 60 dakikada bir; **6Ö, 7Ö, 9Ö,** 90 dakikada bir; **11Ö** 90 dakikada bir zorunlu olarak branş derslik sınıfına geçtiklerini söylemişlerdir. Öğreticilerden **10Ö** kursunda tek öğretici olarak kendi öğrenci grubu ile oluşturduğu branş derslik sınıflarını 90 dakikada bir değiştirerek kullanmaktadır. Öğreticilerden **5Ö, 8Ö** ve **15Ö**'nin kendi öğrenci gruplarına ait sabit sınıfları bulunmaktadır. **5Ö, 8Ö** ve **15Ö** branş derslik sınıflarını, kendileri için ayrılan zaman diliminde kullandıklarını ifade etmişlerdir. Görüşme yapılan öğreticilerin, kurslarında görev yapan öğretici sayısı ve öğrenci grubu ile branş derslik sınıfları kullanma süresi **Tablo 5.**'de sunulmuştur.

Tablo 5.
Görüşme Yapılan Öğreticilerin, Kurslarında Görev Yapan Öğretici Sayısı, Öğrenci Grubu ve Branş Derslik Sınıfları Kullanma Süresi

Görüşme Yapılan Öğreticiler	Sabit Sınıf	Branş Derslik Sınıf Sayısı	Branş Sınıfında Geçirilen Zaman	Kursta Bulunan Öğretici Sayısı	Kursta Bulunan Öğrenci Grubu Sayısı	Branş Derslik Sınıfını Kullanmak Zorunda
1ö	Yok	5	45 Dakika	2	2	Zorunda
2ö, 3ö, 4ö, 12ö, 13ö, 14ö,	Yok	5	60 Dakika	5	5	Zorunda
10ö	Var	3	90 Dakika	1	1	Zorunda Değil

5ö	Var	3	60 Dakika	6	6	Zorunda Değil
6ö, 7ö, 9ö	Yok	3	90 Dakika	3	3	Zorunda
11ö	Yok	3	90 Dakika	3	3	Zorunda
8ö	Var	2	40-45 Dakika	5	5	Zorunda Değil
15ö	Var	4	Değişiyor	3	3	Zorunda Değil

Tablo 5. İncelendiğinde görüşme yapılan öğreticilerden, kendilerine ait sınıfları olup olmadığını, branş derslik sınıfı sayılarını, branş derslik sınıfında geçirilen zamanı, kurslardaki öğretici sayısını ve öğrenci grubu sayısını göstermektedir. Bu bilgiler öğreticilerin çalışma koşullarına ve kursların işleyişine dair fikir vermektedir.

Öğreticilerden **1Ö** branş derslik sisteminin insanın doğasında olduğunu, mekânların çocuklara nasıl davranmaları gerektiğini öğrettiğini, branş derslik sisteminin hayatın minyatürize hali olduğunu ifade etmiştir. **(1Ö):** *"Yatak odasında davrandığımız gibi salonda davranmıyoruz. Salonda davrandığımız gibi çocuğumuzun odasında davranmıyoruz. Her mekân bize farklı bir davranış geliştiriyor. Ve mekân niteliği farklı sınıf hayatın biraz daha minyatürize edilmiş hali: bir yerde atlamak zıplamak serbest, Kur'an sınıfında takvalı daha sakin mülayim oturmak. Yani bu duyguyu veriyorsun çocuğa bununla." demiştir.* Öğreticilerden **5Ö**'de hareket etmenin mekân değiştirmenin çocuğun fıtratında olduğunu şu cümleler ile ifade etmiştir: *"Çocuğun önüne kitap koyuyorlar, çocuk telefon sayfası gibi kitabı kaydırmak istiyor. Bebek bile bu hareketliliği, değişikliği istiyor. Hızlı dünyada sabit kalamıyor. Fıtrat böyle gidiyor, o yüzden bu değişim, tek sınıflar bence çok dezavantaj. Bu değişim dediğiniz gibi bu sınıflarda daha verimli hocam."*

2Ö branş derslik sınıfı kullanımında, herkesin yapılan etkinlikleri gördüğünü, istişareli olmanın zorunluluğunu ifade etmiştir. **5Ö** branş derslik sisteminin başarısını ve devam edebilmesini okulda bulunan bütün öğreticilerin sistemi kabullenmesine, öğreticiler arası uyuma bağlı olduğunu, söylemiştir. Vakti geldiğinde sınıfı boşaltma zorunluluğunun bazı öğreticiler tarafından uygulanamadığını da şu ifadelerle aktarmıştır: *"Bazı hocaların 4-6 yaşta ilk yılıydı, bazıları ikinci yılıydı, bazılarının beşinci yılıydı. En ağır olanı hocam: Hoca hanımın sınıfı boşaltması lazım ama boşaltamıyordu. Hocam ben gireceğim ama sınıfı boşaltamıyordu. Bir hocamızın emeklisi gelmişti, öğretmenler uygulayamadılar."*

Öğreticilerden **6Ö** okulda bulunan sınıfların, fiziki özellikler bakımından birbirinden farklı olmasının branş derslik sınıfı kullanımını gerekli hale getirdiğini ifade etmiştir. **6Ö** branş derslik sınıfı kullanımında kaçırılan derslerin telafisinin olmadığını, derslere vaktinde gelmenin önemini velilerinde anladığını ifade etmiştir.

7Ö çalıştığı kurumda hem idareci hem 4-6 yaş öğreticiliği yapmaktadır. Sabit sınıf uygulamasından branş derslik sınıfı uygulamasına geçen öğretici gözlemlerini şu ifadeler ile aktarmıştır: *"Bu sene bizim bir hoca eksiğimiz vardı o yüzden Fahri Hoca talep etmiştik müftülükten. Geldiğinde 15 senelik dört altı yaş öğretmeniymiş hoca hanım ama hep normal* sabit *sınıf uygulamasında çalışmış. Hoca hanım adapte olamayacağını düşündü bizim sistemimize. Bir iki hafta sonra "Gerçekten bu daha verimliymiş" dedi kendisi de. Çünkü gerçekten çocuğu bir sınıfta tutmak zor. Farklı alanlar olduğunda farklı yönlerden çocuğu besleyebiliyorsun. O hocamız "Ben çok zorlanacağımı düşünmüştüm ama çok kolay alıştım" demişti."* **7Ö** başta tedirgin olan, sistemi anlamayan öğreticilerin, deneyimlediklerinde branş derslik sisteminin olumlu etkilerini fark ettiklerini ifade etmiştir.

Sabit sınıf sisteminde, oyun ve ders materyallerinin aynı sınıfta olmasının çocukların derse odaklanmasını zorlaştırdığını söyleyen **10Ö,** sınıfını bölümlere ayırmak zorunda kaldığını ifade etmiştir: *"Aynı sınıfta şu an öyleydi. Burası önce cami imiş, ilk geldiğimde onun minaresini falan kaldırmışlar. Cami gibi bir yer, 120 metrekarelik boş bir alandı. Daha sonra biz o sınıfta hepsini yapmaya çalıştık ama olmadı. Çocuklar oyun alanlarına gitmeye çalışıyorlardı, ayağa kalkıyorlar. Su almaya gittiklerinde oraya gidiyorlar. O ortamı sağlayamadık sonra kendimiz dolapları kullanarak ayrı bölmeler oluşturduk. Sınıfı ikiye böldük, bir tarafı oyun alanı oldu. Oraya aynı zamanda masal sınıfı dedik. Sonra sınıf ortamı olacak şekilde sınıfı L yaptık, ortaya da sporlu oyun yeri yaptık. O şekilde yapınca yine* üçe *bölmüş olduk. Üç sınıf yaptık."*

Üç grup öğrenci ile üç branş derslik sınıfında, 90 dakikada bir farklı sınıfa geçilerek eğitime devam edilen kursta idarecilik yapan **(11Ö):** *"Yani bu verimin olması için Hoca hanımın mutlaka bu sistemi kabul etmesi gerekiyor."* demiş, kabul etmeyen öğreticiniz oldu mu hiç? sorusuna: *"Kabul etmeyen değil de zorlanan oldu. Mesela bu yıl yine başka bir kurstan bir arkadaş gelmişti. 'Hocam benim kafam çok karışıyor. Ben hala adapte olamadım' dedi. Yani çok karışık geliyor, ben her gün farklı sınıftayım. Ben sınıfıma giremiyorum, adapte olamıyorum buradaki sisteminize." dedi. Adapte olamadı*

ama diğer hoca hanımlar çok memnunlar. Sene başında konuştuk, "İsterseniz değiştirebiliriz." dedim. Onlar gayet memnun olduklarını söyledi." cevabını vermiştir. Öğreticilerin her gün öğrenci grupları ile farklı bir sınıftan güne başladıklarını söyleyen **11Ö** kafa karıştıran kısmın bu olduğunu aktarmıştır. **15Ö** bazen çocukların branş derslik sınıfına geçmek istemediğini, branş derslik sınıflarının, her grup öğrencinin sabit sınıfının olduğu bir uygulama ile olmasını daha avantajlı olduğunu aktarmıştır.

Sonuç olarak, branş derslik sistemi kullanımı için öğreticilerin yarısının "zorunluluk" kavramını kullandığı görülmektedir. Branş derslik sisteminde zorunluluk kavramı ile bazı öğreticilerin, insanın doğasında olan fıtrî demek istediği, bazı öğreticilerin branş derslik sınıfı kullanmaktan başka seçeneğinin olmadığını ifade ettiği, bazı öğreticilerin de kursun fiziki şartlarının branş derslik sistemini kullanmayı zorunlu hale getirdiğini ifade ettiği anlaşılmıştır. Bulgular branş derslik sisteminin öğreticilerin mesleki gelişimine, öğrencilerin öğrenme ortamına ve okulun fiziki şartlarına uyum sağlamasına katkı sağladığını göstermektedir.

4.4.4. Zorluk

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin yarısından azı bu sistem için "zorluk" kavramını kullanmıştır. Öğreticilerin konuya ilişkin görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Görüşme yapılan öğreticilerden **6Ö**, branş derslik sınıfları, üç grup öğrenci aynı zaman diliminde kullandığında, bir grup öğrencinin masa sandalyeli etkinlik sınıfından başlaması gerektiğini, öğrencilerin ilk saat etkinlik yapmak istemediklerini, güne oyun oynayarak başlamayı sevdiklerini, etkinlik sınıfında başlayan öğreticinin zorlandığını söylemiştir. **6Ö** sadece bir sınıflarında masa sandalye olduğunu, masa gerektiren etkinlikleri yetiştiremedikleri için zorlandıklarını aktarmıştır. **(6Ö):** *"6 yaş grubu okutuyorum iki yıldır ve zorlandığım bölüm dergiler çok fazla, okul öncesi hazırlık çok fazla. O yüzden diğer sınıflarda da masa kullanmam gerekiyor, yoksa yetiştiremiyorum. Ama diğer sınıflarda masa yok, sadece bir tane sınıfımızda masa var, o yüzden mutfaktan masa taşıyorum, hem zaman kaybı, çocuklar dağılıyor. O yüzden bunu sevmiyorum."* demiştir. **6Ö** özel günlerde yapılan toplu programlarda, o saatte olunması gereken branş derslik sınıfında olamadığımız için, o sınıfta yapacağımız çalışmayı yapamıyoruz. Gün

içerisinde o sınıfı sana ayrılan zamanında kullanamadığında, o sınıfta yapılacak çalışmayı başka yerde telafi imkânı olmamasından hoşlanmadığını, özellikle etkinlik sınıfındayken, toplu merasimlere katılmaktan memnun olmadığını ifade etmiştir. **(6Ö):** *"Bazı günler mesela Kızılay haftasını yapıyoruz veya Mevlâna haftasını yapıyoruz, o gün semazen gösterimiz var, mesela her sınıfla ayrı ayrı yapıyoruz. Bunu benim o saat etkinlik sınıfında olmam gereken saat, ama ben o saatte mutfakta semazen yapıyorsam o zaman benim etkinlik saatim gidiyor. Açıkçası ben o zaman etkinlik yapamıyorum ve sonrasında o haftam da o eksik kalmış oluyor, dramamda da aynı şekilde. Dramada öyle bir gösteri denk geldiğinde dramam eksik kalıyor, üstünkörü aceleyle yapmaya çalışıyoruz, eksik olmasın diye."* ifade etmiştir. **6Ö** çocukların kursa geç geldiğini, etkinlik sınıfında başladıklarında zorlandığını şu ifadeler ile aktarmıştır: *"Mekân niteliği farklı etkinlik sınıfında ilk saatimi yaptığımda yetiştiremiyorum, dergi çalışmamı yetiştiremiyorum, zamanla ilgili sıkıntı oluyor. Daha çok bu, çocukların gelme vaktine riayet etmemesinden mi kaynaklı? Çoğunlukla onunla ilgili. Takdir edersiniz ki çocukları veliler getiriyor, farklı zaman diliminde geliyorlar, ister istemez bir aksama oluyor. Mesela ders saatimiz 9.00 başlıyor kurs 8.30'da açılıyor, ama öğrenci 9.30'da geliyor ama benim 10 çeyrekte o sınıftan çıkmam lazım, yetişmiyor."* öğreticilerden **12Ö'**de bilişsel gelişimi destekleyen çalışmaların ilk saatte olması gerektiğini daha sonraya kaldığında çocukların adapte olmakta zorlandığını ifade etmiştir.

7Ö her yeni gelen çocuğun branş derslik sistemine kolayca adapte olduğunu, sabit sınıf sistemi ile eğitim veren bir okuldan branş derslik sınıf sistemini kullanan bir okula tayin olan öğreticilerin zorlandıklarını söylemiştir. **9Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, her sınıf ortak kullanıldığı için öğrencilerin sınıfta eşyalarını unuttuğunu söylemiştir. **(9Ö):** *"Karışıklık olabilir hocam, bazen sınıflarda, girişlerde çıkışlarda değiştirirken karışıklık olabiliyor, bazı öğrenciler orada malzemelerini unutmuş olabiliyor, diğerine koymamış olabiliyor, bazen böyle karışıklık olmuş olabiliyor."* demiştir.

Öğreticilerden **11Ö** çocukların tüm kişisel malzemelerinin sınıfların içerisinde olduğunu, her gün üç branş derslik sınıfında 90 dakika kaldıklarını, sınıf geçişlerinde çocukların mont, çanta, suluk gibi tüm kişisel malzemelerini alarak diğer sınıfa geçtiklerini aktarmıştır. Branş derslik sınıfı kullanımında sınıf değiştirirken çocukların suluk, çanta vb. kişisel malzemelerini taşıma görevinin çocuklara zor gelmediğini, öğreticilerin süreci yönetmekte zorluk yaşadığını ifade etmiştir. **3Ö**'de çocukların sınıf

değiştirirken suluk taşımakta zorlanmadıklarını, bazı öğreticilerin zorlandığını aktarmıştır. **11Ö** çocukların bize zor gelen durumlara daha rahat alıştığını, branş derslik sınıflarını ilk defa kullanan öğreticilerin zorlandığını söylemiştir.

12Ö branş derslik sınıfı kullanımında çocukların uymak zorunda olduğu bir ders programı olduğunu programı uygularken karşılaştıkları zorlukları aktarmıştır. **(12Ö):** *"Şöyle, birkaç sınıf bir arada olduğumuz için çocuk o an yapılacak çalışmayı yapmaya hazır olmayabiliyor. Ama başka sınıflarda diğer mekânları kullandığı için bizim başka bir sınıfı kullanma şansımız olmuyor. Ya da ilk saat son saat ders açısından iyi denk gelmiyor. O anlamda bazen sıkıntı yaşanıyor."* diye dile getirmiştir. **12Ö** branş derslik sınıflarındaki çalışmaların, verimli işlendiği zaman dilimleri olduğunu, bunun sadece bir sınıfta denk geldiğini: *"İlk ders Kur'an-ı Kerim olduğunda güzel oluyor. Çocuklar sakin bir şekilde geliyorlar. Kur'an derslerini ilk derste almak rahat oluyor. Ama kursta beş sınıf varsa sadece bir sınıfın Kur'an dersi birinci saat olabiliyor. Kur'an-Kerim saati son saate kaldığında çocuklar artık zihinsel olarak da fiziksel olarak da yorulmuş oluyorlar. Yani Kur'an eğitimini o saate bırakmak zorlayıcı olabiliyor. Yani her dersin böyle verim alındığı zaman dilimleri var. Onu tam denk getiremiyoruz."* şeklinde ifade etmiştir.

Sonuç olarak branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin yarısından azının bu sistem için "zorluk" kavramını kullandığı bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler farklı zorluklarla karşılaştıklarında bu zorlukların çözümü için iş birliği, istişare, deneyim ve uyum gibi faktörlerden bahsetmişlerdir.

Tüm bu veriler ışığında öğreticilerin branş derslik sınıflarına verdikleri değer, araştırma bulgularında en yoğun olarak "sevme" kavramında görülmüştür. Branş derslik sistemi öğreticilere göre; öğreticilerin, velilerin ve çocukların memnuniyetini artıran, din eğitimi kazanımlarını destekleyen, çocukların sevgi, mutluluk ve heyecan duygularını besleyen bir sistemdir. Bu sistem sayesinde çocuklar; farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışabilmekte, öğrenme ve sosyalleşme imkânı bulabilmektedirler. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha kolaylıkla ve zevkle öğrendiklerini, daha aktif, mutlu ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Öğreticiler ayrıca bu sistemde kendilerinin de enerji ve motivasyonlarının arttığını, işlerini daha kaliteli yapabildiklerini belirtmişlerdir. Görüşme yapılan öğreticilerin çoğunluğu branş derslik sınıfı kullanımından memnun olduklarını, bu sistemin eğitim kalitesini ve öğrenci motivasyonunu artırdığını, velilerin de çocuklarının mutluluğunu gördüklerini sistemi

"önemsediklerini" belirtmişlerdir. Bazı öğreticiler branş derslik sınıfı kullanımında mekân değişikliği ile enerjilerinin yükseldiğini, fikir birliği olması gerektiğini, sabit sınıf sistemine göre daha verimli olduğunu ifade etmişlerdir. Branş derslik sınıfı kullanımına başlamadan önce tedirgin olan öğreticiler de uygulamaya geçtikten sonra memnun kaldıklarını söylemişlerdir. Branş derslik sınıfı kullanımının hem öğreticiler hem de öğrenciler için faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Branş derslik sistemi kullanımı için öğreticilerin yarısının "zorunluluk" kavramını kullandığı görülmektedir. Branş derslik sisteminde zorunluluk kavramı ile bazı öğreticilerin, insanın doğasında olan fıtrî demek istediği, bazı öğreticilerin sabit sınıfı olmadığı için branş derslik sınıfı kullanmaktan başka seçeneğinin olmadığını ifade ettiği, bazı öğreticilerin de kursun fiziki şartlarının branş derslik sistemini kullanmayı zorunlu hale getirdiğini ifade ettiği anlaşılmıştır. Bulgular branş derslik sisteminin öğreticilerin mesleki gelişimine, öğrencilerin öğrenme ortamına ve okulun fiziki şartlarına uyum sağlamasına katkı sağladığını göstermektedir. Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin yarısından azının bu sistem için "zorluk" kavramını kullandığı bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler farklı zorluklarla karşılaştıklarında bu zorlukların çözümü için iş birliği, istişare, deneyim ve uyum gibi faktörlerden bahsetmişlerdir.

Branş derslik sınıflarının, yapılan etkinliklere, yansımaları nasıldır? Sorusunun cevabı aşağıdaki bulgularda sunulmaktadır.

4.5. Faydalarına Dair

Öğreticilerle yapılan görüşmeler neticesinde branş derslik sınıfının faydaları altı başlıkta toplanmıştır. Ders motivasyonu ve odaklanmaya etkisi, ders kazanımına ulaşmadaki etkisi, branş sınıfları arasındaki geçişlerin etkisi: ferahlama, sınıf yönetimi açısından, yenilikçi çalışmalar, ekonomik anlamdaki etkisi olarak tespit edilen başlıklar aşağıda sunulmaktadır. İlk olarak, bu sistemin çocukların ders motivasyonu ve odaklanmasına en yoğun etki ettiği görülmektedir. İkinci olarak, ders kazanımına ulaşmada da etkili olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, branş sınıfları arasındaki geçişlerin ferahlama ve sınıf yönetimi açısından da olumlu sonuçlar doğurduğu eşit yoğunlukta ifade edilmektedir. Bununla birlikte, bu yöntemin yenilikçi çalışmalara katkısı olduğu yarıdan daha az öğretici

görüşlerinde ortaya çıkmaktadır. Yarıdan daha az idareci öğretici tarafından ekonomik anlamda etkili olduğunun ifade edildiği görülmektedir.

4.5.1. Ders Motivasyonu ve Odaklanmaya Etkisi

Bu araştırmada branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin en yoğun şekilde ders motivasyonu ve odaklanmaya etkisi olduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğreticilerin görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Görüşme yapılan öğreticiler branş derslik sınıfını tanımlarken, dersin o derse ait eğitim materyalleri içerisinde işlendiği özel sınıflardan bahsetmişlerdir. Öğreticilerden **1Ö** branş derslik sınıfları, öğreticinin ilham kaynağı olarak nitelemiş, sınıf ortamının hazır olmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığını ifade etmiştir. **(1Ö):** *"Sadece o sınıfı kullanacağın için, o sınıftaki materyalleri kullanacağın için, kısıtlı bir alanın oluyor ve daha güzel fikirler geliyor aklına. Böyle bir faydası da var. Bence mekân niteliği farklı sınıf, direkt bir beceri geliştirmekten ziyade bizim zaten geliştirmemiz gereken beceriler için ortamı hazır hale getiriyor ve kolaylaştırıyor."* demiştir. Öğrenme ortamında bulunan bilişsel materyallerin öğrenmeyi kolaylaştırdığını söyleyen **1Ö** öğreticinin gördüğü materyali kullandığını ifade etmiştir. **(1Ö):** *"Mekân niteliği farklı sınıf olduğunda, onunla ilgili materyallerin hepsi orada olduğu için, ister istemez şöyle bir bakıp kullanıyor. Yani, şöyle oraya gittiği zaman çocuk ona odaklana biliyor. Orada Kur'an yapacağını biliyor, bilinçli olarak giriyor. Çocuklarda şey var ya zaten, kuralları verirsen her şeye güzel uyuyorlar, oraya gidip orada Kur'an çalışılacağını bildiği için çocuk onu bilerek gidiyor."* demiştir. **1Ö** sabit sınıf kullanımında; üç, dört, beş grup öğrenci ile eğitim yapan kurumlarda, her sınıfa bütün derslere ait eğitim materyallerini (drama kostümleri, masal kitapları, müzik aletleri, oyun malzemeleri, ahşap bloklar, legolar, spor malzemeleri vb.) en kaliteli ve farklı türleri ile temin etmenin, ekonomik olarak da, sınıf içerisinde bulundurup, bu kadar çok malzeme ile çocukların dikkatini toplama açısından da, depo varsa depoda muhafaza edip depodan malzemeleri bulup kullanma açısından da zorluk olduğunu ifade etmiştir. **(1Ö):** *"Çocuk, özellikle dört yaş mesela, kursta Bir iki saat sonra sıkılmaya başlıyorlar. Ama biz mekân niteliği farklı sınıfı kullandığımızda o sıkılma duygusunu görmedik çocuklarda. Çünkü 45 dakika sonra bambaşka bir yere gidecek ve orada bambaşka bir şey yapacak, mekân değişecek, ortam değişecek, materyal değişecek,*

hocanın uyguladığı yöntem değişecek her şey değişecek, o yüzden çocuktaki merak duygusunu gün içerisinde ki hareketliliği diri tutuyor." demiştir.

Öğreticilerden **2Ö** branş derslik sınıflarının daha düzenli, öğreticilerin ve çocukların planlı ve öz denetimli, sınıfların dersi işlemeye her zaman hazır olduğunu ifade etmiştir. **(2Ö):** *"Öğretmen, mekân niteliği farklı sistemde hazır bir sınıfa gidiyor. Her şey hazır, her şey belli. Bence öğretmen açısından da çocuk açısından da, bu daha mantıklı ve daha iyi, daha güzel mantıklı"* demiştir. Çocukların her sınıfı tanıdıklarını, neyi nerede nasıl yapacaklarını, branş derslik sınıflarında bulunan malzemelerle kendi kendilerine öğrendiğini ifade eden **(2Ö):** *"Çocuklar kendi başına, bir yer var, bir sınıf belirleniyor ve çocuk o sınıfta ne yapacağını biliyor. Bence bu açıdan olumlu. Çocuklar neyi nerede nasıl yapacağını biliyor. Nasıl davranması gerektiğini biliyor. Oradaki düzene hâkim, kendi başına yürütüyor. Aslında sistemi çocuklarla öğretmenler kendi başına yürütüyor. Çocuğa olumlu yönü şu an çocuk kendi başına bir şeyler öğreniyor."* demiştir.

Öğreticilerden **3Ö**, branş derslik sistemiyle oluşturulan eğitim ortamının; geniş, çocukların rahat hareket edebildiği, ihtiyaç yoksa masa sandalyesiz olduğunu, kazanımı çağrıştıran görsel ve işitsel farklı materyallerden oluştuğunu ifade etmiştir. Öğreticilerden **4Ö**, branş derslik sisteminde öğrencilerin ve öğreticilerin kurstaki bütün materyallerden faydalanma imkânı olmasının çok güzel olduğunu söylemiştir. **(4Ö):** *"Bazen bir sınıfta olan bir eşya diğer sınıfta olmayabiliyor. Diğer öğrenci bundan faydalanamayabiliyor. Ama burada her öğrencinin eşit bir şekilde her materyalden faydalanması, bütün öğretmenlerin aynı araç gerece sahip olması, eşitlik olması beni çok mutlu ediyordu."* demiştir. Çocukların yeni bir sınıfa girdiklerinde o sınıfın etkinliğini yapmaya hazır olduklarını söyleyen **(4Ö):** *"Hemen öğrencilerimiz, oturma düzenlerini oradaki yapacağı etkinlikleri bildikleri için, hemen eşyalarını bırakıp, hemen bir oturma düzenine ya da kullanacağımız materyallere yönelip, bunları almaya başlıyorlardı."* ifadesinde bulunmuştur. Öğrenmenin hazır materyallerle ve sınıf değiştirerek daha kolay gerçekleştiğini ifade eden **(4Ö):** *"40 dakika, 45 dakika gibi sınıflarda duruyorduk. Bu da öğrencinin sınıf algısını okul algısını çok değiştiriyordu. Çünkü her saat başı başka bir sınıfa gidiyorduk. Orada farklı bir eğitim yapıyorduk. Sürekli okulumuzu geziyorduk. Sabit bir yerde durmuyorduk. Bu yaştaki çocukların zaten sabit bir yerde durması çok sıkıcı bir hal alıyor. Sınıfı gezmek, okulu gezmek, her sınıfta ayrı etkinlikler, ayrı*

çalışmalar yapmak, çocukların da çok hoşuna gidiyordu. Çok güzel bir sistemdi." Demiştir. **4Ö** farklı malzemelerin çocukları mutlu ettiğini, çocukların sabit mekânda sıkıldığını, kazanımı destekleyen materyallerin sınıfta hazır olmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığını, farklı sınıflarda farklı etkinlikler yaparak kazanıma ulaşmanın çocuklar için daha uygun olduğunu şu şekilde ifade etmiştir. **(4Ö):** *"Şimdi biz spor sınıfına girdiğimizde, orada sadece spor materyallerimiz var. Okul öncesi sınıfında, sadece okul öncesi materyalleri var. Drama sınıfına gidiyorsun, orada kostümleri var. Drama ile ilgili materyalleri var. Tamamen orayla ilgileniyor. Ama bir sınıfta bunların hepsi olduğunda çok karışıyor. Çok dağılabiliyorsun, çok zor oluyor, sıkılabiliyor çocuk, aynı oturma düzeninde farklı seçeneğin de olmuyor. Çocuklar için bu sistem çok çok daha iyi, bizim orada yapacağımız etkinliğe tamamen uygun olması…"* demiştir.

Öğreticilerden **5Ö** branş derslik sınıflarında öğrenme ortamının hazır olmasının, öğretici ve öğrencileri o temaya uygun etkinliği yapmaya zorladığını, farklı mekânlarda yapılan etkinliklerle çocukların kendi ile barışık olduğunu, ifade etmiştir. **5Ö**, kursunda bulunan bazı öğreticilerin branş derslik sınıfı kullanmak istememe sebebini, çocukların dağılan materyalleri toplamaması olarak belirtmiştir.

Öğreticilerden **6Ö**, aynı etkinliği farklı mekânlarda yaptığında, çocukların daha çok eğlendiğini ve öğrenme hissinin oluştuğunu ifade etmiştir. **6Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, her sınıfın etkin kullanıldığını, çocukların geniş mekânlarda mutlu olduklarını, branş derslik sınıflarının temayı destekleyen zengin materyalle donatılması gerektiğini, çocukların sınıfa girdiklerinde, öğretici hiçbir şey söylemeden hazır hale geçip etkinliği beklediklerini ifade etmiştir. **(6Ö):** *"Etkinlik sınıfına girdiğimde, hadi arkadaşlar şimdi etkinlik yapacağız. Kalemliklerinizi alın gibi bir şey söylememe gerek olmuyor. Çünkü çocuk zaten o sınıfa girdiğinde, otomatikman gidip kalemliğini alıyor. Ve yerine oturuyor. Çocuklar hikâye sınıfına girdiğinde hazır bir şekilde halka oluyorlar ve başlıyoruz hikâyeyi anlatmaya, ben çocuklara hadi şimdi sessiz oluyoruz. Hikâye okuyacağım demiyorum."* demiştir.

Öğreticilerden **7Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, sınıflarda bulunan her şeyin, çocukların ulaşabileceği alanlarda olduğunu, yeni bir sınıfa geçiş ile çocukların farklı bir etkinliğe hazır olduklarını ifade etmiş, branş derslik sınıflarında yapılan işin verimliliğinin faydasının fark edildiğini söylemiştir. **(7Ö):** *"O yüzden hep söylerler, şu minimum yerden maksimum hizmet almaya çalışıyoruz. Ve bunu sağlıklı bir şekilde*

sağlıyoruz. Yaptık oldu, gibi değil de gerçekten güzel ve verimli bir şekilde yapılmaya çalışılıyor. Öğretmenler, yardımcı öğretmenler olsun, resmi görevli öğretmenler olsun, hepsi sene sonunda aynı fikre varıyorlar. Gerçekten güzel dolu dolu bir sene oldu ve bu sistem gerçekten çocuklar için verimliydi diyorlar. Olumsuz bir şey duymadım. Bazen şöyle oluyor, keşke sınıflarımız biraz daha büyük olsaydı, diyoruz. Ama bu sistemden memnunuz. Şartları değiştiremediğimiz için kursumuz adına bundan memnunuz." demiştir.

Öğreticilerden **9Ö** pandemi döneminde sabit sınıfta kaldıklarını, sabit sınıf kullanımında günlük rutinlerde aksamalar olduğunu, branş derslik sistemindeki gibi düzenli devam edemediğini söylemiştir. **(9Ö):** *"Çocuklar çok sıkıldılar böyle olunca. Bizler de sıkıldık, çocuklar da sıkıldı. Plan olmadı açıkçası, plana sadık kalamadık. Ben bir tarafta Kur'an dersini alırken, çocuk bir tarafta oyun oynadı. Drama dersleri, faaliyetler karıştı, alanlar dar olduğu için faaliyetler zor yapıldı. Gerçekten o dönemde bir sınıfta çok zor oldu, ama branş derslik sınıflarında daha hoş oluyor."* demiştir. **9Ö** branş derslik sınıfında çocukların derse odaklandıklarını, sabit sınıf uygulamasında, sınıfta bulunan materyallerin çocukların odaklanmasını zorlaştırdığını ifade etmiştir. **(9Ö):** *"Mekân niteliği farklı sınıfta, Kur'an dersini alırken çocuklar cüzlerine çalışıyorlardı. Ezberle ilgili kartlarımız oluyordu, kutularımız oluyor, bunlarla ilgili bir şeyler oynuyorlar. Ve bunda sıkıntı olmuyor. Ben sure tekrar ederken, onlar da bizimle beraber tekrar ediyor. Ve dikkatleri dağılmıyordu. Ama kla* sabit *sik sınıfa geldiğimizde,* sabit *sınıfta, her şey o sınıfta mevcut, oyuncaklarda o sınıfta mevcut, etkinlikler de o sınıfta mevcut, boyama kalemleri mevcut, çocuğun dikkati başka şeylere kayabiliyor."* demiştir. Sabit sınıf sisteminde oyuncakların sınıfta olmasının, çocukların oyun saatini beklemesini, derse odaklanmasını zorlaştırdığını söyleyen **9Ö**, branş derslik sınıfının, çocuğu; dinlemeye, dersin etkinliğini yapmaya hazırladığını ifade etmiştir. **(9Ö):** *"Mesela drama dersinde, sabit sınıflarda ben dersi anlatırken, dramayı yaptırırken, çocuk başka alanla ilgilenebiliyor, kafası karışabiliyor. Veya dinlemek istemeyebiliyor. Ama branş derslik sınıflarında bizim bir oturma düzenimiz var. Drama sınıfına geçtiğimizde, öğrencilerimiz sandalyelerine hilal şeklinde diziyoruz. Oraya oturuyorlar ve drama yapacağımızı biliyorlar. Ve oradan takip ediyorlar. Hazır olmuş oluyorlar… Bu şekilde oyun açısından da oyun saatimiz belli olduğunda, mekân niteliği farklı sınıflarda, çocuk oyun oynayacağını biliyor. Oyun saatinde oyun oynuyorlar. Karışıklık*

olmuyor. Dediğimiz gibi sabit sınıflarda bir kitap etkinliği yapacaksak, etkinlik de orada olduğunda, kitap da orada olduğunda, oyuncak da orada olduğunda karışıklık olabiliyor..." demiştir. Branş derslik sınıfı kullanımında, çocuğun sınıfa girdiğinde, orada ne yapılacağını anlaması gerektiğini ifade eden **(9Ö):** *"Sınıfların ihtiyacına göre malzeme, yani bir sınıf Kur'an sınıfı ise ona göre malzeme, spor sınıfı ise ona göre malzeme, sınıfın dizaynı ona göre yapılmalı. Açıkçası eğer bir sınıf Kur'an sınıfıysa, elif-ba harfleriyle duvarlar süslenmeli veya onunla ilgili materyaller olmalı. Kur'an-ı Kerim, projeksiyon aleti olmalı. Ama faaliyet sınıfı ise, mesela ona göre düzenlenmeli, etkinlikler için materyaller olmalı, oyuncak sınıfıysa ona göre düzenlenmeli, önemli olan sınıfın içeriği, zaten çocuk o sınıfa girdiyse o sınıfın ne olduğunu anlamalı yani."* demiştir. **9Ö** zengin uyaranlardan oluşan bir çevrenin çocuğa ne yapacağını öğrettiğini, eğitim kalitesini arttıracağını ifade etmiştir. **(9Ö):** *"Materyallerin hazır olması lazım. Sınıflar dolu dolu olmalı, tamam bizim kursumuz açısından gayet güzel, ama daha da verimli olması için, o sınıfta ne yapılıyorsa o sınıfa uygun etkinliğin hazır olması lazım. Dediğim gibi drama sınıfında mesela bir sahnenin olması, kuklaların olması, kıyafetlerin olması, bu şekilde olursa daha güzel geliştirilebilir. Etkinlik sınıfı olacaksa mesela, müzik panosu, resim panosunun olması, yani bu şekilde, materyal açısından ne kadar güzel yerlerimiz olursa, biz de ona göre geliştiriyoruz. Sistemli olması, sınıfların geniş olması, büyük olması yani çocuğun rahat edebilmesi, havadar olması, bunlar da çok önemli."* demiştir.

Öğreticilerden **11Ö** branş derslik sınıflarında çocukların ne yapacaklarını bilmesinin çocukları rahatlattığını ve okula kolay adapte olmasını sağladığını, farklı materyallerin olmasının, çocuğun merak dünyasını harekete geçirdiğini, çocukların derse motive olmuş olarak başladıklarını ifade etmiştir. **(11Ö):** *"Branş derslik sınıflarında çocuklar hemen sınıfa adapte oluyorlar. Ders sınıfındaysak, hemen herkes yerine oturuyor ve diyor ki, öğretmenim biz hangi boya kalemlerimizi çıkartalım. Biz bugün hangi kitabı yapacağız. Hemen direkt bunu soruyorlar. Oturuyorlar ve hemen direkt bunu soruyorlar. Hani çocuklara tekrardan, hadi bakalım bugün ders yapalım, kitap yapalım, defter çıkaralım, boya çıkaralım, demiyoruz. Direkt onlar söylüyorlar. Çünkü o sınıfa girdiğimizde, ne yapacaklarını biliyorlar."* demiştir.

Öğreticilerden **12Ö** ders materyallerinin sınıfta hazır olmasının çocukların derse odaklanmasını sağladığını ifade etmiştir. Öğreticilerden **13Ö** branş derslik sınıflarında

öğrenmenin kolay olma sebebini, sınıflarda bulunan hazır, zengin materyaller, işitsel ve görsel materyaller, bu materyallerin belli aralıklarla değiştirilmesi, materyallerin sınırlı sayıda olması, sınırlı seçenekler arasında çocuğun kolay karar vermesi ve çocukların sınıflarda hareket edecek alanlarının olması olarak aktarmıştır.

Sabit sınıfla beraber branş derslik sınıfı uygulamasını kullanan **15Ö,** branş derslik sınıflarında sadece o temaya ait materyallerin olmasının, çocukların etkinliğe, derse ve öğreticiye odaklanmasını kolaylaştırdığını ifade etmiştir. **15Ö** sabit sınıftaki materyallerin sıradanlaştığını, aynı etkinlik farklı bir sınıfta yapıldığında çocukların merak ettiklerini, heyecanlandıklarını, daha fazla ilgi gösterdiklerini aktarmıştır. **(15Ö):** *"Bizim kursumuzda fen ve deney odası var. Orada akıl oyunlarımızın olduğu ayrı bir bölüm var. Orayı da ayrı bir şekilde söyleyebiliriz. Akıl oyunlarının çeşit çeşit. Çocuklar aslında sınıflarımızda da akıl oyunları oynuyorlar. Ama akıl oyunları sınıfına gidecekleri zaman kendilerini çok farklı bir yerde zannediyorlar. Onlar için daha heyecanlı daha eğlenceli geçiyor… Mesela masal okuma alanımız var. Orada da masal ağacımız var. Ağaçların olduğu bir duvar, onun önünde kitap okumalarımızı yapıyoruz. Bu da çocukların ilgisini çekiyor. Güzel dinliyorlar. Sınıf içerisinde de kitap okuyoruz. Ama oranın ayrı bir havası var. Onun dışında sinevizyon dediğimiz bir yer var. Haftanın bir günü çocukları 15-20 dakika o haftanın konusuna uygun bir şekilde çizgi filmler, dini içerikli çizgi filmleri izlediğimiz bir yer var. Sınıf içinde de bazen konu ile ilgili ufak bir şey olduğunda açıyoruz. Ama oraya gittiklerinde daha fazla dinlemeleri açısından da daha farklı oluyor. Bu şekilde bizim sınıflarımız..."* demiştir.

Sonuç olarak, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin en yoğun şekilde ders motivasyonu ve odaklanmaya etkisi olduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğreticilerin branş derslik sınıfları hakkındaki görüşleri incelendiğinde öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin öğrenmesine ve derse odaklanmasına fayda sağladığını ifade ettiği görülmektedir. Branş derslik sınıflarında, sınıfların temaya uygun olarak dizayn edilmesi, sınıflarda bulunan materyallerin zengin, hazır ve çeşitli olması, sınıf değiştirerek farklı etkinlikler yapılması, öğrencilerin dikkatini arttırmakta, merak duygusunu uyandırmakta, motivasyonunu yükseltmekte ve öğrenme hissini oluşturmaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin kendi başına bir şeyler öğrenmesine, planlı ve öz denetimli olmasına, kendi ile barışık olmasına katkı sağladığını

belirtmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının sabit sınıflara göre daha verimli ve eğlenceli olduğunu ifade etmişlerdir.

4.5.2. Ders Kazanımına Ulaşmadaki Etkisi

Öğreticilerle yapılan görüşmelerde branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin, ikinci yoğun ifadesinin ders kazanımına ulaşmadaki etkisi olduğu bulgularda tespit edilmiştir. Görüşme yapılan öğreticiler, sınıflarda ders materyalinin hazır olmasının, gün içerisinde farklı sınıflara geçmenin; derslerin daha planlı, sistemli devam etmesini sağladığını, çocukların ders kazanımlarına ulaşmasını kolaylaştırdığını ifade etmişlerdir. Öğreticilerin görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Öğreticilerden **1Ö** sabit sınıf sisteminde ders materyalleri hazır olsa bile öğreticilerin kullanamadıklarını: *"Sabit sınıfta, dediğim gibi malzemelerin her şeyin tam olsa dahi, elinin altında olamadığı için kullanamıyorsun. Sonra sanat faaliyetine iki saat vakit ayırıp, dramayı ya da müziği ihmal ediyorsun. Ama mekân niteliği farklı sınıfta bunu yapamazsın, zamanın bitecek çıkacaksın ve diğer sınıf gelecek, oradaki faaliyeti yapmak zorundasın. Her gün hikâye kitabı okumak zorundasın, bunu sabit sınıfta yapmıyorsun."* söylemiştir. Branş derslik sınıfı kullanımının yeni atanan öğreticilere ne yapacaklarını öğreten bir sistem olduğunu söyleyen **(1Ö):** *"Ben bu programı, mekân niteliği farklı sistemi biraz da şu yüzden yaptım. Fahri arkadaşlar geliyor ya da çok 4-6 yaş tecrübesi olmayan arkadaş geliyor okula, sen tecrübelisin, ama veli okul olarak baktığı için o kursun bütün sınıflarından aynı kaliteyi bekliyor. Bütün sınıflarda böyle olunca şimdi şöyle bir şey de yok, bazen arkadaşlar sadece Kur'an-ı Kerim diyor, din eğitimini ihmal ediyor. Kimisi Sadece din eğitimine yöneliyor, akademik okula hazırlık derslerini ihmal ediyor. Bunu böyle yapınca, yani mekân niteliği farklı sınıf yapınca, mecbur hoca drama sınıfı saati mecbur, oraya gidecek ve mecbur oradaki materyallerle bir şeyler yapacak, başka bir şey yapamaz. Yani orada hocayı kendini geliştirmeye zorluyoruz. Biraz çaktırmadan bunu yapıyoruz bu sistemle."* demiştir. Branş derslik sisteminde, sınıfın yapılacak etkinliğe göre düzenlenmiş olmasının, kazanıma ulaşmayı kolaylaştırdığını söyleyen **(1Ö):** *"Bir tane sınıfım, masalar, sıralar, kalemler, boyalar, masa başı faaliyet gerektirecek her türlü şeyin olduğu yer, etkinlik sınıfıydı, orada, işte kesme, çizme, yazı çalışmaları, onların hepsini orada yapıyordum. Bir diğer sınıf Kur'an sınıfıydı, elifba ve*

harf öğretirken kullanabileceğimiz oyuncaklar, materyaller, Kur'an dersine daha uygun olan eşyalar, hepsi Kur'an sınıfındaydı, Kur'an sınıfında projeksiyon vardı. Kur'an dersinde işimizi kolaylaştırsın diye toplu derslerde kullanmak için Kur'an sınıfını da öyle yapmıştık. Ben toplu ders yapıyorum. Kur'an dersinde birebir ders almıyorum çocukların dersini. O yüzden toplu ders yapacak düzeyde gerekli olan bütün materyallerde oradaydı. Bir tane sınıfımız oyun odasıydı." demiştir. Kur'an sınıfında kullanılan materyallerle çocukların harflerle tanıştığını ifade eden **(1Ö)** Kur'an sınıfını bize aktarmıştır. **(1Ö):** "*Parmak boyasından tut da kolayca harf yazabilecekleri legolar, kinetik kum, şey bu şeyler var ya irmik irmik havuzları, küpler, ahşap küpler vardı. Başka ne vardı o tarz şeylerin hepsi o sınıftaydı. İşte hafıza kartları vardı, harflerle ilgili vesaire kendi hazırladığım oyun materyallerim vardı, onların hepsi Kur'an sınıfındaydı*." **1Ö** branş derslik sınıfı kullanımında sınıftan sınıfa geçişin, çocukların yapılan etkinliğe, derse odaklanmalarını sağladığını ve daha dikkatli olduklarını: *"Mekân niteliği farklı sınıf bize ne yapıyor? Bu etkinlikleri, bu becerileri geliştirmek için odaklanmada merak unsurunu, yeterli ekipmanı vererek, bizim çocukları diri tutmamızı sağlıyor."* şeklinde ifade etmiştir. Öğreticilerden **2Ö** branş derslik sınıflarında yapılan eğitimin çocukları meraklandırdığını, eğitimlerin; planlı, programlı ve tam yapıldığını ifade etmiştir.

Branş derslik sınıflarında, önden hazırlanan yıllık planlarda öğreticilere, özgün içerikler üretebilmesi için esnek alanlar bırakıldığını ifade eden **(3Ö):** *"Değerler eğitimi masal sınıfında yapıldı. O yaptığımız dönemde bu çok güzel gidiyordu, değerler eğitimi olarak sonrasında oyun vardı, bu yıl deneyi ve ülkemi tanıyorum gibi etkinlikler koymuştuk, onda da çocukların durumuna göre fark ediyor tabii. Mesela deneyleri seviyorlar, genel olarak hepsi çok seviyordu. Ülkeler konusunda da oyunla yöresel oyunlarla falan havaya sokup farklı bir etkinlik olarak götürdük. Ya işte dediğim gibi, yani çocuk, ortam, sınıfın ortamı, çocuğun o olaya katılıp dinlemesini çok etkiliyor."* demiştir. **3Ö** sabit sınıf kullanımında, öğreticinin sınıftan çıkmadığını ve diğer öğreticilerle iletişim sağlamadığını, branş derslik sınıfı kullanımında sınıf değiştirme sırasında öğreticilerin bilgi alışverişli yaptığını aktarmıştır. **(3Ö):** *"Ama mekân niteliği farklı sınıflarda, geçişlerde selamlaşmalar var, ben bunu yaptım şunu yaptım demeler var, bu iletişimi daha da arttırıyor, diye düşünüyorum."* demiştir.

Öğreticilerden **4Ö** branş derslik sisteminde çocukların gidecekleri sınıfta ne yapacaklarını bilmesinin, ders kazanımlarına sıkılmadan ulaşmayı sağladığını şu şekilde

ifade etmiştir: *"Sıkıcı değil akıcı bir sistem, bu da çok verimli bir şekilde olmasını sağlıyor. Ben destekliyorum içindeyken de çok sevdiğim desteklediğim bir sistemdi zaten."* **4Ö** branş derslik sisteminin öğretici ve öğrenci için verimli bir sistem olduğunu, zengin materyallerle kazanıma ulaşmamızı sağlayan, çocukların mutlu bir öğrenme süreci yaşadığını aktarmış: *"Gerçekten her girdiğimiz sınıfta, dersleri eğitimleri çok güzel alabiliyorlardı, bunu gözlemliyordum. Ama bir sınıfta kaldıklarında çok sıkılıyorlardı, o yüzden eğitim verimli olmuyordu. Şöyle, öğrenciye gerçekten çok büyük bir verimle kazanımları verdiğimizi düşünüyorum. Yani o sınıf tamamen öğrencinin algısına, o etkinliğe dönük olması, öğrencinin o materyallere ulaşabilmesi kullanabilmesi, öğrencinin mutluluğunu görmek, oradaki verimini görmek en küçük yaş grubunda bile bütün sınıflardaki etkinlikleri çok güzel bir şekilde kavradığını görmüştüm. Ben büyük yaş grubunda da çalıştım. Bu sistemde küçük yaş grubunda da çalıştım. Hepsini tecrübe ettim. Gerçekten öğrenci için çok çok verimli bir sistem."* ifadesinde bulunmuştur.

Branş derslik sınıflarında, öğrenme alanlarını oluşturmanın yorucu ama verimli olduğunu söyleyen **5Ö** arada sınıfları birleştirdiklerini ve öğreticilerin kullandıkları farklı teknikleri gözlemlediklerini aktarmıştır. Öğreticilerden **6Ö** branş derslik sınıfı kullanımında, branş derslik sınıfına girildiğinde, o sınıfın etkinliğinin mutlaka yapıldığını, çocuğun o dersin konusunu öğrenmeye hazır olduğunu söylemiştir. Sabit sınıfta etkinliklerin bazen atlandığını söyleyen **6Ö** aynı konuyu farklı sınıflarda farklı yöntem ve tekniklerle işlediklerini ve kazanıma ulaştıklarını ifade etmiştir. Branş derslik sınıfı kullanımının etkisi sorulduğunda (**6Ö):** *"Olmaz olur mu? Bir kere zaten çocuk geldiğinde kendini orada iyi hissediyor. Ben hikâye sınıfında konuyla ilgili hikâye mi okuyorum veya masalımı anlatıyorum. Dramaya geçtiğimde aynı konuyu drama yapıyoruz. Etkinlik sınıfına geçiyorum aynı konu ile ilgili etkinlik yapıyorum. Temalar birbirini tamamlamış oluyor. Bu yüzden ben faydasını görüyorum. Farklı bir şey de kullanmak istemem. Bu düzenden memnunum. Yani kazanımlarında oturduğunu biliyorum."* cevabını vermiştir.

Öğreticilerden **9Ö** çocukların nerede ne yapacağını bilmesinin, sınıfta ders kazanımını destekleyen materyallerin hazır olmasının, dikkat dağıtan materyal olmayışının, branş derslik sınıflarında dersin verimini arttırdığını, çocukları öğrenmeye hazır hale getirdiğini, **7Ö** de branş derslik sınıflarının ders verimliliğini arttırdığını ifade etmiştir. **(9Ö):** *"Sabit sınıfta, şöyle nasıl anlatsam, sabit sınıfta biraz daha karışık oluyor*

din eğitimi. Çocuğun dersini alırken diğer çocuğu aynı anda sabit sınıfta sınıf içinde oyuncaklar var, etkinlikler var, yapbozlar var, çocuğun dikkatini dağıtabiliyor. Özellikle Kur'an derslerini alırken, muhakkak biz Kur'an dersi alırken çocuklar diğer çocuklar, oyun oynuyor, etkinlik yapmak istiyor, bu açıdan sıkıntı yaşıyoruz açıkçası. Ama mekân niteliği farklı sınıfta dediğim gibi çocuk, Kur'an derslerinde, çocuk o sınıfın Kur'an dersine ait olduğunu bildiği için çocuk da ona göre davranıyor." Branş derslik sınıflarında günlük plan olduğunu çocukların daha rahat öğrendiğini söyleyen **(9Ö)**: "H*aftalık ve günlük planımız oluyor. Mesela o plana göre ilerliyoruz. O sınıfta ne yapacağımızı hocalarımızla birlikte düzenlemiş oluyoruz. Böylelikle daha rahat etmiş oluyoruz. Çocuk da düzenli olmuş oluyor. Biz de düzenli oluyoruz karşılıklı. Yani hem çocuk da gerçekten öğrenmiş oluyor.*" demiştir.

Sınıf değiştirmenin çocuklar içinde, öğretici içinde, dersin işlenişini kolaylaştırdığını ifade eden **(10Ö):** *"Yer değiştirmek Zihni üç bölüme ayırıyor. dokuzdan ikiye kadar ama üç sınıf bittiğinde eve gidecek. Bu üç sınıfta ders görmek bizim için önemli. Bunu bilmek bizim de işimizi kolaylaştırır, çocuk için de. Aynı şekilde bu sınıfta dersimiz bitti, kendileri söylüyorlar."* demiştir. Branş derslik sisteminin veriminin amirler tarafından görüldüğünü bu sistemde hiçbir etkinliğin atlanmadığını ifade eden **(10Ö):** *"Mesela zekâ oyunları hocam, ben onu sabit sınıfta yapıyor olsam bir kere yaparım, iki kere yaparım, üçüncüde yorulur bırakırım. Zaten benim ders programım da yok, yapmasam da olabilir diye düşünebilirim. Ama onu yapmadığım da mekân niteliği farklı sınıfta olduğumda, onun bir yeri var. Sistemimi bozmuş olacağım. O yüzden onu bırakamıyorum."* demiştir. Sabit sistemde öğreticinin ruh haline göre günlük rutinlerin oluştuğunu ifade eden **(10Ö):** *"Şunu söyleyebilirim hocam; bu dönem benim için çok psikolojik olarak yorulduğum, sıkıntılı bir dönemdi... Bu aşamada bu durum, yani mekân niteliği farklı sınıfta olmak beni çok rahatlattı. Ben ruhen, psikolojik olarak kötü de olsam, her yönden yalnızdım. Burada müftülük tarafından da yalnızdım. Ama ben dedim kendi kendime, sen bunu yapmaya devam edeceksin… Ben mekân niteliği farklı sınıflarla buna mahal vermemiş oldum. Kurstan çıktıktan sonra dedim ki, elhamdülillah bugünü güzel bir şekilde kapattık, yani o sistemi bir gün içerisinde bitirebiliyorsak, diyorum ki, elhamdülillah bugün güzel geçti. O yüzden bu aşamada beni çok rahatlattığı için yeni atanan hocaların da bunu hissedeceğini biliyorum. Eğer bu sistem yaygınlaştırılırsa hayırlısı olsun inşallah."* demiştir.

Branş derslik sınıflarında çocukların derse odaklanmasının kolay olduğunu, ne yapacaklarını bildikleri zaman dersi çocukların talep ettiğini söyleyen **(11Ö):** *"Hadi bakalım bugün ders yapalım, kitap yapalım, defter çıkaralım boya çıkaralım demiyoruz. Direkt onlar söylüyorlar. Çünkü o sınıfa girdiğimizde ne yapacaklarını biliyorlar."* demiştir. Sabit sınıfla beraber branş derslik sınıflarını kullanan öğreticilerden **15Ö** spor, filim izleme, deney, zekâ oyunları çalışmaları için branş derslik sınıfı kullandıklarını, bu çalışmaları sınıfta yaptıkları zaman yüzeysel olduğunu, bu çalışmalar için özel hazırlanmış branş derslik sınıflarının çocukları heyecanlandırdığını ve daha verimli olduğunu aktarmıştır. **(15Ö):** *"Oyun odalarından bahsedeyim, ya da öncelikle sinevizyondan bahsedeyim. Sinevizyon, öncelikle çocukların, zaten evde de televizyona bağlı bir nesil olduğu için çok heyecanlanarak gittikleri bir yer. Mesela orada, o haftanın konusu ile alakalı olan hikâyeleri ya da çizgi filmleri izletmeye çalışıyoruz. Evde açıldığında belki bu kadar izlemeyebilirler. Ama orada o günün etkinliğini yapıyoruz. O günün konuşmasını yapıyoruz. O günün konu anlatımını yapıyoruz. Ondan sonra oraya geçince bir de onunla ilgili bir çizgi film izlediklerinde gerçekten çok etkili oluyor." ifadesinde bulunmuştur.*

Sonuç olarak, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin ikinci yoğun ifadesinin ders kazanımına ulaşmadaki etkisi olduğu bulgularda tespit edilmiştir. Görüşme yapılan öğreticiler, sınıflarda ders materyalinin hazır olmasının, gün içerisinde farklı sınıflara geçmenin; derslerin daha planlı, sistemli devam etmesini sağladığını, çocukların ders kazanımlarına ulaşmasını kolaylaştırdığını düşündüğü bulgularda ifade edilmektedir. Branş derslik sınıflarında, sınıfların temaya uygun olarak dizayn edilmesi, sınıflarda bulunan materyallerin zengin, hazır ve çeşitli olması, sınıf değiştirerek farklı etkinlikler yapılması, öğrencilerin dikkatini arttırmakta, merak duygusunu uyandırmakta, motivasyonunu yükseltmekte ve öğrenme hissini oluşturmaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin kendi başına bir şeyler öğrenmesine, planlı ve öz denetimli olmasına, kendi ile barışık olmasına katkı sağladığını belirtmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının sabit sınıflara göre daha verimli ve eğlenceli olduğunu söylemiştir.

4.5.3. Branş Sınıfları Arasındaki Geçişlerin Etkisi: Ferahlama

Bu araştırmada branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısının, branş sınıfları arasındaki geçişlerin etkisi: ferahlamaya ilişkin etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Görüşme bulguları aşağıda sunulmaktadır.

Öğreticilerden **6Ö, 7Ö, 8Ö, 9Ö, 10Ö, 11Ö, 12Ö, 14Ö,** branş derslik sınıfı kullanımında, sınıf değiştirmenin çocukları ferahlattığını, rahatlattığını ifade etmişlerdir. **(6Ö):** *"Biz 90 dakika kalıyoruz. Etkinliğimizi bitiriyoruz, oyunumuzu bitiriyoruz, ona göre planlıyoruz günümüzü, iyi geliyor bize, diğer sınıfa geçtiğimizde okula yeni gelmiş gibi oluyor. Aynı sınıfın içinde a şimdi drama yapacağız demek gibi olmuyor. O yenilenme, tazelenme, sınıf değiştirdiğimizde oluyor. O arada su içiyoruz, yürüyoruz, farklı bir yere geliyoruz. Daha iyi oluyor. Çocuklar daha zinde oluyor. Yenilenmiş gibi oluyor. Zihinleri daha açık oluyor. Öğrenmeye daha yatkın oluyorlar."* demiştir. **(9Ö)** *"mekân niteliği farklı sistemde olduğunda, çocuk o sınıfa gidince başka bir etkinlik yapacağını, diğer sınıfa gidince Kur'an okuyacağını, diğer sınıfa gidince ne bileyim faaliyet yapacağını, drama yapacağını, bildiği için sıkılma oranı daha düşüyor."* demiştir. **(10Ö):** *"Dönüşümlü olarak yer değiştirmek, o yer değiştirme sonunda, okulun bittiğini kursun bittiğini fark etmekte insana iyi geliyor. Bunu bilmek insanı psikolojik olarak rahatlatıyor."* demiştir. **(11Ö):** *"Çocuklar sabit kalmayı sevmiyorlar. Ya hocam siz daha iyi bilirsiniz, sınıflarda geziyor olmak çocukları deşarj ediyor. Sanki orada gezerken sınıfları gezerken okulun her yerini gezerken. Ben küçükken hatırlıyorum, bir misafirliğe bile gitsek, eğer görmediğim bir alanı varsa çok merak ederdim orasını. Acaba orada ne var diye. İşte çocuklar geliyorlar. Kursun her alanını geziyorlar ve inanın ki bu kurs benim diyorlar."* demiştir. **(12Ö):** *"Kendi açımdan da, bir öğretmen olarak, sınıfların olması, her sınıf da farklı bir ders yapılıyor olması, beni de daha rahatlatıyor, motive ediyor. Daha iyi derse adapte olmamı sağlıyor. Daha verimli olduğunu düşünüyorum iki taraf açısından da."* demiştir.

Sonuç olarak, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısının, branş sınıfları arasındaki geçişlerin etkisi: ferahlamaya ilişkin etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın öğrencileri ve kendilerini ferahlattığını, rahatlattığını, motivasyonlarını arttırdığını düşünmektedir. Branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmak, öğrencilerin sıkılmadan

farklı etkinlikler yapmasını, okula yeni gelmiş gibi hissetmesini, zihinlerinin açık ve öğrenmeye yatkın olmasını sağlamaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın psikolojik olarak rahatlatıcı olduğunu, kursun her alanını gezmenin çocuklara aidiyet duygusu verdiğini belirtmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın verimli bir sistem olduğunu söylemiştir.

4.5.4. Sınıf Yönetimi Açısından

Bu araştırmada branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısının, sınıf yönetimi açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Görüşme bulguları aşağıda sunulmaktadır.

Görüşme yapılan öğreticiler, branş derslik sınıflarında öğrencilerin sınıfa girdiklerinde ne yapacaklarını bildiklerini ve bu bilginin sınıfı yönetmeyi kolaylaştırdığını ifade etmişler. **(4Ö):** *"Kendileri de artık bu programı çok iyi öğrenmişlerdi. Kafalarında çok iyi oturtmuşlardı. Zaman algısı öğrenciler için çok somut bir hale gelmişti. Çok severek geçiyorduk yani diğer sınıflara buradan anlıyorduk bunu. Günlük rutin oluşturma açısından mekân niteliği farklı sınıf daha çocuklara güven veriyor. Mesela ilk hafta açısından baktığımızda çocuklar her sınıfta ne yapacağını, o sınıfta zamanın nasıl geçeceğini biliyor. Bu çocuklara güven veriyor. Bunu fark ettim."* demiştir.

Öğreticilerden; branş derslik sınıflarının zamanı iyi kullanmayı sağladığını; 14 farklı yerde, planlı olmak gerektiğini 10 farklı yerde ifade etmişlerdir. Öğreticilerden **1Ö**, branş derslik sınıf kullanımında, her sınıfın bir programı ve o sınıfta kalınan belli bir sürenin olduğunu, öğreticinin zaman planlamasını iyi yapması gerektiğini ifade etmiştir. Branş derslik sınıflarının çocuklara sınıfta nasıl davranmaları gerektiğini, zamanı planlı kullanmayı öğrettiğini söylemiştir. Öğreticiler görüşlerini şu şekilde ifade etmişlerdir, **(1Ö):** *"Bir kere dakik olmak konusunda, ister istemez kendini eğitmek zorundasın çünkü senin süren bitince bir başkası gelecek. Burada da gereksiz rehavet, dersi yayarak yapmak gibi şeyleri engellemiş oluyorsun. Branş derslik sınıflarında dakik olmak zorundayız."* **(3Ö):** *"Zaman planlaması çok önemli. Burada zamanı iyi planladığında, çocuklara 'Bu kadar zaman sonra oyun vaktimiz bitiyor ve toplanmaya başlayacağız' diye önden uyarı gönderdiğinde, çocuklar da buna göre kendilerini ayarlayabiliyorlar.*

İnsansın ama daldın, bu yönden hatırlatmayı kaçırdığın anda telaşlanmaya başlıyorsun haliyle. Çünkü düzenli bir sınıf bırakman gerekiyor. **(3Ö):** *Zaten saate göre yaptığımız için her şeyi belirli; ilk dersi yapıp, etkinliği yapıp, sonrasında serbest zamana geçiyoruz. 'Şimdi toplanma zamanı, burada vaktimiz bitti' çocuklar dediğimizde, çocuk kuralı öğrendiği için hemen hızlıca toparlanıp sıraya geçebiliyorlardı."*

3Ö branş derslik sınıflarında zamanı iyi kullanmak, planlı programlı olmak zorunda olduğunu söylemiştir. Karşılaştığı, aklına gelen tek problemin, sınıf değiştirmek için çocuklar sıra olduklarında, birkaç çocuğun birden öne geçmek isteği olduğunu: *"Sıra olurken çocuklar 'İşte öne geçeceğim' diye problem olabiliyordu ama öğretmen bunu yönettiğinde kendine göre kurallar koyduğunda buna çözüm bulunduğunda sorun olmuyor."* şeklinde ifadelendirmiştir. **3Ö** branş derslik sınıf kullanımının öğreticideki etkilerini: *"Mekân niteliği farklı sınıfta, öğretmen de hazır giriyor. Sabit bir mekânda kaldığımız zaman 'Şu kadar daha beklesek mi? Çocuk bu oyunu çok sevdi, eee biraz daha dursak da sonra mı yapsak?' diye bir ikileme düşebilir ama mekân niteliği farklı sınıfta öyle değil. Her şeyi vaktinde yapmak zorundasın yani nasıl diyeyim, planlı branş derslik sınıflarında her şey daha planlı yapmak gibi bir durum oluyor."* cümleleri ile ifadelendirmiştir. Branş derslik sınıfıyla sabit sınıfı kıyaslayan **(3Ö):** *"Mekân niteliği farklı sınıfı olan ortam daha rahat diye düşünüyorum. Belki öbür ortamının da avantajları vardır. Tek sınıfta olmanın da avantajları vardır mutlaka. Ama çocukları idare etmek açısından, çocukların bağının daha kuvvetli olması açısından böyle daha iyi olduğunu düşünüyorum. Çocuğu okula daha çok bağladığını düşünüyorum. Çocuğun derse daha bağlı olduğunu düşünüyorum. Nerede ne yapacağını bilen bir sisteme göre devam ediyor. Hani dediğim gibi belirsizlik yok. 'Bunu bu saatte mi yapsam, şu saatte mi yapsam? Bu uygun olur mu? O uygun olur mu?' Bundan seni alıkoyuyor. Her şey belli burada; bunu yapman lazım."* demiştir.

Öğreticilerden **4Ö** branş derslik sınıflarında sadece dersin kazanımına uygun materyallerin olmasını, çocuğun dikkatini dağıtan unsurların olmamasını, öğrenmeye hazır olması olarak aktarmıştır. **(4Ö):** *"Öğrencinin tamamen o sınıfta yapacağı etkinliğe uygun materyalleri bulması, bilişsel alanına %100 destekliyor. Onun aklını karıştıracak, onun fikrini karıştıracak hiç farklı bir şey olmuyor. Tamamen etkinliğe uygun materyallerle donatılmış bir sınıf oluyor. Bu da bilişsel alanına çok güzel destekliyor."* demiştir.

Öğreticilerden **5Ö** sınıf değişikliğinin çocukların problemlerini çözdüğünü, çocukları rahatlattığını, sakinleştirdiğini söylemiştir. **(5Ö):** *"Mekân olması şart hocam. Farklı bir mekâna çocuk gittiğinde daha mutlu oluyor. Hocam o ruh hali biliyorsunuz ya, ruh hali değişken oluyor. O sınıftan çıkarttığınız zaman çocuk öfke halinden bir anda sakinleşebiliyor. Biz çocukları tanıyoruz. Hocam 'oyun odası' dediğiniz zaman bir anda çocuk sakinleşiyor. Hocam, sadeleşiyor o duygudan uzaklaşıyor. Ben de o çocuğun öfkesini terbiye etme şeklini de orada gördüm; oturup konuşma şeklini de gördüm. Çocuk oda değiştirdiğinde, ortam değiştirdiğinde ben konuştuğum zaman o duygu pekişecek. Ben hiç, pekişmeden o çocuğu başka bir yere götürdüğümde sakinleşiyor."* demiştir.

Öğreticilerden **6Ö** branş derslik sınıf kullanımında zaman planlamasının çok önemli olduğunu, sınıflarda yapılan etkinliklere göre çocuklarda zaman planlamasının yerleştiğini ifade ediyor. **(6Ö):** *"Sınıfa girdiğimizde, öğretmenimiz 'Şimdi bu sınıfta ders çalışacağız, masal dinleyeceğiz, oyun oynayacağız, sonra yemek yiyeceğiz, değil mi?' diyor. Mesela çocuk 'Sonra yemek yedikten sonra annemiz gelecek değil mi?' diye soruyor. Öğretmenimiz de onaylıyor. Orada kendini güvende hissediyor. Zamanı saati bilmedikleri için zamanı etkinliklere göre planlıyorlar."* şeklinde ifadelendirmiştir.

Öğreticilerden **7Ö** çocukların sınıfa girdiklerinde ne yapacaklarını bilmelerinin derse odaklanmalarını kolaylaştırdığını söylüyor. **(7Ö):** *"Çünkü çocuk biz söylemeden bile sandalyesini alıyor. Oturuyor, kitabını alıyor, oturuyor, ne yapacağını biliyor. Bu bizi gerçekten çok rahatlatıyor. Çocukları da çok rahatlatıyor. Çünkü çocuk onun kısa bir süre olduğunu, ders bittikten sonra oyuna geçeceğini, masal okuyacağını, farklı bir etkinlik yapacağını her zaman bunun bilincinde olarak yapıyor. Bu güzel bir şey oluyor."* **7Ö**'ye çocuklar sınıf sınıf dolaşırken sıkılmıyorlar mı? Sorusu yöneltilince **(7Ö):** *"Böyle bir şeyle karşılaşmadım hiç açıkçası, çünkü onlar hareketi seviyorlar. Yorulan belki biz olabiliriz ama biz de ben de mesela hoşlanıyorum hareketten. Bana bir farklılık geliyor. Çocukla beraber ben de değişik bir alana girdiğim için daha rahat adapte olabiliyorum derse, dört senedir hiçbir çocuktan, ben artık dolaşmak istemiyorum diye hissetmedim de duymadım da açıkçası."* demiştir. **7Ö** branş derslik sınıflarının en güçlü yönünü günlük rutinlerin oturması, öğreticinin de öğrencinin de sıkılmaması olarak aktarmıştır.

Öğreticilerden **8Ö** sınıf değişikliği ile çocukların enerjilerini attığını, motive olduklarını ifade etmiştir. Çocukları yönetmekte zorlanan öğreticilere, neden branş derslik sınıfı kullanmadıkları sorulduğunda **(8Ö):** *"Şöyle, çocukları zapt edemediğini*

söylüyor. Zamanının kalmadığını söylüyor. Gittiğinde vaktin yetmediğini söylüyor." demiştir.

Branş derslik sınıflarında günlük rutinlerin çocuklar tarafından anlaşılması, dersin işlenişini kolaylaştırıyor. Öğreticiyi de öğrenciyi de rahatlatıyor, ifadesini kullanan **(9Ö):** *"Mekân niteliği farklı sınıflarda, o etkinlik sınıfındayız, o sınıfta o etkinlikle ilgili malzemeler hazır oluyor. Çocuk oraya girdiğinde o etkinliği yapacağını biliyor. Onun da aklı karışmıyor. Çocuk biliyor ki o etkinliği bitirdiğinde, ister oyun oynayabilecek, başka ders yapacak, başka yere geçecek."* Sabit sınıfta yapılan etkinlikleri değiştirmeye çocukları ikna etmekte zorlandıklarını, branş derslik sınıfının daha planlı olduğunu aktaran **(9Ö):** *"Tabii ki sabit sınıftayken, bu bitmedi daha diyenler oluyor. Boyama bitmeden etkinliğe ya da dramaya geçmemiz gerekiyor. İşte benim boyamam bitmemişti, benim bu oyuncakla oynamam bitmemiş, diye atarlanmalar olabiliyor. Ama branş derslik sınıflarında o saatte oranın faaliyetinin bittiğini, oradan gitmeleri gerektiğini biliyorlar. Yani onu yapacak, o yüzden daha planlı olmuş oluyor. Diğer sistemde aksayabiliyor."* demiştir. Branş derslik sistemiyle oluşan düzeni deneyimlemek gerektiğini ifade eden **(9Ö):** *"Herkes bir deneyimlemeli, hocam çekinmeden deneyerek yaşayarak öğrenmeli. Yani çünkü gerçekten çocuk daha iyi, planlı programlı bir şekilde derslere gelmiş oluyor. Hem de biz planlı programlı bir şekilde derslere gelmiş oluyoruz. Daha güzel daha planlı bir şekilde gelmiş oluyoruz. Öğretmenlerin hepsi bunu bir deneyimlemeli, deneyimlemeden, dışarıdan bunu gözlemlemekle olmuyor. Yani yaşayarak gözlemlemek deneyimlemek gerekiyor."* demiştir.

Öğreticilerden **10Ö**, branş derslik sınıflarında yapılan çalışmaların sınıflara göre şekillendiğini, çocukların hep birlikte ne yapacaklarını bilerek, odaklanmış olarak, sosyal öğrenme ile daha kolay öğrendiğini, öğreticinin de yapacağı etkinlikleri sınıflara göre kodladığı için, daha planlı ve düzenli olduğunu aktarmıştır. Branş derslik sınıflarında, bir sene üç branş derslik sınıfı olan üç grup öğrenci ve üç öğreticinin olduğu kursta idarecilik ve öğreticilik yapan **10Ö**, şu anda tek sınıflı bir kursta üç branş derslik sınıfını, öğrenci sayısı az olan bir bölgede olduğu için bir grup öğrenci ile kullandığını, üç branş derslik sınıfını, tek grup öğrenci ile kullanırken dahi, zaman planlamasına uyulduğunu, çocukların sıkılmadan çalışmalarını yaptığını şu cümlelerle ifade etmiştir: *"İlk önce, zaten çocuk geldiğinde okul öncesinde neler yapması gerektiğini fark etti. Okul öncesi din eğitimini aldı, Kur'an-ı Kerim çalışmalarını yaptı, sanat etkinliği kitap çalışmalarını*

yaptı. Daha sonra dramaya geçti. Dramaya geçerken bir sıkılma falan olmadı." Çocukların zamanla kendilerini ve sınıfı yönettiğini aktaran **(10Ö):** *"Mekân niteliği farklı sınıf olduğu zaman fırsat olmuyor. Şimdi nereye geçeceğiz, şimdi ne yapacağız? Çocuk bunu düşünüyor kendisini. Biz söylemeden hazırlamış oluyor. Ben onlara daha artık şu sınıfa geçiyoruz demeden, öğretmenim şimdi burada ders bitti, şuraya geçelim, şu sınıfa geçelim mi? Diyorlar. Bu bizim için avantaj oluyor. Mekân niteliği farklı olduğu zaman, sınıftan diğer sınıfa geçişte birkaç tane öğrenci, kendisi de grubun yöneticisi gibi algılıyor ve birisi 'Haydi şimdi yuvarlak olalım' diyor veya sıraya sokuyor. Bunu yaparken de biz bir şey söylemeden uyumu kendileri sağlıyor. Ama diğer türlü zaten bir sınıftalar hep oturdukları yerde. Burada birbirlerini yönetme içgüdüsü olmuyor, dağınık oluyorlar. Sistemde dağınık oluyor."* demiştir. **10Ö** branş derslik sınıflarıyla günlük rutinlerin oturmasının; öğrenci, öğretici, kurstaki çalışan dahil herkesi rahatlattığını, kuralların hayata geçtiğini söylemiştir. **(10Ö):** *"Kuralları öğretmeye gerek duymadan, çocuklar pratik bir şekilde kuralları uyguluyor. O açıdan bizim için güzel oluyor. Drama, spor, bunlar bittiği zaman 'Oyun saatimiz geldi' diyorlar, hemen sıraya giriyorlar. 'Ben bu oyuncağı oynayacağım' diyorlar. Oyunları bittikten sonra şimdi masal saatimiz diyorlar. Masal bittikten sonra gideceğiz değil mi? Öğretmenim diyorlar. Ben de evet diyorum. Kendileri bunu kavramış oluyorlar. Bizim onlara bir şey söylememize gerek kalmıyor."* demiştir. Branş derslik sınıflarında oluşan günlük rutinlerin çocukların okul hayatını kolaylaştırdığını ifade eden **(10Ö):** *"Okulu benimsediklerini gördüm, dersleri benimsediklerini gördüm, bunu kendileri de kavradıkları için biz kursumuzda önce bunu yapıyoruz sonra bunu yapıyoruz sonra eve gidiyoruz, her şey bir kural çerçevesinde, sistemli bir şekilde geçiyor. Onların benimsemesinin daha kolaylaştırdığını düşünüyorum."* demiştir.

Branş derslik sınıflarında çocukların ne yapacaklarını bilmelerinin, beklemeyi ve kurallara uymayı kolaylaştırdığını ifade eden **13Ö,** çocukların aynı zamanda sınır eğitimi aldıklarını söylemiştir. **(13Ö):** *"Masal sınıfında, duvarların renginden ışığına kadar, dizaynına kadar, çok önemli buranın farkı tabi ki bu şekilde, duvarda asılı kitaplıklarımız var. Kitaplıklar zaten o sınıfa girdiğimizde çocuk hazır bulunmuş oluyor. Orada çocuğun ne yapacağı o kadar belli ki başka yapabileceği bir şey yok. Çocuğu tamamen biz buna yönlendirmiş oluyoruz. Aslında, ha orada da tabi ki seçim şansı var. Çocuk kitap*

dinlemek istemiyorsa kenarda istediği gibi bir oyun kurabilir kendi kendine, ama çocuğu bir nebze ortamdan dolayı masala hazırlamış oluyoruz." demiştir.

Sonuç olarak, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısının, sınıf yönetimi açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarında öğrencilerin sınıfa girdiklerinde ne yapacaklarını bildiklerini ve bu bilginin sınıfı yönetmeyi kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Araştırma bulgularına göre branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir programı ve süresi olduğu için öğreticilerin, zamanı iyi planlamaları ve kullanmaları gerekmektedir. Bu da öğrencilerin zaman algısını geliştirmekte, planlı ve öz denetimli olmalarına katkı sağlamaktadır. Sadece dersin kazanımına uygun materyallerin olmasının, çocukların dikkatini dağıtan unsurları ortadan kaldırdığı, öğrenmeye hazır olmalarını sağladığı, branş derslik sınıflarında sınıf değiştirmenin çocukları ferahlattığı, rahatlattığı, motive ettiği branş derslik sınıflarında çocukların beklemeyi, kurallara uymayı, sınır eğitimi almayı öğrendikleri anlaşılmaktadır.

4.5.5. Yenilikçi Çalışmalar

Bu araştırmada branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısına yakınının, yenilikçi çalışmalar açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Görüşme bulguları aşağıda sunulmaktadır.

Görüşme yapılan öğreticilerden **5Ö**, branş derslik sınıfı kullanımının öğreticiyi harekete geçirdiğini ve kendini geliştirmeyi gerekli kıldığını ifade etmiştir. **(5Ö):** *"Biz caminin her tarafını kendi evimiz gibi görüyoruz. Oraya yerleşiyoruz. Ben sizin sisteminizde bunu fark ettim. Kendim de uygulanışını da gördüm hocam. Ben Antep'te bulundum, Mardin'de bulundum, Elazığ'da bulundum, Maraş'ta ve şimdi en son Malatya'dayım. Tek bir düzen eğitimini gördüm. Her yerde sabitleşme yani hoca hanımlar kendilerini maalesef geliştirmiyorlar. Bu sistemin kendini geliştirme gereğini bize öğrettiğini görüyorum."* demiştir.

Öğreticilerden **7Ö** değişim ve yenilik alanlarını şu ifadeler ile: *"Bizim kendimizi yenilememiz gerekiyor. Oyuncaklar olabilir, oyunlar olabilir, deneyimlemeleri olabilir. Hani her konuda kendimizi hep geliştirmek istiyoruz. Kitap değişiklikleri olabilir. Bunları hep istiyoruz. Bunu müftülüklerimize de bildiriyoruz ama dönüş olmuyor. Kendi*

açımızdan bir şeyleri yenilemeye çalışıyoruz. Ders içeriğini mesela daha güzel olması için uğraşıyoruz. Verilen müfredatı uygulamaktan ziyade bunu zenginleştirmeye çalışıyoruz. Bu müfredatın nasıl çocukları sıkmadan daha zenginleştirebiliriz? Biz yine de elimizdeki imkânları maksimum seviyede değerlendirebildiğimizi düşünüyorum." şeklinde aktarmıştır. **7Ö** branş derslik sisteminin: *"Bu kursta normal sınıf yapıyor olsaydık çok çabuk sıkılmış olabilirdik. Biz çalışanlar olarak da yorulmuş olabilirdik ama bu sistemin verdiği bir heyecan var. Her sene neler yapabiliriz? Daha fazla ne katabiliriz? diye düşünüyoruz. Çünkü bu bizim de ufkumuzu açan bir sistem açıkçası. Çünkü her içeriği doldurmanız gerekiyor, her sınıfa farklı bir etkinlik bulmanız gerekiyor. Tek bir sınıf mantığından çıkmış oluyorsunuz, o yüzden her sene hepimiz, yani ekip olarak heyecanla daha neler yapabiliriz? Diye düşünüyoruz. Bu sene kapatırken de seneye şunları da mı koysak? Bunları da mı koysak? Bunları da mı yapsak? Diye konuşarak kapattık kursu. Bu bizim için güzel, ufuk açıcı bir sistem oldu."* İfadeleri ile öğreticilerin ufkunu açtığını aktarmıştır. **7Ö** branş derslik sınıflarında görev yapan öğreticilerin heyecanını hiç kaybetmediğini, her sene branş derslik sınıflarını güncellediklerini söylemiştir.

Öğrencileri ile kendilerine ait sabit sınıfı olan **8Ö**, çok amaçlı etkinlikler yapmak için oluşturdukları branş derslik sınıfında yaptıkları çalışmayı aktarmıştır. **(8Ö):** *"Bu alanda etkinlik yaptığımız zaman, özellikle son yaptığımız etkinlikten bahsetmek istiyorum, çünkü öncesi çok fazla aklıma gelmiyor. Ramazan da en yakın zamanda gerçekleştiğimiz bir ramazan atölyesi düzenledik. Orada bununla alakalı süslemeler yaptık. Cami figürü koyduk, Ramazan postası oluşturduk. Her güne çocuklarla orada bir saat 45 dakika olacak şekilde kullanıyorduk. Ramazan postasında bir sürprizimiz çıkıyordu. Bu Peygamberimizin söylediği bir söz oluyordu. O ama o sözü söyleyerek bırakmadık, mutlaka ardından pekiştirecek bir oyun, bir aktivite, bir etkinlik veya küçük bir sürpriz şeklinde ilerledi her gün. Orada ramazan davulları çaldık, mısırlarımızı yedik, Osmanlı macunumuzu yedik. Orada oynadılar."* **8Ö** sürekli değişen etkinlikler yaptıkları çok amaçlı sınıfı şu şekilde anlatmıştır: *"Etkinlik sınıfı dediğimiz yer bomboş bir sınıf. Yapacağımız aktiviteye temaya göre biz orayı kendimiz donatıyoruz. İçeriklerimizi biz oluşturuyoruz, farklılaştırıyoruz. Donatıyoruz sınıfı sonra tekrar bozuyoruz, boşaltıyoruz. Başka bir temayla donatıyoruz sonra tekrar bu şekilde."* **8Ö** 35-40 dakika kaldıkları spor sınıfında yapılan etkinlikleri, şu ifadeler ile anlatmıştır: *"Şarkı ile birlikte onu da*

veriyoruz. Hatta masalla birlikte de veriyoruz. (Gülüşmeler) Hatta bazen dua talimini de burada yaptırıyoruz. Şarkımız bittikten sonra hemen böyle çömeliyoruz. Eskiden öğrendiğimiz dualarımızı, yeni öğrendiğimiz haftanın duasını, ardından tekerlememizi söyleyip, masal minderimizi alıp masalımızı yapıp 'Serbest zaman artık serbestsiniz çocuklar. İstediğiniz gibi 15 dakika oynayabilirsiniz' diyordum."

Sınıf değişikliğinin, çocukları heyecanlandırdığını söyleyen **9Ö** sebebini şu ifadeler ile anlatmıştır: *"Materyallerde farklı bir yere gitmekte, çünkü sınıf değiştirirken çocuklar diğer sınıfların bir etkinlik yaptığını görüyorlar. Diğer sınıftaki öğrenciler farklı bir etkinlik yapmışlar, farklı bir oyuncak tasarlamışlar veya farklı bir şey yapmışlar. 'Bunu ben de yapacağım' diye gerçekten heyecanlanıyorlar. 'O sınıfa bir an önce geçsek' diyorlar. Bazen deneyi yapması için fen bilgisi öğretmenleri çağırıyoruz okulumuza. O çalışmayı genelde etkinlik sınıfımızda yapıyoruz. Önce yapan sınıftan sonra diğer sınıflar oraya gitmek için o kadar heyecanlanıyorlar ki o heyecanla hemen bu ders bitsin, diğer sınıfa geçmek istiyorlar. Çünkü orada bir etkinlik, bir deney yapacağımızı biliyorlar. Çocuğu diri tutuyoruz, bir bakıma uyuşukluğunu engellemiş oluyoruz diyebiliriz."*

Branş derslik sisteminde devam eden rutinlerin öğreticinin kendini geliştirmeye zorladığını ifade eden **10Ö** branş derslik sistemini uygulayan öğreticinin sisteme güvendiğini ve sistemin geliştirilmeye açık olduğunu söylemiştir.

Öğreticilerden **13Ö** branş derslik sınıflarının öğreticiyi yeni teknikler bulmaya zorladığını, öğretici yenilediğini tazelediğini aktarmıştır. **(13Ö):** *"Evet, şöyle düşünüyorum: öğretici çok şey öğreniyor. Her zaman hazır olması gerektiğini ve farklı her zaman bir beyin fırtınası yapması gerektiğini öğreniyor. Öğretici burada, çünkü bir, iki, üç defa aynı şeyi yaptığında kendini tekrar ettiğini görüyor. Burada öğreticinin kendini yenilemesi açısından çok faydalı olduğunu düşünüyorum."* demiştir.

Sonuç olarak branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısına yakınının, yenilikçi çalışmalar açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğreticiyi harekete geçirdiğini, kendini geliştirmeyi gerekli kıldığını, ufkunu açtığını düşünmektedir. Branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir tema ve kazanımı olduğu için öğreticilerin farklı etkinlikler, materyaller, oyunlar bulmaları ve uygulamaları gerekmektedir. Bu da öğreticilerin yaratıcılıklarını arttırmakta, dersleri zenginleştirmekte, öğrencilerin ilgisini çekmekte ve öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıflarında çok amaçlı etkinlikler

yapabildiklerini, farklı alanlarda deneyim kazandıklarını, sisteme güvendiklerini ve sistemin geliştirilmeye açık olduğunu belirtmiştir.

4.5.6. Ekonomik Anlamdaki Etkisi

Bu araştırmada branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin azınlığının ekonomik anlamda etkili olduğunun ifade edildiği görülmektedir. Araştırma bulgularından ekonomikliğe değinen öğreticilerin idareci olduğu anlaşılmıştır. Öğreticilerin branş derslik sisteminin ekonomikliğine ilişkin görüşleri sunulmaktadır.

Öğreticilerden **1Ö**, sabit sınıf sisteminde sınıf malzemelerinin depolarda muhafaza edildiğini, öğreticilerin ellerinin altında olmayan malzemeleri kullanmadıklarını ifade etmiştir. Branş derslik sınıfı uygulamasında, malzemelerin temaya uygun olan sınıfta olduğunu, depolarda saklanmasının önüne geçildiği söylemiştir. **(1Ö):** *"Sınıfta, sadece materyallerin o sınıfta kullanacağınız materyallerin hepsi orada, ama tek sınıf kullandığınızda bütün her şeyi aynı yere koyuyorsunuz. Hem birden fazla almanız lazım. Diğer sınıflarda da ihtiyaçları olacak. Hem bir de onları o kadar çok istifliyorsunuz ki, kullanamıyorsunuz. Kursunuza yeni atanan biri, siz aldınız, siz getirdiniz, siz kaldırdınız, biliyorsunuz. Yeni atanan birisi oraları kurcalamadığı sürece orada ne olduğunu bilmiyor. Ama mekân niteliği farklı sınıf olduğunda, onunla ilgili materyallerin hepsi orada, sınıfta olduğu için ister istemez, şöyle bir bakıp kullanıyor."* demiştir. **1Ö** branş derslik sınıflarında çocukların, tasarruf ederek üretmeyi, kursun her alanından faydalanmayı, israf etmemeyi, mekânı adaletle paylaşmayı öğrendiğini söylemiştir. **(1Ö):** *"Diyanet kursları için gerekli bir şey, çok nadir beş tane kurs anca çıkar. Her sınıfta eşit malzemeler, eşit malzemelerinin alındığı, her öğretmenin aynı eğitim ve beceri düzeyine sahip olduğu, yok yani öyle bir şey, mecbur hepimiz bilenle ve bilmeyenle gelişmek zorunda kalıyoruz. Yani bir de mesela, hocam bir masa sandalyenin tanesi olmuş kaç lira, 500 lira bir sandalye, 16 sandalye alıyorsun, o paraya, dünya kadar kostüm yaptırırsın drama sınıfı için."* demiştir. Sabit sınıflarda bulunan masa sandalye israfı için **(1Ö):** *"Şöyle bir şey var, masa sandalyeyi çok kullanmayan bir öğretmen olsan dahi kullanmak zorunda kalıyorsun. Niye 45 dakika kullanacağım şey için dünya kadar para vereyim. O kadar masraf yapayım. Ve mekânımı öldüreyim. Bu bana hiç mantıklı gelmiyor."* demiştir.

Öğreticilerden **5Ö** branş derslik sınıflarında verilen eğitimin, düşük maliyetle, nitelikli olduğunu ifade etmiştir. **(5Ö):** *"Kolejler niye tutuluyor. Kolejlerde bu olduğu için tutuluyor. Özel okullarda bundan dolayı değerli, ama biz bunu Diyanette neden insanlara parasız sunmayalım ki? Neden insanlar bu kadar yüksek paralar verip de koleje göndermek yerine, devlet eliyle devlet okullarında, devletin diyanet sınıflarında bu yapılabilir. Zor değil, yani ben bunu burada gördüm. Sağ olsun bunu Müftü bey bir söylemeyle, şu an atölyeleri çoğalttı. Mesela mekânlarda bu şekilde oldu. Oldu mu oluyormuş hocam. O yüzden ben mekân niteliği farklı sınıflar diyorum. Hocam tek sınıf yerine mekân niteliği farklı sınıf diyorum."* demiştir.

Öğreticilerden **7Ö** okullarda bulunan sınıfların fiziksel özelliklerinin birbirinden farklı olduğunu, branş derslik sistemle her öğrencinin her sınıftan faydalanmasını sağladıklarını ifade etmiştir. **(7Ö):** *"Şöyle özellikle kurslarımızın fiziki şartları birbirine uymadığı için sınıflar orantısız olabiliyor. Biri küçük, biri büyük, bu çok mümkün. Boyut olarak üç sınıf birbirinden farklı, işlev olarak birbirinden farklı, o yüzden her çocuğun fiziksel ortamdan eşit bir şekilde, iyi yararlanmasını istediğimizden bunu uyguluyorum. Gerçekten de böyle faydalı olduğunu düşünüyorum."* demiştir. branş derslik sisteminde, velinin, verdiği ücretin çok üstünde kaliteli bir eğitim aldığının farkında olduğunu ifade eden **(7Ö):** *"Hep bunu söylüyorum. Ama yine söyleyeyim. Minimum yerden maksimum hizmetler veriyoruz. Verdikleri ücretin çok cüzi bir miktarı karşıladığını, bunun üzerinde bir performans sergilediğimizi veliler de görüyorlar. Bunun farkındalar, bu sene velilerimiz de bizi taltif ettiler. Gerçekten sözleriyle destekliediler toplantılarımıza ve sair geldiklerinde. Bu şekilde güzel bir iletişim halindeyiz. Bir sorun yaşamadık ve güzel oldu elhamdülillah."* demiştir.

Sonuç olarak branş derslik sisteminin faydalarına ilişkin branş derslik sisteminin ekonomik oluşuna dair, en az görüş aktarılmıştır. Ekonomiklik konusuna değinenler idareci öğreticilerdir. İdareci öğretici görüşlerinden branş derslik sisteminin; maliyeti düşürdüğü, nitelikli bir eğitim ortamı oluştuğu, israfı, öğreticilerin depolarda malzeme biriktirmelerini ve gereksiz harcamaları önlediği tespit edilmiştir. Bu sistemde her sınıfın bir tema ve kazanımı olduğu için öğreticilerin sadece gerekli materyalleri kullandıkları, branş derslik sınıflarında masa ve sandalye gibi sabit malzemelerin yerine oyunlar, farklı etkinlikler için malzemeler aldıkları ve bu sayede öğrencilerin ilgisini çektikleri, öğrenmelerini kolaylaştırdıkları anlaşılmaktadır. İdareci öğreticiler, branş derslik

sınıflarının özel okullarda veya kolejlerde uygulanan bir sistem olduğunu, ancak Diyanet kurslarında bunu ücretsiz veya çok düşük bir ücretle sunduklarını belirtmiştir.

Tüm veriler ele alındığında Sonuç olarak, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin en yoğun şekilde ders motivasyonu ve odaklanmaya etkisi olduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir. Öğreticilerin branş derslik sınıfları hakkındaki görüşleri incelendiğinde öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin öğrenmesine ve derse odaklanmasına fayda sağladığını ifade ettiği görülmektedir. Branş derslik sınıflarında, sınıfların temaya uygun olarak dizayn edilmesi, sınıflarda bulunan materyallerin zengin, hazır ve çeşitli olması, sınıf değiştirerek farklı etkinlikler yapılması, öğrencilerin dikkatini arttırmakta, merak duygusunu uyandırmakta, motivasyonunu yükseltmekte ve öğrenme hissini oluşturmaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin kendi başına bir şeyler öğrenmesine, planlı ve öz denetimli olmasına, kendi ile barışık olmasına katkı sağladığını belirtmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının sabit sınıflara göre daha verimli ve eğlenceli olduğunu ifade etmişlerdir. Branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin ikinci yoğun ifadesinin ders kazanımına ulaşmadaki etkisi olduğu bulgularda tespit edilmiştir. Görüşme yapılan öğreticiler, sınıflarda ders materyalinin hazır olmasının, gün içerisinde farklı sınıflara geçmenin; derslerin daha planlı, sistemli devam etmesini sağladığını, çocukların ders kazanımlarına ulaşmasını kolaylaştırdığını düşündüğü bulgulardan anlaşılmaktadır. Branş derslik sınıflarında, sınıfların temaya uygun olarak dizayn edilmesi, sınıflarda bulunan materyallerin zengin, hazır ve çeşitli olması, sınıf değiştirerek farklı etkinlikler yapılması, öğrencilerin dikkatini arttırmakta, merak duygusunu uyandırmakta, motivasyonunu yükseltmekte ve öğrenme hissini oluşturmaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin kendi başına bir şeyler öğrenmesine, planlı ve öz denetimli olmasına, kendi ile barışık olmasına katkı sağladığını belirtmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının sabit sınıflara göre daha verimli ve eğlenceli olduğunu söylemiştir. Branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısı, branş sınıfları arasındaki geçişlerin etkisi: ferahlamaya ilişkin etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın öğrencileri ve kendilerini ferahlattığını, rahatlattığını, motivasyonlarını arttırdığını düşünmektedir. Branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmak, öğrencilerin sıkılmadan farklı etkinlikler yapmasını, okula yeni gelmiş gibi hissetmesini, zihinlerinin açık ve öğrenmeye yatkın olmasını sağlamaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıfları

arasında geçiş yapmanın psikolojik olarak rahatlatıcı olduğunu, kursun her alanını gezmenin çocuklara aidiyet duygusu verdiğini belirtmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın verimli bir sistem olduğunu söylemiştir. Branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısı, sınıf yönetimi açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticilerin yarısı, branş derslik sınıflarında öğrencilerin sınıfa girdiklerinde ne yapacaklarını bildiklerini ve bu bilginin sınıfı yönetmeyi kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Araştırma bulgularına göre branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir programı ve süresi olduğu için öğreticilerin, zamanı iyi planlamaları ve kullanmaları gerekmektedir. Bu da öğrencilerin zaman algısını geliştirmekte, planlı ve öz denetimli olmalarına katkı sağlamaktadır. Sadece dersin kazanımına uygun materyallerin olmasının, çocukların dikkatini dağıtan unsurları ortadan kaldırdığı, öğrenmeye hazır olmalarını sağladığı, branş derslik sınıflarında sınıf değiştirmenin çocukları ferahlattığı, rahatlattığı, motive ettiği branş derslik sınıflarında çocukların beklemeyi, kurallara uymayı, sınır eğitimi almayı öğrendikleri anlaşılmaktadır. Branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısına yakınının, yenilikçi çalışmalar açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğreticiyi harekete geçirdiğini, kendini geliştirmeyi gerekli kıldığını, ufkunu açtığını düşünmektedir. Branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir tema ve kazanımı olduğu için öğreticilerin farklı etkinlikler, materyaller, oyunlar bulmaları ve uygulamaları gerekmektedir. Bu da öğreticilerin yaratıcılıklarını arttırmakta, dersleri zenginleştirmekte, öğrencilerin ilgisini çekmekte ve öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıflarında çok amaçlı etkinlikler yapabildiklerini, farklı alanlarda deneyim kazandıklarını, sisteme güvendiklerini ve sistemin geliştirilmeye açık olduğunu belirtmiştir. Branş derslik sisteminin faydalarına ilişkin branş derslik sisteminin ekonomik oluşuna dair, en az görüş aktarılmıştır. Ekonomiklik konusuna değinenler idareci öğreticilerdir. İdareci öğretici görüşlerinden branş derslik sisteminin; maliyeti düşürdüğü, nitelikli bir eğitim ortamı oluştuğu, israfı, öğreticilerin depolarda malzeme biriktirmelerini ve gereksiz harcamaları önlediği tespit edilmiştir. Bu sistemde her sınıfın bir tema ve kazanımı olduğu için öğreticilerin sadece gerekli materyalleri kullandıkları, branş derslik sınıflarında masa ve sandalye gibi sabit malzemelerin yerine oyunlar, farklı etkinlikler için malzemeler aldıkları ve bu sayede öğrencilerin ilgisini çektikleri, öğrenmelerini kolaylaştırdıkları anlaşılmaktadır. İdareci

öğreticiler, branş derslik sınıflarının özel okullarda veya kolejlerde uygulanan bir sistem olduğunu, ancak Diyanet kurslarında bunu ücretsiz veya çok düşük bir ücretle sunduklarını belirtmiştir.

4.6. Öğreticilerin Branş Derslik Sistemine İlişik Görüş ve Önerileri

Öğreticilerle yapılan görüşmeler neticesinde, öğreticilerin sabit sınıf uygulamalarına ait, sabit sınıf uygulamaları ile birlikte branş derslik sınıfı uygulamalarına ait ve sadece branş derslik sınıfı uygulamalarına ait tespitleri aktarılmıştır.

Öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüşlerinde sabit sınıf kullanımına dair görüşlerinin büyük yoğunluğu kapladığı, sonrasında branş derslik sınıfına ait önerilerde yoğunlaştıkları ve son olarak öğreticilerin azınlığının sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanımına değindikleri görülmektedir. Öğreticilerin görüşleri aşağıda sunulmuştur.

4.6.1. Sabit Sınıf Sistemi Kullanımına Dair

Öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüşlerinde sabit sınıf kullanımına dair görüşlerinin büyük yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticiler sabit sınıf sistemine ilişkin görüşlerini aktarırken, branş derslik sistemine ilişkin görüşlerini de sunmuşlardır. Öğreticilerin sabit sınıf sistemi ve branş derslik sistemine dair görüşleri **Tablo 6.**'da sunulmuştur.

Tablo 6.
Öğreticilerin Sabit Sınıf Sistemi ve Branş Derslik Sistemine Dair Görüşleri

Sistem	Avantajlar	Dezavantajlar
Sabit sınıf sistemi	Öğreticinin kendi sınıfını düzenlemesi ve koruması	Çocukların fıtratına aykırı, zor, yorucu, sıkıcı, monoton, üretmeye engel ve gelişime kapalı bir sistem
		Çocukların diğer sınıflardaki öğrencilerle ve öğreticilerle iletişim kurmasını, farklı alanları merak etmesini ve keşfetmesini engelliyor

		Öğreticilerin sürekli sınıf düzenini değiştirmesini, çok fazla malzeme depolamasını ve hazırlık yapmasını gerektiriyor
		Çocukların hareketlerini kısıtlıyor, enerjilerini boşaltamıyorlar
		Çocukların çevre bilinci zayıflıyor
Branş derslik sistemi	Çocukların farklı alanlarda farklı etkinlikler yapmasına olanak sağlıyor	Öğreticilerin zaman planlamasına dikkat etmeleri gerekiyor
	Çocukların diğer sınıflardaki öğrencilerle ve öğreticilerle iletişim kurmasını, farklı alanları merak etmesini ve keşfetmesini teşvik ediyor	
	Öğreticilerin hazır bir sınıfa girmesini, çok fazla malzeme depolamasına ve hazırlık yapmasına gerek kalmamasını sağlıyor.	
	Çocukların hareketlerine imkân veriyor, enerjilerini boşaltabiliyorlar.	
	Çocukların çevre bilinci olur.	

Tablo 6. incelendiğinde sabit sınıf sisteminde bir avantaj, beş dezavantaj görülürken branş derslik sistemin de bir dezavantaj beş avantaj görülmüştür. Tablo 6.'da sunulan verilere ait öğretici görüşleri aşağıda sunulmuştur.

Daha önce sabit sınıf kullanan şu anda branş derslik sınıflarında görev yapan sabit sınıf sistemindeki avantajı ifade eden **4Ö:** "*Biz alanı ortak kullandığımız için sınıfı alanı her yeri ortak kullandığımız için her yeri sahipleniyorduk. Eğer bir sınıfımız olsaydı herkes sadece kendi sınıfına yönelik etkinlikler yapardı. Herkes kendi sınıfını korumaya çalışırdı öğretmenlerin öyle bir durumu olmuyor ama burada ortak bir kullanım alanı olduğu için okulun genelini bütününü hep koruyoruz*" ifadelerini kullanmıştır.

Görüşme yapılan öğreticilerden **1Ö** sabit sınıf kullanımının çocukların fıtratına aykırı olduğunu, diğer sınıflardaki çocuklarla iletişim kurmayı, okuldaki diğer sınıfları

merak etmeyi engellediğini ve çocukları sınırlandırdığını aktarmıştır. Sabit sınıfta öğreticilerin alanına müdahale ettirmediğini ve öğreticilerin birbiri ile istişareli olmadığını ifade etmiştir. **(1Ö)** *"Yani orada sen yanındaki arkadaşınla, ne kadar istişareli çalışabilirsen o kadar oluyor. Senin sınıfın varken neden başkasının sınıfına ihtiyaç duyarsın, tek sınıftan başka sınıfa gidesin, kendi düzenin var. Bir insanın işte kendi evi var evi rahat, yani bunun gibi kendi sınıfına adapte olunca insan, küçük de olsa, en çok kendi sınıfında rahat ediyor. Bu belli şekilde ister istemez sınır getiriyor."* demiştir. **1Ö** sabit sınıf sisteminde etkinlik malzemelerini depolarda bulundurma zorunluluğunu aktarmıştır. **(1Ö):** *"Mekân bir kere hiçbir şekilde yetmiyor. En az 40 metrekare bir sınıf olmalı ki ben bütün malzemelerimi sere serpe istediğim gibi kullanabileyim. Sürekli dışarı taşmak ve başka alanları kullanmak zorunda hissediyorum. Bu bence en büyük eksisi, sabit sınıfta olmanın."* ifadelerini kullanmıştır. Sabit sınıf kullananların, sabit sınıf dışında rol yaptığını ifade eden **(1Ö):** *"Sadece sınıfın sana ait oluyor. Diğer alanlar ortak olduğu için oralarda özgür ve rahat olamıyorsun. Yani bildiğin şey vardır, iletişimde sosyal medya insana, sokak evinin dışındaki alanların hepsinde insan bir maske kullanır. İster istemez tamamen kendini yansıtamaz. Aynı şey burası için de geçerli, kendi sınıfındayken özgürsün. Ama kapını açtığın andan itibaren, diğerleri ile iletişime geçtiğin için, sen de çocuklarda hareketlerine kısıtlama getiriyor. Ama mekân niteliği farklı da bunu yapmıyorsun. Çünkü kaynaşıyorsun, her yer senin oluyor. Daha özgür kılıyor."* demiştir. Öğreticinin sabit sınıf tercihini, bir sınıfı korumanın, düzenlemenin ona kolay gelmesi olarak aktaran **1Ö**, sabit sınıf uygulamasında sosyal denetimin olmadığını söylemiştir. *"Sen kapını kapatırsın, hiç kimse senin sınıfta ne yaptığına karışamaz. Ama mekân niteliği farklı sınıfta tamamen herkes birbirinden haberdar. Sen çocuğuna kötü davranıyorsan, diğer hoca seni çok rahat görür. Ama kendi sınıfın olduğunda, o da sınıfta başka bir şeyle meşgul olduğu için seni gözlemleyemez. Seni göremez, yani önünde yaşanması lazım, denk gelmesi lazım, ama branş derslik sınıflarında girerken çıkarken ister istemez diğer hocaların da çocuklara karşı tavrı vesaire görüyorsun. Bence bu da mekân niteliği farklı sınıfların güçlüğünü gösteriyor."* demiştir. Sabit sınıfta çevre bilincinin zayıf olduğunu söyleyen **(1Ö):** *"Burası benim sınıfım diyor mesela. Koridora karışmıyor çocuk. Ama mekân niteliği farklı sınıfta her yer ona ait."* demiştir.

Öğreticilerden **2Ö** sabit sınıfın; zor, yorucu, sıkıcı, üretmeye engel ve gelişime kapalı olduğunu aktarmıştır. **(2Ö):** *"Sabit sınıfta birçok şeyi yapmak, yani bunlar o kadar*

kapsamlı aktarılmıyor ki bunları sabit bir sınıfta yapmak hem öğretmen açısından hem çocuk açısından yorucu, ama öğretmen mekân niteliği farklı sınıfta hazır bir sınıfa gidiyor her şey hazır, her şey belli." demiştir.

Öğreticilerden **3Ö** çocukların aynı ortamda kalmaktan sıkıldığını, sabit sınıfta öğretici ve öğrencilerin diğer öğrencilerle ve öğreticilerle iletişimlerinin olmadığını ifade etmiştir. Milli Eğitime bağlı anaokullarında, altı yıl branş derslik sınıf sisteminin uygulandığı diyanet kursunda, dört yıl görev yapan **4Ö**, çocukların sabit sınıf sisteminde okula adapte olma süresinin daha uzun sürdüğünü, ihtiyaç olan bütün materyallerin sınıfta olmasından dolayı, farklı etkinlikleri yapmanın ders işleyişini zorlaştırdığını, çocukların dikkatini dağıttığını söylemiştir. Dersleri sabit sınıfta nasıl işledikleri sorulduğunda **(4Ö):** *"Yani etkinliği kısa tutmaya çalışıyorduk. Hemen ilgilerini farklı bir yere çekmeye çalışıyorduk. Tabii gün içinde bu zorlayıcı oluyordu. Çünkü bir planımız, müfredatımız, uygulamamız gereken programımız vardı. Ama çok zorlayıcı olabiliyordu. Oyun aletleri, spor aletleri, hepsinin sınıfın içinde olması, öğrencinin çok dikkatini dağıtıyordu. O anda bir kitap çalışması veya farklı fen deney çalışması yapmak isterken, başka bir öğrenci başka bir yere yönelebiliyordu. Öğrenci ve öğretmen açısından çok zor oluyor. Zaten bu yaş grubundaki çocukların ilgileri, odaklanmaları, çok kısa oluyor. İlgiyi toplamak zor oluyordu. Ama genelde sistem bu şekilde ilerliyor. Milli Eğitime bağlı devlet okullarında ve özel okullarda öğretmen içinde, öğrenci için de tek sınıfta bütün materyalleri toplamak zorlayıcı bir sistem."* diye cevap vermiştir. **4Ö** sabit sınıf sisteminde, toplantıların yıllık yapıldığını ve her öğreticinin kendi sınıfının hazırlığını kendisinin yaptığını, etkinlikleri yaparken zamanın tümünün kendine ait olduğunu, istediği çalışmayı istediği kadar uzatabildiğini aktarmıştır. Sınıfların, sabit sınıf sisteminde daha çok dağıldığını ifade eden **(4Ö):** *"Bir öğretmen ya da öğrenci, normalde bir sınıfta olsa, o sınıf normalinden çok daha dağınık, yani bizim mekân niteliği farklı sınıflardan çok daha dağınık ve durulmaz oluyor. Ama genel olarak mekân niteliği farklı sınıflarımız her zaman toplu ve düzenli bir şekilde oluyordu."* demiştir.

İdarecisi olduğu kursta, bir sene branş derslik sınıf sistemini kullandıktan sonra öğreticilerin isteği üzerine sabit sınıf uygulamasına geçen, isteyen öğreticilerle, sabit sınıfla beraber branş derslik sınıfı uygulamasına devam eden **5Ö**, sabit sınıf sisteminin; zor, monoton ve verimsiz olduğunu, çocuklarında kursta aynı yerde sabit kalmayı istemediklerini, çocukların sabit sınıf sisteminde mutsuz olduklarını, velilerin çocukların

sabit sınıfta kalmasını istemediklerini ifade etmiştir. **(5Ö)** *"Veliler, sabit sınıfta çocuğu olan sınıftaki veliler, bana geldiler, dediler ki, hocam ben çocuğumu bu sınıftan almak istiyorum."* demiştir. Sadece sabit sınıfı kullanan öğrencilerin durumunu aktaran **(5Ö):** *"Yani şöyle oldu hocam, ben orada etkinlik yaptırırken, o çocuklar kapıda gelip gelip bakıp gidiyorlardı. Hocam ben de senin öğrencin olabilir miyim? Bu sözleri çok duydum."* demiştir. **5Ö**, sabit sınıfta bulunan farklı uyarıcıların, çocukların derse adapte olmasını zorlaştırdığını söylemiştir. **(5Ö):** *"Milli Eğitim tarzı Montessori sınıflarında eğitim yaptığımız zaman, ilgi köşeleri oluşturabilirsek, bir nevi çocuk orada başarılı olabiliyor. Ama sınıf içerisinde, çocuğa yeni bir şey öğreteceğin zaman, oyuncak orada ya, çocuğu cezbedebiliyor. Hocam çocuk orada ne yapıyor. O saatte oyuncağa dokunmaması gerektiğini tamam öğreniyor. Ama çocuk fıtratı var birde, hocam ne kadar kalabilir çocuk. Çocuk orada oyuncak varken Kur'an derslerinde devam etme, Milli Eğitim dersine devam etme, değerleri anlatma, oyuncağa dokunması için ne kadar süre beklemesi gerektiğini fark edemiyor. Maalesef, tek sınıflarda kalmanın çok dezavantajını gördüm maalesef."* demiştir.

Öğreticilerden **6Ö** sabit bir sınıfta kalınacaksa, sabit sınıf uygulamasının geniş ve havadar sınıflarda olması gerektiğini, sabit sınıfta görev yapan öğreticilerin, velilerin taleplerini göz önünde bulundurarak, bilişsel çalışmalara öncelik verdiklerini, masal ve drama çalışmalarını yapmadıklarını ya da kısa tutuklarını ifade etmiştir. **(6Ö):** *"Arkadaşlar için bilmiyorum ama benim atladığım kısım, daha çok sanırım masal-hikâye olabilir. Çünkü biz de hep okul öncesi üzerine çok düştük. Veliler bizi onun üzerine çok daralttılar. Açıkçası vakit yetmediğinde masal anlatmadığım, hikâye okumadığım zamanlar oldu. Belki ezberi daha az tekrar ettirmişimdir. Mesela dramayı daha kısa tutmuşumdur. Onlar daha çok atlanıyor. Ama okul öncesi kitap çalışmalarını hiç atlamadım. Atlamadığımız tek şey okul öncesi oldu."* demiştir.

Öğreticilerden **7Ö**, sabit sınıflarda çocukların, yorulduklarını, sürekli aynı yerde olmaktan sıkıldıklarını, birbirleri ile iletişim kuramadıklarını, bilişsel öğrenme çalışmalarını daha zor yaptıklarını söylemiştir. **(7Ö):** *"Çocuklar, sürekli aynı sınıf içinde olduğu için çok fazla sıkıldılar. Çünkü orada, o sınıf mekân belli, ulaşılabilen şeyler belli. O yüzden onları sürekli aynı ortamda kullanmak çocukları çok fazla sıktı açıkçası. Ama etkinlik sınıfında olan, içinde aynı şekilde bir masa etrafında oturuyor. Ama bazen çocuk yere yatıp yuvarlanmak istiyor. Sürekli masada oturmak istemiyor. Masa alanı daralttığı*

için çocuk bunu da yapamıyor. Spor sınıfı, aynı şekilde küçük bir alan. Bir hafta boyunca çocuk, spor sınıfında kaldığında da çocukları gerçekten yorduğunu gözlemledik." demiştir. Öğreticilerden **8Ö**, çocukların sabit sınıf kullanımında, daha az kişi ile karşılaştığını, sabit sınıfla birlikte branş derslik sınıfı kullanmayı tercih ettiğini belirtmiştir.

Öğreticilerden **9Ö** çocukların sabit sınıfta, hareketleri kısıtlandığı için sıkıldığını, sabit sınıflarda çocukların sıkılmasını engellemek için belli aralıklarla etkinlikleri değiştirdiğini aktarmıştır. **(9Ö):** *"Sabit sınıf uygulamasında da ders aralarında, işte 40 dakika ders yapıyorsam 15 dakika oyun odasına çıkarıyordum veya başka bir etkinlik yapıyordum ama gerçekten sıkılıyorlardı. Ama bu branş derslik sınıflarında yaptığımızda, bir buçuk saat çocuklar orada duracaklarını biliyorlar bu sıkıcı karşılanmıyor ama mekân niteliği farklı olmayan sınıflarda 40 dakikadan fazla ders yapamıyordum. Muhakkak 10-15 dakika oyun odasına çıkartmak veya hareketli bir şey yaptırmak zorundayım veya bir etkinlik yaptırmak zorunda kalıyordum. Çünkü çocuğu bir yerde sabit bir şekilde oturtamıyorum…"* demiştir.

Öğreticilerden **10Ö** sabit sınıflarda çocukların günlük rutinlerinin öğreticilerin ve çocukların ruh hallerine göre değiştiğini, ders işlemenin öğretici içinde öğrenci içinde çok zor olduğunu, bunun sebebinin çocukların sürekli ders yaptıklarını zannetmeleri olarak aktarmıştır. **(10Ö):** *"Çocukların zihninde sürekli o sınıf ortamı kalıyor. Ders ders ders, din eğitimi dini eğitim dini eğitim, tamamen ders de değil, genellikle çocuklar bu durumdan dolayı sıkılıyorlar. Ve dikkatleri tamamen dağılıyor."* demiştir. **10Ö** kursta birden fazla sınıf varsa branş derslik sisteminin daha verimli olduğunu, sabit sınıf sisteminde daha çok bireysel çalışmalar yapıldığını aktarmıştır. **(10Ö):** *"Onların da uyumlu olmalarını sağlıyor mesela. Benim kendi çocuklarımı düşündüğüm zaman, kendi öğrencilerimi düşündüğüm zaman, hepsi ile birlikte her şeyi birlikte yaptığımız için, grup şeklinde yaptığımız için, bir arkadaşlık aralarında oluşuyor. Ama diğer öğretmenler anlattığına göre etkinliklerde tek tek ilgileniyorlar. Kur'an-ı Kerim'i tek tek okutuyorlar. Kur'an-ı Kerim'i okuturken onlar sadece oyun oynuyorlar. Ne zaman biterse sureleri tek tek çalıştırıyorlar. Ne zaman biterse o zaman sınıfa geçecekler."*

Öğreticilerden **11Ö**, üç branş derslik sınıflı bir kursta üç grup öğrenci ile etkinliklerini yapmaktadır. **11Ö** öğreticilerin branş derslik sınıfını tercih etme nedenlerini, sabit sınıf kullanımında, öğreticilerin sürekli sınıf düzenini değiştirmekten

yorulması olarak aktarmıştır. **11Ö** sabit sınıflarda, öğreticinin zamanı istediği gibi planlaya bildiğini, çocukların sakin hareketsiz oyunlar oynadığını ve enerjilerini boşaltamadıklarını söylemiştir.

Öğreticilerden **13Ö**, branş derslik sınıflarında kullanılan materyalleri, sabit sınıfta kullanmak için çok büyük bir sınıf olmalı, bu olsa bile çocukların bu kadar çeşitlilik içerisinde odaklanması daha zor olur demiştir. **(13Ö):** *"Yani bir sınıfta bunlar olsaydı, bu kadar verimli kullanılması mümkün değil. Kursun bir spor salonu yoksa, sınıfın içinde çocuk hem spor yapıyor hem kitap çalışması yapıyor, hem sanatsal faaliyeti. Bir kere bunun için devasa büyüklükte bir alan olmalı ki dört yaşı düşünemiyorum. Böyle bir sınıfta çocukların zihinleri çok çabuk dağılıyor." demiştir.* Öğreticilerden **13Ö** sabit sınıflarda, çocukların sürekli kısıtlandıklarını, öğreticilerin yapılan hazırlıklar için çok zaman harcadığını aktarmıştır. **14Ö** sabit sınıf uygulamasında çocukların sıkıldıklarını söylemiştir.

Öğreticilerden **15Ö** sabit sınıf kullanan çocukların, farklı etkinlikler yapsalar da sıkıldıklarını, eve gitmek istediklerini, derse odaklanamadıklarını, branş derslik sınıfına geçtiklerinde heyecanlandıklarını ve mutlu olduklarını aktarmıştır.

Sonuç olarak, branş derslik sistemine ilişkin öğretici görüşlerinde sabit sınıf kullanımına dair görüşlerinin büyük yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticiler, sabit sınıf sistemini, çocukların fıtratına aykırı, zor, yorucu, sıkıcı, monoton, üretmeye engel ve gelişime kapalı bir sistem olarak aktarmıştır. Öğreticiler sabit sisteme ilişkin görüşlerini aktarırken, branş derslik sistemine ilişkin görüşlerini de ifade etmiştir, öğretici görüşleri aşağıda sunulmaktadır;

- Sabit sınıf sistemi ile eğiticiler kendi sınıfını istediği gibi düzenliyor ve kendi düzenini koruyabiliyor.
- Sabit sınıf sistemi, çocukların diğer sınıflardaki çocuklarla ve öğreticilerle iletişim kurmasını, farklı alanları merak etmesini ve keşfetmesini engelliyor. Çocuklar aynı ortamda kalmaktan sıkılıyor ve mutsuz oluyorlar.
- Sabit sınıf sistemi, öğreticilerin sürekli sınıf düzenini değiştirmesini, çok fazla malzeme depolamasını ve hazırlık yapmasını gerektiriyor. Öğreticiler bilişsel çalışmalara öncelik veriyor, ancak çocukların dikkatini toplamakta zorlanıyorlar.

- Sabit sınıf sistemi, çocukların hareketlerini kısıtlıyor, enerjilerini boşaltamıyorlar. Çocuklar sakin ve hareketsiz oyunlar oynuyorlar. Çocukların çevre bilinci de zayıflıyor.
- Branş derslik sınıf sistemi ile öğreticiler farklı sınıflarda, farklı çalışmalara yer verebiliyor, ancak zaman planlamasına dikkat etmeleri gerekiyor.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların farklı alanlarda farklı etkinlikler yapmasına olanak sağlıyor. Çocuklar bu sistemde daha heyecanlı, mutlu ve özgür oluyorlar.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların diğer sınıflarla ve öğreticilerle iletişim kurmasını, farklı alanları merak etmesini ve keşfetmesini teşvik ediyor. Çocuklar bu sistemde arkadaşlık kuruyor ve kaynaşıyorlar.
- Branş derslik sınıf sistemi, öğreticilerin hazır bir sınıfa girmesini, çok fazla malzeme depolamasına ve hazırlık yapmasına gerek kalmamasını sağlıyor.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların hareketlerine imkân veriyor, enerjilerini boşaltabiliyorlar. Çocuklar hareketli ve yaratıcı oyunlar oynuyorlar. Çocukların çevre bilinci de güçleniyor.

4.6.2. Branş Derslik Sınıfı Önerileri

Öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüşlerinde branş derslik sınıfı önerileri az yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticiler branş derslik sınıfı önerilerini ve görüşlerini aşağıda sunmuşlardır.

Öğreticilerden **9Ö** bir okulda olması gereken branş derslik sınıflarını ifade etmiştir. **(9Ö):** *"Kur'an kesinlikle olmalı, drama ve hikâye olmalı, etkinlik olmalı, spor ve oyuncak, oyun, yani bunlar, muhakkak müzik, bunlar olmalı yani bence."* demiştir. Öğreticilerden **11Ö** branş derslik sınıflarını kullanan okullarda, çocukların eşyalarını koydukları sınıf haricinde bir yer olmalı. Çocuklar, branş derslik sınıfından başka bir sınıfa geçerken eşya taşımak zorunda olmamalı. **11Ö** branş derslik sınıfını kullanırken; sınıflar geniş olmalı, zaman planlamasına uyulmalı demiştir.

Öğreticilerden **12Ö** beş branş derslik sınıflı bir kursta, sadece branş derslik sınıfları kullanarak çalışmalarını devam ettirmektedir. **12Ö**, branş derslik sınıfları

kullanım sırasının, haftada bir değişmesi gerektiğini, bu değişimle sınıflardan daha adil faydalanılacağını söylemiştir. **12Ö**, branş derslik sınıflarının, hangi tema işlenecekse, hazır olması gerektiğini söylemiştir. Öğreticilerden **15Ö** branş derslik sınıflarının büyük ve sade olması gerektiğini ifade etmiştir.

Sonuç olarak öğreticilerin branş derslik sınıflarına ilişkin görüşleri ve önerileri, sınıfların sayısı, niteliği, kullanımı ve planlaması açısından farklılık göstermektedir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin gelişimine katkı sağladığını, ancak sınıfların geniş, zengin materyallerle hazır olması gerektiğini belirtmiştir. Öğreticilerin azınlığı, branş derslik sınıflarının sabit sınıfla birlikte kullanılmasının verimi arttıracağını ifade etmiştir.

4.6.3. Sabit Sınıf ve Branş Derslik Sınıfını Birlikte Kullanmaya Dair

Öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüşlerinde sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanmaya dair görüşlerinin en az yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticiler sabit sınıf ve branş derslik sınıfının avantajlarını, dezavantajlarını, uygulama zorlukları ve önerilerini ifade etmişlerdir. Sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanmaya dair öğreticilerin görüşleri aşağıda sunulmaktadır.

Öğreticilerden **5Ö** idarecisi olduğu kursta, bir sene sabit sınıf kullanmadan, sadece branş derslik sınıfını kullanmış, altı öğreticisi olan kursta üç öğretici branş derslik sınıfı kullanmak istemediği için sabit sınıf uygulamasına dönülmüştür. **5Ö**, branş derslik sınıfıyla, sabit sınıfı birlikte kullandıklarında; branş derslik sınıfına geçildiğinde, öğreticilerin ne öğrettiğinin farkına vardığını, sabit sınıfla beraber branş derslik sınıflarının, daha kolay kabul gördüğünü, sabit sınıfla beraber branş derslik sınıfının kullanımının verimi arttırdığını ifade etmiştir. **(5Ö):** *"Branş derslik sınıflarında kendine ait sınıfının olması, hocanın işini biraz daha kolaylaştırıyor. Sanırım Diyanet hocaları bunu istiyorlar. Farklı sınıfları dolaşmaktan ziyade, kendi sınıfı olacak, kendi özeli olacak, öğretmen masası, dolabı olacak. Biz de insanız ya, kendimize ait bir yer olacak. Bunu istiyoruz. O da bizim özelimiz oluyor. Onu keşfettim, hocam ben de hoca hanımların bu isteğini gördüm. Bunlar da doğal istekler aslında. Ama bu hoca hanımın o duygusu tatmin olduktan sonra sınıfları gezmesi sistemin verimini arttırıyor."* demiştir.

Öğreticilerden **2Ö** branş derslik sisteminin sabit sınıfla beraber güzel olduğunu; olması gereken branş derslik sınıflarının, sanat sınıfının, Türkiye'yi, Dünyayı, gezegenleri, yıldızları, hayvanları tanıdığımız bir sınıfın, sadece iletişim kurulan boş bir sınıfın olmasını yeterli gördüğünü aktarmıştır. **(2Ö):** "*Onun haricinde hiçbir şeyin olmadığı boş bir sınıfın olması, mesela boş bir alanda çocukların, oyuncak yok hiçbir şey yok birbiriyle kaynaşması, iletişim kurması, böyle bir alanın olmasını ben çok önemsiyorum, adı iletişim sınıfı olsa üç tane sınıf yeter bence, başka gerek yok, mekân niteliği farklı sistem gerçekten güzel"* demiştir.

Branş derslik sınıflı bir kursta, üç grup öğrenci ile 90 dakikada bir başka sınıfa geçerek, derslerin tamamlandığı kursta görev yapan **6Ö**, branş derslik sınıfı kullanımını verimli bulduğunu, branş derslik sınıflarını, kendine ait bir sınıfla birlikte kullanmak istediğini ifade etmiştir. Çocukların güne oyunla başlamaları, her sınıfta başlayan öğrencilere yetecek çeşitlilikte oyuncak ve oyuncakları koyabilecekleri alan, Kur'an ve din eğitimi çalışmalarından sonra bir etkinlik yapmak istenirse sınıfa ait masa sandalyeli özel bir sınıfının olması gerektiğini ifade etmiştir. Sınıfların; geniş ve zengin materyallerle donatılması gerektiğini ifade eden **(6Ö):** *"Mesela drama sınıfında bir sahnenin olması, kukla gösterileri için bir standın olması, hatta belki çocukların oturma düzeni olarak masa sandalye değil de amfi gibi basamakların olması, birbiriyle arkada kaldığında yukarıdan da rahat bir şekilde görebildikleri sahnedeki kişiyi, hoş olacağını düşünüyorum. Kullanışlı olacağını düşünüyorum. Çünkü ben açıkçası drama sınıfında sandalyeyi sevmiyorum..."* demiştir.

Sonuç olarak sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanmaya dair görüşlerin öğreticilerin azınlığına ait olduğu, az sayıda öğreticinin bu sistemin verimi arttırdığı, öğrencilerin farklı alanlarda gelişimine katkı sağladığı ve sınıfların geniş ve zengin materyallerle donatılması gerektiği, az öğreticinin kendine özel sınıfının olmasını istediği tespit edilmiştir.

Tüm bu veriler ışığında sonuç olarak, branş derslik sistemine ilişkin öğretici görüşlerinde sabit sınıf kullanımına dair görüşlerinin büyük yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticiler, sabit sınıf sistemini, çocukların fıtratına aykırı, zor, yorucu, sıkıcı, monoton, üretmeye engel ve gelişime kapalı bir sistem olarak aktarmıştır. Öğreticiler sabit sınıf sistemine ilişkin görüşlerini aktarırken, branş derslik sistemine ilişkin görüşlerini de ifade etmiştir, öğretici görüşleri aşağıda sunulmaktadır;

- Sabit sınıf sistemi ile eğiticiler kendi sınıfını istediği gibi düzenliyor ve kendi düzenini koruyabiliyor.
- Sabit sınıf sistemi, çocukların diğer sınıflarla ve öğreticilerle iletişim kurmasını, farklı alanları merak etmesini ve keşfetmesini engelliyor. Çocuklar aynı ortamda kalmaktan sıkılıyor ve mutsuz oluyorlar.
- Sabit sınıf sistemi, öğreticilerin sürekli sınıf düzenini değiştirmesini, çok fazla malzeme depolamasını ve hazırlık yapmasını gerektiriyor. Öğreticiler bilişsel çalışmalara öncelik veriyor, ancak çocukların dikkatini toplamakta zorlanıyorlar.
- Sabit sınıf sistemi, çocukların hareketlerini kısıtlıyor, enerjilerini boşaltamıyorlar. Çocuklar sakin ve hareketsiz oyunlar oynuyorlar. Çocukların çevre bilinci de zayıflıyor.
- Branş derslik sınıf sistemi ile öğreticiler farklı sınıflarda, farklı çalışmalara yer verebiliyor, ancak zaman planlamasına dikkat etmeleri gerekiyor.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların farklı alanlarda farklı etkinlikler yapmasına olanak sağlıyor. Çocuklar bu sistemde daha heyecanlı, mutlu ve özgür oluyorlar.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların diğer sınıflarla ve öğreticilerle iletişim kurmasını, farklı alanları merak etmesini ve keşfetmesini teşvik ediyor. Çocuklar bu sistemde arkadaşlık kuruyor ve kaynaşıyorlar.
- Branş derslik sınıf sistemi, öğreticilerin hazır bir sınıfa girmesini, çok fazla malzeme depolamasına ve hazırlık yapmasına gerek kalmamasını sağlıyor.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların hareketlerine imkân veriyor, enerjilerini boşaltabiliyorlar. Çocuklar hareketli ve yaratıcı oyunlar oynuyorlar. Çocukların çevre bilinci de güçleniyor.

Öğreticilerin branş derslik sınıflarına ilişkin görüşleri ve önerileri, sınıfların sayısı, niteliği, kullanımı ve planlaması açısından farklılık göstermektedir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin gelişimine katkı sağladığını, ancak sınıfların geniş, zengin materyallerle hazır olması gerektiğini belirtmiştir. Öğreticilerin azınlığı, branş derslik sınıflarının sabit sınıfla birlikte kullanılmasının verimi arttıracağını ifade etmiştir. Öğreticilerin azının sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanmaya dair görüşlerini

aktardığı, öğreticilerin ifadelerinden bu uygulamanın sistemin verimini arttırdığı, öğrencilerin farklı alanlarda gelişimine katkı sağladığı ve sınıfların geniş ve zengin materyallerle donatılması gerektiği, yarıdan az öğreticinin kendine özel sınıfının olmasını istediği tespit edilmiştir.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular okuma kolaylığı sağlamak ve konuya genel bakış açısı kazandırmak amacıyla bulgular bölümünde tespit edilen başlıklar ile araştırmanın alt soruları doğrultusunda branş derslik sisteminin çocukların gelişim alanlarına ilişkin, branş derslik sisteminde uygulanan yöntem ve tekniklere ilişkin, branş derslik sistemine verdikleri değere ilişkin, branş derslik sistemini kullanımının faydalarına ilişkin, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişime etkisine ilişkin öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüş ve önerilerine dair bulgular tartışılmış ve yorumlanmıştır.

EĞİTİMCİLERİN BRANŞ DERSLİK SİSTEMİNİ KULLANIMA İLİŞKİN ALGILARINA YÖNELİK TARTIŞMA VE YORUM

5.1. Branş Derslik Sisteminin Çocukların Gelişim Alanlarına Etkisine İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırmada, öğreticilere branş derslik sınıfında olmanın; çocuklara, öğreticilere, yapılan etkinliklere yansımalarını tespit etmek için sorular sorulmuş, bulgular incelendiğinde, 4-6 yaş programını branş derslik sistemi uygulamasının; çocukların tüm gelişim alanlarına etkili olduğunu ifade eden eğitici görüşleri olmakla birlikte çocukların gelişimine en yoğun katkı sağladığı alanın sosyal ve duygusal gelişim olduğu, sonrasında özbakım becerilerini ve bilişsel gelişimini, az yoğunlukta psikomotor gelişimini, düşük yoğunlukta ise dil gelişimini olumlu etkilediği tespit edilmiştir.

Branş derslik sistemi kullanımı, çocukların sosyal ve duygusal gelişimine öğretici görüşlerine göre en yoğun katkı sağlayan bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıfları hem de kurstaki diğer sınıflarla iletişim kurmalarını, sosyalleşmelerini, duygu farkındalığı geliştirmelerini, sakinleşmelerini, aidiyet duygusu oluşturmalarını, heyecanlanmalarını ve meraklarını beslemelerini sağlamaktadır. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha mutlu, daha verimli ve daha özgür olduklarını gözlemlemişlerdir. Branş derslik sınıf kullanımı, çocukların farklı mekânlar, materyaller

ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. Mutlu (2019) makalesinde branş derslik sisteminin din kültürü ve ahlak bilgisi dersinde öğrencilerin hayal gücünü, özgüvenini, kendini ifade etmesini ve sosyal becerilerini geliştirdiğini belirtmektedir. Bu araştırma sonucu ile gerçekleştirilen DİB 4-6 yaş programını branş derslik sistemi ile uygulama durumu bulgularıyla birbirini desteklemektedir. Bulgular incelendiğinde olumlu etkilenme sebebi olarak; çocukların sınıf değiştirmekten mutlu olmaları, sınıf değiştirirken heyecanlanmaları, sınıflarda yapılacak etkinlikleri merak etmeleri, her sınıfta yapılan çalışma sonrası serbest oyun zamanının olması, değişim sırasında birbirleriyle kurdukları olumlu iletişim olabilir. Bu bulgular, Aral, Yıldız Bıçakcı, Yurteri Tiryaki, Çetin Sultanoğlu ve Şahin, tarafından yapılan araştırma ile desteklenmektedir. Montessori eğitim mekânları kurgulanırken, çocukların tüm gereksinimlerini karşılamalarının yanı sıra olumlu deneyimler kazanmalarına, kendilerini keşfetmelerine ve yeteneklerini ortaya çıkarmalarına uygun kurgulanmalıdır. Aral vd. (2015) yaptıkları araştırmada, okul öncesi eğitim programı ile bütünleştirilmiş Montessori eğitiminin çocukları mutlu ettiği ve gelişimine kalıcı etkisinin olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular, Yalçın'ın fiziksel çevrenin çocuk gelişimine etkisine ilişkin yapılan araştırma sonuçlarıyla da desteklenmektedir. Yalçın (2011) fiziksel çevrenin çocuk gelişimine etkisine ilişkin yapılan araştırma sonucunda; çocukların okul öncesi dönem içinde yaşadığı fiziksel çevre, sosyal, duygusal, bilişsel ve fiziksel gelişimini desteklemektedir. Çocukların keşfedebileceği, sınayabileceği ve öğrenebileceği zengin kaynaklara sahip fiziksel çevrenin, çocukların davranışları üzerinde olduğu gibi, öğrenme kapasiteleri ve yetenekleri üzerinde de olumlu etkilerinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmalar doğrultusunda okulların fiziki donanımının çocukların tüm gelişim alanlarını etkilediği söylenebilir. Branş derslik sınıflarında çocukların branş derslik sınıflarında 4-6 yaş Kur'an Kursu programını uygulayan öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, öğreticilerin, çocukların sosyal ve duygusal gelişiminden daha fazla bahsettikleri tespit edilmiştir. Öğreticiler çocukların sınıf değiştirirken daha çok iletişim kurduklarını, sosyalleştiklerini, mutlu olduklarını, duygularını fark ettiklerini, sakinleştiklerini tekrar etmişlerdir. Öğreticilerin sosyal ve duygusal gelişim üzerinde daha fazla konuşmaları bu gelişim alanını önemsemelerinden kaynaklanmış olabilir.

Branş derslik sisteminin sosyal ve duygusal gelişimden sonra en yoğun şekilde etkili olduğu alanlar özbakım becerileri ve bilişsel gelişim olduğu görülmüştür. Öğretici görüşleri branş derslik sistemi kullanımının çocukların; emanet almak, emanet teslim etmek, saygılı davranmak, kendi seçimlerini yapmak gibi becerileri kazanmalarına imkân veren bir sistem olduğuna işaret etmektedir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda kullandıkları materyalleri, oyuncakları, minderleri düzenlemelerini ve kendilerine ait suluk, terlik, yelek gibi kişisel eşyalarını alarak başka bir sınıfa geçmelerini gerektirmektedir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların görev bilinci, saygı duygusu, seçim yapma becerisi gelişmiş bireyler olduklarını gözlemlemişlerdir. Araştırma bulgularında, branş derslik sınıflarını kullanmanın, çocukların sorumluluk duygusunu geliştirdiği, çocukların kursun her alanını sahiplendiği, temiz ve düzenli olmanın gerekliliğini fark etmeyi sağladığı tespit edilmiştir. Çocuklarda, sadece kendine ait olan eşyaya ve alana değil, arkadaşlarına ve kursa ait materyallere ve alana koruma bilinci oluştuğu anlaşılmıştır. Kiryak ve Altun (2019) yaptıkları araştırmada benzer bulgulara ulaşmış, branş derslik sistemi uygulaması ile çocuklarda sosyal anlamda gelişme olduğunu, sınıf bilinci yerine okul bilincine sahip olmalarını sağladığını aktarmıştır. İbret (2011)'da yaptığı araştırmada benzer bulgular tespit etmiş, branş derslik sisteminin, sınıfta bulunan eşyaların korunmasına katkı sağladığını ifade etmiştir. Çocukların sınıfta bulunan materyalleri dikkatli kullanıp koruma sebepleri, bu alanı belli bir süre kullanıp başka arkadaşlarına teslim edeceklerini fark etmelerinden dolayı olabilir. Yapılan araştırmada sınıf değişimi sırasında çocukların, terlik, suluk vb. kişisel eşyalarını yanına alma sorumluluğunu kazandırmanın bazı öğreticilere zor geldiği, ancak çocuklar alıştıktan sonra bu sorumluluğu yerine getirdiği tespit edilmiştir. Mutlu (2019) yaptığı araştırmada benzer bulgulara ulaşmıştır. Mutlu, öğrencilerin sınıfları dolaşması, çantalarını taşıma durumunda kalması, kendine ait bir sınıfının olmaması, dersliklerin kilitli olması ve öğrencilerin kapıda kalması, öğrenciler açısından bu uygulamanın olumsuz tarafları veya sorun alanıdır. Mutlu konuyla ilgili farklı araştırmalarda da benzer bulgulara ulaşıldığını aktarmaktadır. Bu araştırma, branş derslik sistemini kullanan kurumlarda yapılan araştırma bulguları ile uyuşmaktadır. Branş derslik sınıfı kullanımında öğrencilerin kişisel malzemelerinin bulunduğu bir alana ihtiyaç olduğu bulgusuna ulaşılmıştır. Okul öncesinde branş derslik sınıfı kullanımında kapıların kilitlenme durumu bulunmamaktadır. Kurumda bulunan sınıflar ortak kullanıldığı için

sınıf değiştirme zamanı geldiğinde çocuklar sınıfın boşalmasını beklemektedir. Araştırma bulgularında bekleme sürecinin zor geldiği görülmektedir. Bu süreç branş derslik sınıflarını kullanmanın olumsuz yönü olabilir.

Öğretici görüşlerine göre branş derslik sınıf kullanımı, çocukların bilişsel öğrenmelerini kolaylaştıran ve destekleyen bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. Özyürek vd. (2017) branş derslik sisteminin öğrencilerin akademik başarısını, derse katılımını ve sınıf içi iletişimini olumlu yönde etkilediğini ifade etmektedirler. Bu araştırmada da öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların rutinlerinin oturduğunu, eğlenceli aktivitelere katıldıklarını, merak duygularının arttığını, yeni ortamlara uyum sağlama becerisi geliştirdiklerini ve bu şekilde çocukların bilişsel gelişimine katkı sağladıklarını gözlemlemişlerdir. Yapılan araştırma bulgularında, branş derslik sınıf sistemini kullanan kurslarda her gün bilişsel gelişimi destekleyen kitap çalışması, Kur'an-ı Kerim, harf ve ezber çalışması yapıldığı, deney, zekâ oyunu, sanat etkinliği çalışmalarının haftalık rutin olduğu tespit edilmiştir. Görüşme bulgularında, sadece branş derslik sınıflarını kullanan öğreticiler, bu sınıflarda çocukların, merak ederek, heyecanla, sıkılmadan çalışmalarını tamamladıklarını ifade etmiştir. Sabit sınıf sistemi ile branş derslik sınıflarını beraber kullanan öğreticiler ise bu sınıflara geçtiklerinde çocukların; deney, zekâ oyunu, Kur'an-ı Kerim alanlarında çalışmalarını yaparken daha mutlu olduklarını ve çalışmaya odaklanmada kolaylık yaşadıklarını aktarmıştır. Genel olarak çocukların katılım sağlamakta zorlandığı kitap çalışması ve Kur'an öğrenme çalışmaları için özel hazırlanmış sınıfların çocukların motivasyonunu arttırdığı söylenebilir. Kiryak ve Altun (2011) yaptıkları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmış, ders içeriğine göre oluşturulmuş özel sınıfların çocukların dersleri daha verimli ve etkili biçimde işlemelerini sağladığını aktarmıştır. Branş derslik sınıfı kullanımında benzer sonuçlara ulaşılmasının, sebebi ders içeriğini destekleyen materyallerle oluşturulmuş nitelikli sınıf ortamı veya çocukların mekân değişikliği ile rahatlaması olabilir.

Öğreticilerin yarısından daha azı, branş derslik sınıf kullanımının, çocukların psikomotor gelişimine katkı sağlayan ve mutlu eden bir sistem olduğu görüşündedir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına, bedenlerini özgürce kullanıp

rahatlıkla spor faaliyetlerini yapabilmelerine, böylelikle kaba motor gelişimine, sanat faaliyeti sınıflarıyla ince motor gelişimine pozitif katkı sağladığı görüşündedirler. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların gün boyu sabit bir sınıfta kalmaktan sıkılmadıklarını, her sınıfta enerjik ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Alanda yapılan araştırmalar incelendiğinde; branş derslik sisteminin sosyal bilgiler dersinde öğrencilerin motivasyonunu, psikomotor gelişimini ve mutluluğunu artırdığını ortaya koymaktadır Sayar (2016). Görüşme bulgularına göre branş derslik sınıfı kullanımında etkinlik ve kitap çalışması yapılan sınıflarda masa sandalye bulunmaktadır. Bu sınıflarda çocukların; kesme, yapıştırma, yuvarlama, boyama, çizim, noktaları birleştirme vb. teknikleri kullanarak, ince motor becerisi gelişebilir. Ancak masa sandalyesi olmayan drama, spor, masal sınıfında, alanı rahat kullanıp hareket ederken; oyun oynarken, spor yaparken, oynanan oyunlarla, kaba motor gelişimi desteklenebilir. Bu süreçte çocukların hareket halinde olmaktan mutlu oldukları tespit edilmiştir. Orhan ve Ayan'ın yaptığı araştırma bulguları desteklemektedir. Orhan ve Ayan (2018) yaptığı araştırmada çocukların psikomotor gelişimi için, oluşturulan özel alanlarda; koşmalarını, tırmanmalarını, atlamalarını vb. fiziksel aktiviteleri yapacakları özel güvenli ortamlarda, düzenli spor yapmaları gerektiğini, bu halin çocukların doğasında olduğunu ve bundan mutlu olduklarını tespit etmiştir. Bu araştırmaya göre çocukların mutlu olma sebebi psikomotor gelişiminin nitelikli bir ortamda desteklenmesi olabilir.

Dil gelişimi branş derslik sisteminde en az konuşulan alandır. Öğreticiler, branş derslik sistemi sayesinde çocukların birbirlerine selam verdiklerini, sohbet ettiklerini, masal ve drama çalışmalarına katıldıklarını, Kur'an harflerini daha kolay ve eğlenceli öğrendiklerini, birbirlerini dinlediklerini, tekrar ettiklerini, yardım ettiklerini, paylaştıklarını gözlemlemişlerdir. Kiryak ve Altun (2011), Mutlu (2019) yaptıkları araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşmıştır. Bu araştırmalar, branş derslik sisteminin öğrencilerin öğreticileri ve akranlarıyla daha fazla etkileşimde bulunma imkânı sağladığını, bu durumun da öğrencilerin dil becerilerini geliştirdiğini söylemiştir. Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, çocukların masal sınıfında her gün masal dinlemesinin, drama sınıfında doğaçlama oynanan oyunların, sınıf değişimi sırasında çocukların diğer sınıflarda bulunan çocuklarla ve öğreticilerle selamlaşmasının ve sohbet etmesinin, Kur'an sınıfında yapılan toplu dua okumalarının ve izlenen görsel yayınların çocukların dil gelişimini olumlu etkilediği belirtilmiştir. Branş derslik sınıflarında yapılan

bu çalışmaların dil gelişimini olumlu etkilediği sonucu Duran ve Kenanoğlu'nun araştırma sonuçları ile benzerlik göstermektedir. Duran ve Kenanoğlu (2020) dil gelişimi üzerine yapılan çalışmaları incelediği araştırmasında; çocuk kitaplarının, görsel ve işitsel yayınların, yabancı dil etkinliklerinin dil gelişimini olumlu etkilediği sonucuna ulaşmıştır.

Branş derslik sınıflarını kullanarak eğitim yapan öğreticilerden elde edilen bulgularda, programın, özel hazırlanmış sınıflarda yapılması sonucu çocukların; özgüvenli, mutlu ve heyecanlı oldukları, çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağladığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma bulguları Özkubat (2013) araştırması ile desteklenmektedir. Özkubat araştırmasında; okulların iç ve dış düzenini oluştururken, çocukların gelişim özelliklerini öncelemektedir. Eğitim ortamının eğitimin kalitesi kadar çocukların davranışlarını da etkilediği, çocukların güvende hissettikleri eğitim ortamında eğitim kalitesinin yükseleceği, zengin uyaranlardan oluşan eğitim ortamlarında çocukların daha fazla gelişim sağlayacağı sonucuna ulaşmıştır. Branş derslik sınıflarının çocukların tüm gelişim alanlarına katkı sağlama sebebi zengin uyaranlardan oluşan eğitim ortamı olabilir.

5.2. Branş Derslik Sisteminde Uygulanan Yöntem ve Tekniklere İlişkin Tartışma ve Yorum

Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, 4-6 yaş kurslarında branş derslik sistemini kullanan, öğreticilerin okul öncesi öğretim yöntemlerinden; eğitici drama, oyun temelli öğrenme, masal öyküleştirme, aktif öğrenme, müzikle öğretim yöntemlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Branş derslik sistemini kullanan eğiticiler, tüm bu yöntem ve teknikleri kullanmakla beraber, en yoğun olarak kullanılan tekniğin eğitici drama olduğu, sonrasında oyun temelli öğrenme olduğu, orta yoğunlukta masal öyküleştirme tekniğinin olduğu, sonrasında aktif öğrenme olduğu, düşük yoğunlukta ise müzikle öğretim yöntemlerini kullandıkları tespit edilmiştir.

Branş derslik sistemi kullanımı için öğreticiler, okul öncesi öğretim yöntemlerinden; en yoğun çocukların drama yaparak öğrenmelerine etkili olduğunu düşünmektedir. Branş derslik sistemi kullanımı, çocukların hayal gücüne, özgüvenine, kendini ifade etmesine katkı sağlamakta ve eğlenerek öğrenmelerine imkân vermektedir.

Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân sağlamaktadır. Araştırma bulgularına göre bu sistem sayesinde; çocukların dramaya katıldıkları, role girdikleri, kostüm ve kukla kullandıkları, serbest zamanlarında kendi aralarında drama yapmaya devam ettikleri, drama tekniği ile daha kolaylıkla ve zevkle din eğitimi kazanımlarını aldıkları, çocukların daha aktif, mutlu ve motive oldukları anlaşılmaktadır. Bu nedenle, branş derslik sınıf kullanımının, çocukların gelişimine uygun ve kaliteli bir eğitim ortamı sunan bir sistem olduğu söylenebilir. Bu araştırmada, öğreticilere drama yapmanın zor geldiği, özel bir drama sınıfında olmanın drama yapmayı zorunlu ve daha kolay kıldığı anlaşılmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular Çubuker Soyçelik ve Hotaman (2022) ve Güler (2015)'in yaptığı araştırma ile benzerlik göstermektedir. Çubuker Soyçelik, Hotaman ve Güler araştırmalarında drama yapabilmek için sabit sınıf uygulamasında güçlüklerle karşılaştıklarını bu güçlükleri aşmak için okul yönetimi ve meslektaşlarıyla iş birliği yaparak yaratıcı drama derslikleri oluşturabilir veya mevcut derslikleri uygun şekilde düzenleyebilir yaratıcı drama yönteminin öğrencilerin motivasyon, başarı, sosyal ve duygusal becerilerini geliştirmede etkili bir yöntem olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilerin; masa sandalyesi olmayan, kostüm, hikâye, müzik, çizgi filim vb. materyallerle düzenlenmiş sınıfta drama yaparken mutlu oldukları, heyecanlandıkları, tespit edilmiştir. Ramazan ve Özdemir'in araştırmasında drama kullanımı için benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Ramazan ve Özdemir (2020) yaptıkları araştırmada çocukların en çok dramatik oyun ve blok merkezlerinde vakit geçirdiklerini, bu merkezleri sırasıyla sanat merkezi, müzik merkezi, kitap merkezi ve fen merkezinin izlediği saptanmıştır. Çocukların dramatik oyun merkezini daha çok tercih etme sebepleri bu alanda daha özgür olmalarından kaynaklanabilir.

Branş derslik sistemi kullanımı için öğreticiler, okul öncesi öğretim yöntemlerinden; en yoğun ikinci, oyun temelli öğrenme yönteminin çocukların öğrenmelerine etkili olduğunu düşünmektedir. Oyun branş derslik sistemlerinde derslik olarak ve tüm branş derslerinde kullanılan bir yöntem olup öğreticilerin en çok dile getirdiği terim oyundur. Branş dersliklerinde gerçekleştirilen oyun etkinlikleri; çocukların yeni materyallerle tanışmalarına, ders içeriklerini oyunlaştırarak öğrenmelerine, kendi seçimlerini yaparak sosyalleşmelerine ve mutlu olmalarına imkân vermektedir. Bu araştırma, branş derslik sınıflarında oyun oynamanın, çocukların hem

bilişsel hem de sosyal gelişimlerine katkıda bulunduğunu, özellikle Kur'an eğitiminde etkili olduğunu, öğrenmelerini kalıcı ve eğlenceli kıldığını ve mutluluklarını artırdığını ortaya koymuştur. Bozkurt Genç ve Kumtepe (2014)'nin araştırmasında oyunun her alanda olması gerektiğini ve motivasyonu arttırdığını şu ifadeleri ile desteklemektedir; *"oyunlaştırmacı yaklaşım, öğrenenlerin öğrenme sürecine katılımlarını ve motivasyonlarını arttıran; öğrenme sürecini daha etkili, verimli, çekici, eğlenceli ve sürdürülebilir hale getiren yenilikçi bir yaklaşım olarak karşımıza çıkmaktadır"*.

Branş derslik sistemi kullanımı çocukların masal anlatım yönteminin kullanılması öğretici görüşlerine göre orta yoğunlukta katkı sağlayan bir sistemdir. Öğreticilerin yarısına göre, branş derslik sisteminin çocukların hem dikkatlerini hem de hayal güçlerini geliştirdiğini, masal sonrası oynanan oyun, gerçekleştirilen drama ve sanat etkinliklerinin çocukların hem sosyal becerilerini hem de mutluluklarını artırdığını göstermiştir. Masal branş dersliklerinin olması, öğreticileri masal anlatım yöntemini daha aktif ve kaliteli bir şekilde kullanmasına olanak sunduğu anlaşılmıştır. Yapılan araştırma bulgularında, özel bir masal okuma alanının, farklı boyutlarda masal kitapları ve görsel içeriklerle zenginleştirildiği zaman çocukları masal dinlemeye motive ettiği, öğreticilerin masal sınıfında her gün mutlaka bir masal okuduğu, çocukların masal dinlemeye hazır olduğu anlaşılmıştır. Öğreticilerin her gün okuduğu masalı çocukların dinleme sebebi, masal okunan alanda dikkat dağıtacak kitap dışında materyal olmaması olabilir. Kiryak ve Altun (2019)'un yaptığı araştırmada bu araştırmayı desteklemektedir. Kiryak ve Altun branş derslik sisteminin okul gelişimi üzerine etkisine yönelik öğretici görüşlerinin incelenmesi araştırmasında, branş derslik sistemi ile eğitim-öğretime devam etme kararı alan bir ortaokulda görevli öğreticilerin değişim ve uygulama sürecine yönelik görüşlerini belirlemeyi amaçlamıştır. Araştırmada, Türkçe branşı öğreticinin masal anlatımı yapmak için özel bir sınıf oluşturduğu ve bu sınıfın öğrencilerin ilgisini çektiği belirtilmiştir.

Branş derslik sistemi kullanımında aktif öğrenme, öğretici görüşlerine göre orta yoğunlukta katkı sağlayan bir sistemdir. Öğreticilerin yarısına göre ders içeriğini destekleyen etkin materyallerin, kullanmalarını sağladığı çocukların hem öğrenmelerini hem de ilgilerini artırdığını, tüm öğrenme alanlarına hitap ederek aktifleştirdiğini, değerler ve Kur'an eğitiminde farklı yöntemleri bir araya getirerek derse ilgi, motivasyon ve bilgiyi arttırdığını, çocuğa bilim merakını kattığını, sınıflarda farklı etkinlikler yapmanın ise çocukların hem heyecanlarını hem de yaratıcılıklarını geliştirdiğini

göstermiştir. Branş derslik sistemi kullanımında aktif öğrenmenin öğreticilerin yarısına göre kullanıldığı bulgusu, bu çalışmanın temel amacı olan branş derslik sisteminin aktif öğrenmeyi destekleme düzeyini ortaya koymaktadır. Bu bulgu, literatürde de branş derslik sisteminin öğrencilerin ders içeriklerini daha iyi anlamalarına, ilgi duymalarına ve aktif olarak katılmalarına olanak tanıdığına dair kanıtlarla uyumludur. Ersöz, (2012); Karakaş Özür, (2011). Ayrıca, bu çalışmada elde edilen veriler, branş derslik sisteminin farklı öğrenme alanlarına ve eğitim içeriklerine uyum sağlayabileceğini ve çeşitli materyallerle zenginleştirilebileceğini göstermektedir. Bu durum, branş derslik sisteminin stem eğitimi gibi güncel ve önemli bir eğitim yaklaşımıyla da uyumlu olduğunu düşündürmektedir. Bu nedenle, branş derslik sisteminin aktif öğrenmeyi destekleyen bir sistem olarak değerlendirilebileceği ve öğreticiler tarafından daha fazla tercih edilebileceği sonucuna varılabilir (MEB, 2022).

Müzikle öğretim branş derslik sisteminde en az konuşulan alandır. Sadece bir öğretici, müzik dersinin ve müzik sınıfının, çocukların odaklanma sürelerini arttırdığını, müzik eğitimine uygun dersliklerin varlığını sağlaması dolayısıyla ritim ve doğal müzik enstrümanlarını (parke gibi) rahatlıkla kullana bilme imkânı sunduğunu, birlikte hareket etme, el-kulak koordinasyonunu hem bilişsel hem sosyal becerilerini geliştirdiğini, müzik yapmanın hem keyifli hem de öğretici olduğunu söylemektedir. Yapılan araştırma bulgularında sadece bir öğretici **1Ö** müzik çalışmalarından bahsetmiştir. Müzik çalışmalarının bilişsel gelişime olumlu katkısını belirten **1Ö** kurumda özel müzik sınıfı bulunan tek eğitmendir. Diğer kurumlarda müzik, spor ve oyun sınıfının birlikte olduğu anlaşılmaktadır. Özel müzik sınıfı olan kurumda her gün mutlaka nitelikli bir müzik çalışması yapıldığı anlaşılmıştır. Özel müzik sınıfı olmayan öğreticilerin müzik çalışmasından bahsetmeme sebebi müzik çalışmasını her gün düzenli yaptırmamalarından kaynaklı veya spor ve oyun etkinliklerini daha fazla önemsemelerinden kaynaklanabilir. Müzikle öğretim branş derslik sisteminde en az konuşulan alan olması ilginç bir bulgudur. Bu bulgu, müzik eğitiminin ve müzik sınıflarının öneminin yeterince farkında olunmadığını veya yeterince desteklenmediğini gösterebilir. Müzik eğitimi, çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve psikomotor gelişimine katkı sağlayan bir eğitim alanıdır (Hallam, 2010; Schellenberg, 2004). Müzik sınıfları ise, çocukların müzik yapma, dinleme ve değerlendirme becerilerini geliştirmelerine olanak tanıyan, müzik aletleri, notalar, ritimler ve diğer materyallerle

donatılmış özel sınıflardır. Bu nedenle, branş derslik sisteminde müzik eğitimi ve müzik sınıflarına daha fazla önem verilmesi ve yaygınlaştırılması gerektiği düşünülmektedir. Bu çalışmada, özel müzik sınıfı olan kurumda her gün nitelikli bir müzik çalışması yapıldığı belirlenmiştir. Bu durum, özel müzik sınıfının müzik eğitiminin kalitesini ve sürekliliğini artırdığını göstermektedir. Özel müzik sınıfı olmayan kurumlarda ise, müzik çalışmalarının spor ve oyun etkinliklerinin gölgesinde kaldığı veya düzenli yapılmadığı anlaşılmaktadır. Bu durum, müzik eğitiminin branş derslik sisteminde yeterince değerlendirilmediğini veya desteklenmediğini göstermektedir. Bu çalışmanın bulguları, literatürde de müzik eğitiminin ve müzik sınıflarının önemine dair kanıtlarla uyumludur (Hallam, 2010; Schellenberg, 2004; Şeker & Çilingir, 2022). Bu nedenle, branş derslik sisteminde müzik eğitimi ve müzik sınıflarına daha fazla önem verilmesi ve yaygınlaştırılması önerilmektedir.

Öğreticilerin ve öğrencilerin hareket halinde olmasının, çocuğun zekâ alanına göre bir çalışma yapılmasına olanak sağladığı anlaşılmıştır. Araştırma bulgularında öğreticilerin, eğitim durumları farklı olsa da sürekli bir yenilenme arayışında oldukları görülmektedir. Araştırma bulgusu bu yönü ile Yalçın ve Uzun tarafından yapılan araştırma sonucu ile farklılık göstermektedir. Yalçın ve Uzun (2018) okul öncesi öğreticilerinin kullandığı yöntem ve tekniklerin incelenmesinde tespit edilen değişkenler arasında okul öncesi öğreticiliği ve çocuk gelişimi mezunu öğreticilerin farklı yöntem ve teknikleri, açık öğretim fakültesi mezunu olan öğreticilerden daha fazla kullandıkları sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularında öğreticilerin okul öncesi öğreticiliği veya çocuk gelişimini örgün tamamlamadığı, uzaktan eğitim programları aracılığı ile çocuk gelişimi okuyan öğreticilerin olduğu, branş derslik sınıflarını kullanan tüm öğreticilerin farklı yöntem ve tekniklerden bazılarını kullandıkları tespit edilmiştir. Öğreticilerin farklı yöntem ve teknikleri kullanma sebebi, drama, masal, müzik, sanat, deney, zekâ oyunu vb. sınıfların materyallerinin hazır olması ve bu etkinliği yapmaktan başka seçeneği olmamasından kaynaklı olabilir.

5.3. Öğreticiler Arası İletişime Etkisine İlişkin Tartışma ve Yorum

Öğreticilerin branş derslik sistemi hakkındaki düşüncelerine ilişkin ilk olarak, bu sistemin öğreticiler arası istendik iletişime en yoğun etki ettiği görülmektedir. İkinci olarak,

öğreticiler arası zorunlu iletişime etkili olduğu belirtilmektedir. En az öğretici tarafından zayıf iletişime etkili olduğunun ifade edildiği görülmektedir. Sekiz farklı kursta, görev yapan 15 öğretici ile yapılan görüşme bulgularında, **1Ö** iki öğreticiyle, **2Ö, 3Ö, 4Ö, 12Ö, 13Ö, 14Ö** beş öğreticiyle, **5Ö** altı öğreticiyle, **6Ö, 7Ö, 9Ö** üç öğreticiyle, **11Ö** üç öğreticiyle, **8Ö** beş öğreticiyle, **15Ö** üç öğreticiyle, **10Ö** tek öğretici olarak görev yapmaktadır. Araştırma bulgularında sadece branş derslik sınıfı kullanan kurslarda bulunan öğreticilerin haftalık toplantı yaptıkları, toplantılarda ve sınıf değiştirme sırasında öğreticilerin birbirleri ile iletişim halinde oldukları anlaşılmıştır.

Bu araştırma, branş derslik sisteminin öğreticiler arası istendik iletişime en yoğun etki ettiğini göstermektedir. Bulgular, branş derslik sisteminin öğreticiler arasındaki iletişimi, iş birliğini, istişareyi ve uyumu arttırdığını ortaya koymaktadır. Öğreticiler haftalık toplantılarla sınıflarda işlenen içerikleri, materyalleri ve etkinlikleri planlamakta, birbirlerinin yaptıklarını gözlemleyerek kendilerini geliştirmekte ve birbirlerine destek olmaktadır. Ayrıca, branş derslik sistemi öğrencilere de farklı mekânlarda öğrenme deneyimi yaşama, birbirleriyle kaynaşma ve daha verimli olma imkânı sağlamaktadır. Mutlu (2019)'nun araştırması bulguları desteklemektedir. Mutlunun din kültürü ve ahlak bilgisi öğretmenlerinin branş dersliği uygulamasına ilişkin görüşleri araştırmasında, sistemi uygulamanın öğretmenler arasında iş birliği, istişare ve uyumu arttırdığı görülmektedir.

Bu araştırma, branş derslik sisteminin öğreticiler arası zorunlu iletişime az yoğun etki ettiğini göstermektedir. Bulgular, branş derslik sisteminde öğreticilerin sınıfları teslim almak ve teslim etmek zorunda oldukları için, istemese de birbirleriyle irtibat kurduklarını ve sınıfların durumuna göre iletişimlerinin olumlu veya olumsuz yönde etkilendiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca, branş derslik sistemi öğreticilerin enerjilerini, çalışma azimlerini ve ekip ruhunu birbirlerine yansıttığı, yardımcı personelin de iş yükünü arttırdığı görülmektedir. Bu nedenle, branş derslik sisteminin eğitimde zorunlu iletişimi sağladığı ancak bunun yoğunluğunun düşük olduğu söylenebilir. Bu araştırma Ersöz (2012)'ün araştırması ile farklılık göstermektedir. Ersöz araştırmasında, Devlet okulunda "ikili" yani sabahçı ya da öğlenci şeklinde çalışan öğretmenler, "tam gün" çalışan öğretmenlere göre, branş derslik Sisteminin öğretmenler arası iletişimi azalttığını daha fazla düşünmektedir. Yapılan araştırmada 4-6 yaş kurslarında branş derslik sistemini kullanmanın istendik iletişime en yoğun etki ettiğini, zorunlu iletişim kavramı ile

öğreticilerin istemese dahi birbirleri ile iletişim kurmak zorunda kaldıkları anlaşılmaktadır.

Branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimine etkisine dair öğreticilerden sadece bir öğreticinin branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etki ettiğini ifade ettiği tespit edilmiştir. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etkisi çok düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıfların durumuna ve geçişlere bağlı olarak birbirleriyle sürtüşme yaşayabilmekte, bazı öğreticiler branş derslik sınıfını kullanmayı tercih etmemekte, okulda bulunan diğer öğreticilerle iletişimleri iyi olmayabilmektedir.

5.4. Branş Derslik Sistemine Verdikleri Değere İlişkin Tartışma ve Yorum

Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında branş derslik sınıflarına verilen değer, dört başlık altında toplanmıştır. Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin DİB'na bağlı 4-6 yaş kurslarında branş derslik sistemini kullanmaya dair en yoğun şekilde kullandıkları kavramın "sevme" olduğu, sonrasında sırasıyla önemseme, zorunluluk, zorluk yönlerini ifade ettiği görülmektedir. Branş derslik sınıfı kullanımını benimseme ve hoşnutluk duyma "sevme" branş derslik sınıfı kullanımını kıymetli bulan öğreticilerin görüşleri "Önemseme", öğretici branş derslik sınıflarını kullanmak zorunda ise "zorunluluk", bu sınıfların olumsuz zor yönleri "zorluk" başlıkları altında öğretici görüşlerine ulaşılmıştır. Bulgulara ilişkin tartışma ve yorum sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Araştırma bulgularında en yoğun kullanılan "sevme" kavramıdır. Branş derslik sistemi, öğreticilerin, velilerin ve çocukların memnuniyetini artıran, din eğitimi kazanımlarını destekleyen, çocukların sevgi, mutluluk ve heyecan duygularını besleyen bir sistemdir. Bu sistem, çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına, öğrenmelerine ve sosyalleşmelerine imkân vermektedir. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha kolaylıkla ve zevkle öğrendiklerini, daha aktif, mutlu ve motive olduklarını gözlemlemişlerdir. Öğreticiler ayrıca bu sistemde kendilerinin de enerji ve motivasyonlarının arttığını, işlerini daha kaliteli yapabildiklerini belirtmişlerdir. Bu nedenle, branş derslik sistemi, çocukların gelişimine uygun ve kaliteli eğitim ortamı sunan bir sistem olarak değerlendirilmektedir. Araştırma bulguları Ersöz (2012)'ün

araştırması ile benzerlik göstermektedir. Ersöz'ün yaptığı araştırmada, öğreticilerin çoğunluğu branş derslik sistemi uygulamasını faydalı bulmuşlar ve derslerinin daha verimli geçtiğini belirtmişlerdir. Ayrıca öğreticilerin çoğu, sistem sayesinde öğrencilerin derse ilgisinin arttığını ve araç gereçlerin taşınmadan kaynaklanan yıpranmasının azaldığını belirtmişlerdir. Öğretmenlerinde çoğunluğu branş derslik sisteminin öğrenci motivasyonunu artırdığını düşünmektedir. Bu tespitler araştırma bulguları arasındaki benzerliği göstermektedir.

Araştırma bulgularında ikinci en yoğun kullanılan "önemseme" kavramıdır Görüşme yapılan öğreticilerin çoğunluğu branş derslik sınıfı kullanımından memnun olduklarını, bu sistemin eğitim kalitesini ve öğrenci motivasyonunu artırdığını, velilerin de çocuklarının mutluluğunu gördüklerini, sistemi önemsediklerini belirtmişlerdir. Bazı öğreticiler branş derslik sınıfı kullanımında mekân değişikliği ile enerjilerinin yükseldiğini, fikir birliği olması gerektiğini, sabit sınıf sistemine göre daha verimli olduğunu ifade etmişlerdir. Branş derslik sınıfı kullanımına başlamadan önce tedirgin olan öğreticiler de uygulamaya geçtikten sonra memnun kaldıklarını söylemişlerdir. Branş derslik sınıfı kullanımının hem öğreticiler hem de öğrenciler için faydalı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Sayar (2016)'ın araştırması da bu araştırmanın bulgularını desteklemektedir. Sayar'ın araştırma bulgularına göre, öğreticiler ders için gerekli araç-gerece anında ulaşma, araç gereçleri taşıma zahmetinden kurtulma, araç gereçlerin yıpranmasının önlenmesi noktasında olumlu görüş ifade etmişlerdir. Öğrenciler ise görsel açıdan ve teknolojik olarak eğitim-öğretime hazır temiz bir ortam sunması açısından sosyal bilgiler branş dersliklerine ilişkin olumlu görüş ifade ederken; idareciler ise sosyal bilgiler branş dersliklerini öğrencilerin ilgi ve motivasyonlarını uyarıcı görsellikte, zengin öğrenme materyali ve ortamı sunarak kalıcı öğrenme sağlaması noktasında olumlu değerlendirmişlerdir.

Branş derslik sistemi kullanımı için öğreticilerin yarısının "zorunluluk" kavramını kullandığı görülmektedir. Branş derslik sisteminde zorunluluk kavramı ile bazı öğreticilerin, insanın doğasında olan fıtrî demek istediği, bazı öğreticilerin branş derslik sınıfı kullanmaktan başka seçeneğinin olmadığını ifade ettiği, bazı öğreticilerin de kursun fiziki şartlarının branş derslik sistemini kullanmayı zorunlu hale getirdiğini ifade ettiği anlaşılmıştır. Bulgular branş derslik sisteminin öğreticilerin mesleki gelişimine, öğrencilerin öğrenme ortamına ve okulun fiziki şartlarını daha verimli kullanmaya katkı

sağladığını göstermektedir. Bu bulgular, Sayar (2016)'ın araştırması da bulguları desteklemektedir. Sayar tarafından yapılan çalışmada da branş derslik sisteminin öğreticilerin mesleki gelişimine, öğrencilerin öğrenme ortamına ve okulun fiziki şartlarını daha verimli kullanmaya katkı sağladığını göstermektedir. Araştırma bulgularında, bu sistemin insanın doğasında olduğu, evde farklı odaların farklı işlevi olmasına benzetildiği görülmüştür. Bu sistemde, çocukların kuruma uyum sağlamasının kolay olma nedeni, çocukların bir sınıfta sabit olmaması, kursun her alanını kullanması, kendini özgür hissetmesi olabilir. Branş derslik sistemini kullanmanın olumlu yönleri öğreticilerin çoğunluğu tarafından aktarılmakla beraber, öğreticilerin çoğunluğunun bu sistemi zorunlu olarak kullandığı ve branş derslik sistemini kullanmak istemediğinde kendine ait bir sınıfının olmadığı bulgularda tespit edilmiştir. 4-6 yaş kurslarında branş derslik sisteminin daha verimli olması için öğreticilerin kendini zorunlu hissetmeden isteyerek deneyimlemesi sağlanmalıdır. Bazı öğreticilerin, uygulamanın daha verimli olması için branş derslik sınıflarını kendine ait bir sınıfla birlikte kullanmak istedikleri bulgularda tespit edilmiştir. Araştırma bulgularında, görüşme yapılan 15 öğreticiden, 3'ünün kendi sınıfında bulunan öğrencilerine özel sınıfının olduğu ve branş derslik sınıfları kısa süreli isteğe bağlı kullandığı, bir öğreticinin, kurumunda bir grup öğrenci olduğu, oluşturduğu üç farklı sınıfı, tek grup öğrenci ile planladığı şekilde kullandığı anlaşılmıştır. 11 öğreticinin, öğrencilerine özel sınıfının olmadığı, branş derslik sınıfları, planlanan şekilde uygulamak zorunda olduğu tespit edilmiştir.

Öğreticilerin yarıdan azı, branş derslik sisteminin kullanılmasına ilişkin olarak "zorluk" kavramını kullanmışlardır. Öğreticiler, bu sistem sayesinde karşılaştıkları zorlukları iş birliği, istişare, deneyim ve uyum gibi faktörlerle aştıklarını belirtmişlerdir. Mutlu (2019)'nun yaptığı araştırmada bu bulguları desteklemektedir. Mutlu araştırmasında öğrencilerin eşya taşımasını zorluk olduğunu ifade etmiş, lise öğrencileri için sistemi uygulamada belli problemler olduğunu, ilköğretimde branş derslik sistemini uygulamanın motivasyonu arttırdığını tespit etmiştir. Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, çocukların ve öğreticilerin; sınıf değişimi ile yenilendikleri, farklı bir sınıfın çocuklara enerji verdiği, çocukların mutlu ve heyecanlı hissettikleri, bu sistem ile ders kazanımlarına ulaşmanın kolay ve verimli olduğu, çocukların ve öğreticilerin kurumun her alanında sorumluluklarını yerine getirdiği, okulu ve içinde bulunan eşyaları

sahiplendiği ve koruduğu anlaşılmıştır. Öğreticilerin çoğunluğunun branş derslik sınıfı kullanmak istedikleri tespit edilmiştir.

Araştırmanın bu bölümü, okul öncesi eğitimde branş derslik sisteminin kullanılmasının, öğreticilerin bu sisteme verdiği değere ilişkin görüşlerini ortaya koymuştur. Araştırma bulgularında branş derslik sınıfı kullanımında belli zamanda belli sınıfları kullanma zorunluluğunun, bazı öğreticilerin istekleriyle uyuşmadığı görülmektedir. Sabit sınıf uygulamasında öğreticiler; öğrencilerin isteklerine göre günlük akışı değiştirebilir. Branş derslik sınıf kullanımında günlük akış değiştirilemez. Sınıfların kullanımında ders programını uygulamanın gerekli oluşunun bazı öğreticilere zor geldiği tespit edilmiştir. Görüşme yapılan 15 öğreticiden iki öğretici benzer duruma değinmiş, öğreticilerden **6Ö**'nün görüşme bulgularından, kendi öğrencilerine özel masa sandalyesi olan bir sınıfla bu problemin çözülebileceği anlaşılmıştır. **12Ö**'nün ifade ettiği, bilişsel gelişimi destekleyen çalışmaların, son saatte olmasındaki zorluk da kendi öğrencileri için özel bir sınıf olduğunda çözülebilir. Fiziki olarak bu mümkün değilse, kurumda çok sayıda derslik bulunmuyorsa, ders programındaki günlük akışın belli aralıklarla değiştirilmesi çözüm olabilir. Bu sistemin daha iyi uygulanabilmesi için bazı öneriler tespit edilmiştir, bu öneriler şunlardır:

- Branş derslik sınıflarının geniş, zengin, uygun ve sade materyallerle donatılması,
- Dersliklerin çocukların ilgi alanlarına ve temalara uygun olarak hazırlanması,
- Eşya taşıma sorununun çözülmesi,
- Dersliklerin kullanım sırasının adil olması,
- Öğreticilerin kendilerine ait bir sınıfının olması,
- Branş derslik sınıflarının sayısının ihtiyaca göre belirlenmesi.

Bu öneriler, okul öncesi eğitimde branş derslik sisteminin daha verimli ve etkili bir şekilde kullanılmasına katkı sağlayabilir.

Araştırma bulguları incelendiğinde, Branş derslik sınıflarında 4-6 yaş programını uygulayan öğreticilerin istişareye açık, paylaşımcı olmak zorunda oldukları anlaşılmıştır. Öğreticilerin kursta bulunan sınıfları ortak kullanması, hazırlanma sürecinde iletişim halinde olma sebebi olabilir. Sabit sınıf uygulamasından bu sisteme geçen öğreticilerin, sistemi anlamakta zorlandıkları ve önce istemedikleri, tedirgin oldukları, deneyimleyince daha verimli buldukları bulgularda tespit edilmiştir.

5.5. Branş Derslik Sistemini Kullanmanın Faydalarına İlişkin Tartışma ve Yorum

Araştırma bulguları incelendiğinde branş derslik sınıfları kullanmanın faydasının altı başlıkta toplandığı anlaşılmıştır. Tespit edilen başlıklarda; ilk olarak, bu sistemin çocukların ders motivasyonu ve odaklanmasına en yoğun etki ettiği görülmektedir. İkinci olarak, ders kazanımına ulaşmada da etkili olduğu belirtilmektedir. Ayrıca, branş sınıfları arasındaki geçişlerin ferahlama ve sınıf yönetimi açısından da olumlu sonuçlar doğurduğu eşit yoğunlukta ifade edilmektedir. Bununla birlikte, bu yöntemin yenilikçi çalışmalara katkısı olduğu yarıdan az öğretici bulgularında ortaya çıkmaktadır. En az idareci öğretici tarafından ekonomik anlamda etkili olduğunun ifade edildiği görülmektedir. Yenilikçi çalışmalar, sınıf yönetimine katkısı, ders kazanımına ulaşmaya katkısı, öğrenme ortamlarının oluşturulmasına katkısı, branş derslik sınıfına geçişle ferahlama, branş derslik sınıfı kullanmanın kurum ekonomisine katkısı; Bulgulara ilişkin tartışma ve yorum sırasıyla aşağıda verilmiştir.

Bu araştırmada, öğreticilerin branş derslik sisteminin faydalarına dair en yoğun şekilde ders motivasyonu ve odaklanmaya etkisi olduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir. Branş derslik sınıflarının öğrencilerin öğrenmesine ve derse odaklanmasına fayda sağladığı, sınıfların temaya uygun olarak dizayn edilmesi, sınıflarda bulunan materyallerin zengin, hazır ve çeşitli olması, sınıf değiştirerek farklı etkinlikler yapılması gibi faktörlerin öğrencilerin dikkatini arttırdığı, merak duygusunu uyandırdığı, motivasyonunu yükselttiği ve öğrenme hissini oluşturduğu görülmektedir. Ayrıca, öğreticiler tarafından branş derslik sınıflarının öğrencilerin kendi başına bir şeyler öğrenmesine, planlı ve öz denetimli olmasına, kendi ile barışık olmasına katkı sağladığı belirtilmiştir. Özyürek'in yaptığı araştırmada benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Özyürek (2017) yaptığı araştırmada branş derslik sisteminin, ders içerikli özel panoların, görsel materyallerin öğrencinin motivasyonunu ve derse ilgisini arttırdığını, farklı dersliklerde bulunan farklı materyallerin öğrencilerin ilgisini çektiğini tespit etmiştir. Yapılan araştırmada bazı öğreticiler, sabit sınıf uygulamasında bulunan, farklı derslere ait eğitim materyalleri ve oyun araçlarının, sınıfta olduğunda çocukların dikkatini dağıttığını, depoda olduğunda kullanımının zorlaştığını ifade etmiştir. Branş derslik sınıfı kullanımında çocukların derse odaklanma sebebi, sınıfa girdiklerinde sadece o derse ait

materyalleri görmesi ve planladıkları çalışma bittiğinde serbest oyun oynaması olabilir. Araştırma bulgularında, sabit sınıfla birlikte branş derslik sınıflarını kullanan öğreticilerin ifadelerinden aynı etkinliğin farklı mekânlarda yapılması ile çocukların daha çok eğlendiği ve öğrenme hissinin oluştuğu, sınıf değişikliği sırasında heyecanlı ve meraklı olduğu anlaşılmıştır. Sistemin verimli olabilmesi için, sınıfların temaya uygun nitelikli materyallerle dizayn edilmesi gerektiği ifade edilmiştir. Çocukların eğlenme sebebi farklı bir mekâna geçmek olabilir. Araştırma bulgularında; branş derslik sınıfı kullanımı ile her sınıfın etkin kullanıldığı, çocukların geniş mekânlarda mutlu oldukları, çocukların öğretici hiçbir şey söylemeden sınıfa girdiklerinde hazır hale geçip etkinliği bekledikleri tespit edilmiştir. Bulgular, Özyürek tarafından yapılan araştırmanın sonuçlarıyla da desteklenmektedir. Özyürek vd. (2017), dersle ilgili her türlü araç gerecin sınıfta hazır olmasının, ders başarısını arttırdığı sonucuna ulaşmıştır. Mutlu da benzer sonuçlara ulaşmıştır. Mutlu (2019) DKAB branş derslik uygulamasına ilişkin yapılan araştırmada, öğreticilere göre DKAB sınıfında her derste farklı materyallerin olması, görsel açıdan zengin ortam olması, öğrencinin ilgisinin artması, başarılarına olumlu etki etmesi, etkinliklerin sergilenmesi gibi olumlu bir uygulama olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bulgular, Kavak ve Coşkun (2017) tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla desteklenmektedir. Kavak ve Coşkun, öğretici ve ebeveynlerin materyal geliştirme ve kullanma aracılığı ile çocukların kalıcı öğrenme faaliyetleri geliştirmelerine yarar sağlandığını tespit etmiştir. Özözden tarafından yapılan araştırmada benzer sonuca ulaşmıştır. Özözden (2015) araştırmasında, materyallerin konunun anlaşılmasını kolaylaştırarak öğrenmeyi hızlandırdığı, belirli becerilerin kazandırılmasını ve öğrenilenlerin pekiştirilmesini sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Üzümcü ve Çınar (2020) tarafından yapılan araştırmada, DİB 4-6 yaş sınıflarında öğreticilerin kullanabilecekleri yaklaşım, strateji, yöntem ve teknikleri belirlemede, materyal tasarımı ve kullanımında problem yaşadıkları ve rehberliğe ihtiyaç duydukları tespit edilmiştir. İhtiyaç duydukları rehberlik, genel öğretim yöntemleri ve materyal kullanımından ziyade, bu yaş grubuna yönelik yöntem ve materyallerle ilgilidir. Branş derslik sınıfı kullanımıyla, Üzümcü ve Çınarın araştırmasında tespit edilen problemler çözülebilir. Bu bulgular, branş derslik sisteminin sabit sınıflara göre daha verimli ve eğlenceli olduğunu göstermektedir. Araştırma bulgularından, branş derslik sınıflarında, sınıf ortamının hazır olmasının öğrenmeyi kolaylaştırdığı, çocukları ve öğreticiyi derse motive ettiği anlaşılmıştır.

Bu araştırmada, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin ikinci yoğun ifadesinin ders kazanımına ulaşmadaki etkisi olduğu bulgularda tespit edilmiştir. Bu bulgular, öğreticilerin görüşlerine dayanmaktadır. Öğreticiler, sınıflarda ders materyalinin hazır olmasının, gün içerisinde farklı sınıflara geçmenin; derslerin daha planlı, sistemli devam etmesini sağladığı, çocukların ders kazanımlarına ulaşmasını kolaylaştırdığı düşünülmektedir. Mutlu (2019) yaptığı araştırmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. DKAB branş derslik uygulamasına ilişkin yapılan araştırmada mutlu, branş derslik uygulamasının ilköğretim öğrencilerinde motivasyonu arttırdığı, kalıcı öğrenmenin gerçekleşmesine katkı sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Bu bulgular, branş derslik sisteminin sabit sınıflara göre daha verimli ve eğlenceli olduğunu gösterebilir. Araştırma bulgularında branş derslik sisteminde, sınıflarda ders materyalinin hazır olmasının, gün içerisinde farklı sınıflara geçmenin; derslerin daha planlı, sistemli devam etmesini sağladığı ve ders kazanımlarına ulaşılmasını kolaylaştırdığı tespit edilmiştir. Ayrıca branş derslik sınıfına girmenin o sınıfa ait çalışmayı yapmayı gerekli kıldığı anlaşılmıştır. Bu sonuçlar, branş derslik sisteminin öğrencilerin öğrenme sürecine olumlu katkılar sağladığını göstermektedir. Ancak, bu konuda daha fazla araştırma yapılması gerekmektedir. Branş derslik sınıflarının tasarımı, materyallerin zenginliği ve çeşitliliği gibi faktörlerin öğrencilerin motivasyonunu ve öğrenme hissini nasıl etkilediği konusunda daha fazla bilgi edinmek için daha fazla çalışma yapılması önemlidir. Ayrıca, öğreticiler tarafından belirtilen diğer faydaların da daha detaylı incelenmesi gerekmektedir.

Araştırmamızda, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısı, branş sınıfları arasındaki geçişlerin etkisi: ferahlamaya ilişkin etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Branş derslik sistemi ile yapılan geçişler, öğrencilerin sıkılmadan farklı etkinlikler yapmasına, okula yeni gelmiş gibi hissetmesine ve zihinlerinin açık ve öğrenmeye yatkın olmasına yardımcı olmaktadır. Ayrıca, öğreticiler tarafından branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın psikolojik olarak rahatlatıcı olduğu, kursun her alanını gezmenin çocuklara aidiyet duygusu verdiği belirtilmiştir. Bu araştırma Ersöz (2012)'ün yaptığı araştırma ile farklılık göstermektedir. Ersöz araştırmasında öğrencilerin yarıdan fazlasının, bir sınıftan diğerine giderken sürekli karmaşa yaşandığı (%59,7), her derste farklı sınıflara gitmenin kendilerini yorduğu (%56,3), teneffüse çıkıldığında gidecekleri derslik kilitli olduğu için ellerinde eşyalarıyla

bekledikleri (%51,1) şeklinde ve yarısı da teneffüste sınıf değiştirmekten ihtiyaçlarını giderecek vakit bulamadıkları şeklinde branş derslik sistemine ilişkin olumsuz görüş bildirmiştir. Okul öncesi kurumlarda branş derslik sistemi kullanımında, teneffüs uygulaması olmadığı için ve branş derslik sınıflarına geçişler öğreticilerle sağlandığından aynı olumsuzluklar yaşanmayabilir. Yapılan araştırma bulgularında branş derslik sınıfı kullanımında sınıf değişiminin, öğreticileri ve çocukları ferahlattığı, rahatlattığı tespit edilmiştir. Bulgular, Mutlu tarafından yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir. Mutlu (2019) DKAB ilkokullarda yapılan araştırmada öğrencilerin, DKAB sınıfına gitmenin bir motivasyon kaynağı olduğunu, dersin "huzur veren bir ders", öğretmeninde "huzur veren öğretmen" metaforlarının en çok frekansa sahip olduğu tespit edilmiştir. Bu bulgular, branş derslik sisteminin verimli bir sistem olduğunu göstermektedir. Bu bulguların anlamı, branş derslik sisteminin öğrencilerin öğrenme sürecine ve motivasyonuna olumlu katkılar sağladığıdır. Ayrıca, bu sistem öğretmenler için de psikolojik olarak rahatlatıcıdır ve kursun her alanını gezme imkânı sağlar. Bu nedenle, branş derslik sistemi verimli bir sistem olarak değerlendirilebilir.

Araştırmamızda, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısı, sınıf yönetimi açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticilerin yarısı, branş derslik sınıflarında öğrencilerin sınıfa girdiklerinde ne yapacaklarını bildiklerini ve bu bilginin sınıfı yönetmeyi kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Araştırma bulgularına göre branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir programı ve süresi olduğu için öğreticilerin, zamanı iyi planlamaları ve kullanmaları gerekmektedir. Bu da öğrencilerin zaman algısını geliştirmekte, planlı ve öz denetimli olmalarına katkı sağlamaktadır. Sadece dersin kazanımına uygun materyallerin olması, çocukların dikkatini dağıtan unsurları ortadan kaldırırken, öğrenmeye hazır olmalarını sağlamaktadır. Branş derslik sınıflarında sınıf değiştirmenin çocukları ferahlattığı, rahatlattığı, motive ettiği ve branş derslik sınıflarında çocukların beklemeyi, kurallara uymayı, sınır eğitimi almayı öğrendikleri anlaşılmaktadır. Araştırma bulgularında, branş derslik sistemi sınıf kullanımında, sınıf yönetiminin daha kolay sağlandığı tespit edilmiştir. Sınıf yönetiminin kolay sağlanma sebebi, öğrencilerin ve öğreticilerin, materyaller ile hazırlanmış sınıfa girdiğinde, ne yapacaklarının bilinmesi olabilir. Araştırma bulgularından sistemin öğreticiyi, zamanı iyi kullanmaya, planlı olmaya zorladığı anlaşılmıştır. Araştırma bulgularında, günlük rutinlerin sınıf değişikliği ile sağlanmasının, öğretici ve öğrenci için

rahatlık olduğu, sınıfın ders içeriğini destekleyen materyallerden oluşmasının çocukların derse odaklanmasını sağladığı tespit edilmiştir. Çelik (2021)'in yaptığı araştırma da sınıf yönetimi için özel oluşturulmuş mekânların önemli olduğu araştırma bulgusunu desteklemektedir. Çelik, DİB 4-6 yaş kurslarında, sınıfların küçük, oyun alanlarının yetersiz olduğu, öğrenme merkezlerinin oluşturulamadığı sınıflarda, sınıf kurallarının öğreticiler tarafından çocuklara nasıl öğretileceğinin bilinmediği, çocuklara; boyama, oyun hamuru ile oynama, kesme yapıştırma çalışmalarının yaptırıldığı, ancak okul öncesi eğitimin temel etkinliklerinden olan müzik, drama, okuma yazmaya hazırlık gibi temel etkinliklere yeteri kadar yer verilemediği tespit edilmiştir. Bu araştırmada sınıf yönetiminin zayıf olma sebebi fiziki yetersizlikler olabilir. Bu araştırma Ünlü ve Tunç Pekkan'ın yaptığı araştırma ile farklılık göstermektedir. Ünlü ve Tunç Pekkan (2019) okul öncesi sınıfında olumlu iklimi oluşturmaya ilişkin yaptıkları araştırmada, öğretmenin sınıfı yönetebilmesini, sınıfı yönetme becerisi olan öğretmenleri gözlemleyerek elde ettiklerini, bununda başarılı bir staj dönemi ile sağlanacağını belirtmiştir. Yapılan araştırmada, aday öğretmenlerin %53'ünün uygulama becerisi kazanılan staj dönemini yeterli bulmadıkları, %27'sinin öğretmenlerin alan ve meslek bilgisinin yeterli olmadığını, söylediği tespit edilmiştir. Bu araştırmaya göre, okul öncesi öğretmenliğe başlayan öğretmenin ilk yıllarda, sınıfı yönetme donanımına sahip olarak göreve başlamadığı, sınıfı yönetmekte zorlandığı söylenebilir. Branş derslik sınıflarında yapılan araştırmada, Mutlu (2019)'nun yaptığı araştırmada branş derslik sisteminin sınıf yönetimini kolaylaştırdığı bulgusunu desteklemektedir. Mutlu araştırmasında branş derslik sistemi uygulamasının sınıf yönetimi, bilişsel etkinleştirme, zenginleştirilmiş etkinliklerin uygulanması gibi etkili öğretim stratejilerinin uygulanmasına elverişli bir ortam sağladığını tespit etmiştir. Branş derslik sınıfı kullanımına ilişkin yapılan görüşmelerde öğreticilerin bir kısmı, branş derslik sınıf kullanımının; okul öncesi deneyimi olmayan öğreticilere, çocukların sınıfta ne yapacağı bilgisini verdiği için, sınıf yönetiminde başarılı olunduğunu ifade etmiştir. Çocukların odaklanma sebebi; sınıflarda eğitim materyallerinin hazır olması, dikkat dağıtan farklı malzemelerin sınıfta bulunmaması, belli aralıklarla gün içerisinde ders temasına ait materyaller ile düzenlenmiş yeni bir sınıfa geçilmesi olabilir. Araştırmada, branş derslik sınıflarında, dersin işlendiği sınıfta problem yaşandığında, diğer sınıfa geçişle çocukların sakinleştiği bulgusu tespit edilmiştir. Yapılan araştırmada çocukların sakinleşmesinde mekân

değişikliğinin etkisinden bahsedilmektedir. Öztürk, Gangal ve Beşken Ergişi (2014) araştırması ile farklılık göstermektedir. Öztürk vd. okul öncesi eğitiminin sınıf yönetimi stratejilerine etkisine ilişkin yapılan çalışmada, sınıfta bulunan öğrencilerden, ağlama, ilgisiz olma, bağırma, etkinliğe katılmayı reddetme davranışlarının, sınıfı yönetmeyi zorlaştırdığı ve öğretmenin sesini yükseltmesine sebep olduğu anlaşılmaktadır. Durumun sebebi, staj döneminde sorunları çözecek yeterlikte uygulamalı eğitim yapılmaması olarak gösterilmiştir. Araştırma bulgularında, branş derslik sınıflarında, dersin işlendiği sınıfta problem yaşandığında, çocukların sakinleşmesinin sebebi sınıf değişikliği ile çocuğun rahatlaması, sorunu unutması olabilir. Bu bulguların anlamı, branş derslik sisteminin öğrencilerin öğrenme sürecine ve motivasyonuna olumlu katkılar sağladığıdır. Branş derslik sistemi ile yapılan geçişler ve sınıflarda bulunan materyallerin hazır olması gibi faktörler, öğrencilerin ders kazanımlarına ulaşmasını kolaylaştırmakta ve derslerin daha planlı ve sistemli bir şekilde devam etmesini sağlamaktadır.

Araştırmamızda, branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısından azının, yenilikçi çalışmalar açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Yarıdan az öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğreticiyi harekete geçirdiğini, kendini geliştirmeyi gerekli kıldığını, ufkunu açtığını düşünmektedir. Branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir tema ve kazanımı olduğu için öğreticilerin farklı etkinlikler, materyaller, oyunlar bulmaları ve uygulamaları gerekmektedir. Bu da öğreticilerin yaratıcılıklarını arttırmakta, dersleri zenginleştirmekte, öğrencilerin ilgisini çekmekte ve öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır. Öğreticiler, branş derslik sınıflarında çok amaçlı etkinlikler yapabildiklerini, farklı alanlarda deneyim kazandıklarını, sisteme güvendiklerini ve sistemin geliştirilmeye açık olduğunu belirtmiştir. Araştırma bulgularında, branş derslik sınıfı kullanan öğreticilerin; heyecanlı oldukları, bu sistemin öğreticiyi kendini geliştirmeye, yeni teknikler bulmaya zorladığı, sınıfların belli aralıklarla değiştiği ve yenilendiği anlaşılmıştır. Sabit sınıf sistemini kullanan, 4-6 yaş öğreticileri ile araştırma yapan Aşkın benzer sonuçlara ulaşmıştır. Aşkın (2022), DİB 4-6 yaş kurslarında uygulanan programa ilişkin yaptığı araştırmada, öğreticilerin kazanımların gerçekleşmesi için mevcut materyalleri farklı şekilde destekleyerek içerik sunumunu zenginleştirdiği, öğreticilerin bireysel gayretleri neticesinde programın amaçlarına ulaştığı bulgusuna ulaşmıştır. Bu sonuç branş derslik sınıf kullanmayan öğreticilerin de yeniliklere açık olduğunu göstermektedir. Bu durumun sebebi

öğreticilerin 4-6 yaş döneminde din eğitimine verdikleri önem olabilir. Kiryak ve Altun yaptığı araştırmada benzer sonuçlara ulaşmıştır. Kiryak ve Altun (2019) branş derslik sisteminde bulunan ders içeriklerini destekleyen özel sınıfların, öğreticilerin daha özgür, aktif ve verimli öğretici haline gelmelerini sağladığı sonucuna ulaşmıştır. Araştırma bulgularının anlamı, branş derslik sisteminin öğreticilerin yaratıcılıklarını arttırdığı ve onları yenilikçi çalışmalara teşvik ettiğidir. Branş derslik sistemi ile yapılan geçişler ve sınıflarda bulunan materyallerin hazır olması gibi faktörler, öğreticilerin farklı etkinlikler bulmalarına ve uygulamalarına yardımcı olmakta ve dersleri zenginleştirmektedir. Ayrıca, bu sistem öğreticiler için de psikolojik olarak rahatlatıcıdır ve kursun her alanını gezme imkânı sağlamaktadır. Bu nedenle, branş derslik sistemi verimli bir sistem olarak değerlendirilebilir.

Araştırmamızda, branş derslik sisteminin faydalarına dair yarıdan az idareci öğreticilerin görüşlerine göre, branş derslik sistemi ekonomik faydalar sağlamaktadır. Bu sistemi kullanmanın maliyetleri düşürdüğü, nitelikli bir eğitim ortamı oluşturduğu, israfı önlediği, öğreticilerin gereksiz malzeme biriktirmelerini ve harcamaları engellediği belirtilmektedir. İbret vd. (2011)'nin araştırması bu bulguları desteklemektedir. İbret vd. araştırmalarında, *"Öğretmeni araç-gereç taşıma hamaliyesinden kurtarmış böylece araç-gereçlerde taşınma sırasında meydana gelen kırılma ve bozulmalar en aza indirilmiş, araç-gereçler daha etkin kullanılma imkânı ortaya çıkmıştır."* diyerek sistemi kullanmanın daha ekonomik olduğunu tespit etmiştir. Araştırma bulgularında, sabit sınıf sisteminde depolarda saklanan malzemelerin kullanılmadığı, branş derslik sınıfı kullanımı ile fiziksel özellikleri farklı sınıflardan maksimum fayda sağlandığı anlaşılmıştır. Öğreticilerin ve çocukların her sınıftaki materyali özenle, paylaşarak kullandığı tespit edilmiştir. Ünal tarafından yapılan araştırma da bulguları desteklemektedir. İbret vd. (2011) araştırmasında, araç-gereç taşıma olmadığı için, taşınma sırasında meydana gelen kırılma ve bozulmaların en aza indiği tespit edilmiştir. Bu sistemde her sınıfın bir tema ve kazanımı olduğundan, öğretmenler sadece gerekli materyalleri kullanmaktadırlar. Branş dersliklerinde masa ve sandalye gibi sabit malzemeler yerine oyunlar ve farklı etkinlikler için malzemeler alınmakta, böylece öğrencilerin ilgisi çekilmekte ve öğrenmeleri kolaylaştırılmaktadır. İdareci öğreticiler, branş derslik sisteminin özel okullarda veya kolejlerde uygulanan bir sistem olduğunu

ancak Diyanet kurslarında bunu ücretsiz veya çok düşük bir ücretle sunduklarını belirtmektedirler.

5.6. Öğreticilerin Branş Derslik Sistemine İlişkin Görüş ve Önerilerine Dair Tartışma ve Yorum

Öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüşlerinde sabit sınıf kullanımına dair görüşlerinin büyük yoğunluğu kapladığı, sonrasında branş derslik sınıfına ait önerilerde yoğunlaştıkları ve son olarak az öğreticinin sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanımına değindikleri görülmektedir.

Branş derslik sistemine ilişkin öğretici görüşlerinde sabit sınıf kullanımına dair görüşlerinin büyük yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticilerin, sabit sınıf sistemini, öğreticinin kendi sınıfını düzenlemesi ve koruması anlamında olumlu aktardığı, sabit sınıf kullanmayı çocukların fıtratına aykırı, zor, yorucu, sıkıcı, monoton, üretmeye engel ve gelişime kapalı bir sistem olarak olumsuz aktardığı tespit edilmiştir. Öğreticiler sabit sınıf sistemine ilişkin görüşlerini aktarırken, branş derslik sistemine ilişkin görüşlerini, öğrencilerin ve öğreticilerin istedikleri sınıfta, istedikleri etkinliği yapamaması açışından olumsuz, çocuklar heyecanlı, mutlu, meraklı, özgür, hareketli ve iletişime açık olması açısından olumlu, aktardıkları tespit edilmiştir. Sabit sınıf sistemi ve branş derslik sisteminin olumlu ve olumsuz taraflarının aktarıldığı araştırma bulunamamıştır. Okul öncesi alanında yapılacak bu çalışmalar faydalı olabilir.

Öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüşlerinde branş derslik sınıfı önerilerinin az yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticilerin branş derslik sınıflarına ilişkin görüşleri ve önerileri, sınıfların sayısı, niteliği, kullanımı ve planlaması açısından farklılık göstermektedir. Öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğrencilerin gelişimine katkı sağladığını, ancak sınıfların geniş, zengin materyallerle hazır olması gerektiğini belirtmiştir. Öğreticilerin azı, branş derslik sınıflarının sabit sınıfla birlikte kullanılmasının verimi arttıracağını ifade etmiştir. Bu alanda çalışma bulunamamıştır araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

Öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüşlerinde sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanmaya dair görüşlerinin en az yoğunluğu kapladığı görülmektedir. Öğreticiler sabit sınıf ve branş derslik sınıfının avantajlarını,

dezavantajlarını, uygulama zorlukları ve önerilerini ifade etmişlerdir. Öğreticilerin sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanmaya dair görüşleri, sistemin verimi arttırdığı, öğrencilerin farklı alanlarda gelişimine katkı sağladığı ve sınıfların geniş ve zengin materyallerle donatılması gerektiği, öğreticilerin azınlığının kendine özel sınıfının olmasını istediği tespit edilmiştir. Alan araştırmalarında, sabit sınıf kullanımı ile branş derslik sisteminin birlikte uygulanması ile ilgili bir çalışma bulunamamıştır. Bu alanda yapılacak araştırmalara ihtiyaç duyulmaktadır.

BÖLÜM VI

SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu bölümde yapılan araştırmadan elde edilen sonuçlar ve bu sonuçlardan hareketle uygulamaya yönelik öneriler sunulmuştur. Sonuçların daha anlaşılır olması için tartışma ve yorum bölümündeki sıra ile branş derslik sisteminin çocukların gelişim alanlarına ilişkin, branş derslik sisteminde uygulanan yöntem ve tekniklere ilişkin, öğreticilerin branş derslik sistemine verdikleri değere ilişkin, branş derslik sistemini kullanımının faydalarına ilişkin, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişime etkisine ilişkin, öğreticilerin branş derslik sistemine ilişkin görüş ve önerilerine ilişkin sonuçlar ve öğreticilerin sistemi daha verimli kullanabilmesi için öneriler sunulmuştur.

6.1. Sonuçlar

Branş derslik sistemini kullanmaya dair öğretici görüşlerine baktığımızda çocukların gelişim alanlarına etkisine dair tüm veriler ele alındığında; branş derslik sistemi kullanımı uygulamasının, çocukların sosyal ve duygusal gelişimine öğretici görüşlerine göre en yoğun katkı sağlayan bir sistem olduğu saptanmıştır. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıfları hem de kurstaki diğer sınıflarla iletişim kurmalarını, sosyalleşmelerini, duygu farkındalığı geliştirmelerini, sakinleşmelerini, aidiyet duygusu oluşturmalarını, heyecanlanmalarını ve meraklarını beslemelerini sağladığı görülmüştür. Öğreticiler, bu sistem sayesinde çocukların daha mutlu, daha verimli ve daha özgür olduklarını gözlemlemiştir. Branş derslik sınıf kullanımının, çocukların farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân verdiği araştırma bulgularında tespit edilmiştir.

Araştırma bulgularına göre branş derslik sisteminin, sosyal ve duygusal gelişimden sonra orta yoğun şekilde etkili olduğu alanlar özbakım becerileri ve bilişsel gelişim olduğu görülmüştür. Öğretici görüşleri branş derslik sistemi kullanımının çocukların; emanet almak, emanet teslim etmek, saygılı davranmak, kendi seçimlerini yapmak gibi becerileri kazanmalarına imkân veren bir sistem olduğuna işaret etmektedir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda kullandıkları materyalleri, oyuncakları, minderleri düzenlemelerini ve kendilerine ait

suluk, terlik, yelek gibi kişisel eşyalarını alarak başka bir sınıfa geçmelerini gerektirmektedir. Araştırma bulgularından bu sistem sayesinde çocukların kişisel eşyalarını ve sınıfta kullandıkları malzemeleri toplama becerisi gelişmiş bireyler oldukları saptanmıştır.

Bu araştırmada öğreticilerin yarısının, bilişsel öğrenmeyi kolaylaştıran unsurlardan bahsettiği görülmektedir. Sistemin bilişsel gelişimi destekleme nedenini, bir öğretici branş derslik sınıflarında çocukların rutinlerinin oturmasına, başka öğretici branş derslik sınıflarında yapılan eğlenceli aktivitelere dönüştürmesine, diğer öğretici mekânın küçük olmasıyla konsantrasyon ve odak noktasının net bir şekilde oluşmasındaki katkısına, diğer bir öğretici çocukların başka sınıftan çıkıp yeni sınıfa girdiğinde sınıfta ne olduğunu merak etmesine bağladığı tespit edilmiştir. Öğreticilerin yarısının görüşlerine göre branş derslik sınıf kullanımı, çocukların bilişsel öğrenmelerini kolaylaştıran ve destekleyen bir sistemdir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına ve öğrenmelerine imkân vermektedir. Araştırma bulgularından, bu sistem sayesinde çocukların rutinlerinin oturduğu, eğlenceli aktivitelere katıldıkları, merak duygularının arttığı, yeni ortamlara uyum sağlama becerisi geliştirdikleri ve bu şekilde çocukların bilişsel gelişimine katkı sağladığı saptanmıştır.

Bu araştırmada branş derslik sınıf kullanımının, öğreticilerin yarıdan azının görüşlerinde, çocukların psikomotor gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bu sistem, çocukların hem kendi sınıflarında hem de kurstaki diğer sınıflarda farklı mekânlar, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına, bedenlerini özgürce kullanıp rahatlıkla spor faaliyetlerini yapabilmelerine, böylelikle kaba motor gelişimine, sanat faaliyeti sınıflarıyla ince motor gelişimine pozitif katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Öğreticilerin yaklaşık yarısının ifadelerinden, bu sistem sayesinde çocukların gün boyu farklı sınıfları kullanmaktan sıkılmadıkları, her sınıfta enerjik ve motive oldukları ortaya çıkmıştır.

Bu araştırmada branş derslik sınıf kullanımının, sadece bir öğretici görüşünde, çocukların dil gelişimine katkı sağladığı belirlenmiştir. Bulgularda, branş derslik sistemi sayesinde çocukların birbirlerine selam verdikleri, sohbet ettikleri, masal ve drama çalışmalarına katıldıkları, Kur'an harflerini daha kolay ve eğlenceli öğrendikleri, birbirlerini dinledikleri, tekrar ettikleri, yardım ettikleri, paylaştıkları tespit edilmiştir.

Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında, 4-6 yaş kurslarında branş derslik sistemini kullanan öğreticilerin okul öncesi öğretim yöntemlerinden; eğitici drama, oyun temelli öğrenme, masal öyküleştirme, aktif öğrenme, müzikle öğretim yöntemlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Branş derslik sistemini kullanan eğiticiler, tüm bu yöntem ve teknikleri kullanmakla beraber, en yoğun olarak kullanılan tekniğin eğitici drama olduğu, sonrasında oyun temelli öğrenme olduğu, orta yoğunlukta masal öyküleştirme tekniğinin olduğu, sonrasında aktif öğrenme olduğu, düşük yoğunlukta ise müzikle öğretim yöntemlerini kullandıkları tespit edilmiştir. Branş derslik sistemini uygulayarak kullanılan yöntem ve tekniklerin, çocukların hayal gücüne, özgüvenine, kendini ifade etmesine, sosyal becerilerine, yaratıcılığına ve mutluluğuna katkı sağladığı bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticilerin çoğunluğu, bu sistem sayesinde çocukların daha kolaylıkla ve zevkle öğrendiklerini, daha aktif, mutlu ve motive olduklarını ifade etmiştir. Öğreticilerin okul öncesi eğitimde branş derslik sisteminin kullanılmasını genel olarak olumlu değerlendirdikleri, ancak bu sistemin daha iyi uygulanabilmesi için bazı iyileştirmeler yapılması gerektiği görüşünde oldukları saptanmıştır.

Araştırma bulgularından branş derslik sisteminin en yoğun öğreticiler arası istendik iletişime, ikinci olarak öğreticiler arası zorunlu iletişime, en az zayıf iletişime etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu araştırmada, branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimi, iş birliğini, istişareyi ve uyumu arttırdığı tespit edilmiştir. Branş derslik sisteminde öğreticilerin, sınıflarda işlenen içerikleri, materyalleri ve etkinlikleri haftalık toplantılarla planladıkları görülmüştür. Bu sistem ile öğrencilerin de farklı mekânlarda öğrenme deneyimi yaşadıkları ve birbirleriyle kaynaşmalarına katkı sağladığı ortaya çıkmıştır. Bu araştırmanın bulgularına göre, branş derslik sisteminde öğreticiler, sınıfları teslim almak ve teslim etmek zorunda oldukları için, istemese de birbirleriyle irtibat kurmakta, sınıfların durumuna göre iletişimleri olumlu veya olumsuz yönde etkilenmektedir. Ayrıca branş derslik sisteminde, öğreticilerin enerjilerini, çalışma azimlerini ve ekip ruhunu birbirlerine yansıttığı, yardımcı personelin iş yükünü de arttırdığı görülmektedir. Bu nedenle branş derslik sisteminin eğitimde zorunlu iletişimi sağladığı ancak bunun yoğunluğunun düşük olduğu söylenebilir. Branş derslik sisteminin öğreticiler arası iletişimine etkisine dair öğreticilerden sadece bir öğreticinin branş derslik sisteminin öğreticiler arası zayıf iletişime etki ettiğini ifade ettiği tespit edilmiştir.

Öğreticilerle yapılan görüşme bulgularında branş derslik sınıflarına verilen değer, dört başlık altında toplanmıştır. Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin DİB'na bağlı 4-6 yaş kurslarında branş derslik sistemini kullanmaya dair en yoğun şekilde kullandıkları kavramın "sevme" olduğu, sonrasında sırasıyla önemseme, zorunluluk, zorluk yönlerini ifade ettiği görülmüştür. Branş derslik sınıfı kullanımını benimseme ve hoşnutluk duyma "sevme" branş derslik sınıfı kullanımını kıymetli bulan öğreticilerin görüşleri "önemseme" öğretici branş derslik sınıflarını kullanmak zorunda ise "zorunluluk" bu sınıfların olumsuz zor yönleri "zorluk" başlıkları altında öğretici görüşleri tespit edilmiştir.

Yapılan görüşmeler sonucunda branş derslik sisteminin, öğreticilerin, velilerin ve çocukların memnuniyetini artıran, din eğitimi kazanımlarını destekleyen, çocukların; sevgi, mutluluk ve heyecan duygularını besleyen, sosyalleşmelerine, farklı mekânlarda, materyaller ve etkinliklerle tanışmalarına, zevkle öğrenmelerine imkân veren, enerji ve motivasyonlarını arttıran bir sistem olduğu görülmüştür. Bu nedenle, branş derslik sistemi, çocukların gelişimine uygun ve kaliteli eğitim ortamı sunan bir sistem olarak değerlendirilebilir.

Araştırma bulgularında öğreticilerin yarısının "zorunluluk" kavramını kullandığı, bu kavramla bazı öğreticilerin, insanın doğasında olan fıtrî demek istediği, bazı öğreticilerin branş derslik sınıfı kullanmaktan başka seçeneğinin olmadığını ifade ettiği, bazı öğreticilerin de kursun fiziki şartlarının branş derslik sistemini kullanmayı zorunlu hale getirdiğini ifade ettiği tespit edilmiştir. Öğreticilerin yarısının branş derslik sınıfı kullanımında; mekân değişikliği ile enerjilerinin yükseldiği, öğreticilerin fikir birliği olması gerektiği, sabit sınıf sistemine göre daha verimli olduğunu düşündüğü görülmüştür. Branş derslik sınıfı kullanımına başlamadan önce tedirgin olan öğreticilerin uygulamaya geçtikten sonra memnun kaldıkları tespit edilmiştir.

Branş derslik sistemini uygulayan öğreticilerle yapılan görüşmelerde öğreticilerin azının bu sistem için "zorluk" kavramını kullandığı bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticiler farklı zorluklarla karşılaştıklarında bu zorlukların çözümü için iş birliği, istişare, deneyim ve uyum gibi faktörlerden bahsetmişlerdir.

Araştırma bulgularında branş derslik sisteminin; çocukların ders motivasyonu ve odaklanmasına en yoğun etki ettiği, ikinci olarak, ders kazanımına ulaşmada etkili olduğu, ayrıca, branş sınıfları arasındaki geçişlerle ferahlama ve sınıf yönetimi açısından

da olumlu sonuçlar doğurduğu orta yoğunlukta, yenilikçi çalışmalara katkısı olduğu daha az yoğunlukta, en az yoğunlukta ekonomik anlamda etkili olduğunun ifade edildiği görülmüştür.

Öğretici görüşlerinde branş derslik sınıflarının öğrencilerin öğrenmesine ve derse odaklanmasına fayda sağladığı tespit edilmiştir. Branş derslik sınıflarında, sınıfların temaya uygun olarak dizayn edilmesi, sınıflarda bulunan materyallerin zengin, hazır ve çeşitli olması, sınıf değiştirerek farklı etkinlikler yapılması, öğrencilerin dikkatini arttırmakta, merak duygusunu uyandırmakta, motivasyonunu yükseltmekte ve öğrenme hissini oluşturmakta olduğu tespit edilmiştir. Araştırma bulgularından, branş derslik sınıflarının öğrencilerin kendi başına bir şeyler öğrenmesine, planlı ve öz denetimli olmasına, kendi ile barışık olmasına katkı sağladığı saptanmıştır.

Branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin ikinci yoğun ifadesinin ders kazanımına ulaşmadaki etkisi olduğu bulgularda tespit edilmiştir. Bulgulardan, sınıflarda ders materyalinin hazır olmasının, gün içerisinde farklı sınıflara geçmenin; derslerin daha planlı, sistemli devam etmesini sağladığı, çocukların ders kazanımlarına ulaşmasını kolaylaştırdığı ortaya çıkmıştır. Öğretici görüşlerinden branş derslik sınıflarında, sınıfların temaya uygun olarak dizayn edilmesinin, sınıflarda bulunan materyallerin zengin hazır ve çeşitli olmasının, sınıf değiştirerek farklı etkinlikler yapılmasının, öğrencilerin dikkatini arttırdığı, merak duygusunu uyandırdığı, motivasyonunu yükselttiği ve öğrenme hissinin oluştuğu saptanmıştır.

Branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısı, branş sınıfları arasındaki geçişlerin etkisi: ferahlamaya ilişkin etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticilerin yarısının görüşlerinden, branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın öğrencileri ve kendilerini ferahlattığı, rahatlattığı, motivasyonlarını arttırdığı, sıkılmadan farklı etkinlikler yapılmasını, okula yeni gelmiş gibi hissedilmesini sağladığı anlaşılmıştır. Bulgulardan, branş derslik sınıfları arasında geçiş yapmanın psikolojik olarak rahatlatıcı olduğu, kursun her alanını gezmenin çocuklara aidiyet duygusu verdiği ortaya çıkmıştır.

Branş derslik sisteminin faydalarına dair öğreticilerin yarısının, sınıf yönetimi açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. Öğreticilerin yarısı, branş derslik sınıflarında öğrencilerin sınıfa girdiklerinde ne yapacaklarını bildiklerini ve bu bilginin sınıfı yönetmeyi kolaylaştırdığını ifade etmektedir. Araştırma bulgularına

göre branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir programı ve süresi olduğu için öğreticilerin zamanı iyi planlamaları ve kullanmaları gerekmektedir. Bu da öğrencilerin zaman algısını geliştirmekte, planlı ve öz denetimli olmalarına katkı sağlamaktadır. Bulgularda sınıflarda sadece dersin kazanımına uygun materyallerin olmasının, çocukların dikkatini dağıtan unsurları ortadan kaldırdığı, öğrenmeye hazır olmalarını sağladığı, branş derslik sınıflarında sınıf değiştirmenin çocukları ferahlattığı, rahatlattığı, motive ettiği branş derslik sınıflarında çocukların beklemeyi, kurallara uymayı, sınır eğitimi almayı öğrendikleri saptanmıştır.

Öğreticilerin yarıdan azının, branş derslik sistemini kullanmanın yenilikçi çalışmalar açısından etkisi olduğunu düşündüğü bulgularda tespit edilmiştir. yarıdan az öğreticiler, branş derslik sınıflarının öğreticiyi harekete geçirdiğini, kendini geliştirmeyi gerekli kıldığını, ufkunu açtığını düşünmektedir. Bulgulara göre branş derslik sınıflarında, her sınıfın bir tema ve kazanımı olduğu için öğreticilerin farklı etkinlikler, materyaller, oyunlar bulmaları ve uygulamaları gerekmektedir. Öğreticilerin, branş derslik sınıflarında çok amaçlı etkinlikler yapabildikleri, farklı alanlarda deneyim kazandıkları, sisteme güvendikleri tespit edilmiştir.

Branş derslik sisteminin faydalarına ilişkin branş derslik sisteminin ekonomik oluşuna dair, en az görüş aktarılmıştır. Ekonomiklik konusuna değinenler idareci öğreticilerdir. İdareci öğretici görüşlerinden branş derslik sisteminin; maliyeti düşürdüğü, nitelikli bir eğitim ortamı oluştuğu, israfı, öğreticilerin depolarda malzeme biriktirmelerini ve gereksiz harcamaları önlediği, masa ve sandalye gibi sabit malzemelerin yerine oyunlar, farklı etkinlikler için malzemeler aldıkları tespit edilmiştir.

Bulgularda öğreticilerin sabit sınıf kullanımına dair görüşlerinin büyük yoğunluğu kapladığı, sonrasında branş derslik sınıfına ait önerilerde yoğunlaştıkları ve son olarak az öğreticinin sabit sınıf ve branş derslik sınıfını birlikte kullanımına değindikleri görülmüştür. Öğreticilerin büyük çoğunluğunun, sabit sınıf sistemini, çocukların fıtratına aykırı, zor, yorucu, sıkıcı, monoton, üretmeye engel ve gelişime kapalı bir sistem olarak değerlendirdikleri saptanmıştır. Öğreticilerin sabit sisteme ilişkin görüşlerini aktarırken, branş derslik sistemine ilişkin görüşlerini de aktardıkları tespit edilmiştir. Tespit edilen görüşler;

- Branş derslik sınıf sistemi ile öğreticiler farklı sınıflarda, farklı çalışmalara yer verebiliyor, ancak zaman planlamasına dikkat etmeleri gerekiyor.

- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların farklı alanlarda farklı etkinlikler yapmasına olanak sağlıyor. Çocuklar bu sistemde daha heyecanlı, mutlu ve özgür oluyorlar.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların diğer sınıflarla ve öğreticilerle iletişim kurmasını, farklı alanları merak etmesini ve keşfetmesini teşvik ediyor. Çocuklar bu sistemde arkadaşlık kuruyor ve kaynaşıyorlar.
- Branş derslik sınıf sistemi, öğreticilerin hazır bir sınıfa girmesini, çok fazla malzeme depolamasına ve hazırlık yapmasına gerek kalmamasını sağlıyor.
- Branş derslik sınıf sistemi, çocukların hareketlerine imkân veriyor, enerjilerini boşaltabiliyorlar. Çocuklar hareketli ve yaratıcı oyunlar oynuyorlar. Çocukların çevre bilinci de güçleniyor.

Öğreticilerin azınlığı, branş derslik sınıflarının sabit sınıfla birlikte kullanılmasının verimi arttıracağını ifade etmiştir. Bu sistemin verimi arttırdığı, öğrencilerin farklı alanlarda gelişimine katkı sağladığı ve sınıfların geniş ve zengin materyallerle donatılması gerektiği, az sayıda öğreticinin kendine özel sınıfının olmasını istediği tespit edilmiştir.

Özetle branş derslik sisteminin DİB 4-6 yaş Kur'an kurslarında uygulanması durumunda;

- Çocukların tüm gelişim alanlarında olumlu etkiler oluşturduğu
- Kullanılan yöntem ve tekniklerde etkililiği arttırdığı ve kolaylaştırdığı
- Öğreticilerde az üç te ikisi üç te biri oranda zorluk ve zorunluluk görülse de sevgi ve önemseme değerinin ağır bastığı,
- Ferahlama Çocukların ders motivasyonunu, odaklanmasını ve ders kazanımlarına ulaşmasını, branş derslikleri arasındaki geçişlerin çocukları ferahlatmasının etkili olduğu,
- Öğreticilere sınıf yönetimi açısından, yenilikçi çalışmalar oluşturmada faydalar sağladığı,
- Ekonomik anlamda da olumlu etki oluşturduğu,
- Olumsuz yönler

- Öğreticiler arası iletişime olumlu katkılar sağladığı,
- branş derslik sisteminin Sabit sınıf sistemine göre olumlu taraflarının ağır bastığı, görülmektedir.
- Sadece branş derslik sınıflarını kullanmanın öğreticileri ve öğrencileri belirlenmiş çalışmaları yapmaya zorladığı
- Sadece branş derslik sınıflarını kullanmanın sınıflar arası geçiş zamanlarında beklemelere sebep olduğu
- Sabit sınıf sistemini kullanmanın öğreticiye ve öğrenciye sınıf içinde istediği etkinliği istediği zaman yapabilme özgürlüğü sunduğu
- Sabit sınıf kullanımının yanında, branş derslik sınıflarının kullanılmasının daha verimli olacağı
- Olumlu olumsuz yönleri olmakla birlikte branş derslik sisteminin DİB 4-6 yaş Kur'an kurslarında daha verimli işleyebilmesi için çeşitli önerilerin değerlendirilmesine ihtiyaç olduğu tespit edilmiştir.

6.2. Öneriler

Bulgu, tartışma ve sonuçlar ışığında aşağıdaki önerilere yer verilmiştir:

1. DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarında branş derslik sistemi ile Kur'an-ı Kerim ve değer eğitimi çalışmaları yapılacak sınıfların çocuklar için cazip hale getirilebilir ve bu sayede çocukların Kur'an ve değerler eğitimine motivasyonu, ilgi ve öğrenme kalitesine olumlu katkı sağlanabilir.
2. DİB 4-6 yaş Kur'an Kursları için de branş derslik sisteminin uygulamalarına benzer pilot uygulamalar oluşturarak ve üzerinde çalıştaylar gerçekleştirilerek, daha kaliteli ve verimli bir eğitim programı oluşturulabilir.
3. Bu çalışmada branş derslik sisteminin kullanılmasının çocuklara ve öğreticilere katkısı tespit edilmeye çalışılmıştır. Bundan sonraki çalışmalarda branş derslik sınıflarında; Kur'an dersi, değer eğitimi dersi, müzik ve spor faaliyetleri, sanat içerikli çalışmalar ve zekâ oyunları, tamamlayıcı kazanımların çalışıldığı etkinlik sınıfları tek tek ayrıntılı çalışılabilir.

4. Fiziki şartları uygun olan kurslarda branş derslik sisteminin verimli bir şekilde devam edebilmesi için, sistemi uygulayan her kurumda spor, müzik, oyun çalışmalarının yapıldığı spor sınıfı, sadece çocuk kitaplarının ve çocuklara ait dergilerin olduğu masal sınıfı, din eğitimi konularının yaşayarak oyunlarla öğretildiği drama sınıfı, Kur'an harfleri ile süslenmiş içerisinde harf oyunları oynanan Kur'an sınıfı, tamamlayıcı kazanımların, sanat etkinliklerinin, kitap çalışmalarının yapılması için kursta bulunan her çocuğun malzemelerinin bulunduğu, masa sandalyeli etkinlik sınıfı oluşturulabilir.
5. DİB 4-6 yaş Kur'an Kurslarının mekân niteliğini geliştirecek, sınıfların havadar, aydınlık, ferah olması için çalışmalar gerçekleştirilebilir, din eğitimi çalışmaları için bu tarz sınıflar tercih edilebilir.
6. Spor sınıfında günlük müzik çalışmaları yapılabilir. Aynı zamanda çeşitli oyuncaklarla düzenlenip oyun sınıfı olarak da kullanılabilir. Bu şekilde küçük detayların değişimiyle bir sınıfta birkaç branş sınıfı elde edilerek branş çeşitliliği arttırılabilir.
7. Öğrencilerin her sınıftan maksimum fayda elde etmelerini sağlayabilmek için, her ay ilk başlanan sınıf değiştirilerek günün her saatinde öğrencilerin her sınıfı kullanmaları sağlanabilir.
8. Sistemin verimli işleyebilmesi için kursta bulunan sınıf sayısına göre sınıflarda kalma süresi ayarlanabilir, ders programları ve yıllık planlar her kursa özel olarak oluşturulabilir.
9. Branş derslik sistemini daha verimli kullanabilmek için kurslarda haftalık planlama ve değerlendirme toplantıları yapılabilir, toplantılara okulda görev yapan tüm öğretici ve ilgili personelin katılması sağlanabilir.
10. Branş derslik sınıflarında din eğitimi programını uygulayan okullardan mezun olan çocukların akademik başarıları takip edilerek boylamsal araştırma yapılabilir.
11. Branş derslik sistemini kullanmanın kalıcı tutumlara, derse aktif katılıma ve sınıf yönetimine etkisine yönelik araştırmalar yapılabilir.

KAYNAKLAR

4-6 Yaş Grubu Kur'an kursları Öğretim Programı. (2022). Geliş tarihi 18 Aralık 2022, gönderen https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/Documents/4-6%20Ya%C5%9F%20Grubu%20Kur'an%20kurslar%C4%B1%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1-2022.pdf

4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerine Yönelik Hizmet İçi Eğitim Semineri Düzenlendi. (2020). T.C. Cumhur Başkanlığı DİB Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü. https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/Detay/638/4-6-ya%C5%9F-grubu-kur'an-kursu-%C3%B6%C4%9Freticilerine-y%C3%B6nelik--hizmet-i%C3%A7i-e%C4%9Fitim-semineri-d%C3%BCzenlendi

4-6 Yaş Kur'an Kursları Fiziki Mekân ve Donanım Şartları. (2017, Mayıs 31). Dini Haberler | Diyanet Haberleri. https://www.dinihaberler.com.tr/haber/4-6-Yas-Kur'an-Kurslari-Fiziki-Mekân-ve-Donanim-sartlari-54909

Acar, A. (2017). *Erken Çocukluk Eğitimi Mozaiği*. Nobel Akademi Yayıncılık.

Acur, E. (2019). *Öğretici Görüşleri Bağlamında Diyanet Işleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kurslarındaki Değerler Eğitimi Uygulamalarının Değerlendirilmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Sakarya Ünv.

Adım Adım İyilik (C. 1-6). (2022). Diyanet Vakfı Yayınları. https://www.diyanetvakfiyayin.com.tr/adim-adim-iyilik-okul-oncesi-egitim-seti-6-kitap/kolektif/cocuk-genc/okul-oncesi-kitaplari/9786254280900

Ahlak Terimleri. (2023). http://www.ahlakterimleri.com/terim-sonuc.php?s=terim-sonuc.php

Aktaş Arnas, Y., & Sadık, F. (Ed.). (2016). *Erken Çocukluk Eğitiminde Sınıf Yönetimi* (3. bs). A Pegem Akademi. https://doi.org/10.14527/9786053186335

Aral, N., Yıldız Bıçakcı, M. Y., Yurteri Tiryaki, A. Y., Çetin Sultanoğlu, S. Ç., & Şahin, S. (2015). Montessori Eğitiminin Çocukların Gelişimine Etkisinin Incelenmesi. *Hacettepe Ünv. Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, *1*(1), 32-52.

Arslan, D. (2020). *Farklı Ülkelerde Erken Çocukluk Eğitimi* (1.). A Pegem Akademi.

Aşkın, B. (2022). *DİB 4-6 Yaş Öğretim Programının Değerlendirilmesi ve Program Çıktılarının Analizi* [Doktora Tezi]. İstanbul Ünv.

Avcı, H. (2015). *İngilizce Öğretiminde İstasyon Tekniği Kullanımının Akademik Başarıya, Tutumlara ve Kalıcılığa Etkisi* [Yüksek lisans tezi]. Fırat Ünv.

Aybey, S. (2019). 4-6 yaş kur'an kurslarının eğitim öğretim faliyetleri ve problemleri Zonguldak ili örneği. *Bülent Ecevit Ünv Ilahiyat Fakültesi Dergisi*, *6*(2), 207-240. https://doi.org/10.33460/beuifd.598401

Aydemir Özalp, T., & İnan, H. Z. (2020). Türkiyede Reggio Emilia Yaklaşımı Temelli Uygulamalar Yapan Okullardaki Öğretmenlerin Deneyimleri Bir Olgu Bilim Çalışması. *Ekev Akademi Dergisi*, *24*(83), 615-646.

Bambino Çocuk Bakımı. (2013). Bambinos Childcare. https://www.Bambinoskindergarten.com.au/curriculum/

Baltacı, A. (2019). Nitel Araştırma Süreci: Nitel Bir Araştırma Nasıl Yapılır? Ahi Evran Ünv Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 5(2), 368-388. https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299

Bayka, H. (2019). Öğretici ve Veli Görüşleri açısından Kur'an Kursları ve Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu)'nın Değerlendirilmesi [Yüksek Lisans Tezi]. Ondokuz Mayıs Ünv.

Bozkurt, A., & Genç-Kumtepe, E. (2014). Oyunlaştırma, Oyun Felsefesi ve Eğitim: Gamification. Anadolu Ünv., 14, 1-10.

Çakıroğlu, E. (2009). *Çocuk Eğitimi Sanatı*. Sistem Yayınları.

Çalışandemir, F. (2010). *Anasınıfı Çocuklarının Çoklu Zekâ Alanlarının Gelişimine Deney Yöntemiyle Verilen Eğitiminin İncelenmesi* [Doktora Tezi]. Hacettepe Ünv.

Çelik Tüten, A. (2021). *Diyanet Işleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğreticilerinin Sınıf Yönetimi Becerilerinin Incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Ünv.

Çubuker Soyçelik, K. Ç., & Hotaman, D. (2022). Yaratıcı Drama Eğitimi Alan Öğretmenlerin Derslerinde Yaratıcı Dramayı Kullanma Düzeyleri ve Karşılaştıkları Güçlükler. Sosyal Bilimler Dergisi, 10(72), 427-433.

Dinçer, B. (2020). *Diyanet İşleri Başkanlığı'na Bağlı 4-6 Yaş Okul öncesi Eğitim Kurumlarında Mevcut Durum ve Beklentilerin Saptanması* [Yüksek lisans tezi, Uludağ Ünv]. https://acikerisim.uludag.edu.tr/bitstream/11452/15565/1/10360610.pdf

Diyanet Çocuk (Direktör). (2021a). *İyilik—Patili ve Dostları 5.Bölüm*. https://www.youtube.com/watch?v=acnOTZY4vT4

Diyanet Çocuk (Direktör). (2021c, Ocak 26). *Elif Ba—Çocuk İlahileri*. https://www.youtube.com/watch?v=upaSFVDLgDE

Diyanet Çocuk (Direktör). (2021d, Ocak 27). *Harfler Köyü—52.Bölüm*. https://www.youtube.com/watch?v=mL9lRudUpz4

Diyanet Çocuk—YouTube. (2014). Diyanet Çocuk. https://www.youtube.com/@DiyanetCocuk

Diyanet Vakfı Yayınları. (t.y.). [Data set]. Geliş tarihi 04 Haziran 2022, gönderen https://www.diyanetvakfiyayin.com.tr/

DiyanetTV (Direktör). (2018, Ekim 14). *Şeker Hoca 30.Bölüm—İyilik Yapmak*. https://www.youtube.com/watch?v=6bit3buLCIg

DiyanetTV (Direktör). (2020, Mart 20). *Şeker Hoca'dan Temizlik Kuralları*. https://www.youtube.com/watch?v=A_cMmXccxt8

DİB. (2016). 2016-2017 Eğitim-Öğretim Yılı Kur'an Kursları Uygulama Esasları https://hukukmusavirligi.diyanet.gov.tr/Documents/2016-2017%20E%C4%9Fitim-%C3%96%C4%9Fretim%20Y%C4%B1l%C4%B1%20Kur'an%20Kurslar%C4%B1%20Uygulama%20Esaslar%C4%B1.pdf

DİB. (2018). Kur'an Kursları Öğretim Programı (4-6 Yaş Grubu). Diyanet İşleri Başkanlığı Yayınları. https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/Documents/Kur'an%20Kurslar%C4%B1%20%C3%96%C4%9Fretim%20Program%C4%B1%20(4-6%20Ya%C5%9F%20Grubu)%202018.pdf

DİB. (2022). *4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programı*. https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/

Duran, M., & Kenanoğlu, D. (2020). Erken Çocukluk Döneminde Dil Gelişimi Üzerine Yapılan Çalışmaların İçerik Analizi. *İnönü Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksek Okulu Dergisi*, *8*(1), 15-35. https://doi.org/10.33715/inonusaglik.699957

Dündar, S. (2007). *Alternatif Eğitimin Felsefi Temelleri ve Alternatif Okullardaki Uygulamaları* [Yüksek Lisans Tezi]. Marmara Ünv.

Ecer, M., & Çakmak, A. (2021). Öğreticilerin Gözünden 4-6 Yaş Kur'an Kursları. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, *21*(2), Article 2. https://doi.org/10.33420/marife.999853

Ekici, F. Y. (2015). Okul öncesi Eğitimde Uygulanan Çocuk Merkezli Yaklaşımların Kuramsal Temel, Eğitim Ortamı ve Öğretmenin Rolü Açısından Karşılaştırılması. *the Journal of Academic Social Sciences*, *12*(12), 192-192.

Ekiz, D. (2013). *Eğitime Giriş* (H. Özmen, Ed.; 4. bs). Pegem Akademi Yayıncılık. https://doi.org/10.14527/9786052412664

Erakkuş, Ö. (2015). *Alternatif Okul Yaklaşımlarında Din ve Değerler Eğitimi* [Doktora Tezi]. Uludağ Ünv.

Erden, M. (2016). *Okul öncesi Eğitime Temel Yaklaşımlar ve Din Eğitimi* [Yüksek lisans tezi]. Yıldırım Beyazıt Ünv.

Ersöz, Y. (2012). İlköğretim İkinci Kademede Branş Derslik Sistemi Uygulamasına İlişkin İdareci, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri (Malatya ve Elazığ Örneği) [Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.

Fatma Varış. (1995). *Eğitim Bilimine Giriş*. Alkım Yayınları.

Füsun, G., & Alacapınar, G. (2009). *İstasyon Tekniği Ile Ders Işlemeye Yönelik Öğrenci Görüşleri*.

Gangal, M. (2013). Okul Öncesi Eğitim Öğretmenlerinin Sınıfta Istenmeyen Davranışlarla Başa Çıkmaya Yönelik Uygulamaları ve Sınıf Yönetimi Stratejileri Hakkındaki Inançlarının Incelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Ünv]. https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/654314

Genç, H., & Arslan, E. (2020). Okul öncesi Dönem Çocuklarının Çoklu Zekâ Alanları ile Çevreye Karşı Tutumlarının İncelenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, *9*(2), 719-730. https://doi.org/10.33206/mjss.576706

Genç, M. (2013). *Çevre Eğitiminde İstasyon Tekniğinin Kullanılması Hakkında Öğretmen Adaylarının Görüşleri*. *15*(2), 188-203.

Güler, M. (2015). Sınıf ve Branş Öğretmenlerinin Yaratıcı Drama Yöntemini Kullanmaya Yönelik Öz Yeterlik Algı Düzeyleri ve Görüşleri [Yüksek Lisans Tezi]. Amasya Ünv.

Güneş, N., Kotan, F., Cihandide, N., Bulut, A., Özli Özdemir, Z., Gözeri, A., Akalın, A. Ş., Toprak, A., Erpik, E., & Aydın Vural, E. (2018). Kur'an Kursları Öğretici Kitabı 1 (6. bs, C. 1). DİB.

Hakan Abi (Direktör). (2021). Zıpla Zıpla Ritim Şarkısı. İçinde *Hakan Abi ve Gitarı Boncuk*. https://www.youtube.com/watch?v=5JEAsIG0Xs4

Hallam, S. (2010). The Power of Music: Its Impact on the Intellectual, Social and Personal Development of Children and Young People. International Journal of Music Education, 28(3), 269-289. https://doi.org/10.1177/0255761410370658

https://www.solidpixels.com, solidpixels. (2009a). Bambíno—About us. Bambino. https://www.skolkabambino.cz/en/about-us

https://www.solidpixels.com, solidpixels. (2009b). Bambíno—Pre-preschoolers. Bambino. https://www.skolkabambino.cz/en/pre-preschoolers

https://www.solidpixels.com, solidpixels. (2009c). Bambíno—Preschoolers. Bambino. https://www.skolkabambino.cz/en/preschoolers

https://www.solidpixels.com, solidpixels. (2009d). Bambíno—References. Bambino. https://www.skolkabambino.cz/en/references

İbret, Ü., Bayraktar, M., & Kocaman, H. (2011). *Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Branş Dersliği Uygulamasına Ilişkin Görüşleri*. 1261-1269.

Karaca, A. S. (2020). *Diyanet Işleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kursu Öğrencilerine Uygulanan Değerler Eğitiminin Öğretici Görüşleri Açısından Incelenmesi* [Yüksek Lisans Tezi]. Necmettin Erbakan Ünv.

Karakaş Özür, N. (2011). Coğrafya Eğitiminde Branş Derslikleri. *Uluslararası Sosyal Bilimler Eğitimi Dergisi*, *1*(5), 30.

Kavak, Ş., & Coşkun, H. (2017). Erken Çocukluk Eğitiminde Eğitici Materyal Geliştirmenin Önemi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Çalışmaları Dergisi*, *2*(2), 11-23.

Keleş, O. (2019). *Okul öncesi Dönemde Erken Müdahale Programları Kapsamında Bir Kaynaştırma/bütünleştirme Uygulamasına ilişkin Durum Çalışması* [Doktora Tezi]. Çukurova Ünv.

Kiryak, Z., & Altun, T. (2019). *Branş Derslik Sisteminin Okul Gelişimi Üzerine Etkisine Yönelik Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi*. *2*(1), 35.

Koca, M. (2018). *Altıncı Sınıf Fen Bilimleri Dersi Hücre Konusunun Öğretiminde İstasyon Tekniği Uygulamasının Öğrencilerin Akademik Başarısına, Kalıcılığına ve Tutumlarına Etkisi.pdf* [Yüksek lisans tezi]. Fırat Ünv.

Korkmaz, M. (2020). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Eğitim-Öğretim Yeterlikleri Üzerine Bir Araştırma. *İlahiyat Tetkikleri Dergisi*, *1*(53), 237-261. https://doi.org/10.29288/ilted.679601

Kotaman, H. (2009). Okul Öncesi Eğitimde High Scope Modeli. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 26, 31-41.

Kotan, F., Cihandide, N., Bulut, A., Özli Özdemir, Z., Gözeri, A., Akalın, A. şeyma, Torak, A., Erpik, E., Aydın Vural, E., Çağlaroğlu, N., Likoğlu, M., & Bodur Vurgun, B. (2020). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Etkinlik Kitabı 1-2. DİB. https://egitimhizmetleri.diyanet.gov.tr/Documents/4-6-yas-etkinlik-kitabi-2.pdf

Lıllard, P. P. (2013). *Montessori Modern Bir Yaklaşım* (1. bs). Kaknüs Eğitim.

Matthews, E., & Lippman, P. C. (2016). The Physical Environment of Early Childhood Centers: A Case Study in the use of Break-Out Spaces. *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education (IJCDSE), 2*(7), 2774-2781.

MEB. (2013). Okul Öncesi Eğitimi Programı. Meb Yayınları. http://tegm.meb.gov.tr/dosya/okuloncesi/ooproram.pdf

MEB (2022) Araştırma ve Uygulamalarıyla Aktif Öğrenme. Future Classroom Lab (fcl). http://fclturkiye.eba.gov.tr/2020/07/09/arastirma-ve-uygulamalariyla-aktif-ogrenme/

Mutafayeva, L. (2016). *Montessori Eğitim Sistemi ve İslam Eğitim Sisteminin Karşılaştırılması.pdf* [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Ünv.

Mutlu, Ş. (2019). Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi Öğretmenlerinin Branş Dersliği Uygulamasına İlişkin Görüşleri. *Cumhuriyet İlahiyat Dergisi*, *23*(3), 1209-1234. https://doi.org/10.18505/cuid.597911

Orhan, R., & Ayan, S. (2018). Psiko-Motor ve Gelişim Kuramları Açısından Spor Pedagojisi. *Kırıkkale Ünv. Sosyal Bilimler Dergisi*, *8*(2), 523-540.

Ölmez, M., Kısım, F., & Coşkun, S. (Ed.). (2022). *Rehber Kitapçık* (1.). Eğitim Hizmetleri Genel Müdürlüğü.

Önder, A., Tuğrul, B., Şahin, F., Aral, N., Zembat, R., & Gürkan, T. (2018). *Okul öncesinde Özel Öğretim Yöntemleri* (6. Baskı). ANI.

Özdem, C. (Direktör). (2020). *Tebdili Mekânda Ferahlık Var mı?* https://www.google.com/search?q=tebdili+mekânda+ferahl%C4%B1k+vard%C4%B1r&oq=tebdili+mekânda+&aqs=chrome.2.69i57j0i512j0i433i512j0i512l6j46i512.8228j1j15&sourceid=chrome&ie=UTF-8#fpstate=ive&vld=cid:89ae7824,vid:keWq9o7uKRs

Özdemir, S., Bacanlı, H., & Sözer, M. (Ed.). (2007). *Türkiye'de Okul öncesi Eğitim ve İlköğretim Sistemi Temel Sorunlar ve Çözüm Önerileri* (1. bs). Türk Eğitim Derneği.

Özkan, Z. U., & Ölmez, M. (Ed.). (2020). *Elif-Ba Öğretimi Etkinlik Örnekleri*. DİB.

Özkubat, S. (2013). Okul öncesi Kurumlarında Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi ve Donanım. *Adnan Menderes Üniversitesi Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, *4*(2), 58-66.

Özözden Danacı, M. (Ed.). (2015). *Eğitimde Araç Gereç Geliştirme*. Eğiten Kitap.

Öztürk, Y., Gangal, M., & Beşken Ergişi, M. (2014). Okul öncesi Öğretmen Adaylarının Eğitimlerinin Sınıf Yönetimi ve Stratejileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Görüşlerinin İncelenmesi. *Erzincan Ünv Eğitim Fakültesi Dergisi*, *16*(1), 224-238. https://doi.org/10.17556/jef.03025

Özyürek, C., Pınarkaya, Y., Taş, E., & Apaydın, Z. (2017). Branş Derslik Sistemine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşlerinin Belirlenmesi. *Uluslararası Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, *5*(9), 34.

Pırtık (Direktör). (2018, Haziran 27). *Eller Yukarı—Eğlenceli Çocuk Dans Şarkısı*. https://www.youtube.com/watch?v=yGzjfz84Wjk

Ramazan, M. O., & Özdemir, H. (2020). Okul öncesi Çocuklarının Öğrenme Merkezlerinde Geçirdikleri Süreler Ile Sosyal Becerileri Arasındaki Ilişkinin Incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, *4*(3), Article 3. https://doi.org/10.24130/eccd-jecs.1967202043254

Reggio Emilia Yaklaşımı. (2010). Açev Okul öncesi. https://www.acevokuloncesi.org/egitim-program/farkli-program-ve-yaklasimlar/reggio-emilia-yaklasimi/

Sakarya, Ş. (2019). *Okul Öncesi Montessori Eğitim Ortamlarının Mekânsal Değerlendirmesi Bursa Örneği* [Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Ünv.

Samuelsson, İ. P., Sheridan, S., & Williams, P. (2006). Five Preschool Curricula - Comparative Perspective. *International Journal of Early Childhood*, *1*(38), 11-30.

Sayar, P. (2016). *Sosyal Bilgiler Dersinde Branş Derslik Sistemi Uygulamasının Öğretmen, Öğrenci ve İdareci Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi* [Yüksek lisans tezi]. Bartın Ünv.

Şahin, S. (2019). *Kur'an Kurslarında 4-6 Yaş Öğrenci Sayısı Yarım Milyona Yaklaştı* [Haber]. AA. https://www.aa.com.tr/tr/turkiye/Kur'an-kurslarinda-4-6-yas-ogrenci-sayisi-yarim-milyona-yaklasti/1608323

Schellenberg, E. G. (2004). Music Lessons Enhance IQ. Psychological Science, 15(8), 511-514. https://doi.org/10.1111/j.0956-7976.2004.00711.x

Şeker, S. S., & Çilingir, V. (2022). Sınıf Öğretmenlerinin Müzik Eğitimine İlişkin Tutum Ve Müzik Öğretimine İlişkin Öz-Yeterlikleri Arasındaki İlişkinini İncelenmesi. Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 57, 74-85. https://doi.org/10.53568/yyusbed.1140270

Şen, A. (2021). *4-6 Yaş Kur'an Kurslarında Uyum Süreci Içerisinde Karşılaşılan Problemler İstanbul Örneği* [Yüksek Lisans tezi]. İstanbul Ünv.

Şener, E. (2001). *Okul Öncesi Çocuk Eğitim Merkezleri İçin Değişebilir Dönüşebilir Esnek Bir Fiziksel Çevre Modeli* [Doktora Tezi]. İstanbul Teknik Ünv.

Taghisoylu, R. (2020). Nitel Bir Araştırma Tekniği Olarak: Durum Çalışması. Social Mentality and Researcher Thinkers Journal, 6(33), 1161-1167. https://doi.org/10.31576/smryj.556

Temel, F., & İmir, M. (2010). *Erken Çocukluk Eğitiminde Yaklaşımlar ve Programlar*. İstanbul Ünv. Açık ve Uzaktan Eğitim Fak.

Tuğrul, B., & Duran, E. (2003). *Her Çocuk Başarılı Olmak İçin Bir Şansa Sahiptir Zekânın Çok Boyutluluğu Çoklu Zekâ Kuramı*. *24*, 224-233.

Tuncer, B. (2015). Okul Öncesi Eğitimdeki Çağdaş Yaklaşımların İncelenmesi ve MEB Okul Öncesi Programıyla Karşılaştırılması. *Yıldız Teknik Ünv.*, *1*(2), 39-58.

Turan, S. (Ed.). (2020). *Eğitimde Araştırma Yöntemleri* (2. basım). NOBEL.

Tüfekçi, K. (2020). Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Kur'an Kurslari Eğitiminin Öğretici ve Veli Görüşlerine Göre İncelenmesi [Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Ünv.]. https://acikbilim.yok.gov.tr/bitstream/handle/20.500.12812/127126/yokAcikBilim_10324024.pdf?sequence=-1&isAllowed=y

Uludağ, Z., & Odacı, H. (2002). Eğitim Öğretim Faliyetlerinde Fiziksel Mekân. 153-154. https://dhgm.meb.gov.tr/yayimlar/dergiler/Milli_Egitim_Dergisi/153-154/uludag.htm

Uzun, S. (2022). *Okul Öncesi Din Eğitiminde Program Geliştirme İlke ve Yaklaşımlar* [Doktora Tezi]. Marmara Ünv.

Uzut, N. (2020). *Okul Öncesi Eğitim Kurumlarının İç Mimarlık Temelinde Mekân Ölçütleri: Diyanet İşleri Başkanlığı 4-6 Yaş Eğitim Merkezleri Örnekleri Üzerinden Bir Model Önerisi*. http://acikerisim.fsm.edu.tr/xmlui/handle/11352/3173

Ünlü, C., & Tunç Pekkan, Z. (2019). Okul Öncesi Sınıfında Olumlu Eğitim İklimi Geliştirmek için Durum Çalışması ile Çözüm Arayışı. *Boğaziçi Ünv Eğitim Dergisi*, *2*(36), 67-91.

Üzümcü, M., & Çınar, N. (2020). Öğreticilerine Göre Diyanet 4-6 Yaş Kur'an Kursları (Çorlu Örneği). *Trabzon İlahiyat Dergisi*, *7*(1), 7-51. https://doi.org/10.33718/tid.712965

Waldorf Yaklaşımı. (2010, Ağustos 30). Açev Okul Öncesi. https://www.acevokuloncesi.org/egitim-program/farkli-program-ve-yaklasimlar/waldorf-yaklasimi/

Yalçın, M. (2011). *Okul öncesi Eğitim Mekânlarında Fiziksel Çevrenin Çocuk Gelişimine Etkisi ve Mekân Oluşumunu Etkileyen Psiko-sosyal Belirleyiciler* [Sanatta Yeterlik Tezi]. Hacettepe Ünv.

Yalçın, V., & Uzun, H. (2018). Okul Öncesi Öğretmenlerinin Öğretim Yöntem ve Teknikleri Kullanma Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi (Kilis ve Gaziantep İli Örneği). *Hasan Kalyoncu Ünv.*, *3*(2), 42-54.

Yorulmaz, B. (2016). 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursu Öğreticilerinin Drama Yöntemi Yeterliliklerinin Değerlendirilmesi. *Uluslararası Erken Çocukluk Eğitimi Kongresi*, 743-751. https://www.academia.edu/44841161/4_6_Ya%C5%9F_Grubu_Kur'an_Kursu_%C3%96%C4%9Freticilerinin_Drama_Y%C3%B6ntemi_Yeterliliklerinin_De%C4%9Ferlendirilmesi

EKLER

Ek 1 Görüşme Formu

Merhaba ben Pınar Ramazanoğlu

29 Mayıs üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde; erken çocuklukta ahlak ve değer eğitimi alanında yüksek lisans yapıyorum. Ümraniye Müftülüğü Hacı Ramazan Efendi camii Kur'an Kursunda 4-6 yaş sınıflarında görev yapmaktayım. Bambino eğitim programının diyanet işleri bakanlığında uygulanması sırasında yaşanan avantajları ve dezavantajları tespit etmek amacıyla bir araştırma yapıyorum. Bu araştırmanın Diyanet İşleri Başkanlığında görev yapan 4-6 yaş din eğitimi öğreticilerine ve okul öncesi öğretmenlerine ışık tutacağını umut ediyorum.

Bu araştırma için Hacı Ramazan Efendi Camii 4-6 yaş kursunda gören yapan öğreticilerle ve bulunduğu kursta mekân niteliği farklı sınıfı bulunan öğreticilerle ve yardımcı öğretmenlerle görüşme yapıyorum. Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacaktır.

Öncelikle size "mekân niteliği farklı sınıf" terimini açıklamak istiyorum. Mekân niteliği farklı sınıf çocuklar için programladığınız, ders veya etkinlik için kursta bulunan, o etkinliğe göre materyallerle donatılmış sınıf, mekân niteliği farklı sınıftır. Mesela spor sınıfı, masal sınıfı, drama sınıfı, Kur'an sınıfı, sanat sınıfı vb. Kursta bulunan bütün öğrenciler bu sınıftan istifade edebilirler.

Görüşmenin 30 dk süreceğini tahmin ediyorum. Sorunlar için önerilerinizi görüşmenin sonunda söylerseniz sevinirim. İzninizle görüşmeyi kaydetmek istiyorum. Bu şekilde zamanı daha iyi kullanabiliriz. Verdiğiniz cevapları daha ayrıntılı yazma fırsatı elde edebilirim.

SORULAR

1. En son mezun olduğunuz okul?
2. Okul öncesi öğretmeni olarak hizmet süresiniz kaç senedir?
3. Katıldığınız hizmet içi kursları belirtiniz.
4. Mekân niteliği farklı sınıflar hakkında öğretmenlerin görüşleri nelerdir?
5. Mekân niteliği farklı sınıfların temel ihtiyaçları nelerdir?
6. Uygulamanın daha verimli olması için önerilerinizi söyler misiniz?
7. Mekân niteliği farklı sınıfların velilere yansımaları nasıldır?
8. Mekân niteliği farklı sınıflardan oluşmayan tek sınıflı bir okulda veya kursta görev yaptınız mı? Ne zaman?
9. Mekân niteliği farklı sınıfların zayıf yönleri nelerdir?
10. Mekân niteliği farklı sınıfların güçlü yönleri nelerdir?
11. Mekân niteliği farklı sınıfları olan okulda öğretmen olmakla her öğretmenin kendine ait sınıfının olduğu okulda öğretmen olmak bu konuda ne düşünüyorsunuz?

Görüşülen

……

İmza

……

Görüşme tarihi

……

Saat

……

Ek 2 Karar Sureti

İSTANBUL 29 MAYIS ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
(Karar Sureti)

Toplantı Tarihi: 04.07.2022

Toplantı Sayısı: 2022/07

KARAR NO: 2022/07-1: Sosyal Bilimler Enstitüsü Erken Çocuklukta Ahlak ve Değer Eğitimi Bölümü Yüksek Lisans öğrencisi Pınar Ramazanoğlu'nun "Okul Öncesi Dönemde Mekân niteliği farklı Sınıflara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" konulu bilimsel çalışma ve araştırma yapmaya ilişkin talebi incelenmiş olup, yapılan değerlendirme sonucunda "Okul Öncesi Dönemde Mekân niteliği farklı Sınıflara İlişkin Öğretmen Görüşlerinin İncelenmesi" konulu bilimsel çalışmada etik açıdan bir sakınca olmadığına oybirliği ile karar verildi.

ASLI GİBİDİR
04.07.2022

Prof. Dr. Feridun M. EMECEN Başkan

Ek. 3 Uygulama Alanı

Ümraniye Müftülüğüne bağlı Hacı Ramazan Efendi Camii alt katında bulunan, Hacı Ramazan Efendi Camii Kur'an Kursu 4-6 yaş sınıfları 2016 yılından itibaren branş derslik sınıflarını kullanarak Kur'an Kursu bünyesinde 4-6 yaş öğretim programını uygulamaktadır. Cami avlusunda korkuluklarla güvenliği sağlanmış, içerisinde iki adet salıncak, iki adet kaydırak, tırmanma bölümü, denge köprüsü, tahterevalli, oyun evi ve çocukların rahatça oynayabilecekleri alanı olan, oyun parkı bulunmaktadır. Park alanı Resim 6'de sunulmuştur.

Resim 6. Oyun Parkı

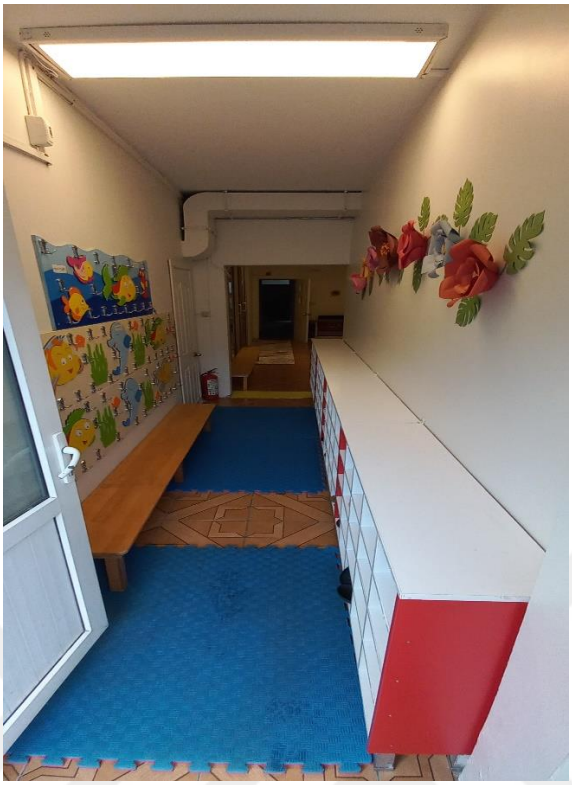
Kursun giriş ve çıkışları camii avlusunda bulunan şadırvanın sağ tarafındaki kapıdan sağlanır. Kurs; kışın yerden ısıtma ile ısınıp, yazın üç sınıfta bulunan klimalar ile havalandırılır. Kursta bulunan dört sınıfın, korunaklı bahçeye açılan kapısı, pencereleri bulunmaktadır. bir sınıfın kapısı ve pencereleri koridora bakmaktadır. Giriş çıkışın sağlandığı alan Resim 7'de sunulmuştur.

Resim 7. Kurs Girişi

Bu kurum 2014 yılında; bir 4-6 yaş sınıfı, 12 öğrenci ile, 2015 yılında; üç 4-6 yaş sınıfı, 55 öğrenci ile, 2016 yılında; dört 4-6 yaş sınıfı, 56 öğrenci ile, 2017 yılında; dört 4-6 yaş sınıfı, 57 öğrenci ile, 2018 yılında; beş 4-6 yaş sınıfı, 73 öğrenci ile, 2019 yılında; beş 4-6 yaş sınıfı, 86 öğrenci ile, 2020 yılında; beş 4-6 yaş sınıfı, 80 öğrenci ile, 2021 yılında; beş 4-6 yaş sınıfı, 55 öğrenci ile, 2022 yılında; beş 4-6 yaş sınıfı, 90 öğrenci ile çalışmalarına devam etmektedir. (2021 senesinde pandemi tedbirleri sebebiyle sınıflara en fazla 12 öğrenci kaydı yapılabilmiştir.)

Girişte; dört metre uzunluğunda, sağ tarafta ayakkabılık ve askılıkların, sol tarafta oturma bankları ve askılıkların olduğu bir buçuk metre eninde bir koridor bulunmaktadır. Bu alan Resim 8'de sunulmuştur.

Resim 8. Kurs Girişi Koridor

Koridorun sonunda sol tarafta sürgülü kapı ile ayrılmış çok fonksiyonlu toplantı salonu resim 9'da sunulmaktadır. Bu salonda idare bilgisayarı, yazıcı, toplantı masası, dinlenme sedirleri, öğretmen dolapları, kitaplıklar bulunmaktadır. Toplantı salonu, öğretici-veli görüşmelerinde, idari toplantılarda kullanılmaktadır. Toplantı odası Resim 9.'de sunulmaktadır.

Resim 9. Toplantı Odası

Girişteki koridorun sonunda sol tarafta bulunan kapının ardında drama sınıfı bulunur. Drama sınıfı resim 10'da sunulmaktadır. Bu sınıfta 16 metre karelik yuvarlak halı, puf minderler, drama kostümlerinin olduğu açık raf sistemleri, muhtelif kostümler, duvardaki sabit raf üzerinde bilgisayar ve projeksiyon cihazı ve perdesi bulunmaktadır. Drama sınıfı Resim 10.'de sunulmaktadır.

Resim 10. Drama Sınıfı

Girişte bulunan koridorun sonunda spor sınıfı resim 11'de sunulmuştur. Spor alanı 8 mm yüksekliğinde sarı, yeşil ve turuncu yumuşak zeminle kaplanmış, duvardaki sabit raf üzerinde bilgisayar ve projeksiyon cihazı ve perdesi, girişte sağ tarafta bulunan duvarın önünde bölmeli açık raf dolabı, dolapların içerisinde; ritim çubukları, marakaslar, ahşap bloklar, farklı boyutlarda Legolar, farklı boyutlarda arabalar, pelüş oyuncaklar, evcilik oyuncakları bulunmaktadır. Duvarın son tarafında iki adet ahşap oyun mutfağı bir buçuk metre uzunluğunda bir adet tabure dört adet spor minderi, sol taraftaki duvarda duvara montajı yapılmış üç adet tırmanma grubu bulunmaktadır. Spor sınıfı Resim 11.'de sunulmaktadır.

Resim 11. Spor ve Müzik Sınıfı

Spor sınıfından çıkıldığında, altı metre boyunda, bir metre eninde, enlemesine bir koridor, üç metre boylamasına bir koridora çıkılmaktadır. Koridorlar Resim 12'da sunulmuştur.

Resim 12. Koridor

Sağdaki ilk kapı masal sınıfına açılır. Masal sınıfında resim 13'de karşıdaki duvarda iki adet üç metre karelik duvara monte edilmiş kitaplık, önünde minik bir sahne, duvara monte edilmiş LCD TV, ortada 16 metre karelik yuvarlak bir halı, duvar kenarlarında boydan boya puf minderler, çocukların göz hizasında duvara monte edilmiş,

Mekke ve Medine dönemine ait, ikiadet el yapımı bir buçuk metre karelik tablolar bulunmaktadır. Masal sınıfı Resim 13.'de sunulmaktadır

Resim 13. Masal Sınıfı

Koridorun sonunda sağ tarafta etkinlik sınıfı bulunmaktadır. Bu sınıfta duvardaki sabit raf üzerinde bilgisayar ve projeksiyon cihazı ve perdesi bulunur. Yerde 10 metre karelik tatami minder, çocukların boylarına uygun ikimetre uzunluğunda üç adet ahşap masa ve çocuklara göre 16 adet sandalye, çocukların etkinlik kitaplarını, kalemlerini ve kişisel eşyalarını koydukları açık raflar ve her çocuk için bir kutu, sanat ve deney çalışmaları için materyaller bulunmaktadır. Etkinlik sınıfının içinde sanat malzemelerinin koyulduğu bir depo alanı ve dört metrekarelik küçük bir ebru sınıfı bulunmaktadır. Etkinlik sınıfı alanı Resim 14'da sunulmuştur.

Resim 14. Etkinlik Sınıfı

Koridorun karşısındaki kapı Kur'an sınıfına açılmaktadır. Bu sınıfta duvardaki sabit raf üzerinde bilgisayar ve projeksiyon cihazı ve perdesi bulunmaktadır. ikimetre uzunluğunda üç adet masa, 16 adet sandalye, ortada 16 metre karelik yuvarlak halı bulunmaktadır. Mıknatıslı harflerin üzerinde durabildiği ayaklı ve duvara sabitlenmiş manyetik yazı tahtası, mıknatıslı Kur'an harfleri, Kur'an harflerinin yazılı olduğu ahşap küpler ve kelime plakaları, harf oyunları, kelime oyunları, görsel okumayı kolaylaştıran pvc kaplamalı kartlar, DİB hazırladığı öğrenci kitapları (Özkan & Ölmez, 2020) bulunmaktadır. Kur'an sınıfı Resim 15'de sunulmaktadır.

Resim 15. Kur'an Sınıfı

ÖZGEÇMİŞ			
Adı, Soyadı	Pınar		RAMAZANOĞLU
Doğum Yeri ve Yılı			
Bildiği Yabancı Diller			
ve Düzeyi			
Eğitim Durumu	**Başlama - Bitirme Yılı**		**Kurum Adı**
Lisans	2009	2012	İstanbul Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi
Yüksek Lisans	2020	2023	İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi, Erken Çocuklukta Ahlak ve Değer Eğitimi Anabilim Dalı
Doktora			
Çalıştığı Kurum/lar	**Başlama - Ayrılma Yılı**		**Çalışılan Kurumun Adı**
1.	2007		DİB
Katıldığı Proje ve Toplantılar	İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Eğiticinin Eğitimi Programı "Drama Eğitimi" Sertifikası, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi Eğiticinin Eğitimi Programı "Akıl ve Zeka Oyunları" Sertifikası, Altınbaş Üniversitesi Sürekli Eğitim Merkezi "Masal Terapi" sertifikası, DİB "Kur'an Kursları 04-06 Yaş Grubu Din Eğitimi" Hizmet içi Eğitim Kursu,		
Yayınlar:	Uluslar Arası EJER Kongresi Bildiri: DİB 4-6 Yaş Grubu Kur'an Kursları Öğretim Programını Uygulayan Öğreticilerin Mekan Niteliği Farklı Olan Sınıflardaki Öğretim Hakkındaki Görüşleri		
Diğer:			
İletişim (e-posta):			
Tarih **İmza** **Adı Soyadı**			01.09.2023 Pınar RAMAZANOĞLU